העולם הזה

דוקרב סאדאת דבין

מי מפחד מפני יוזמות שלום?

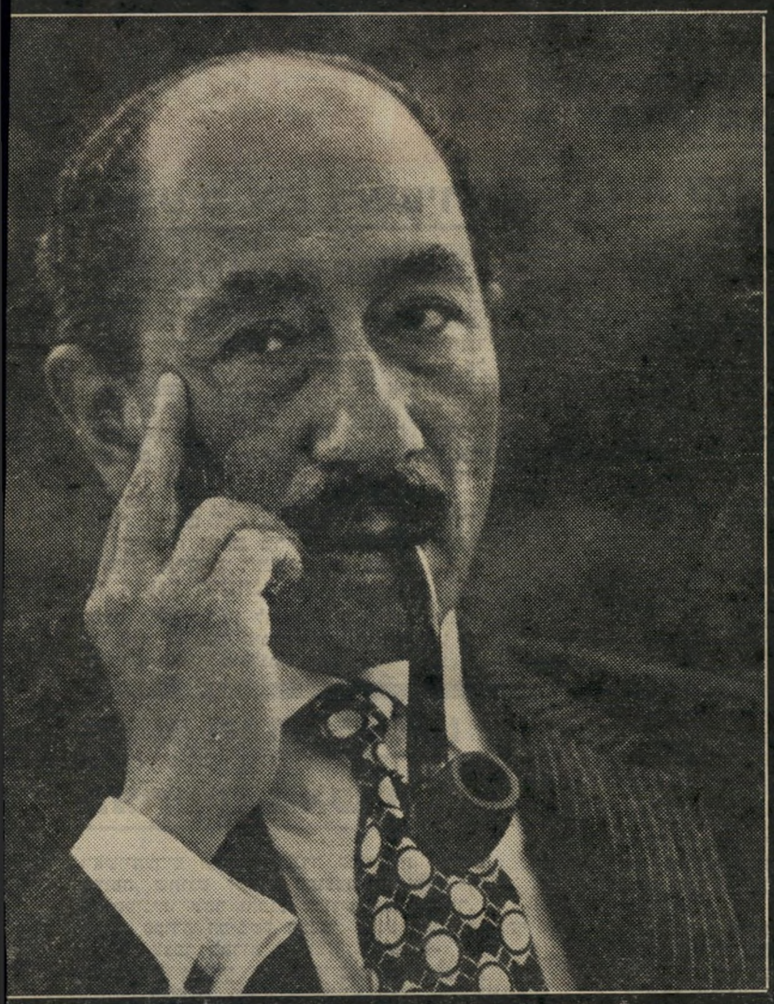

תשקיף

חובעים את ראשיהם של ארבעה שרים

ההתארגנות העל־חטיבתית במיפלגת העבודה, שהחלה בכנס שנערך בשבוע שעבר בבית־חבורי בתל־אביב, תתרכז בעיקר בתביעה שתופנה אל ראש־הממשלה יצחק רבין, להחליף ארבעה שרים בממשלתו עוד לפני הבחירות, משום שלא ניתן לפנות אל קהל הבוחרים עם ההנהגה הקיימת.

השרים שאת ראשיהם יתכנו המתארגנים הם שר־האוצר יהושע רבינוביץ, שר־השיכון אברהם עופר, שר־העבודה משה ברעם וכנראה גם שר־המיסחר והתעשייה חיים בר־לב. תחתיהם יתכנו לתצביב אישים חדשים, שיצביעו על ריענון ההנהגה.

כמעט ברור שרבין לא יוכל לקבל תביעה זו, ועל רקע זה צפוי עימות חריף ביותר בינו לבין המורדים בתוך מיפלגתו.

ראשי הגדה יתמכו במחונים באש"ף

ראשי־הערים החדשים בגדה המערבית מכינים עצומה, שתוגש למושב המועצה הלאומית הפלסטינית, אשר יתכנס בחודש הבא בקהיר. על־פי פקודת המימשל הצבאי, נמנע מהם להשתתף במושב עצמו, למרות שהוזמנו אליו.

העצומה תביע תמיכה מלאה במגמת החזרם המתון באש"ף, בראשותו של יאסר עראפאת וצמרת „פתח", לקבל מצע בזכות מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, תוך הסדר עם ישראל.

מפ"ם מתארגנת להופעה עצמאית

במיסגרת הכנותיה של מפ"ם לפרישה מהמערך ולהופעה עצמאית בבחירות הבאות, עורכים ראשי המיפלגה מאמצים לגייס לראשות רשימת מפ"ם, במקרה שתהיה כזאת, אישים חדשים, בעלי כוח־

מדענים מערערים על מכונת־האמת

טענת המישטרה, כי מכונת־האמת טועה רק בפעם אחת מתוך 1500 מיקרים, עוררה את זעמם של מדענים, שתבעו להיפגש עם ועדת החוקה והמישפט של הכנסת.

בעדותם לפני שלושה מחברי הוועדה — היו"ר זרח ורהפטיג, ארי אלקוריון ויורם אריידור — טענו שלושת המדענים, מן החוג לפסיכולוגיה של האוניברסיטה העיברית, כי מחקריהם הוכיחו שהמכונה טועה רק אחת לעשרה מיקרים.

אם יתקבל מימצא זה, יפסול חדבר את השימוש במכונה לצרכים מישפטיים.

משיכה אלקטוראלי, שלא זוהו עד כה עם מפ"ם בגלוי.

אחד האישים שעימם מתנהלים המגעים הוא אלוף (מיל.) שראשי מפ"ם מוכנים להכטיח לו את המקום השני ברשימתם, אם ייאות להצטרף אליה.

בשלב זה טרם נתן האיש, שהוא בעל עבר ביטחוני מפואר ביותר, את הסכמתו, ונראה כי יש לו תוכניות אחרות להמשך הקאריירה שלו.

אישיות אחרת שעימה מתנהלים מגעים, היא אישיות כיכלית בכירה מהעולם האקדמאי.

פרס מבקש את תמיכת מפ"ם

מקורביו של שר־הביטחון שימעון פרס, הנדחפים על־ידי האפשרות כי הבחירות לכנסת הבאה יוקדמו, נכנסו להילוך גבוה במיסגרת ההתארגנות להבטחת תמיכה גדולה ככל האפשר במועמדותו של פרס לראשות־הממשלה.

הצעה המפתיע ביותר היה פנייה של שימעון פרס אל ראשי מפ"ם, במטרה לבקש מהם תמיכה במועמדותו לראשות־הממשלה.

בשיחות שניהל עם ראשי מפ"ם ניסה פרס ליצור לעצמו דימוי מתון ככל האפשר, ולשכנע את בני־שיחו כי הוא נכון לוויתורים טריטוריאליים גדולים הרבה יותר מאשר יצחק רבין, למרות מפשפתיים שהוא נאלץ לשלם לאנשי גוש־אמונים.

אריק החנצל על חקיפת רבין

ערב הודעתו הפומבית על פרישתו מהליכוד והקמת תנועה עצמאית, פירסם אלוף (מיל.) אריק שרון מאמר במעריב, בו תקף בחריפות הן את מנהיג הליכוד מנחם בגין והן את ראש־הממשלה יצחק רבין.

ערב פירסום מאמרו טיקפן אריק אל רבין, וסיפר לו על הדברים העומדים להתפרסם. הוא ביקש ממנו שלא להיפגע מהם, כיוון שעיקר חיצי התקפתו מכוון — כלפי בגין ולא אליו.

אגב, לפני שהחליט לכחור בשם „שלומציון" כשם תנועתו, השתעשע אריק ברעיון להעניק לתנועה את השם „חובבי ציון".

רק אחרי ששיכנעו אותו כי שם זה עלול לגרור תגובות־לעג, ורמזים על חובבנים המתעסקים בפוליטיקה, פנה לחפש שם אחר שהמילה ציון תופיע בו.

אהרון יריב יפרוש מהחיים הפוליטיים

אלוף (מיל.) אהרון יריב, מי שכיהן כשר־ההסברה בממשלות גולדה מאיר ויצחק רבין, שהוא כיום ח"כ מטעם מיפלגת העבודה וששמו הוכר לאחרונה כאחד המועמדים האפשריים של המערך בבחירות הבאות לעיריית תל־אביב, עשוי לפרוש מן החיים הפוליטיים ולא לכהן בכנסת הבאה אפילו כח"כ.

יריב עומד לקבל מינוי כראש המכון לאסטרטגיה מדינית באוניברסיטת תל־אביב, והתמסר בשנים הקרובות למשימה אקדמאית זו.

אלמוגי פועל להקדמת הבחירות לקונגרס הציוני

יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית וההנהלה הציונית, יוסף אלמוגי, פועל עתה במלוא המרץ לשם הקדמת הבחירות בפדרציות הציוניות לקונגרס הציוני, למועד קרוב ככל האפשר. אלמוגי שואף שהבחירות לקונגרס ייערכו לפני שיתקיימו הבחירות לכנסת הבאה. הסיבה לכך היא חששו שמא, אחרי הבחירות לכנסת, תישקף סכנה לבחירתו כיו"ר הנהלת הסוכנות.

חלוקת הצירים בישראל לקונגרס נעשית על־פי תוצאות הבחירות לכנסת האחרונה. אלמוגי חושש שבבחירות הבאות לכנסת ירד כוחה של מיפלגת העבודה, ואז ממילא תקטן התמיכה בו בין צירי הקונגרס. משום כך הוא מבקש שהקונגרס יורכב, לפחות בחלקו הישראלי, על־פי יחסי־הכוחות הנוכחיים בין המיפלגות.

פעילותו זו של אלמוגי להקדמת הבחירות תופסת את כל זמנו ומעייניו, והוא אינו פנוי לטפל בבעיות הסוכנות היהודית. ראשי־מחלקות בסוכנות טוענים, כי זה שבועות רבים לא הצליחו לפגוש את היו"ר ולהביא לפניו את בעיותיהם.

מעמד חוקי לאתיקה העיתונאית

בעיקבות הבירורים בכנסת על הצעות־החוק שנועדו להביא לאיסור פירסום שמותיהם של חשודים עצורים, מתגבש בכנסת פיתרון אחר לבעייה זו.

בעוד שרבים מחברי־הכנסת קיבלו את הדיעה, שהובעה לפניהם על־ידי ראשי אגודת־העיתונאים ועורכי העיתונים היומיים, נשיא מועצת העיתונות ועורכי העולם הזה, כי הצעת־החוק המוצעת היא אנטי־דמוקרטית ועלולה להביא לעיוות חמור ביותר של זכויות־האדם, מתחזקת אצלם הדיעה שהפיתרון הנאות הוא שיכלול כללי האתיקה העיתונאית, כדי להבטיח את זכויות החשודים, ומתן מעמד חוקי מחייב לכללי־אתיקה אלה.

אולסי פרי עשוי לקבל 400 אלף ל"י

שכרו של כדורסלן החיזוק של „מכבי" תל־אביב למישחקי גביע־אירופה, אולסי פרי, עשוי להסתכם בסוף העונה ב־400 אלף ל"י. זאת, אם תצליח „מכבי" תל־אביב לתפוס את המקום החביעי בבית־הגמר במישחקי גביע־אירופה לאלופות, שאליו העפילה. מחצית מסכום זה מהווה משכורתו הבסיסית, ואילו המחצית השנייה היא סכום המענקים המצטברים עבור נצחונות הקבוצה. בממוצע תסתכם משכורתו של פרי בכ־25 אלף ל"י לכל אחד מהמישחקים שכהם הופיע ויופיע — הסכום הגדול ביותר ששולם אי־פעם בישראל לספורטאי כלשהו (ראה ידיעה במדור ספורט).

מחאם הגליל בשליחות לקנדה

צבי אלדרוטי, מנכ"ל חברת עמידר לשעבר, שמונה לא־מכבר כמחאם הפעולות לייהוד הגליל במקומו של נחום פונדק, יצא בשליחות מישרד־המיסחר־והתעשייה לקנדה.

בקרב הפקידות הבכירה במישרד הובעה תמיהה על שיחותו זו של אלדרוטי, מה־עוד שהוא אינו שולט היטב בצרפתית ובאנגלית, שתי השפות המדוברות בקנדה.

עצומה לחנינה כללית ביום־העצמאות הבא

האגודה לשיקום מישפטי, המטפלת בשיקומם של אסירים משוחררים, עומדת לפתוח בקרוב במיבצע המייועד לשכנע את נשיא המדינה, הפרופסור אפרים קציר, להעניק חנינה כללית, ביום־העצמאות הקרוב, לכל האסירים השפוטים על עבירות קלות.

האגודה עומדת לארגן עצומה ציבורית ומקווה שתצליח לגייס לצורך זה מיליון חתימות של אזרחים, שיתמכו בבקשתה.

מאחר שנשיא המדינה אינו יכול להעניק חנינה אלא בהמלצת הממשלה ושר־המישפטים, מקווים אנשי האגודה שבשנת בחירות לא תעז הממשלה שלא למלא בקשה של מיליון בוחרים פוטנציאליים.

SONY®

"IT'S A SONY."

CF-470S

- 4 גלים MW/FM/SW1/SW2
- 2 רמקולים
- 4 וואט יציאה
- הקלטה ט"י בפתור אחד בלבד
- להאזנה לפני השינה (SLEEP radio ON/OFF switch)

Sony Radio Cassette

"IT'S A SONY"

CF-303S

- MW/FM/SW ס"ת 3
- הגברה מאוזן 1.8
- הפעלה מ"ו רשת חשמל

SONY®

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03־243386. תא־דואר 136 • מען מברקי: „עולמפרס" • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רחוב בן־אביגדור • הפצה: „גד" בע"מ • גליונות: „צינקוגרפיה כספי" בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.

קריאה יקרה.

קשה יומם, שנושאי איכות־החיים עומדים במרכז ההתעניינות הציבורית ב־מדינה בימים אלה.

לפיכך, הופתענו לא במעט מעוצמת ומכמות התגובות שקיבלנו על כתבה מ־תחום זה, שהתפרסמה לפני שבועיים (העולם הזה 2045), ונשאה את הכותרת הצילו את תל־אביב.

בכתבה תוארו דיעותיו הבלתי שיגר־תיות של האדריכל ישראל גודוביץ', ל־שינוי חזות העיר, פתרון בעיותיה האור־בניות והעלאת איכות החיים שבה. גודו־ביץ', בן ה־43, מהמקוריים שבאדריכלי ישראל הצעירים, אינו זקוק להצגה. מאז ומתמיד היוו רעיונותיו האדריכליים מוקד לוויכוחים להטים.

כיוון שתמיד יש עניין ברעיונותיו, גם לקורא שאינו מתעניין בעיצוב ואדריכ־לות, שמחנו להביא לפני שבועיים בהרי־חבה כמה מהפיתרונות החדשניים שמציע גודוביץ' לבעיותיה של תל־אביב.

בין התגובות שקיבלנו היו הדיעות חלו־קות, כצפוי. אחת מהן תוכל לקרוא ב־הרחבה במדור פורום בגיליון זה. ואילו תגובה מסוג אחר באה מסגן ראש עיריית תל־אביב והאחראי לתיק התחבורה ב־מועצת העיר, דוד שיפמן. בתגובתו ה־רשמית על הכתבה ועל רעיונותיו של גודוביץ', מביע למעשה שיפמן את דעת פרנסי־העיר. מכיוון שאין מדובר כאן בעניין אישי שבינו לבין האדריכל, אלא בנושא הנוגע לכל אחד מתושבי העיר, בחרנו לפרסמו ביתר הבלטה.

שיפמן הכתיר את תגובתו לדיעותיו של גודוביץ', כפי שהובעו בכתבת העולם הזה בכותרת הצלה או הלצה. להלן רשי־מתו במלואה.

„האדריכל מר ישראל גודוביץ', מציע בהתנדבות פתרונות מקוריים' אומרת ה־כתבה, תהנה שומו שמיים, ראשי העיר ,מסרבים לקבלן!

„מן הראוי לקבוע, כי הרעיונות שהובאו בכתבה אינם מקוריים, אינם בהתנדבות והעיריה אינה סרבנית.

„האדריכל גודוביץ', הועסק ע"י חב' נתיבי אילון בע"מ כאדריכל החברה. ה־רעיון לעשות שימוש מתקדם ברחוב לוינסקי, במבואות התחנה המרכזית החד־שה — סוכם בפגישה בין ראש־העיריה, החמ"ם ושר־האוצר. כיו"ר חב' נתיבי אילון בע"מ הטלתי על מר גודוביץ' להכין קונ־צפציה ארכיטקטונית לרעיון הזה.

„עבודה זו נעשתה במשרדי החברה, עם צוות החברה ובשכר מלא. אם חושב האדריכל, כי אדם המבצע את עבודתו במקום תמורת שכר הוא מתנדב, אזי אכן לא פסה התנדבות מקרב הארץ.

„לעצם הפרוייקט מן הראוי להסביר, כי הוא מותנה בהפעלת התחנה המרכזית החדשה והוא בחזקת „תוצר לוואי של התחנה — כל עוד לא הושלמה התחנה — מי יכול לדרוש ברצינות ביצוע תכנית נלווית!

„העולם הזה מציג את דגם התוכנית של כיכר דיזנגוף. עיצובה מחדש של הכיכר מעסיק את הנהלת העיריה זה זמן ממושך. הוגשו מספר תוכניות־ביניים ו־ביניהן גם תוכניתו של מר גודוביץ', ה־מציע להקיף את הכיכר בגשר עילי עד לגובה הקומה הראשונה של בתיה. כל ארכיטקט רשאי לראות בתוכניתו כליל השלמות. לנו הרוצים להציל את הכיכר, נראתה תכניתו של המציע לא כהצלה אלא כהלצה. (הדגשה במקור.) אבל גם עבור תוכנית זו תובע המציע את כל שכרו תמורת עמלו.

הנהלת העירייה בחרה בתוכניתם של האדריכל צבי לישר ואגף־התנועה בעי־ריה, וההתוכנית נמצאת בשלבי מימוש.

„כאחת ההצעות המקוריות שלו,' מספר עתונכם על הרעיון להקים בכניסה לתל־אביב מגרשי חניה — לבאים אליה מחוץ לעיר. מעניין לדעת מה יאמר על כך שר־התחבורה, מר גד יעקבי, אשר תוכנית זו היתה פרי יזמתו והיא מפורסמת בשמה „חנה וסע".

„מתוך ניסיוני למדתי, כי כשם שיש נמר של נייר כן יש ארכיטקט של נייר. כוחה של כל תוכנית בעניין הקיים ל־ביצועה, בכדאיות ההשקעה, ובאפשרות לחיות עמה.

„נראה לי שמר גודוביץ' הגזים בשלשה דברים, ביומרנות, ברוח־ההתנדבות וב־הטלת אשמת־שוא בהנהלת העיריה."

עד כאן מכתבו של דוד שיפמן, סגן ראש־העיר.

■ ■ ■

ביקשנו את תגובתו של גודוביץ' להערותיו של שיפמן.

„דומני שסגן ראש־העיריה נוטע בגין כותרת יותר מאשר בגלל גופו של ה־עניין," כתב גודוביץ' בתגובתו. „כל ה־פרוייקטים שהוצגו בכתבה — ורבים אח־רים שהצעתי לשיפור איכות החיים בעירי שלי — הינם מאד מקוריים, בהתנדבות מלאה וחבל שמר שיפמן הטיל בי אשמת־שווא ולא טרח לקרוא את הטכסט כהלכה.

„חנה וסע' הוא רעיון טוב. אבל הרעיון שהצעתי היה שונה מזה של השר יעקובי. הצעתי לא להסתפק בהקמת מגרשי חנייה במבואות העיר, כשם שהציע שר־התח־בורה, אלא לגבות כסף מאזרחי ערים שכנות, הבאים לקבלת שירותים בתל־אביב ומכבידים על בעיות התחבורה וה־חניה בעיר, ואינם מחנים את מכוניותיהם בחניונים שבמבואות העיר.

„עובדה היא ש„חנה וסע' מרצון אינו פועל — ואילו לפי הצעתי ישקול כל אזרח, שאינו תושב תל־אביב, פעמיים, האם כדאי לו לשלם אגרת־כניסה לתוך העיר, אגרת חניה בעיר וקנסות אחרים — בטרם יחליט להכנס לעיר עם רכבו.

„הפיכת רחוב כ"ג יורדי־סירה, פינת מדבר שיפמן, נכון הוא שתוכניותי לשיפור איכות החיים בתל־אביב נותרו עדיין על הנייר, וזאת על אף העובדה שתוכניותי האחרות עומדות וקיימות בכל רחבי ה־מדינה, משארם א־שייח בדרום, דרך איילות, שדות, חצבה, כרם שלום, ימית, ועד אולם הספורט החדש בצמח בצפון.

„אני מקווה כי תוך פרק זמן קצר ביותר, אוכל להזמין גם את מר שיפמן ואבות העיר תל־אביב האחרים, לראות את ה־שיכון לזוגות צעירים ההולך ומוקם באחד מפרבריה הדרומיים של תל־אביב — באור־יהודה. זהו פרוייקט, שללא ספק יהווה מיפנה בגישה לבעיות איכלוסן של מש־פחות זוגות צעירים ישראליים, ומשפחות מרובות ילדים — בעיה, שהיא מהכאובות ביותר, וזועקת לפיתרון, ובהקדם."

הוויכוח הזה אינו צריך להשאר רק בין סגן ראש־העיר והאדריכל. קוראים, שיש להם דיעות ורעיונות בנושאים אלה, מוז־מנים לשולחן למערכת.

■ ■ ■

עזוז שר־הפנים, אבי יעקובוביץ' העביר אלינו העתק ממכתבו של השר, יוסף בורג, אל הרב יצחק דוד גרוסמן ממגדל־העמק.

במכתבו אל הרב גרוסמן, כותב השר בורג: „בעניין רב קראתי את מכתבך, כולל הכחשה מוחלטת של הסיפור, כאילו הזמנתיו לארוחה וכבודו סרב לסעוד יחד איתי. לא ידוע לי מי המציא סיפור זה שפורסם בשבועון מסויים. בכל אופן תודה על דברי ההכחשה."

שמת לב ודאי, שהשר בורג נמנע לג־קוב בשמו המפורש של שבועון זה. אבל אין מקום לטעות. הוא התכוון לסיפור שפורסם לפני שבועיים (העולם הזה 2045) במדור דת במדינה, ושהציג את ייחודו של הרב הנונקונפורמיסטי של מגדל־העמק. באותו סיפור הופיעה גם פיסקה שסיפרה כיצד דחה הרב גרוסמן הזמנה להסב לארוחת־צהריים עם שר־הפנים.

מכתבך התשובה של שר־הפנים אל הרב גרוסמן ניתן להסיק, שבעקבות הפירסום בהעולם הזה, כתב הרב גרוסמן מכתב אל השר, בו הכחיש את פרשת הסירוב לס־עוד עם בורג. בהסתמך על כך, ביקש עוזר השר מאיתנו להצטרף להכחשה.

לא העולם הזה ולא כתבו הם שהמציאו את הסיפור. כתב וצלם העולם הזה שמעו את הדברים במפורש מפי הרב גרוסמן, עליו מופעלים לחצים כבדים מטעם אנשי המפד"ל כדי לשלבו במימסד הדתי. אם הרב גרוסמן מצא לנכון, מטעמים השמור־רים עימו, לכתוב מכתב הכחשה לשר־הפנים, זו הבעיה שלו.

לשבועון המסויים לא שלח הרב גרוסמן שום מכתב הכחשה. בשיחה טלפונית ש־קיימה עימו, בעקבות קבלת המכתב מעו־זר השר בורג, הוא לא חזר בו מהדברים שאמר בשעתו. כך, שעם כל ההבנה לאי־הנעימות שנגרמה לשר בורג, אין העולם הזה יכול לפרסם הכחשה לדברים, כפי שהתפרסמו.

אדריכל גודוביץ

סגן ראש־עיר שיפמן

הצלה או הלצה?

תוכנית כיכר דיזנגוף עי־פי גודוביץ

תוכנית כיכר דיזנגוף שאושרה לביצוע

תחבורה עילית או תחתית?

עברנו

לכבוד הפתיחה

15% הנחה

לחלקי חילוף "פיאט"

עד סוף דצמבר 1976

המוסך המרכזי
פיאט

הטלפון החדש:
483131

בעל "פיאט" נכבד,
אנו שמחים לבשר לך על פתיחת המוסך המרכזי החדש לטיפול בכל דגמי "פיאט". במוסך המשוכלל והמרווח, תמצא ציוד מודרני וצוות מסור, שיעניקו לרכבך טיפול מקצועי ומהיימן במחלקות השונות: * מכונאות * חשמלאות * מיכללים * שרות לתיקון מהיר * טיפולים תקופתיים * פחחות * צבעות * סיכה * רחיצה.
המוסך נתון לפיקוח והדרכה מתמידים של ביח"ר "פיאט" באיטליה. גם תהליכי מסירת הרכב, בחינתו וקבלתו, הינם לפי המקובל במוסכי "פיאט" באירופה. לשרות לקוחותינו:

* קבלת רכב לטיפול החל משעה 7.00 בבקר.
* הזמנת תור בטלפון 483131/2/3/4.
* תחבורה ציבורית "דן" - 28 ; "אגד" - קו 75.
* הסעות מיוחדות ללקוחותינו בבקר מן המוסך, ואחה"צ למוסך.

לנסיעה בלי דאגות, להארכת חיי מכוניתך ולשמירת ערכה הגבוה בשוק — מסור את ה"פיאט" שלך לידינו הנאמנות. בא ותיווכח!

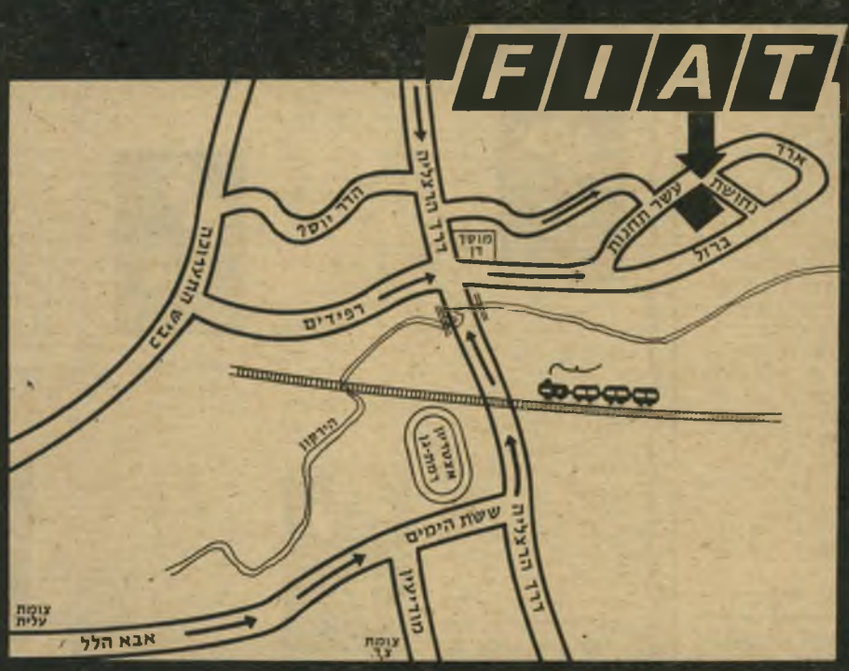

רמת החייל, איזור התעשייה, רח' עשר טחנות 20

FIAT

* 15% ההנחה על חלקי־חילוף, תנתן אך ורק עבור המכוניות שבטיפול המוסך המרכזי החדש.

מכתבים

השעה הגדולה

שגים על שנים הושמע העולם הזה ע"י חלק גדול של הציבור הישראלי בגלל „גילויין הכוזבים" על שחיתויות של אנשי־ציבור בכירים והוקעתם בפומבי. אורי אבנרי וצוותו, כינו „שקרנים", שמאמרי־הם מצוצים מהאצבע, שרק דמיונם המעוות מסוגל להמציא עלילות כאלה על אנשי־ציבור נכבדים. והנה, סוף סוף, באה שעתו הגדולה של העולם הזה וההמציאות טפחה על פני כל אלה שהשמיצוהו.

עופר

פרשת ידלין, א־חותו וחבר מרעי־הם, פרשת השר עופר ומה שקורה בספורט הישראלי, שזכו לטיפולו הרא־שון של העולם הזה, הפכו לפר־שיות שקרמו עור וגידים. השכם ו־הערב עוסקים כלי־התיקשורת שלנו בהרחבה בפרשות אלו.

היום בדרכי לע־בודה, אני פותחת את גיליון העולם הזה בידי לציני כל, במעין סאטיספיקציה נגד כל המשמיצים אחרי שצידקתכם יצאה לאור. הוסיפו לגלות ולהרתיע את המוע־לים למיניהם, אולי בכל זאת יתרום הדבר לחינוך הציבור שלנו.

מאשה פורמן, גבעתיים

המזכ"ל לא אדיש

בעתונכם (העולם הזה 2045) פורסמה כתבה תחת הכותרת „עסקי אברהם עופר" ובה נאמר, בין השאר: „מדוע מחפה מזכ"ל ההסתדרות על השחיתויות של עופר בשיכון־עובדים?"

ברצוני להעיר לקטע הנ"ל כדלקמן:

בזמנה ושלא בשעתה. דווקא עתה, כש־מחנה „הירוקים" נתון בנסיגה, והסכנה להתגברות הימין גוברת והולכת, מצא העולם הזה לנכון לתקוף את אחד הש־רים הבודדים בממשלה העומד בפרץ ומנסה לחסום את הסתערותם של שמעון פרס והליכוד על השילטון. אינני אומר שאם מצאתם ליקויים בפעילותו של עופר כשר־השיכון או כמנכ"ל שיכון־עובדים, אתם צריכים להשתתק או להתעלם מהם, אבל אסור שהדברים יקבלו גוון של מית־קפה פוליטית.

אריה ענתבי, חולון

...שמו של אברהם עופר נקשר בזיכרוני עוד מהתקופה בה נשלח, כפוליטרוק של מפא"י לכבוש את אשדוד למען מפלגתו. כבר אז הוא הוכיח את כוחו בשיטות פסולות, כשמאיר פלוקסמן, האיש שברח מהארץ כדי להימנע למסור עדות בפרשת ידלין, היה עזר וידימינו, שביצע את כל העסקים המלוכלכים עבורו. העובדה שאיש כזה קיבל כפרס, עבור נאמנותו הפוליטית, תפקיד של שר בממשלה, היא אחד מסממני המחלה שפשטה בשיטת המימשל הישראלית.

משה כ., אשדוד

כאשר החלה להתפוצץ פרשת ידלין, היה שר־השיכון אברהם עופר הראשון שיצא להגנתו של ידלין בישיבת הממ־שלה. הוא הצהיר כי ידלין הוא חברו וכי טופלים עליו עליות־שווא. עכשיו, כ־שאברהם עופר נמצא בצרה, מדוע לא יוצא אשר ידלין להגנתו? מדוע הוא לא נותן לעופר תעודת־יושר כפי שזה נתן לו? האם זהו דוגמא לחברות טובה?

כרוך עילם, תל־אביב

משחק הרולטה

הגיע לידי גיליון של עיתון אנגלי זבו מתפרסמת „פרשיה" חדשה הקשורה ל־

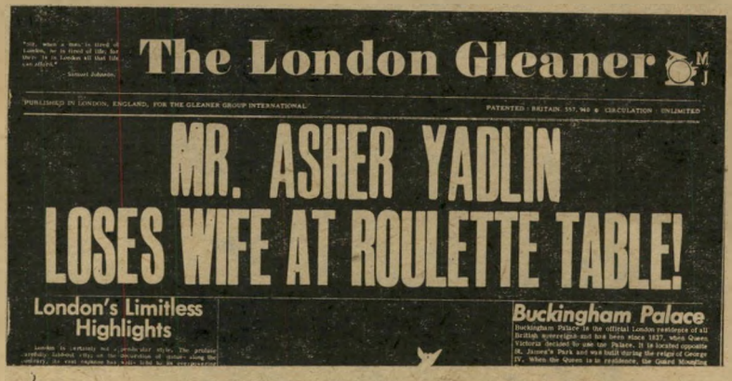

הכותרת המוזמנת בעתון הזונדוני

כל אחד יכול

● את הביקורת „מפעלי חברת ה־עובדים מבצע מבקר־ההסתדרות, שהוא עצמאי במילוי תפקידו, נבחר ובלתי תלוי. הוא מעביר את מימצאי הביקורת למיש־טרה, אם יש במימצאים האלה היבטים פליליים, או לוועדת־הביקורת־המרכזית, אם יש במימצאים היבטים אישיים, כתוצ־אה מהתנהגות העומדת בסתירה לחוקת־ההסתדרות והחלטותיה.

● בחברת שיכון עובדים פעל מבקר־ההסתדרות בהתאם לנ"ל ואין מזכ"ל ה־הסתדרות רשאי להתערב בשיקול־דעתו של המבקר, מימצאיו ומסקנותיו.

● מזכ"ל ההסתדרות אינו אדיש לצורך הביקורת. נהפוך הוא. לפי הוראותיו ה־מפורשות כל הודעה, פירסום או תלונה, אף בעילום־שם, מועברת מייד למבקר־ההסתדרות. יתר על כן, מזכיר ההסתד־רות, חה' ירוחם משל, בתקופת כהונתו, פעל להגברת הביקורת ע"י הקמת חו־ליית־מעקב, הפועלת בתיאום עם המבקר וע"י פירסום שוטף של דו"חות מבקר־ההסתדרות.

שמואל ברמה, עו"ד, היועץ המשפטי של ההסתדרות, ת"א

● ועל זה נאמר: „קול ברמה נשמע."

להיות פייר לעופר

העליה או הירידה, תגדירו זאת איך ש־תרצו, על שר־השיכון אברהם עופר ב־גיליונותכם האחרונים, נראית לי שלא אשר ידלין. והיא מופיעה לא פחות ולא יותר מאשר בכותרת ראשית, האומרת: „אשר ידלין הפסיד את אשתו במישחק רולטה." אני חושב שכדאי להביא גילוי מרעיש זה לידיעת קוראיכם.

צדוק מאיר, פתח־תיקווה

● בהחלט, בתוספת ההערה שמדובר בהדפסה מיוחדת של גיליון־מזכרת, בו ניתן להוסיף כל שם לשורה הראשונה בכותרת הראשית, אפילו את שמו של הקורא מאיר.

גם זו לטובה

בהפסקה של הדיון המשפטי בערר ש־הגיש מאיר קמחי, החשב הכללי של קו־פת־חולים, לבית־המשפט המחוזי, נגד המשך מעצרו, שאלה אחת הצופות באולם את בא־כוח התביעה: „במה קמחי מו־דה?" השיב לה רב־פקד ויינשטיין: „ב־יחס טוב."

אגב, רב־פקד ויינשטיין אינו עורך־דין כפי שהצגתם אותו בכתבה „כל חוקרי ידלין (העולם הזה 2044) ואף לא משפטן. ויינשטיין למד אומנם משפטים, אך לא סיים את חוק לימודיו, כפי שהעיד על עצמו בשיחה עם הצופים באולם המש־פטים, בעת ההפסקה בדיון על הערר של קמחי.

משה גבריל, רמת־גן

צפויים לך קונפליקטים בקשר לאחריות המוטלת עליך. הנח לאינטואיציה שלך להובילך בקבלת החלטות, והימנע מקבלת השפעות הנוגדות את שיפוטך אתה. ב־יום ו' הימנע מאלכוהול. בכל הקשור ל־עניינים רומנטיים ו־משפחתיים — מצפה לך שבוע רב סיפוק. כמו כן תהיה לך סוף סוף הזדמנות ל־התקדם בעבודה, ול־שפר את תנאיך הכלכליים שהיו בשפל לאחרונה. אולם, שמור על בריאותך.

נושא חדש בו אתה מתעניין יעניק לך סי־פוק רב. אתה עשוי להפיק תועלת מקשרים משפחתיים. מאידך, קשה להגיע השבוע ל־החלטות חשובות, מאחר ובליבך מתרוצצות השפעות סותרות. הש־תדל להתייחס רק ל־עובדות, ובזהירות ואינך מצליח, דחה כל החלטה חשובה למועד מתאים יותר. הימנע ממריבות עם שותפיך לעסקים, ו־קבל את דעתו של ה־ממונה עליך. השקע את פרוטתך האחרונה בהי־מור. הצלחה מובטחת לבני מזל קשת השבוע.

השבוע יעמדו בפניך אתגרים חדשים, ועליך יהיה להתאמץ כדי להוכיח את כשרונך ויכולתך. בת גדי — הזהרי שלא להסתבך בסערות רגשיות העלו־לות לגרום לך לאכזי־בה ודיכאון. אם תני־חגי בקורי־רוח, תפיקי מהרפתקאותיך הרומנטיות הנאה, במ־קום הסבל שהיה מנת חלק עד עתה. אל תקבלי את כל דבריו כתורה מסיני, ונסי להבין את מה שמסתתר מאחו־ריהם. לא כדאי להמר השבוע בכלל.

גישה רצינית לעבודתך תוכיח את עצמה כדאית מאד מכל הבחינות. הדרך סלולה בפניך לרומנים, פעילות חברתית והתחייבויות רגשיות. דאג לנצל הי־טב הזדמנות זו, ולבנות לך בסיס אותו תפתח בשבועות הבאים. אל תחשוש להיות נועז — בכל השטחים. הקפד לשמור על בריאותך, ואל תתייחס ברצינות לדברי הביקורת שיוש־מעו כלפיך מצד אדם קשיש. כי השבוע המזל יאיר לך פנים ותצליח בכל אשר תפנה. בהצלחה.

בתחילת השבוע אתה יכול להרשות ל־עצמך להיות נדיב־לב, לזרוק מאחוריך הרבה מוסכמות, לפי עול לפי חרגש, ולהיות חופשי. כל הקלפים לצידך. בת־דגים, הי־שמרי מכל דבר רומנ־טי, לפחות עד ליום ה'. נצלי את הזמן ל־עשיית הדבר החשוב שאת דוחה כבר זמן רב, ורצוי גם שתקדי־שי תשומת לב רבה יותר לחיצוניותך. שי־מי הדגש על צווי האופנה האחרונים.

אין כל סכנה שיתעלמו ממך בעת־שיחה, באשר ניחנת בכוח ביטוי עז, ובקולך יש גוון החלטי ובוטח. בפני קהל גדול אתה מבריק במיוחד, אך אתה נוטה לשכוח שלשיחה דרושים שניים ואינך נותן לבן שיחתך אפשרות לבטא את עצ־מו. אתה גם נתון יותר מדי למצבי־רוח, ואינך יודע להבחין בתגובותיו של בן־זוגך.

* * *

עליך לרסן את חוסר־סבלנותך. אם כי נדמה לך שאתה דורך על מקום אחד, למעשה קיימת כל הזמן עליה. יום ג' הוא היום ה־מתאים לעסקים, ותפ־גוש בו אנשים בעלי השפעה. בתקופה זו עליך להיות, יותר מ־תמיד, עצור ביחסיך עם אדם הקרוב אליך. מכתב יאפשר לך לבטא את עצמך.

* * *

אל תהיה יותר מדי ביקורתי לגבי מאמצי־הם ועבודתם של ה־אחרים. אם יש לך מה להעיר, אמור זאת, אך בצורה עניינית ו־לא בנימה מבטלת. שמור על יחסי עבודה תקינים ותזכה לתמור־רה באותו מטבע. גי־זה פילוסופית לבעיות תוכיח את עצ־מה כמשתלמת בימים אלה. היה סבלני.

אברהם

גינדי

בונה

בראשון לציון וברחובות

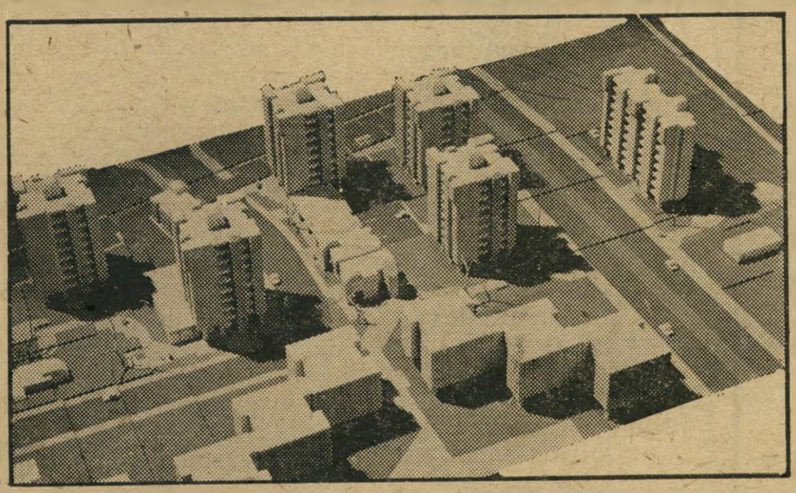

„נוה כצנלסון" רובע מגורים יוקרתי
מתוכנן בקו ובסגנון חדשני ביותר,
הולך ומוקם בראשון-לציון ברח' כצנלסון

נבנה על-ידי

„גני אביב" הנדסה ובניין בע"מ

„דירות חן גינדי" בע"מ

דירות 3 חדרים
לזוגות צעירים

בתנאי רכישה מיוחדים

הרשמה:	10.000	ל"י
חתימת חוזה:	50.000	ל"י
משכנתא:	65.000	ל"י
היתרה ל-24 חודש:	60.000	ל"י
סה"כ	185.000	ל"י

אברהם גינדי

משרדי מכירות: **דירות גינדי,** רח' הרצל 59 — טלפון: 946180, ראשון-לציון

דירות חן, רח' הרצל 50, ראשון-לציון

משרד ראשי: **גני אביב,** רח' תרמ"ב 6 — טלפון: 947133, ראשון-לציון

מכתבים

עבודת־אלילים

אני מזדהה במלואו עם דרישתו של אורי אבנרי להקים ועדת־חקירה שתחקור את מה שאירע במערת המכפלה ב־ערב יום־הכיפורים (העולם הזה 2041). אכן, בקלות יכול פולחן דתי להפוך ל־עבודת־אלילים ולהיות אמצעי לשיחרור היצרים השפלים ביותר.

בנימין ברנר, טבריה

יצא המרצע מן השק

בעיתונות פורסם כי העיתונאי הנודע, ג'ון קמחי, נשא השבוע הרצאה באוניבר־סיטת אוכספורד. בהרצאה זו טען העי־תונאי היהודי־בריטי הנודע, כי על פי מידע מהימן שבידו, יש תמימות־דעים בין משה דיין ליגאל ידין בנושאי מדי־ניות־חוץ, וכי השניים עשויים ללכת יחד לבחירות הבאות ב"כרטיס משותף".

אם אומנם כך יקרה, יהיה זה חיזיון משעשע. השופט והנשפט יופיעו יחדיו בפני ציבור הבוחרים וידרשו את אמונו. הם יבקשו לתת להם שאנס להנהיג את העם גם בעתיד כדי לחלץ את המדינה ממשבר. וכהוכחה ליכולת שיתוף־הפעולה וההבנה ביניהם, הם יגישו את דו"ח ועדת אגרנט, שבו טיהר יגאל ידין את משה דיין מכל אחריות אישית או אחרת ל־מחדלי מילחמת יום־הכיפורים.

מי שלא האמין עד עתה כי דו"ח אג־רנט לא היה אלא קונוניה פוליטית בזויה, שנועדה לחלץ את משה דיין מאחריות אישית למותם של אלפי חיילים, יוכל להיווכח בכך עתה, אם ידין ודיין אומנם ילכו ברשימה משותפת. ומכיוון שעד כה לא שמענו הכחשה מפיו של יגאל ידין על התוכנית המיוחסת לו, אפשר רק לומר על צמד־חמד זה: מצא מין את מינו ודיין את ידינו.

חיים זיו, חיפה

מרחים לגנב

על פי העיתון האמריקאי הרולד טריב־יון, מה־14 בנובמבר, הצהיר משה דיין בפני עיתונאי ניו־יורקי, שעה שהציג בפניו פריטים בלתי ליגאליים באוסף ה־ארכיאולוגי בגנו: "אשתי היתה משתמ־שת בשני הסארקופגים כדי לגדל בהם פרחים... אילו הייתי מנהל אגף העתי־קות הייתי אוסר את עצמי. אבל הוא לא אני."

אם נאמר, לצורך הוויכוח, כי גברת רבקה מזרחי היתה גונבת אגרטל פשוט בסופרמרקט, האם היא היתה מוציקה ע־תונאי ניו־יורקי כדי להתגרות: "אם הייתי מפקדת המישטרה, הייתי אוסרת את עצמי?"

ברור שהתשובה היא לא. רבקה מזרחי היתה פקחית דיה כדי לנצור את לשו־נה. אבל משה דיין לא. וזה גורם לחשד כי קיים חוק מיוחד עבור שרי־ביטחון לשעבר המקנה להם את הזכות לבעלות בלתי־חוקית של סירי־פרחים. האם הוז־הרו בעלי החנויות שלנו כי עליהם למהר ולסגור את חנויותיהם בכל פעם שהם רו־אים את שר־ביטחון לשעבר ואשתו מת־קרבים?

יוסף שריק, תל־אביב

הבו כבוד לזירה!

לנוכח עליית המחירים המסחררת, כש־הזירה מאבדת את ערכה, ועוד מעט נצטרך באמת ללכת להגות המכולת עם „סל כסף כדי לקנות ארנק של מצר־כים," כפי שכתבתם בעתונכם, אני חושב כי הגיעה השעה, שהממשלה תחליף את הכסף שבידי האזרחים: לירה תמורת כל עשר לירות שבידיהם. במקביל יורד אפס אחד בלבד מכל המטבעות, המחי־רים והמשכורות. מי שמרוויח עשרת אל־פים לירות ירוויח מעתה אלף ל"י לחו־דש בלבד, אבל מחירה של מכונית יהיה רק עשרת אלפים ל"י ולא 100 אלף.

נכון שהחלפת כספים זו לא תפתור שום בעייה מבעיות הכלכלה והמשק, אבל יהיה בה לפחות לתרום מעט למוראל ה־עם. יוחזר מעט יחס הכבוד ללירה ה־ישראלית ושוב לא יזלזלו במושג „לירה".

ישראל עברון, באר־שבע

מלך הצ'יזבאטים

הגיע הזמן שגם בהעולם הזה יכתוב כל כתב את שמו על הרשימה שהוא כותב. אני מתכוון לסיפור על מנפרד כץ, מלך הפיצות, שהופיע בעתונכם (העולם הזה 2044). למחבר רשימה זו יש כל הסיכוי להפוך למלך־הצ'יזבטים של השנה. רק לפני זמן קצר „בכיתם" שלא משלמים מס אמת בארץ. ואם במדינה אחרת עושים משהו בנידון, זאת אנטישמיות? אז במה אפשר להאשים את ארצות־הברית ששם הולכים יהודים לבית־סוהר עבור העלמת מס־הכנסה?

ג. גרינבאום, ברלין המערבית

● לא העולם הזה האשים את שילטו־נות המס הגרמנים ב„אנטישמיות". ה־עולם הזה רק ציטט את דברי מקורביו של מנפרד כץ.

הם לא ישכתו!

בגל השביתות וההשבתות העובר על המשק, מן הראוי לציין לפחות עובדה חיובית אחת: אנשי החברא קדישא אינם שובתים, וזאת למרות שהטיפול בתשלומי הקבורה הועבר ממשפחות הנפטרים לידי הביטוח־הלאומי. אני סבור שבימים טרו־פים אלה, שכל מי שיכול להחזיק את המדינה בביצים שובת — מן הראוי להע־לות על נס את מסירותם והגינותם המק־צועית של אנשי החברא קדישא, הממ־שיכים למלא את תפקידם במסירות, ללא שום סנקציה. והלוואי ששאר השובתים יגיעו אליהם.

שמעון רדומיצקי, תל־אביב

רע כגדר הטובה

נמסר לי כי ועד חקלאי מטולה, בשי־תוף עם כמה מחברי המועצה המקומית, פנו לשר־השיכון, בעת ביקורו במטולה, כי יפקיעו לי את אדמתי הגובלת עם שטח ההרחבה. מדובר בשערה דונאם שיש לי עליהם קושאן בטאבו ועוד 12.5 דונאם שיש לי עליהם מכתב מפיק"א. העתק המכתב נמצא ברשות מינהל־מקר־קעי־ישראל והקרן־הקיימת־לישראל רש־מה את האדמה על שמה, מבלי שאדע על כך ולמיטב ידיעתי גם מבלי שהדבר פורסם כחוק.

לכן אני פונה אל השר ודעת־הקהל, ומוכן בכל רגע להצביע ולהוכיח עוד הרבה עוולות שנעשו בתחום מושבתנו. כי מקום „הגדר הטובה" הוא גם מקום רע — הקינאה והשררה אוכלת כל חל־קה טובה וחורבן בסופה. אני מבקש מכל הנוגעים בדבר לא להפקיע את אדמתי

(המשך בעמוד 10)

הטמפון שלך הוא הטמפון שבו תוכלי לתת אמון מלא!

נשים בכל רחבי העולם, נותנות - מזה שנים רבות - אמון בלתי מוגבל בטמפונים של "טמפקס". זוהי הבחירה שלהן, בהאי הידיעה. למעשה - יותר נשים משתמשות ב"טמפקס" - מכל יתר הטמפונים יחד! סיבה חשובה לבחירה זו - היא ההגנה, שהטמפונים של "טמפקס" מעניקים. הגנה שהיא, למעשה, מעל ומעבר לדרוש. הרי מספר שאלות ותשובות בענין ההגנה שנותנים טמפוני "טמפקס". התשובות יעזרו לך להבין מדוע המלים "א מ ו ן" וטמפוני "טמפקס", מתקשרות בצורה כה הדוקה, של נשים במאה ארצות ויותר.

האם "כושר ספיגה" פירושה "הגנה"?

לא בהכרח! טמפון יכול להיות סופגני וזה עדיין אינו עשוי למנוע תקלות.

על מנת להעניק לך הגנה מלאה, חייב הטמפון לחדור בעדינות ולספוג את ההפרשות של המחזור החדשי ביעילות, להתאים עצמו בקלות למידות גופך הפנימיות, וכן הרחקה פשוטה ונוחה. הטמפונים של "טמפקס", עונים על כל הדרישות הללו. הטמפון בנוי משכבות לחוצות ברכות של צמר גפן סופגני ביותר. הוא קבוע במיכל דקיק וחלק, המאפשר החדרת הטמפון למקומו המדוייק - להענקת נוחות והגנה מירביות. לאחר החדרתו מתפשט טמפון "טמפקס" לכל שלושת המימדים - אורך, רוחב, עובי - כדי להתאים עצמו למידות הפנימיות של תעלת הנרתיק (ווגינה)-כך שכל דליפה או תזוזה הם כמעט בלתי אפשריים. לקראת הרחקתו, מצמצם טמפון "טמפקס" את מידותיו, ושליפתו קלה, ממש כמו החדרתו. חוט המשיכה תפור היטב לכל אורכו של הטמפון.

עד כמה קטן הוא טמפון "טמפקס"?

לפני השימוש טמפון "טמפקס" הוא זעיר ביותר - (אורכו 4½ ס"מ וקוטרו סנטימטר ורבע בלבד) - ושמור ומוגן באופן היגייני בתוך מיכל ההחדרה. מיכל זה מוביל את הטמפון למקומו הנכון. אצבעותיך אינן נוגעות בטמפון, כאשר הטמפון נמצא במקומו המדוייק, לא תרגישי כלל בקיומו.

מה בדבר הרחקת הטמפון?

פשוט הניחי לטמפון לגלוש לאסלה, גם את הטמפון וגם את מיכל ההחדרה ניתן לשטוף בבית שימוש כי שניהם מתפרקים מעצמם. המיכל עשוי רצועות נייר ספירליות, דבוקות בדבק הנמס במים. בזמן הקצרצר שבו את נוטלת את ידייך יתפרקו רצועות הנייר ושטיפתן באסלה מקבילה לשטיפת שני מגבוני־נייר (טישיוס).

עד כמה חסכונים הם טמפוני "טמפקס"?

על כל מעלותיהם של טמפוני "טמפקס" - הם עדיין יותר חסכוניים ממרבית טמפונים אחרים. הם נמכרים באריזה רגילה, של 10 יחידות ובאריזה "סופר" של 40 יחידות, עושה את הטמפונים של "טמפקס" לקניה חסכונית ביותר.

ועכשיו כראי לך לשאול את עצמך: "האם הטמפון שלך הוא הטמפון שבו תוכלי לתת אמון מלא?"

TAMPAX
tampons

ההגנה הפנימית שיותר נשים בוטחות בה.

מיוצרים רק על ידי חברת טמפקס בע"מ הוונט, אנגליה.
היבואנים: אינווסט אימפקס בע"מ. רח' ירמיהו 38 ת"א.

האם התאכזב אש"ף מבריה"מ?

בגיליונות מס' 2044 ומס' 2045 של העולם הזה, הקדיש העורך הראשי, מר אורי אבנרי, סקירות נרחבות לאש"ף. לחלק ניכר מהניתוח של מר אבנרי תנני מסכים. אולם, חולק אני על קביעתו, ש„הסובייטים לא חשו לעזרתם בשעת צרה (חכוונה לאש"ף, עמ' 13)" וש„בפעם הראשונה יש לאמריקאים האפשרות לכונן במרחב פתרון שישא חותם אמריקאי, ושכל מרכיבי העיקריים — מצרים, סוריה, אש"ף, סעודיה ושאר נסיכויות הנפט — יימצאו במחנה העולמי הפרו־אמריקאי (עמ' 18, מס' 2044)". כמו־כן, חולק אני על כך, ש„הרוסים בגדו בפלסטינים בלבנון בצורה די רצינית, ובצמרת אש"ף יש הרחורים חדשים על יחסים עם מוסקבה (עמ' 11, מס' 2045)."

האמת היא, שאת העזרה הגדולה והרצינית ביותר קיבל אש"ף בזמן הקרבות בלבנון דווקא מברית־המועצות, עזרה כל־צדדית. מהיכן הנשק הכבד בידי אש"ף, אם לא מברית־המועצות?

מי מוסמך יותר לקבוע יחס אש"ף לברית־המועצות מאשר יו"ר הוועדה המדינית, פארוק קאדומי? נציג ומנהיג מוסמך זה של אש"ף, אמר, לא במוסקבה אלא בניו־יורק, לפני שבועות מספר בפגישה עם הישראלים, ד"ר אמיל תומא, ח"כ תופיק זיאד ועו"ד פליציה לנגר: ש„דווקא בימי מבחן הקשים והטרגיים העוברים על הפלסטינים בלבנון, הוכח מי הם ידידינו. ואלו שהו־שיטו לנו את מלוא העזרה אותה לא נשכח לנצח, אלו הם ידידינו היציבים, זו ברית־המועצות."

אין להסיק מכך, שאש"ף איננו מעוניין לשכנע את הציבוריות האמריקאית בצידקת מאבקו, וחוא פועל לשם כך ואף בהצלחה.

יתר־על־כן, אש"ף מעוניין בשינוי העמדה הרשמית האמריקאית כלפי העם הפלסטיני אולם אין אש"ף עושה זאת תוך כדי התרחקות מברית־המועצות ותוך נגדות כלפיה.

מוטעית גם, לדעתי, החנחה, כי „הרוסים הם בחוץ, לגמרי בחוץ" (עמ' 10, מס' 2045) (הכוונה: שהרוסים לגמרי בחוץ במדינות הערביות — ע.ב.). אך ההתפתחות הפוכה: היחסים בין ברית־המועצות לבין עיראק, לוב, אלג'יריה ודרום־תימן משתפרים ומתהדקים. בברית־המועצות נשמעה ביקורת חזקה נגד ההתערבות הסורית בלבנון ונגד מלחמת הסורים לצד הימין בלבנון, נגד הכוחות המתקדמים ונגד אש"ף. זה פורסם לא פעם אחת בהודעות ובכלי־התיקשורת הסובייטיים.

כך שמפוברקת הקביעה ש„הרוסים בחוץ". אולם יותר מכך: הקונצפציה של סאדאת, שהאמריקאים יבי־או לו את חצי האי סיני בחזרה אם יהדק את קשריו עם ממשלת ארצות־הברית ויתרחק מברית־המועצות — נחלה כישלון, ובמצרים נשמעת יותר ויותר ביקורת על קו זה של סאדאת. הפגישה בין שר־החוץ הסובייטי, גרומיקו, לבין שר־החוץ המצרי, פאהמי, הביאה להת־קרבות בין שתי המדינות; סאדאת, בנאומו האחרון (10.11), דיבר על מאמצים לשיפור היחסים עם ברית־המועצות. אין זאת אומרת שהוא נטש את קשריו עם ארצות־הברית. אולם, בשבועות האחרונים החל שלב של שיפור ביחסי מצרים—ברית־המועצות.

לאש"ף ולכל כוחות הקיצוני בעולם הערבי ברור, שסיוע ממשלת־ישראל לסגת מהשטחים הכבושים ול־הכיר בזכויות הלאומיות הצודקות של העם הפלסטיני נובע מכך, שממשלת ארצות־הברית עדיין תומכת במדי־ניות הישראלית. ככל שתתחזק האחדות בין העמים הערביים, ככל שיתייצבו במשותף עם המדינות הסוציא־ליסטיות והנייטראליות נגד מדיניות ממשלת ארצות־הברית באיזור ויפעילו לחץ על ממשלת ואשינגטון — כן יביאו לשינוי במדיניות האמריקאית באיזור, לשינוי היחס האמריקאי לבעייה הפלסטינית.

ואילו ברית־המועצות, דווקא בעת האחרונה, פיר־סמה הצעות קונקרטיות וריאליסטיות, חיכולות להביא

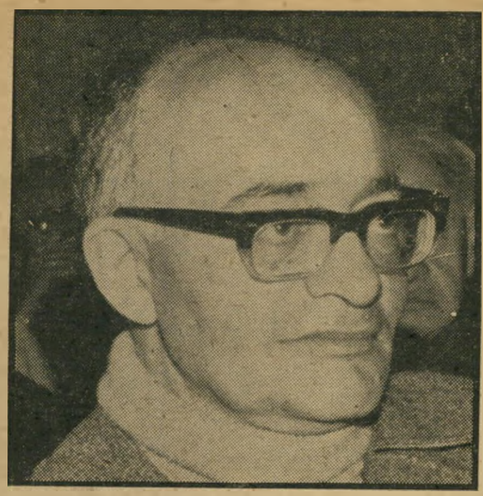

לשלום צודק ויציב בין מדינת ישראל למדינות הער־ביות, בין עם ישראל והעם הערבי הפלסטיני. ההצעה הסובייטית בדבר כינוס מהיר של ועידת ז'נבה — בהשתתפות ישראל, המדינות הערביות ואש"ף — היא באינטרס כל עמי האיזור, כולל אינטרס העם הישראלי והעם הערבי הפלסטיני. עובדה, שבמגעים שיש לישרא־לים שוחרי־שלום עם נציגים ערביים, כולל נציגים פלסטיניים, שומעים על תמיכה מלאה בהצעות ברית־המועצות לחיסול המשבר במזרח־התיכון.

עוזי בורשטיין *, ת"א

* עוזי בורשטיין הוא דובר רק"ח.

האם אנו חיים למען הארכיטקטורה?

מדבריו של האדריכל ישראל גודוביץ (העולם הזה — 2045), משתמע, שאנו חיים למען הארכיטקטורה. מסת־בר שיש עדיין אדריכלים חניזונים מאיין ראנד.

הקו המנחה במדינת־ישראל את רוב הארכיטקטים חינו הקו הספקולטיבי־אסטטי גרידא. זה מתבטא במ־יוחד בתל־אביב, שבה, מאז שנות החמישים, בולט קו מנחה זה אשר מר גודוביץ בתוכניותי מעוניין בהמ־שכו. אינני מטיל ספק בחשיבות הגורמים הכלכלי וה־אסטטי אשר חייבים ללוות כל מחשבה ותיכנון עירוני, אך אסור להיות הגורם העיקרי בתכנון העיר.

לדעתי, הצות הדברים במישור חברתי, כלכלי ופולי־טי יעזרו לנו להבין ולבקר את הנעשה בעירנו.

נביט בסקירה קלה בפרוייקטים העיקריים החול־כים וניבנים בתל אביב, פרוייקטים העומדים להפוך את עירנו ל„חלום": לאורך חוף־הים הולך ומושלם פרוייקט „אתרים"; בתוך העיר פנימה „דיזנגוף סנטר"; תכנית „נתיבי איילון" והתחנה המרכזית. קו משותף לרוב הפרוייקטים הנ"ל: התעלמות משוועת מרוב תו־שבי־העיר אפילו שהם נעשים למענם ועל חשבונם.

נבדוק לדוגמא את תוכניתו של גודוביץ לכניסה הדרומית של תל־אביב. אין האדריכל מטפל בבעיה מיסודה, כלומר לא נשאלה השאלה היסודית, מדוע נעשה מה שנעשה על חשבונם של תושבי רחוב לוינ־סקי? ואם כבר נעשה המחדל, האם בעזרת מילה אחת וחיא פינוי, נפתרות כל הבעיות? באיזו זכות מציע אדם כל־שהוא פינוי תושבים ממקום מגוריהם ועיסוקם? האם פיתרון זה הוא כל כך רגיל בחברתנו, עקב הטיפול שהורגלנו בו עם שכננו, שאנו כבר חושבים עליו כפרט טכני בלבד?

קל לומר: „נפנה את התושבים ונבנה גלריות לפירסומת." ושוב אנו חוזרים לשורש הרע: הפיתרון הספקולטיבי־אסטטי, אליו הגענו בחברתנו החומרנית־חקיינית. לא פיתרונות לתועלת רוב הציבור כי אם פירסומת — שוב אותה התרפסות של המתכננים לפני בעלי־הממון הקובעים למעשה כיצד נחיה. כך הופך גם ציבור האדריכלים במדינה לכלי שרת בידי בעלי־ההון והשלטון.

דוגמא נוספת להבהרת הנושא היא תכנית „אתרים", שנועדה להחזיר לתל־אביב את ימי־הזוהר של שנות השלושים והארבעים. הפרוייקט משתרע מיפו בדרום ועד שפך הירקון בצפון. רבות כבר נכתב על העניין, אך רצוי להזכיר שוב ושוב לתושבי העיר כי אין כאן אלא ראיה ספקולטיבית של רווחים על חשבון האזרח.

סוללת בתי־המלון, נמל היאכטות ומסעדות־הפאר, אינן מיועדות לשיפור רמת חייו של האזרח, זוהי רק דרך נוספת לצבירת ממון ולהעלאת מחירי הדירות באיזור. בתחילת ימיה של העיר היווה החוף מקום מיפגש ציבורי לכל, והרשות דאגה לפיתוחו מטעמים חברתיים בלבד. כיום המוטיב הוא כלכלי, ושוב אין לתושבי העיר אותה גישה פתוחה לחוף ימם כי אם כניסה למלכה זרה, ממלכת המותרות הקורצת והנו־צצת, בזה יש לשלם עבור כל פסיעה. אין בנמל היאכ־טות גורם המשפר את תנאי חייו של האזרח. הוא משפר את תנאי בעלי היאכטות בלבד.

תתוצאה העגומה היא שלאזרח הפשוט לא יהיה מה לעשות שם חוץ מלהתבונן מאחורי חומה וגדר בשמנה וסלתה של עשירי העיר המבלים באוניות־הפאר שלהם. זאת עדיין אינה ארכיטקטורה.

בחזרה למר גודוביץ: אותו מיסדרון זכוכית, עם שלטי הניאון הצבעוניים, בתוכניתו, שיחווה את פיתחה של תל־אביב, דבר אחד נכון בו, והוא ההכנה המוק־דמת לאורח: ראה מה מחכה לך בפנים, עכשיו יש לך עדיין אפשרות להתחרט ולברוח.

אין אמת בהצעות מתכנני־העיר האומרים כי פרו־ייקטים אלו יחיו את העיר הגוועת. פרוייקטים אלו הינם מחסום חברתי, הם יהוו מסנן חברתי־כלכלי לתו־שבי־העיר. בעלי־הממון ימשיכו ביתר חוזק לנצל את שאר תושבי העיר. קל למר גודוביץ לפתור את בעיותיו המצפוניות בנטיעת גגים ציבוריים בשכונת־התקווה, אין זה פותר ולא כלום לתושבי המקום. להיפך, הפער ילך ויגדל. על כל עץ הנשתל בדרום יבנו עוד מלון או מסעדת־פאר בצפון.

אמנון בר־אור, סטודנט לארכיטקטורה, פירוצה

הפרה הקדושה משחוללת

הממשלה מודעת לחומרת המצב הקריטי במשק המדינה. עובדה: יצחק רבין נפגש עם מזכ"ל ההס־תדרות, ירוחם משל, במאמץ לגבש מדיניות שתפשיר את המשבר ותעצור את ההידרדרות. אך האם אפשר לקוות ששינויים במדיניות־השכר ובתוכניות הכלכליות של הממשלה יגרמו להבראת המצב, למיפנה חיובי של ממש?

המחלה של החברה הישראלית היא הרבה יותר עמוקה ומדאיגה. היא בעלת ותק רב והיא סרטנית. היא נעוצה לא בחולשתה של ממשלה זו או אחרת, אלא בעצם המנטאליות השולטת בציבור. זוהי המנטאליות לפיה י ה ו ד י היא מילת קסם, שיש להתייצב בפניה בדחילו וברחימו, מעין פרה קדושה שמותר לה להש־תולל, לבעוט, להרוס ולטנף — אך אסור לפגוע בה או לנגוע בה לרעה, חלילה. אסור לרסנה ולעצור את התפרצויותיה הקאפריזיות והפרועות. אסור להעמידה במקומה ולהעניש.

פרה קדושה זו מבצעת ללא שום מעצורים ופיקפו־קים את כל מה שעולה על דעתה. וגראה לה כמקדם את האינטרסים שלה: שיתוק מיפעלים; גרימת הפס־דים במיליונים רבים בענפי כלכלה שונים; הרס, אלי־מות, הטלת־אימה; כאילו קיימת אנרכיה כללית בארץ.

במדינה נורמאלית ומסודרת, במדינה דמוקרטית של חוק ומשפט, מותר לכל אדם ולכל קבוצה להיאבק על דיעותיו ועל זכויותיו. אבל רק בדרכים ואמצעים תרבותיים ובלתי אלימים.

ברגע שמישהו מרשה לעצמו לנקוט באלימות, לאיים וליטול לעצמו באופן שרירותי סמכויות שאינן שייכות לו, על המדינה להגיב באופן נמרץ מהיר וחד־משמעי. זאת יש לעשות ללא שום אפלייה או העדפה באשר לזהותם הלאומית או הדתית של המפגינים.

המצב הכלכלי החמור בו שרויה המדינה היום, נגרם במידה רבה עקב מדיניות־החוץ של מדינת־ישראל, מדיניות שלפיה לקברניטינו ולמנהיגנו „אין ברירה" אלא להשקיע משאבים עצומים להתצרות ולהתעצ־מות צבאית, בהיותם דבקים בהחלטיות קשוחה בכך שאין לחגיע, חס ושלום, למצב של דו־קיום, שלום והסדר של פשרה עם יריבנו המקוריים והישירים — הפלסטינים.

ההיגיון הפשוט אומר שציבורי העובדים היו צריכים למחות ולהפגין נגד מדיניות שלילית צבועה ומסוכנת זו, הגורמת למצבם. אך העובדה היא, שהציבור היהודי בישראל, ברובו הגדול, מסכים עם מדיניות הממשלה הנוכחית ואינו גורס הכרה בפלסטינים ומו"מ עמם. משום כך היו ציבורי העובדים בישראל, מתוך עצם השקפתם הלאומנית, צריכים להיות עקביים ולהגיע

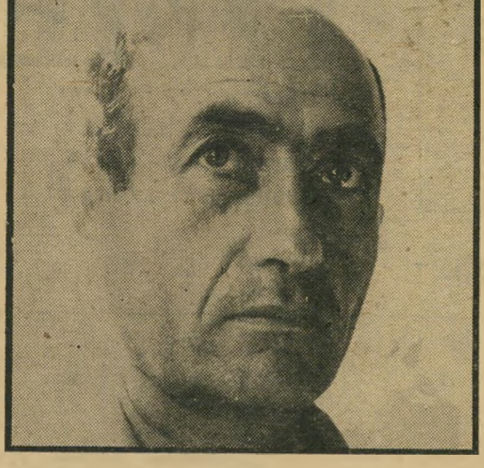

למסקנה הפשוטה והבלתי נמנעת שבתנאים הנוכחיים „אין ברירה" אלא להדק את החגורה.

שלום זמיר, כפר אמירים

מכתבים

(המשך מעמוד 8)

ולא לתת יד לאנשי־רע וחורשי מזימות. אני בן למייסדי המושבה, ומשפחתי עניפה במקום וכבר מסרתי 62 דונאם מאדמותי להרחבת המושבה. אנו ידועים כחרוצים ויצרנים ומשועים לקרקע החסרה לנו להתפתחותנו וקידומנו.

לא מגיע לי ולמשפחתי יחס עויין ושלילי לאחר כל כך הרבה דם וזיעה שנשפכו אבותיי, אחיי, אני ובני ביתי על אדמה זו. רבים לא יכלו לעמוד בזה... ואנחנו לא עזבנוה.

שלום פיין, מטולה

השבט ה־13

בגיליון העולם הזה (2043) פורסמה כתבה „העיוורון הלאומי — אות לאסון הבא" מאת שמואל בן טלאור המתייחסת לסיפרו של הסופר ארתור קסטלר השבט ה־13.

קסטלר, סופר יהודי ממוצא הונגרי, ששהה בקיבוץ בארץ לפני קום המדינה, כותב בסיפרו ש־14 מיליוני יהודים בעולם היום אינם בני שם ושרוב יהודי אמריקה ואירופה אינם צריכים לייחס את עצמם לבני אברהם, יצחק ויעקב כי אם לשבטים הקווקאזים של המאה ה־13.

שמעתי בארגון האו"ם את דברי הבלע שהשמיע בסוף שנת 1948 שייך סארס אל־חורי ראש משלחת סוריה וראש בית־הנבחרים דאז. הטענות הללו קדמו לסיפרו של קסטלר. אל־חורי טען כי אין ממש בזכויות הישראלים על א"י, מאחר ואלה שהכריזו עליה הם צאצאי הכוזרים שעברו לדת היהודית במאה ה־13 והשווה אותם לחורסנים (פרסים), שעברו לדת האיסלם בתקופת העבאסים והיו יותר פאנאטים וקנאים מהערבים.

שמעתי לאחרונה בשידורי הבי.בי.סי. הבריטי בשפה הערבית הערכה לסיפרו של קסטלר המאמת את טענת הערבים נגד הישראלים שאין להם זכויות על א"י.

החוקרים היהודים והישראלים טרם הגיבו על טענותיו אלה של קסטלר ואני מחכה לתגובות מדעיות מאת חוקרים ישראלים לדבריו של ארתור קסטלר בנדון זה.

עו"ד שלמה בכורי, תל־אביב

עזרה לאיוב

אני מתייחסת לכתבתכם „משפחת איוב, גבעת־אולגה" (העולם הזה 2045). בלי להיכנס לעומק הנושא, איך ולמה מגיעה משפחה בישראל למצב כה מחפיר. אני שואלת את עצמי במה אפשר להיות להם לעזר, כיצד אנשים שאין בידם הכוח לפעול גדולות, יכולים לעזור ולוא במעט למשפחה זו.

ברשותי מעט משחקי־ילדים, ספרי־ילדים וביגוד, שהייתי מעוניינת להעביר אליהם, בתיקווה שאכן יאותו לקבלו.

דרורה הכט, רמת־גן

נא הודיעוני בהקדם, מה הדרך הטובה ביותר לשלוח למשפחת זעפרן מספר משחקים שברשותי. זה המינימום שיש בי־כולתי לעשות ואני רק מקווה שהגורמים שבאמת יכולים לעזור — יעשו את חובתם.

ש. שימפקו גרוס, רמת־גן

● קוראים המעוניינים לסייע למשפחת זעפרן, ברוח או בחומר, יכולים להתקשר ישירות עם אבי המשפחה, לפי הכתובת: אברהם זעפרן, רחוב אלי כהן 34/13, גבעת־אולגה א'.

טעות לעולם צודקת

אם יש בארץ יוצאי־הודו, ויש להם מסמרים מיותרים, כדאי שיתחילו להת־

לעתון יומי גדול בתל־אביב
דרוש
במחלקת המודעות
פקיד מתחיל

(מעריב, 12.11.76)

אמן כדי להתמודד על התפקיד החדש הנדרש.

רותי גולדהוזן, תל־אביב

גם הם אוהבים
TIME

סיגריות "טיים" נמכרות יותר
מכל יתר הסיגריות גם יחד
ויש סיבה טובה לכך-
סיגרית "טיים" באמת טובה

דובק מייצרת סיגריות איכות למעלה מ-40 שנה

T 4

פרסום ד"ר יעקבסון

העולם הזה

כתבה שלישית בסידרה על המסע המתנהל נגד חופש העיתונות במדינה

זדוק אותם לכלבים!

ב שיאו של הפרט כל אנשי הנשיא משתדלים שני הכתבים, גיבורי פרשת ווטרגייט, לשכנע את העורך לפרסם כתבה, שהיוותה נקודת־מיפנה בפרשה.

אותה כתבה הטילה אשמה כבדה בעוזרו הבכיר של הנשיא ניכסון, הולדמן, שהיה אז האדם מס׳ 2 בארצות־הברית.

המצלמה מנציחה את המאבק הפנימי, שניהל בהבעת־פניו של העורך. לבסוף, בתנועה אילמת האומרת את הכל, מקמץ העורך את אגרופו השמאלי, ההולם בו בכף־ידו הימנית. בצורה זו המחיש הבמאי את הרגע הגורלי, שבו החליט העורך: לפרסם.

ייתכן שרק עורך אחר מסוגל להבין מה התחולל באותו רגע בליבו של עורך וושינגטון פוסט.

הוא ידע שהוא מכריז מילחמה על אדם כל־יכול, חסר־מעצורים ומסוכן, שישתדל לשבור אותו בכל האמצעים, חוקיים ובלתי־חוקיים. הוא ידע שאם לא יוכל להוכיח בבית־המישפט את אמיתות הכתבה, הוא עלול להישפט בעוון הוצאת־דיבה, והפיצויים יימדדו במיליוני דולרים. הוא ידע שהוא מהמר על הרכוש היקר ביותר של עיתון: האמון של קוראיו. ומול כל אלה לא היו לו אלא ניסיונו העיתונאי, והאמון שרחש לשני כתבים ירוקים למדי.

ייתכן שכל כוחות הגיונו צעקו באותו רגע: אל תפרסם! ואילו האינטואיציה הכתבית־מודעת אותתה לו: פרסם!

אילו שעה להגיונו, היה הנשיא ריצ׳ארד ניכסון מסיים בעוד חודשיים את תקופת־כהונתו, ברוב כבוד ופאר — ואולי מוריש את חדר־עבודתו, על מכשירי־ההאזנה הסמויים שבו, לספיירו אגניו האנטי־שמי.

אכן העורך הימר על האינטואיציה שלו, גייס את כל אומץ־ליבו, ותרם תרומה היסטורית לחצית הדמוקרטיה האמריקאית.

הזונה בעלת לב־הזהב

ב כתבה הקודמת בסידרה זו השתדלתי להוכיח את „שיבעת החטאים" — שבע הסכנות הגדולות הנובעות מן התיקון, התמים־כביכול, המוצע לחוק, שנועד לאסור את פירסום שמותיהם של עצירים.

איזו היה קיים בארצות־הברית, לפני חמש שנים, החוק המוצע

מאת אורי אבנרי

עתה בכנסת, יא היתה פרשה זו נודדת כלי. שמות האנשים, שנעצרו בעת הפריצה בווטרגייט, לא היו מתפרסמים, וקרוב לוודאי שזה היה „קוטל את הסיפור" מבחינה עיתונאית. שני כתבים שאפתניים יא היו „חופרים" כדי לגזות את הקשר בין העצירים האלמוניים ובין דמויות הקרובות לסי־איי־אי ולבית־הלבן. מיכבד השכנים בוושינגטון, לא היה איש בעולם שומע את שמו של בניין הנקרא „ווטרגייט".

אך לא די לפסול את החוק המוצע, את הפירכות והסכנות הטמונות בו. לא נעשה לעצמנו מלאכה קלה. הבה נבחן גם את המצב הקיים — על מעלותיו ומיגרעותיו.

המציעים הגלויים והסמויים של הצעת־החוק מציירים לעיני הציבור תמונה דימיונית של הפקרות עיתונאית. בתמונה זו נראים העיתונאים כחבורה צינית, המשוחררת מכל אחריות, העושה כאוות נפשה המעוותת, משמיצה את מי שהיא רוצה להשמיץ, טופלת עלילות על חפים־מפשע, רוצחת את אופיים של גדולים וקטנים, שופטת אנשי־ציבור וסתם אזרחים על פי שמועות המצוצות מן האצבע. העיתונאים הם כל־יכולים. מי ימנע בעדם מלעסוק במלאכתם העכורה והזדונית, באין מפריע?

קאריקטורה זו היא אחת המיתוסים של החברה המודרנית. העיתונאי הציני, העורך מישפטי־לינץ׳ כדי לספק את תאוותו לסקופים והדורך על גוויות קורבנותיו, הוא דמות מוכרת בקולנוע ובתיאטרון, כמו המדען המטורף הרוצה להשמיד את האנושות, הגנרל המשוגע המצית מילחמת־עולם גרעינית, הגאנגסטר הסנטימנטלי, הזונה בעלת לב־הזהב, ושאר מיתוסים מודרניים. בישראל הונצח מיתוס זה במחזה זרוק אותו לכלבים, שהוצג על־ידי הבימה על פי דרישתו של דויד בן־גוריון, ושנועד בשעתו לשמש חוד־המחץ של ההתקפה שלו ושל „מנגנון־החוגים" על העולם הזה.

אלא שהמציאות שונה מאד מן האגדה. העיתונות אינה גן־עדן של רודנים מופקרים ומתוסבכים. אם יש כאלה — ואכן, הם ישנם במיקצוע זה, כמו בכל מיקצוע אחר — הרי קיימת מערכת חזקה של איזונים ומיזגים, המונעת מהם לתת פורקן לתוקפנותם בדרך זו.

מחירה של טעות

ה איזון הראשון נובע מן הצורך המוחלט לשמור על שמו הטוב של עיתון. יומון מוכר את סחורתו יום־יום, בקיוסקים, תמורת מזומנים. שבועון עושה זאת פעם בשבוע. פעם ביום או פעם בשבוע מעמיד את עצמו העיתון להצבעה בדרך הפשוטה והבלתי־אמצעית ביותר. הוא מבקש מהרבה־הרבה אורחים לשלשל את ידם לכיסם ולשלם בכספם הטוב תמורת עותק של העיתון.

אם יחדלו הקוראים לרכוש את העיתון — ליד הקיוסק או בדרך של מנוי — לא יחזיק העיתון מעמד. גם ההכנסות הנובעות מפירסום מודעות מבוססות, קודם כל, על התפוצה. נותני־המודעות אינם פילנטרופים, והם לא ישלמו בעד פירסום מודעה בעיתון שאין לו קוראים.

הסיבות המניעות אדם מסויים לקנות עיתון זה או אחר הן מורכבות ומסובכות. אולם אחד המרכיבים העיקריים הוא האמון שהוא רוחש לעיתון זה. הוא מאמין כי העיתון מספק לו מידע כדוק ומהימן.

העיתון לוחם יום־יום על שמו הטוב. הוא רוצה להוכיח (לפעמים בצורה מוגזמת מאד) שהוא צדק בעבר, שידיעותיו התאמתו. הוא יודע שאם התפשט בציבור הדיעה שהעיתון אינו מוסמך, יתחיל תהליך של הידרדרות.

יוקרת העיתון, שמו הטוב, כוחו־השפעתו וכסיסו הכלכלי קשורים זה בזה בצורה אמיצה מאד.

לפעמים יש לכך תוצאה שלילית, דווקא. עיתונים רבים מאוד מוכנים לעשות שמיניות באוויר כדי להימנע מן הצורך להתנצל בפומבי על פירסום כוזב (ועוד ניתן את דעתנו על כך). אך בעיקרו של דבר משמש מצב זה בלם חזק ביותר מפני עצם פירסומו של כוזב.

לכל עיתון יש מתחרים, הששים לחשוף את שגיאותיו. אם ייכשל בפירסום מידע מוטעה, ישמחו המתחרים והיריבים לספר על כך לציבור בהבלטה, מבלי להסתיר את שימחתם לאידו. פה ושם יש קונוניות של הגנה הדדית, על פי העיקרון של „שמור לי ואשמור לך," ותופעה פסולה זו ידועה גם בעיתונות הישראלית. אך בסך הכל פועל המכניזם של ההתחרות אוטומטית.

נחזור לרגע קט לאותו עורך של וושינגטון פוסט. הוא אישר את הפירסום על הולדמן. מה היה קורה אילו שגה, אילו שוכנע הציבור כעבור ימים כי היה זה פירסום כוזב, בלתי־אחראי, מופקר, וכי העיתון העליל עלילה שפלה על אדם הממלא תפקיד מרכזי ואחראי במערכת־המימשל של ארצות־הברית?

„וושינגטון פוסט", אחד מחציי־תריסר העיתונים החשובים בארצות־

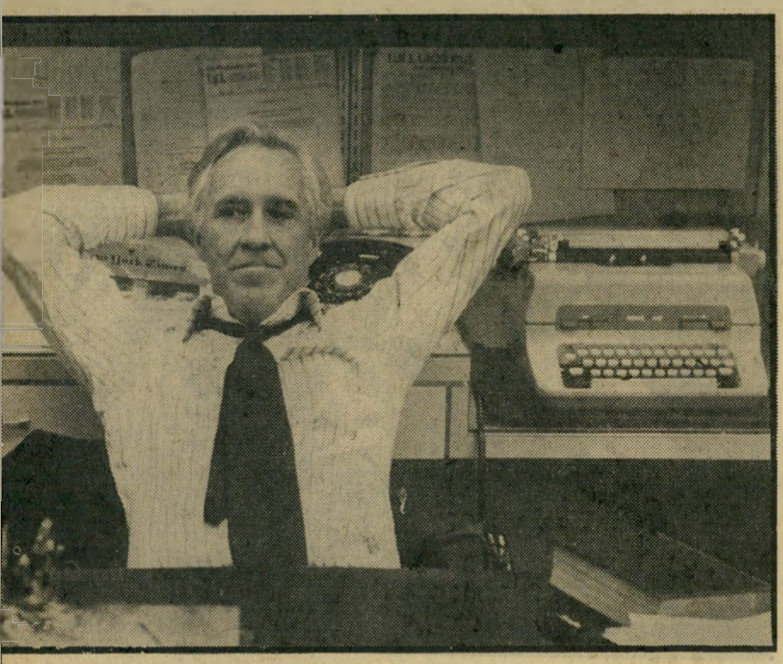

ג׳יסון רובארדס בתפקיד העורך בן בראדלי

הברית, ואחד מעשרים העיתונים החשובים ביותר בעולם, היה סופג מהלומה נוראה. יוקרתו היתה צריכה לנקודת־שפל. האמון בו היה נפגם, לפחות לתקופה ארוכה. העורך עצמו היה, בלי ספק, נאלץ להתפטר, ומסיים את ימיו בחדר אחורי של עיתון מחוזי כלשהו.

אין ספק כי כל זה עבר באותו רגע בראשו של העורך, וגרם לכך שלא קיבל את החלטתו בקלות־דעת. הוא ידע מהו העונש על טעות.

חרב וחולירע

א כך יש גם עונש אחר, מוחשי יותר: העונש הקבוע בחוק הכתוב, המגן על אדם מפני דיבה עיתונאית.

הדיווטות מזלזלים בדרך כלל בחוקי־הדיבה. כמוהם עושים עורכי־דין בלתי־כישרוניים או עצלנים. נדמה להם שזהו חוק בלי שיניים, ושהעיתונאים מתעלמים ממנו או בזים לו.

אין טעות חמורה מזו.

אני יכול להעיד על כך בעורך עיתון. אני משמש בתפקיד זה מזה 26 שנים. במשך תקופה זו, שבה הופיעו 1396 גיליונות של העולם הזה, לא היה אף שבוע אחד שבו לא עלתה וצפה, בוויכוחים הפנימיים במערכת, עובדת קיומם של חוקים אלה לפחות חמש פעמים.

זוהי חובייה הידועה לכל אדם במערכת העולם הזה, ובאלפי מערכות־עיתונים מסביב לכדור־הארץ. הכתב מביא כתבה. הוא מאמין בנכונותה. הוא מגן עליה בלהט, בזעם, בביטחון עצמי, בתחנונים. מולו יושב העורך וממטיר עליו את אותן השאלות, שוב ושוב: מה הן ההוכחות? מי אמר לך? האם האיש שאמר לך יבוא לבית־המישפט ויחזיק מעמד בחקירת שתי־וערב? האם אפשר להחתים אותו על הצהרה בשבועה לאישור סיפורו? האם יש לדבריו תימוכין בכתבה? מה הן הראיות האחרות? האם נשאל האיש המואשם? מה היתה תגובתו? איך אתה יכול להפריך אותה? וכן הלאה וכן הלאה — בירור ענייני, הגולש לא פעם למישור של התנגשות מרוגזת בין הלהט העיתונאי ובין הזהירות המערכתית, ושבו משתתפים לעיתים קרובות עורכי־דין. אך כל עיתונאי יודע שזהו בירור דרוש, ביגלל הסייגים החמורים של חוקי־הדיבה.

עימות!

(המשך מעמוד 11)

בארץ קיים חוק חמור במיוחד, המרחף על ראשנו כחרבו של דא־מוקלס המנוח.

עד 1965 היה קיים, בארץ חוק־הדיבה הבריטי, שהיה סביר ויעיל. אולם הוא לא סיפק את אלופי־השחיתות ושוחרי־השערה בשילטון, שנפגעו אז בשורה של מישפטי־דיבה מפורסמים, שבהם היה לשבועון המסויים חלק מכריע. הם החליטו לצמצם באופן דראסטי את חופש־העיתונות ביכלל, ואת חירותו של השבועון המסויים בפרט. האמתלה היתה גם אז הצורך להגן על האזרח הקטן והחף־מפשע מפני זדונם של עיתונאים משחתים ומרושעים. וגם אז נמצאו כמה אנשים תמימים ובעלי רצון־טוב, בכנסת ומחוצה לה, שעשו את המלאכה מבלי להבין מה הם עושים.

כך נוצר חוק מיוחד במינו — חוק לשון־הרע, שקראנו לו, בקיצור, חוירע.

כדאי לזכור מה אירע לחולי־רע זה.

החוק הדראקוני נתקבל כמעשה האחרון של הכנסת החמישית. העולם הזה עמד בראש המערכה הציבורית נגדו, ובאיחור נשתכנע הציבור הרחב שאכן זהו חוק אנטי־דמוקרטי, מזיק ומשחית. יש האומרים כי הזעם על חוק זה, והרצון להגן על קורבנותיו המייועדים, עזרו לא מעט לבחירתי לכנסת הששית.

באותה כנסת נדון החוק מחדש, וסעיפיו החמורים ביותר תוקנו. אולם החוק עצמו נשאר על כנו, והוא מכיל גם עתה סעיפים חמורים מאין כמותם, שיכלו לפגוע פגיעה נוראה בחרותה של העיתונות ובכושרה למלא את תפקידה — אילו הופעלו.

והנה — קרה משהו מפליא ומופלא. כאילו על פי הסכמה אילמת, לא הופעלו סעיפים אלה, שעל פיהם ניתן לנהל מישפטים חשאיים, לתבוע לדין בעלי־קיוסקים, ועוד ועוד. במשך 11 שנה לא הסכים אף אדם בישראל להזדקק לסעיפים אלה, אף שיכול היה להפיק מהם תועלת. אות־קין, הדבוק למיצחם, מנע בעד כל אדם מלהתקרב אליהם. הם מתו מוות טבעי. גם השופטים מתעלמים, פשוט, מקיומם.

זוהי דוגמה מעניינת ביותר של בריאות דמוקרטית. יש בו גם לקח חשוב: חופש־העיתונות מעוגן כל־כך עמוק בלב הציבור, עד כי שום חוק, הפוגע בו בזדון, לא יחזיק מעמד במציאות.

צמרת, הקצין שהביע את אמונתו הקנאית באשמתו. אך לעיתים קרובות מאד, אין השיחרור זוכה בסיקור הדומה לסיקור המעצר עצמו.

אומרים שכאשר כלב נושך אדם — אין זו „ידיעה". זהו מאורע רגיל מדי. אך כאשר אדם נושך כלב, זוהי ידיעה. על פי עיקרון דומה, מעצר חשוד בשיא של פרשה אקטואלית היא ידיעה, ואילו שיחרורו — לרוב אחרי שהפרשה איבדה את אקטואליותה — עלול להיות אי־ידיעה.

והאיש שנקלע לידיעה כזאת, ניזוק.

האם זה מוכרח להיות כך?

בהחלט לא.

קודם כל, העיתונות צריכה לחנך את עצמה ואת קוראיה שמעצר אדם הוא אקט חקירתי, שהוא רחוק מאד מהרשעתו. אפשר וצריך לנסח ידיעות על חשד ומעצר תוך שמירה על הפרופורציה הנכונה. יש חשד. כל אדם יכול להיקלע למצב של חשוד. אין זה אומר שהוא עבר עבירה כלשהי. זה רק אומר שהוא צריך להיחקר.

בחברה דמוקרטית צריכים לפעול לחינוך ציבור נאור של צרכני עיתונות, ואולי יש מקום להנחיג חינוך כזה, לצד החינוך הכללי לצרכנות נבונה, עוד בבתי־הספר.

אולם זהו עניין לטווח ארוך. בטווח הקצר, ובמישור של תיקון ממשי, יש לדאוג לכך שהפירסום על שיחרורו של עצור יהיה נאות, הוגן ובולט.

רבים יופתעו לשמוע כי חוק־לשון־הרע עצמו נותן בידי אדם מושמץ את הזכות לתבוע פירסום הכחשה והתנצלות בגודל ובהבלטה מתאימים. ניתן בהחלט לנצל זכות זו גם לתיקון העוול הכרוך באי־פירסום דבר שיחרורו של עצור, והשופט מוסמך בהחלט לדאוג לכך.

יתכן שיש צורך ומקום להחמיר חובה זו גם מחוץ לחוק־לשון־הרע, בדרך זה חוק, הסכמה או תקנה אחרת. אני, כשלעצמי, תומך במגמה זו, במידה שהיא כנה והוגנת.

העיקרון צריך להיות שאם הודיע עיתון על חשד ו/או מעצר, הוא חייב לדווח בצורה הוגנת, מבחינת הגודל וההבלטה, גם על העובדה שהאיש שוחרר מבלי להעמידו לדין, או מבלי לבקש נגדו פקודת־מעצר, תוך קביעה שהוא חף מפשע, או שאין נגדו ראיות סבירות.

יש לבעייה זו צד, ששונאי העיתונות מתעלמים ממנה כליל: חלקה של המישטרה באי־פירסום השיחרור.

קשה לדרוש מרופא שיפרסם את מיתתו של פאציינט שיזן, וקשה לדרוש מאדריכל שיודיע כרכים שהבית שתיכנן התמוטט. המישטרה

דויד בן־גוריון ואשתו מואשים כך בהצגת־הבכורה של „זרוק אותו לכלבים" (1958), השחקנים והמחזאי משתחווים

כך זה קרה לאותם סעיפים בחוק לשון־הרע, וכך זה יקרה לחוק המוצע, אם אכן יתקבל. החיים עצמם יביאו לכך שהוא יתריקן מתוכנו, ייעקף, יתבזה.

אולם הסעיפים ה„נורמליים" של חוק־לשון־הרע, שהם המורים למדי, קיימים ופועלים, והם מהווים סייג יעיל מפני ניצול־לרעה של המכשיר ההברתי הקרוי עיתון. הוא מגן על חשודים ועצורים בדיוק כמו על כל אדם אחר. עיתון, המדווח בצורה בלתי־הוגנת על מעצרו של אדם, מתחייב בנפשו ובכיסו.

אילו רצה יורם ביכונסקי, למשל, לתבוע לדין את העיתונים שפירסמו עליו עלילות מעלילות שונות, על סמך הדלפה מישטרתית או מכל מקור אחר, יכול היה לגבות רבבות לירות ולחיות בעושר ובאושר עד עצם היום הזה.

עובדה פשוטה זו מועלמת על־ידי מציעי הצעת־החוק החדשה. העלמה זו כשלעצמה מטילה צל כבד על טוהר כוונותיהם.

אדם נושך כלב

ב חוק לשון־הרע (ששמו תוקן, לאחר קבלתו, ל„חוק איסור לשון־הרע") חבוייה עוד תרופה לנפגעי פירסום על מעצר.

אחת הטענות החמורות ביותר נגד המצב הקיים הוא שעיתון מפרסם בכותרות שמנות כי פלוני נעצר, כחשוד בפשע כלשהו. אולם כאשר המישטרה משחררת אותו, מפני שנמצא חף־מפשע או מפני שלא נמצאו די הוכחות נגדו, נבלע הדבר בקול דממה דקה. העיתון מתעלם מן הידיעה, או מביא אותה בכמה שורות, בפינה נידחת בעמוד אמצעי.

זוהי טענה נכונה, ויש להתמודד עימה בהגינות.

קודם כל, מדוע נוהגים עיתונים כך? אין זה נובע מזדון, אלא מן החוקיות הפנימית של המיקצוע. כשאדם נעצר כחשוד בביצוע אונס ורצח, זוהי ידיעה מעניינת. כאשר אותו אדם משתחרר בלי מישפט, יתכן שאין זאת ידיעה מעניינת. יתכן שהחקירה עברה בינתיים למישור אחר, מעניין יותר, ואותו חשוד מקורי כבר נשכח.

אמנם, אין זה חוק־ברזל. שיחרורו של ביכונסקי, למשל, היה מעניין לא פחות ממעצרו, וזכה בסיקור ענקי, בתוספת הערות עוקציניות ביותר על חשבונו של אברהם שמחה להודיע, לרוב, על „מעצר חשוד", אחרי ביצוע פשע. אין היא ששה להודיע כי אותו עצור שוחרר מכדי שהובא אף לפני שופט, מפני שהמעצר כולו היה מופרך מתחילתו.

הכתבים הפלילים חיים מפי המישטרה. חלק גדול מן הידיעות שלהם אינן, למעשה, אלא קומוניקטים מישטרתיים. כאשר המישטרה אינה מודיעה על שיחרור חשוד, אין הידיעה מגיעה לרוב לידיעת העיתון.

הפיתרון הוא שעל פי דרישתו של החשוד־ישעבר, ששוחרר ממעצר, תיאלץ המישטרה, על־פי חוק או על־פי תקנה, למסור על כך ל„עיתונות — ושהעיתון שפירסם את דבר המעצר, יפרסם את דבר השיחרור בהבלטה נאותה.

לעצור פחות!

ך כאן אנו מגיעים, בעצם, לליבה של הבעייה כולה, שהחוק המוצע מתיימר לטפל בה.

מעצר הוא אקט מישטרתי. העיתונות רק מדווחת על כך. מי שאוסר את הפירסום, תחת לטפל בעניין עצמו, משוך לאדם מכוער את השובר את הראי שלו.

כבר הוכחנו שאחת התוצאות העיקריות של החוק המוצע, אם יתקבל, תהיה פריקת כל עול של אחריות משטרתית לגבי מעצרים. בהיעדר ביקורת ופיקוח ציבורי, יתפתו השוטרים לעצור חשוד בסיטונות, עם ובלי סיבה, הן כדי לעשות רושם בציבור, הן מפני שזוהי הדרך הפשוטה ביותר לשבור חשודים ולסחוט מהם הודאות.

כפי שקבר אמרנו, תוצאה צפויה זו, שהיא מובנת מאליה, די בה כדי לפסול את הצעת־החוק מכל וכל.

אולי לא די בכך. אם הבעייה כבר התעוררה, הבה נטפל בה ברצינות.

מציעי הצעת־החוק מתמרמרים על כך שאנשים, הנעצרים בלי סיבה מספקת, משוחררים אחר כך ללא אישום, ובינתיים ניזוקו שמם הטוב, פרנסתם ושלום מישפחתם.

המסקנה המתבקשת ממצב זה אינה לשבור את חופש־העיתונות, אלא להגביל את הפקרות המישטרה.

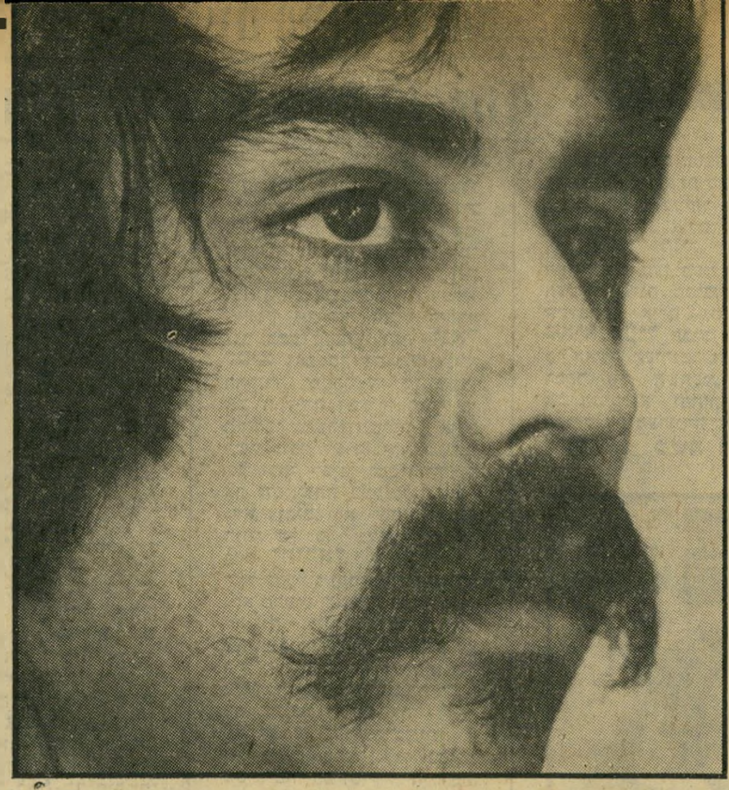

יורם ביכונסקי מצהיר:

העיתונות הצילה אותי!

לפני כשבועיים עלתה לדיון בכנסת הצעת־חוק של כמה חברי־כנסת, המבקשת לאסור על כלי־התיקשורת לפרסם את שמותיהם של חשודים, מהרגע שנעצרו על־ידי המישטרה. במקביל לכך העביר מישרד־המישפטים לחוות דעתם של אישי־ציבור הצעה לחקיקת חוק להגנה על „צינעת הפרט".

כדי להצדיק את הצעת־החוק שלהם, חוזרים חברי־כנסת אחדים ומזכירים מחדש את פרשת רצח רחל הלר, ואת מעצרו הממושך של יורם ביכונסקי כחשוד בביצוע רצח זה. בדיון שנערך לפני שבועיים, בעיקבות הקרנה מיוחדת של הסרט כל אנשי הנשיא, בחסות העולם הזה, אמר אחד מיוזמי הצעת החוק, ח"כ יגיד־ית בארי (הליברלים שבליכוד): „במישטר דמוקרטי אין מנוס מכך שהמישטרה תעצור לעיתים גם אנשים חפים־מפשע. קיימות דוגמות רבות לכך, כשאחת הבולטות שבהן היא פרשת רצח החיילת רחל הלר. הצעת־החוק לאיסור פירסום שמות חשודים הוגשה ביגלל מה שנגרם לאנשים מסויימים, שהיו קשורים בפרשה, בעיקבות הפירסום עליהם בעיתונים."

בארי לא נקב בשמו של יורם ביכונסקי, אולם היה ברור לכל, כי כוונתו ליורם, שישב במעצר המישטרה 45 ימים עד ששוחרר בערבות. לאור שירבוב שמו של ביכונסקי להצדקת הצעת־החוק על איסור פירסום שמות חשודים, ועל רקע המערכה נגד העיתונות בגלל מה שמכונה „שפיטה באמצעות העיתונות," שגם בה מאוזכר שמו של ביכונסקי לעיתים תכופות בדיונים פומביים שונים, פנה העולם הזה אל ביכונסקי עצמו, לשמוע את דעתו על מסע זה נגד חופש־העיתונות המתנהל תוך שימוש בשמו.

יורם ביכונסקי נלהב לשוחח על הנושא. „אני עצמי, ביוזמתי הפרטית, שיגרתי לפני כמה חודשים מיכתב ליועץ המישפטי לממשלה," סיפר ביכונסקי, „לומר עתה שנה שלישית היסטורית כלית באוניברסיטת תל־אביב. „לגבי, פרשת רחל הלר לא הסתיימה. אף אחד לא בא להתנצל על מה שהיה. כשרצו ללכלך את שמי, עשו זאת בקול קריאה רמה ואחר־כך פיתאום דממה. כתבתי לאהרון ברק על כך.

„תשובתו של פרופסור ברק היתה ש„התנצלות פירושה כאילו לחזור על החלטת בית־המישפט העליון. שקבע סופית את אשמתו של עמוס ברנס ברצח רחל הלר.' לגבי פיצויים כתב ברק ש„או שהחקירה התנהלה בזדון, ואז מגיעים פיצויים, או שלא התנהלה בזדון.' זה הכל! המיכתב נגמר בזה, וכאילו משאיר את הכל פתוח."

„טפיחות על הכתף, עד הבנות"

דיברי יורם, משפיע הפירסום עליו בפרשת רצח רחל הלר עד היום. „עבודות סגורות בפני. אנשים רואים אותי ברחוב וטופחים לי על הכתף, כאילו אומרים: ‚כל הכבוד, החזקת מעמד, ידעת לצאת מזה בלי להישבר.' עד שזה מגיע לבקשת עבודה. אז נטרקות הדלתות בפרצוף. או עד שזה מגיע לבנות שלהם. ואז אני רואה פיתאום פרצופים חמוצים."

לדעתו של יורם ביכונסקי, היתה זו העיתונות שהצילה אותו מידי המישטרה, ואולי מהירקבות ממושכת בתאי־מעצר או בבתי־כלא. „מה שהרס אותי או, בזמן שהייתי עצור כחשוד ברצונו, היה הפירסום המישטרתי. בא אברהם־צמרת והכריז שאני אשם. הוא הלעיט את אמצעי־התיקשורת בסיפורים על אורגיות־מין וכל מיני דברים כאלה. הוא הפך את סיפור חיי למרכז ה־CASE שלו.

„העיתונות שימשה מכשיר בידי המישטרה. אבל זה היה דווקא כל עוד הוטל איפול על פירסום שמי. וכך נוצר מצב שתמונתי, עם רחל, הופיעה בעמודים הראשונים בכל העיתונים, ומעליה דברי המישטרה על ‚החשוד המעניין' שנפל בידיה. למזלי מיהר אבי, יו"ר, והגיש בקשה לבית־המישפט העליון להסיר את האיפול שהוטל על שמי, ואז לפחות כתבו העיתונים, בצד סיפוריו של צמרת, גם את גירסתי שלי.

„בכנסת אני שומע בשבועות האחרונים שנאמר עלי שאני קורבן של העיתונות. באו חכמים ואמרו: ‚הבה נתקן את המצב.' מה הם מועילים בכך? עוצרים בנאדם, מחזיקים אותו שעות וימים במעצר, מביאים אותו כל שבועיים לפני שופט, וכל זה נעשה בדלתיים סגורות. בדרך כזאת אפשר להפוך כל מיקרה לפרשה פוליטית, כמו שניסה צמרת לעשות במיקרה שלי!

„בכל מיקרה," מציע ביכונסקי, „יש לאפשר את פירסום הראיית הקבילות, שהובאו בפני השופט על־ידי אנשי המישטרה. אבל אין להרשות לאנשי המישטרה או לעיתונות לפרסם דברים אחרים, חוץ מאלה המופיעים בגליון־המעצר.

„אסור להרשות למישטרה לפרסם דברים מגמתיים במטרה ליצור דעת־קהל, וגם דיעה קדומה אצל השופט. אילו היה מוטל איפול על פירסום שמי, לא הייתי יכול להעלות את טענותי, ואז היה מישפט ללא ביקורת ציבורית כלשהי, וזה הדבר הכי מסוכן שאני מעלה בדימיוני.

„ברגע שהוסר האיפול מעל פירסום שמי, הפסיקו אנשי שירותי־הביטחון לחקור אותי במעצר המישטרה. החקירה נגדי הפסיקה להיות אישית ופוליטית, והפכה להיות חקירה פלילית בילבד. לדעתי, חייב להיות תשלום כספי, אפילו סימלי, במיקרה של מעצר אדם שנתגלה כחף־מפשע, ושלא מוגש נגדו כתב־אישום.

„חייבים, לדעתי, לקבוע שכאשר המישטרה חוקרת ברשלנות או יוצרת חשודים עוד לפני שמתחילה החקירה, יש לנזוף בה ולדאוג לפיצוי לקורבן. השיטה המישטרתית כיום, שאני חזיתי אותה על בשרי, היא שמהחשוד מנסים החוקרים להוריל ולטוות חוטים אל זירת־הפשע.

„כיום, בכל מיקרה יוצאת המישטרה נקייה. צמרת, שחקר את פרשת רצח רחל בהתחלה, עצר אותי והשמיץ אותי בטלוויזיה, עלה מאז בשתי דרגות והיום הוא ניצב־מישנה. בכל מיקרה, המישטרה נקייה. וזה מה שמוביל לשימוש באלימות בתאי־המעצר, וזה מה שמוביל לאנארכיה מוחלטת במוסד הזה, שנועד לשרת, לא להלקות."

חשוב ליורם ביכונסקי להדגיש כי מאבקו לקבלת פיצויים ולהענשת האשמים בחקירה הרשלנית שגרמה להחשדתו ברצח אינו מאבק פרטי. „כל אזרח במדינה נמצא בסכנה, כשהוא מסתובב ברחוב. האדם הקטן יהיה אבוד ברגע שיוטל איפול על החקירה ועל פירסום ההאשמות נגדו. איפה תהיה הביקורת? ממי תפחד המישטרה?

„לינץ' בגלל איפול מישטרתי"

„זה שאני ממשיך להסתובב בין אנשים, בצורתי הנוכחית, אפילו מבלי להוריד את השפם, הוא המילחמה שלי בדיעות קדומות נגדי.

„אנשים כבר אמרו עלי: ‚זה רוצח! הוא הרג את רחל הלר!' היום, כשאני הולך בין אנשים, כאן בארץ, אני מראה להם שאולי לא כל מה שנאמר על־ידי המישטרה הוא האמת עלי, והאמת בכלל. גם על חשודים אחרים.

„אם בפרשת מעצרו של אשר ידלין לא היו נותנים לו להגיד את מה שיש לו להגיד, והיו מביאים רק את דיברי החוקרים, זה היה הסוף שלו. תארו לעצמכם שהיו עוצרים את ידלין מבלי לפרסם הכל! כאשר היה איפול מישטרתי על שמי, עשו בי לינץ' ציבורי, שכן האינפורמציה היחידה עלי באה מפי אנשי המישטרה."

אגב, יורם ביכונסקי אינו בטוח היום כי רוצחה של רחל הלר הוא אכן עמוס ברנס, והוא אומר: „במישטרה אפשר לשבור כל בן־אדם. יש להם אמצעים אלימים ופסיכולוגיים, כדי לגרום לכך שכל אדם יחתום על כל הודאה שיכינו לו. צריך להיות אדם חזק מאד כדי לא להישבר. וגם אז, אם הם רוצים באמת להוציא ממך משהו, הם יעשו את זה.

„אם אבא שלי ופרקליטי לא היו יכולים בזמנו להתריע על מה שקורה לי בתאי־החקירה, ייתכן מאד שהייתי נשבר. בטוח שהייתי יושב היום בבית־הסוהר. זאת גם הסיבה שאינני בטוח במאה אחוזים שעמוס ברנס הוא באמת רוצחה של רחל. „לי־עצמי הציעו, כבר אחרי ימים ספורים של מעצר, עיסקה להורדת דרגת הפשע, תמורת הודאה מתאימה.

„לאחר שהשתחררתי בערבות של עשרת אלפים לירות, לאחר 45 ימי מעצר, הזמנתי עיתונאים וסיפרתי סיפורים אישיים עלי ועל רחל, שגם הם לא היו קשורים בחשדות שהועלו נגדי, אבל עשיתי זאת רק ביגלל מה שהמישטרה עשתה קודם־לכן. השיא היה שצמרת אמר לי: ‚הבן שלך הוא רוצח!' הסיפורים שאני סיפקתי לעיתונות היו מעין התנצלות שלי על מה שטענה המישטרה נגדי. כאילו להראות שבכל זאת אני בחור לא־כל־כך רע."

שבועות אחדים לאחר מעצרו החל יורם מפרסם את סיפורו האישי באחד מעיתוני־הערב. בלחץ בני־מישפחת הלר הופסק הפירסום כעבור שני פרקים בילבד. ביגלל אותו לחץ נסוגו מי שעמדו לפרסם את סיפרו של ביכונסקי, מכוונתם להוציא לאור את הספר.

„או כתבתי את מה שקרה לי מהר, מהר," נזכר יורם. „הייתי משוחרר בערבות, והעדפתי שהציבור יכיר אותי לא רק בדמותי, כפי שהוצגה על־ידי המישטרה. כיום אני עוסק בכתיבת מהדורה מחודשת של הספר, שלא יצא לאור בזמנו. יהיה בו הסיפור האישי שלי, אבל ממנו אשליך לדברים כלליים יותר. אני מתכוון לעשות עבודת־מחקר יסודית. אני מחטט בארכיונים, ואני מקווה שמה שייצא בסוף יהיה מיתקפה, שתתפתח למיתקפה ציבורית, על כל מיני נושאים של חוק ומישפט. בין השאר, על הצעות־החוק האחרונות ועל מה שמכונה ‚הגנת צינעת הפרט,' ו‚שפיטה באמצעות העיתונות.' הספר יהיה מילחמה כנגד ‚שפיטה באמצעות המישטרה,' וזה מה שקיים בסופו של דבר היום ויהיה קיים ביתר חומרה אם יתקבל החוק החדש וחוקים אחרים שכל ייעודם הוא להגביל את חופש העיתונות."

יורם ביכונסקי, שעבר את דרך־התלאות הארוכה של חשוד ברצח מדרגה ראשונה, מצהיר כי העיתונות הצילה את חייו, ואומר: „היום אני חושב על חזונה חלקלאית, על חיים בשקט, על עבודה יצרנית. זה הכל!"

איני מתכוון כאן להטיל דופי קולקטיבי במישטרה. רבים מאנשי המישטרה הם משרתי־ציבור נאמנים, הלוחמים בפשע מבלי שיעמדו לרשותם המשאבים הדרושים. אולם גם הלהט החיובי של אנשי־חוק מסוימים ואחראיים טעון ביקורת — ועל אחת כמה וכמה הלהט השלילי של שוטרים פחות־אחראיים, המבקשים להשיג באמצעים פסולים פירסום עצמי וקידום.

מן הסטטיסטיקה הרישמית נראה כי המוני אזרחים נעצרים מדי שנה בלי סיבה מספקת. חשד קלוש כלשהו אינו מספיק כדי לעצור אדם, עם כל הנזק הכרוך בכך, והפירסום העיתונאי אינו משנה עובדה זו. מישפחתו של העציר, ילדיו, שכניו, חבריו לעבודה — כל אלה יודעים שנעצר, גם בלי פירסום בעיתון.

רוב המעצרים הבלתי־מוצדקים, או המופרזים, לא היו אפשריים לולא היו השוטרים בטוחים שיוכלו להשיג פקודת־מעצר מידי השופט, אחרי 48 שעות. לצורך זה מוסר

(המשך בעמוד 42)

אנשים

רבינוביץ: „המדינה על סף תהום...
ובקרוב תצעד צעד גדול קדימה!"

■ **זיגמונד פרויד** היה בוודאי רווח נחת מאלוף (מיל.) **אריאל** („אריק") **שרון**. בעת שזה קיים את אסיפת־העיתונאים שלו בשבוע שעבר, שבה הודיע על פרישתו מהליכוד ועל הקמת תנועה חדשה בהנהגתו, נכשל אריק פעמים אחדות בלשונו. בכל פעם היה זה כשרצה להזכיר את השם „הליכוד". אלא שבמקום הליכוד יצא לו כמה פעמים לומר „זליקוי".

■ מי שבלט בהיעדרו באותה מסיבה, היה מי שנחשב במשך תקופה ארוכה כדוברו של אריק, ראש־הכתבים של הערב **אורי דן**, שיחד עם אריק השתתף גם בפגישה המפורסמת עם **ג'ימי קארטר**, בעת שזה היה עדיין מועמד לנשיאות. מסתבר כי דן שוהה זה חודשים אחדים בארצות־הברית, לשם יצא לרגל ההוצאה לאור של סיפרו על מיבצע אנטבה. הוא עורך סיבוב־הרצאות בערי ארצות־הברית, מרצה שם על מיבצע־אנטבה, נטל לשם כך חופשה־ללא־תשלום מעיתונו.

■ במיזנון הכנסת אירח השבוע ה"כ **זאק אמיר** את ועד־העובדים של מיפעלי־ים־המלח. אל השולחן הצטרף גם שר־האוצר **יהושע רבינוביץ'**, ששוחח עם אנשי הוועד שעה ארוכה. למקום נכנס נציג התאחדות התעשיינים, **אברהם** („בומה") **שביט**, שביקר בכנסת עם שגריר אוסטריה החדש **אינגו מוסי** וקבוצת דיפלומטים אוסטריים. שביט ניגש לשולחן, לחץ את ידו של זאק אמיר ואחר כך את ידו של שר־האוצר. אולם כשבא ללחוץ את ידי חברי ועדי עובדי ים־המלח אמר לו אחד מהם: „את היד שלך אני לא לוחץ, אתה לימדת את הממשלה לסגור מיפעלים."

■ ה"כ הליכוד, **ידידיה בארי**, הגיש שאילתה לשר־השיכון **אברהם עופר** בדבר העסקת מישרד־החקירות מודיעין כללי על־ידי מישרד־השיכון, לשם עיקוב אחר ביצוע הצו לוויסות הבנייה. השר השיב על השאלה שהוגשה בחיוב, אולם בכך לא נסתיימה השאילתא. ה"כ בארי שאל את השר אם המודיעין־הכללי מועסק גם כדי לנהל חקירה נגד כתב העולם הזה **יגאל כיב** ואם כן, מה הם מניעי החקירה ומטרותיה, מי מממן את החקירה ואיזה סעיף בהקציב מישרד־השיכון. אולם השר עופר לא הזכיר את שמו של יגאל לביב, ומבלי לקרוא אה השאילתה כמקובל השיב: „לא דובים ולא יער." כשהוא הוזר על כך שלוש פעמים. ה"כ **יחזקאל פדומין** לא יכול להבליג וקרא לעבר השר: „לא מספיק שאמרת פעם אחת? מה זה, גן־חיות כאן?" גם שר־העבודה **משה ברעם**, לא היה מרוצה מנוסח תשובתו של עופר, וקרא: „איפה אתה רואה פה דובים, ואיפה אתה רואה פה יער?" קריאת־ביניים זו של השר ברעם לא נכללה משום־מה בפרוטוקול הישיבה.

■ מישלחת של חברי־כנסת עימדת לנסוע לשוויץ כאורחת האגודה לקידום הידידות בין שוויץ לישראל. נסיעה זו לא זכתה עד כה בפירסום, ומשום כך לא ידעו עליה מרבית חברי־הכנסת. להוציא את אלה הנוסעים: ה"כ **שימחה פריצמן**, ה"כ **אסתר הרליץ** וה"כ ידידיה בארי. השבוע הזדמנו למעלית הכנסת ה"כ **אהוד אולמרט**, מזכירתו של קצין־הכנסת **איזי בן־גד**, וה"כ ידידיה בארי. בארי שוחח עם המזכירה על הסידורים האחרונים לפני הנסיעה. אולמרט התעניין באיזו נסיעה מדובר, ושאל בתרעומת: „למה אני לא נוסע?" השיב לו בארי: „זה לא בשבילך, זה רק בשביל חברי־כנסת דוברי ג־מנית."

■ חברת־הכנסת **שולמית אלוני** הוציאה בימים אלה לאור את סיפרה נשים כבני אדם. על עטיפת הספר מצויירת כף־יד, שמתוך אחת מאצבעותיה יוצאת אשה. במקור היתה האשה עירומה, אולם שר־התיירות, **משה קול**, שראה את האוריגינל, טען בפני אלוני כי העטיפה אינה מכובדת. אלוני התלבטה, אולם גם כשח"כ **מאיר פעיל** הביע את דעתו כי האשה העירומה הופכת את הספר זול, השתכנעה, פנתה אל הגרפיקאי והורתה לו לי־הלביש את מערומיה של האשה.

■ ח"כ **משה דיין** היה להוט לשלוח את סיפרו האוטוביוגרפי, אבני דרך, לרשימה ארוכה של ידידים קרובים. אולם בשל נסיעותיו התכופות לחו"ל, לא הספיק לחתום על כל הכרכים שנועדו למישלוח. דיין מצא פיתרון מקורי. הוא הורה למזכירתו לשלוח את הספר לידידים, וביקש ממנה לצרף אליו פתק. בפתק נאמר כי מי שמבקש לקבל גם חתימה אישית של דיין על הספר, מתבקש להתקשר עימו מייד כשיחזור מחו"ל.

בריגיט ברדו

חתולת־המין הצרפתית החליטה לפרוש מעולם הסרטים, ובחרה לה במיקצוע חדש. בריז'יט בת ה־42 החליטה להפוך מתכננת־אופנה. היא טוענת כי בימינו, הנשים שכחו לשם מה נועדה האופנה וכי היא החליטה להזכיר להן שאופנה נועדה למצוא חן בעיני הגברים ולא כפי שמקובל על הנשים כיום.

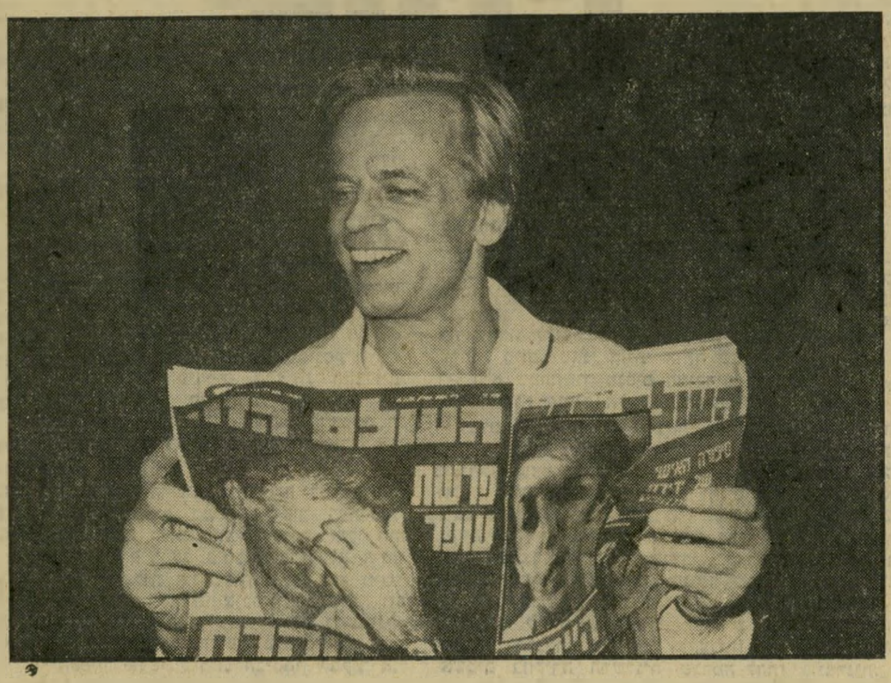

קלאוס קינסקי

השחקן הגרמני המצטיין, שהגיע ארצה כדי להשתתף בסירטו של מנחם גולן על מיבצע־אנטבה, עילעל בגיליון העולם הזה שבחר בו כשחקן השנה בשל תפקידו בסרט חשיבותה של אהבה. קינסקי ביקש הסבר על אופי העיתון. כשתוסבר לו כי האיש שעל השער הוא אברהם עופר. שר־השיכון, החשוד במעשי שחיתות, אמר: „שלא תשימו את התמונה שלי ליד התמונה שלו, אחרת יחשדו בי שגם אני מושחת."

■ הקריין **חיים יבין** נסע יחד עם המישלחת שיצאה בראשותו של שר־התחבורה **גד יעקובי**, לטיסת־הבכורה של אל על למכסיקו. יבין קיבל את ההזמנה באופן אישי, לא דרך הטלוויזיה. כשבא למנהל־הטלוויזיה **ארנון צוקרמן** ואל מנהל־החדשות, **דן שילון**, וסיפר להם כי יש לו כרטיסיה למכסיקו, סירבו לאשר לו את הנסיעה, בטענה שהיא כ"שקפת את כל מה שהם, במנהלים בטלוויזיה, מתנגדים לו — כלומר, נסיעות־חינם של עיתונאים לצורכי פירסומת. יבין לא ויתר, הלך עם הכרטיס אל מנכ"ל שידורי ישראל, **יצחק ליבני**, שאישר לו את הנסיעה בתנאי שיערוך גם כתבה על הקהילה היהודית במכסיקו.

■ **דידי מנוסי** היה הראשון שפירסם את ההלצה בכתב — אך יש הטוענים כי שר־האוצר המציא אותה בעצמו, ודווקא בכל הרצינות. לפי הסיפור, אמר יהושע רבינוביץ' באחד מנאומיו על המשבר הכלכלי: „אנחנו עומדים על עברי פי־תהום, אך בקרוב נצעד צעד גדול קדימה!"

■ בדיון שהתקיים בכנסת בנושא הטלת היטלים על בשר קפוא לפי צו של ועדת־הכספים, טען ח"כ **יגאל הורוביץ**

חצקל איש־כסית

הביא בשבוע שעבר את נכדו, לי, בנם של בנו השחקן משה איש־כסית ואשתו רותי, בבריתו של אברהם אבינו. מסיבת טכס ברית־המילה התקיימה בקפה כסית שהיה מלא עד אפס מקום באמני תל־אביב הקטנה שבאו לברך את חצקל, ובשחקנים ואנשי־בוהמה דהיום שבאו לברך את מוישה. קפה כסית הזכיר לרבים את הימים הטובים שלו, שבהם נהגה הבוהמה לבלות בו את מרבית זמנה ואילו חצקל שבע־הרצון אמר בחיוך מאוזן אל אוזן: „נו, זה בדיוק כמו בתקופה שכסית היתה כסית."

(המכונה „קרמבו" על שם מעדן־הקרם הפופולרי אצל ילדים שחברת טנא נוגה שבבעלותו מייצרת), כי אי־אפשר לשווק בשר־עופות טרי במחירים נמוכים כיוון שהבשר הקפוא מתחרה בו. קרא לעברו ח"כ **דייר קורן** מהמערך: „גידלת פעם עופות, שאתה מדבר? אתה רק אוכל אותם!"

■ האם יש רקע אנטי־שמי למסע המתנהל נגד **מנפרד בין**, מלך־המיסעדות הישראלי בהאמבורג, המוחזק עדיין במעצר בחשד של העלמת־מס? מסתבר כי פחות מחודש לפני המעצר קיבל כץ מיכתב אנונימי, ובו חרוזים על מישקל ההימנון הנאצי („שיר הורסט וסל"). השיר פותח במילים: „הרימו את הדגל! לכדו שוב את השיירות! סלקו את היהודים ממולדתנו הגרמנית!"

■ ביתתיים ממשיכה העיתונות הגרמנית לפטם את קוראיה בסיפורים עסיסיים על איש־העסקים העצור. כך מצוטט איש־עסקים אחר, שאמר על כישרונותיו של כץ: „הוא מסוגל אפילו למכור נפט לערבים!" מובאת גם ציטטה מדיברי כץ עצמו, שאמר פעם: „ידיד אמיתי אינו אדם המוציא אותך מבית־הסוהר, אלא אדם המוכן ללכת לבית־הסוהר לימענך."

■ כדי להסביר לקוראים איך חי כץ, מספר שבועון גרמני כי באחד הבקרים מצאה העוזרת כמאה נרות מסביב למיטתו, כשריצפת חדר־המיטות מכוסה כולה בפרחים. לשאלתה הסביר לה כץ, לפי הסיפור: „אז אתמול ביקרה אצלי בחורה. היא רצתה דווקא שיהיה אור נרות. אחר כך רצתה בפרחים. אז היא קיבלה נרות ופרחים."

■ עורך־הדין **יואל ריפל** טוען, כי אפשר להקים בכלא מעשייהו תיאטרון. אחרי הכל, אמרגן כבר יש שם (**ששון שבתאי**), מנהל־תיאטרון גם (**צבי שרף** מהבימה), שלא לדבר על מממנים עם כסף שחור. לתיאטרון מציע ריפל לקרוא בשם „טלאכלא".

■ בישיבת נציגי המערך במועצות־הפועלים בדרום, טען מזכיר מועצת פועלי ירוחם, **דויד אלפסי**: „אם לא יש קיעו בירוחם מה שמשקיעים בקריית־ארבע, גם אנחנו נתנחל — ולא בקדום, אלא בכיכר־המדינה בתל־אביב."

אורי זוהר

שהפך כוכב־טלוויזיה בעיקבות הסידרה זה הסוד שלי, היה אחד האורחים בברית־המילה של לי איש־כסית. זוהר התגלה כאיש אלים. כשכיוון הצלם את המצלמה לעברו הניף את אגרופו, ואיים על הצלם כי ישבור את ידיו ואת מצלמתו אם יעז לצלם אותו. הצלם המופתע, שלא ציפה להתנהגות כזו מצד אחד האנשים שקלסתרם מוכר לכל ילד במדינה, צילם בכל־זאת והודיע לזוהר כי אם ימשיך לאיים עליו, ייאלץ לבקש את התערבות המישטרה.

כך הם אומרים

השטן שנכנס לבית מיפלגת העבודה

ואינו יכול לצאת משם בגלל המזוזות *

כובד הראש של השר משה ברעם

כיצד נכנס השטן למפא"י

שר החקלאות והתקשורת, **אהרון אזן**, סיפר בראיון שערך איתו העיתונאי דב גולדשטיין על המתרחש בין כותלי מיפלגתו: „...השטן מכרסם בכל חלקה טובה, כן, כן, גם במיפלגת־העבודה השטן מכרסם. הוא משתולל בקיבוצים, גורם לפירוד, לריב, לחיסר חברות..."

בהמשכו של הראיון מספר השר אזן על האופן שבו אובחנה כניסת השטן למפא"י, מתאר את ימי המאבקים הפנימיים במיפלגתו בתקופת „פרשת לבון". לדבריו הצטרף למיפלגה באותה תקופה הרב מנחם הכהן, המכהן כיום כחבר־כנסת, וביקש ממזכיר המיפלגה דאז, גיורא יוספטל, שיתקינו מזוזות על כל הדלתות בבית־המיפלגה, ובקשתו נתמלאה. כעבור זמן, באחת מישיבות־המרכז הסוערות, דפק יוספטל בפטיש היו"ר, ואמר בקול הייקי שלו: „...בא רב צעיר, הדביק מזוזות בשביל שהשטן לא יכנס, אבל כנראה הוא כבר בפנים, ומאז השטן לא יכול לצאת." ומוסיף השר אזן: „אני אומר לך, שזה השטן הזה, שעד היום לא יצא מבית המיפלגה..."

(מעריב)

לאכול לארוחת צהרים את „דברי הכנסת"

בכתבה „אנאטומיה של סיכסוך" מתאר **אהעזר וויץ** את מאבק העובדים הסוציאליים, „המלאכים באפור," המצויים בתחתית סולם מקבלי־השכר במדינה. „משכורתו של עובד סוציאלי היא מעט יותר מאשר 1540 ל"י נטו לחודש, סכום שאיתו מקבל כיום מזכטל בדרגת שכר של עיבד סוציאלי." במהלך מאבקם הארוך של העובדים הסוציאליים, מתוארים מגעיהם עם חברי „ועדת השרים לענייני רווחה" במיסגרת תפקידיהם המיניסטריאליים. על פגישתו עם שר־העבודה משה ברעם, מספר יצחק קדמן, מזכיר האירגון: „...נפגשנו לא פעם עם ברעם. גילינו שואת טרינת ריח: כל פעם היה ברעם חיוור ואומר כי יש לדון כנושא כבוד־ראש" — זה הכל! מעולם לא שמענו ממנו מילה עניינית..."

על מגעי העובדים הסוציאליים עם שר־הסעד כותב אלעזר לוין: „...בינתיים עלה זבולון המר לדוכן הכנסת, וכעין כומכמטי הכריז: „יש לשפר את דרגות השכר ואת גיוון קשת התפקידים של העובדים הסוציאליים! יש ליצור תנאי־עבודה מעניינים וגמישים, שימשכו את הטובים, ולא יפלטו את המוכשרים". מי אם לא מישרד־הסעד אחראי למימשק הכרזות יפות כאלו? אך כמיכן, להצהרות לא היה כיסוי מעשי. אי־אפשר לאכול לארוחת צהריים את דברי הכנסת..."

(הארץ)

בן־גוריון ומיצוות „פרו ורבו"

המבקר **בועז עברון**, במאמרו „פני המצוקה," דן בהשלכותיה של תוכנית הטלוויזיה „השעה השלישית", שעסקה במצוקה הכלכלית. עברון רואה את אחת הסיבות העיקריות לנטישות בחברה הישראלית, במדיניות „עידוד הילודה" בשנות ה־50 וה־60, שהותוותה על־ידי דויד בן־גוריון: „...ריבוי הילדים הוזדק תמיד כטענה ש„צה"ל זקוק לחיילים" שוב: המדינה, הממסדות, השררה, אז כפי שניסחו זאת פעם באוזני אישי, בן־גוריון' (וכך אצלו למדינה נימה אבהית, שזב אין היא מנגנון מישטרי־מינהלי בלתי־אי־שי, אלא ממכות פרכוסלית) — „זקוקים לחיילים. השגיאה הרת־האסון של שנות החמישים והשישים, שאת פירותיה הבאושים אנו אוכלים היום ונאכל מחר ומחרתיים. אבל בכך לא היה בן־גוריון' אלא המשך הממכות הדתית, יורשו של הקדוש־ברוך־הוא, שציווה „פרו ורבו". אי־נגו מוליזים ילדים לשם עצמנו ולשם עצמם, אלא לפי צוו עליון. וזה כאמור לעיל, גם נותן הצדקה מספרית לדרישה שהמדינה תתמוך בהם. כאן עולים מוכנים, בני הארץ. אז מדוע לא תתבוך בו המדינה? ואין מביאים בחשבון שכה האב אומר כאן: המדינה זקוקה לעולים. והנה יש רבים מהילדים האלה נמצאים אחר־כך בלתי כשרים לצה"ל, אפילו ביחידות השירותים, ושמיקרים רבים אף בוחות־עבודה אינם..."

(ידיעות אחרונות)

השינה הקרבית של דיין

בהגבה על אחד מפירקי האוטוביוגרפיה של שר־הביטחון לשעבר, משה דיין, העוסק בתיאור כיבוש הכפר כרתיה ביולי 1948, פירסם אלוף (מיל.) **יוסף נבע**, שהיה מפקד אחת הפלוגות בקרב הזה, מיכתב למערכות העיתונים, שם הוא כותב: „...קודם כיבוש הכפר נקלע גדודו של דיין לכלל אנדרלמוסיה ואובדן דרך בזוארי. המפקד החליט לנצל את העובדה הזאת וישקע כשינה..."

(דבר, הארץ)

פסוקי השבוע

● **אריאל („אריק") שרון**, על הסיבות שהביאוהו לפרישתו מהליכוד: „בעיני, עדיפה אמנם ממשלה של הליכוד, אך במתכונתו הנוכחית אין לליכוד סיכוי. עדיף בעיני להשפיע במסגרת ממשלה, מאשר לשבת לעולם באופוזיציה."

● **יעקב חיפון**, בתוכנית הטלוויזיה על כותרת, טרם פרישתו מתנועתו של שרון, על דברים שטען בזמנו באוזני יצחק רבין: „אילו היו לך איתך שלושה או ארבעה אריק שרון, היה מצבך טוב."

● **העיתונאי יואב מרקוס**, על התפררות מערכות השילטון במדינה: „הידיעות שליפתן, המדינה מתפרקת' הן מוקדמות, או יותר נכון, איוויליות. מה שמתפרק כאן באמת הוא המערכת הפוליטית של המדינה — שילטון ואופוזיציה כאחד — שחדלו פשוט לשלוט במצב."

● **אברהם („כומה") שביט**, נשיא התאחדות התעשיינים, בראיון: „תאמין לי שיש במדינת ישראל מספיק דברים חיוביים שאנו חייבים להדגיש אותם, ואז גם יבואו עולים מן התפוצות לחיות איתנו, ותאמין לי, שאם ננהג כך — עוד יכול להות טוב לכולנו!"

● **דיפלומטים מצריים**, על כוונת מצריים לוותר על השתתפות נצגי אש"ף ליד שולחן הדיונים בז'נבה: „יאסר עראפת הוא עכשיו רך כיונה מבושלת."

● **מזכ"ל ההסתדרות, יחיאם משל**: „ארץ־ישראל היא ארץ זבת חלב ודבש, אלא שאת הדבש אנו קונים בצינצנות של תנובה, ובקשר לחלב — נדמה לעתים שלא אנו חולבים את הפרה, אלא היא חולבת אותנו."

● **ח"כ היליוד חיים קורפו**: „לישראל יש היום שלושה נגידים — נגיד נכנס, נגיד יוצא ונגיד יושב."

● **עורך „מעריב", שלום רוזנפלד**: „פרשת אשר ידלין עברה מכבר את השלב שיכול היה לזעזע שכלל אין לו אחות..."

● **המשורר דוד אבידן**: „תמונת המצב הריגעית היא, שהאישים הפרימיטיביים ביותר, הפחות־משכילים, בעלי החשיבה האטית ביותר, וגם בעלי כושר־ההחלטה הנמוך ביותר, הם האנשים המנהלים את המינהלים הפוליטיים הקיימים."

ברעם

אזן

דיין

עברון

הוא לא הכיר את עירו

„הנה מה שראיתי: הבית, כמוהו כעיר כולה, לא נשתנה כל עיקר. אותם רהיטים, אותו ניר המודבק על גבי הקירות. אותו תנור עשוי לבנים... הדיירים לא הזיזו אפילו את המיטות. לא מצאו מקום חדש לשולחנות... אבל, על הכותל, באותו מקום בו היה תלוי פעם דיוקנו של האדמו״ר ישראלצ׳ה מוויז׳ניץ, היו תלויות דמויות איקונין נוצריות... פרצתי החוצה, כמי שנפגע ונפצע... * הסופר אלי ויזל שב לעיירתו ולביתו בטיגט, רומניה, עם צוות טלוויזיה

(„לא הכרתי את עירי,״ מאת אלי ויזל. ידיעות, 12.11.76)

מה קורה כאשר סופר, פליט, חוזר לעיר מו־לדתו ולבית־מגוריו, אחרי עשרות שנים?

כתבה אוטוביוגראפית שכולה דיכדוך, אימה, מחנק, ודמעות. העיר אינה אותה עיר, האנשים אינם אותם אנשים, הקהילה היהודית אינה מה שהי־תה, המישטר הוא לא אותו מישטר. הכל זר ומנו־כר, הכל השתנה. רק המתים נשארו מתחת למצבות, כאילו לשמור על העבר ולהזכירו לדורות הבאים. סיפור עצוב.

ראין כאן, חלילה, כל כוונה לשים ללעג את הכתבה הנ״ל. גם העובדה שהסופר הפליט, אלי ויזל, חזר להתייחד עם יגונותיו וזכרונותיו ופרצי־רגשותיו אל מול אורות־הטונגסטן ומצלמות־הצבע של צוות טלוויזיה אמריקאי, אינה הסיבה לכתיבת קטע זה. שהרי זכותו של כל אדם לחזור אל עברו, ואפילו בפומבי — אם מישהו מוכן לממן זאת.

האמת היא, ששיבה לבית־הילדות היא דבר נוגע ללב. גם אם בית ילדותך נמצא במרחק שלו־שה גושי בניינים מבית מגוריך הנוכחי, תחוש התרגשות למראה החצר בה שיחקת. תשמח לזהות את העץ שממנו נפלת פעם, ואת פח האשפה שמאחוריו התחבאת. תיזכר בשימחה כי הפריג׳י־דר של הדיירים הנוכחיים עומד בדיוק במקום בו עמד מקרר־הקרח הישן של הוריך ועל המסמר שהי־תה תלויה תמונת סבך המנוח, תלויה תמונת סבו־המנוח של אדם זר. ואז, או־טו־טו מתלחלחות העי־ניים ואתה נאנח ואומר בקול מלאנכולי „כן כן, ככה זה...״ שתרגומו לעברית: „הו הו, איך ש־הזמן רץ.״

על אחת כמה וכמה מרגש הדבר כאשר סופר חוצה אוקיאנוס כדי לראות את עיר מולדתו אותה עזב לפני שלושים שנה. ומה שמוסיף לזה מימד מיוחד של ריגשה היא העובדה המעציבה שהסופר גורש (או ברח) מעירו, כתוצאה — וכחלק קטן, אבל בהחלט לא בלתי־חשוב — ממה שאנו מכנים „השואה.״

ועם כל זאת, בתוך מערכת הזיכוך הריגשית אותה עובר הסופר ועליה הוא מדווח לנו, הקור־אים, באמצעות הטלוויזיה או מוסף־העיתונות, יש־נה נקודה אחת אשר היא מאד בלתי־נעימה, אם לא מביכה, אם לא קהת־רגשות.

שכן חלק לא מבוטל מקוראי הכתבה העצובה הזאת יושב בערים ובשכונות ובבתים המכונים ב־שפתו היבשה של מינהל־המקרקעין „רכוש נטוש.״

ובאותם בתים בהם מדפדפים הקוראים במוסף־ערב־השבת עומדים הרהיטים בדיוק במקום שבו עמדו רהיטי הקודמים להם. בתים אשר בהם לא השׂ־תנה מיקום החלונות והתנורים, וגם את המיטות לא הזיזו ואולי אפילו הטפטים על הקיר עודם מאו. וכמובן: במקום תמונת־דיוקנו של סב המישפחה ביום עלייתו למכה, תלוייה תמונת דיוקנו של האדמו״ר מוויזניץ או ממקום אחר.

הכותב מקווה, קוראים יקרים, כי הצליח גם הוא, בפיסקה האחרונה, לעורר בכם רגש הקרוב לדמעות. ואם אין די בכך, הרי יוכל לספר לכם סי־פור נוגע־ללב על ילד ערבי קט ותם החוזר כע־בור שנים אל בית ילדותו ברמלה או בחיפה או ביפו, וכולו כואב את הבית שילדים אחרים משח־קים בו, והוא פורץ החוצה כמי שנפגע ונפצע. ויש סיפור עצוב מזה, על יליד לוד או באר־שבע שלא יוכל אפילו להביא צוות טלוויזיה או ביתו לשעבר, שכן הגבול סגור בפניו מזה כ״ח שנים.

ואולי הצליח הכותב לשכנע את הקוראים כי טראגדיה א׳ אינה גדולה מטראגדיה ב׳, וזו אינה חשובה מהטראגדיה ג׳ וכו׳. אולי גם הצליח לבטא בשורות אלה את אכזבתו מאדם המחבר ספרים ואשר התנסה בחוויית־הפליטות — ממנו ציפה ה־כותב כי יילחם בפליטות באשר היא. ייתכן שהמי־לה „סופר״ היא רק הגדרת מיקצוע לצרכי מס. והגדרה זו מתחלקת לענפי מישנה: סופר־בלשים, סופר־מדע־בידיוני, סופר־שואה...

וגם דבר נוסף למדנו מן הסיפור, על נדידת התמונות: כיצד תפסה תמונת האיקונין ברומניה את מקום תמונת־האדמו״ר, ואילצה את תמונת האדמו״ר לנדוד מזרחה ולתפוס את מקום תמונת החאג׳. וגם למדנו שעכשיו מסתובב איש עם תמו־נה של חאג׳ ביד, והוא מחפש קיר בשביל לתלות אותה עליו.

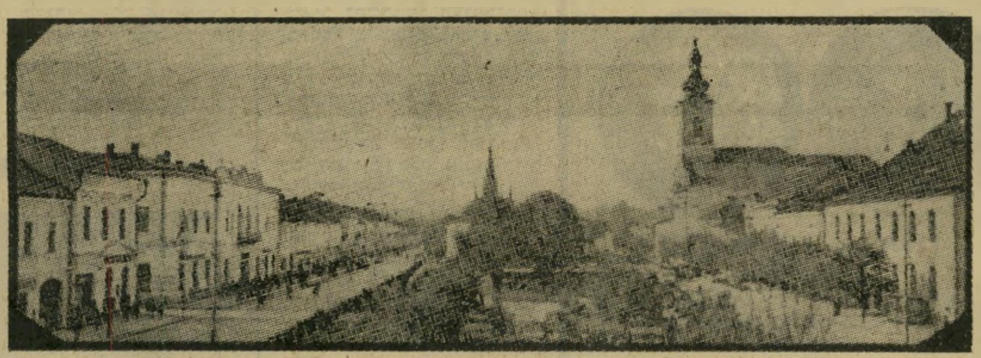

סיגט, לוד, ביאליסטוק, יפו, בודאפשט, רמלה, וילנה, באר־שבע — מראה כללי

ספארטה, אבל עם כזה...

לרגל הענקת פרס־נובל לסוף כלו, העניקה לו הטלוויזיה הישראלית ראיון מיוחד (מה דעתך על מימשל קארטר וכו׳) ובו נתבקש הסופר להשוות את ישראל לדימוי היווני של אתונה או ספארטה.

על כך ענה מר כלו המנומס, כי ישראל היא שילוב של אתונה וספארטה. נגע לליבו, כך אמר, מראה חיילי־מילואים שהמשיכו בהכנותיהם לבחינות סוף־השנה, מייד עם תום מילחמת ששת־הימים. קצת ספארטה, אם־כן, וקצת אתונה.

לכותב העמוד, לעומת זאת, לא הענקו שום פרס ואף לא ראיינוהו לרגל קבלת פרס כלשהו ולליבו לא נגעו חיילי־מילואים המתכוננים לבחינות, שכן מוכרים לו חיילי־מילואים לא מעטים אשר לא נבחנו מאז הסקר. והעיקר — נימוסיו גרועים, והוא יכול לחזוק על דעתו של מר כלו ולטעון בריש גלי: ספארטה.

ספארטה, אבל עם תדמית אתונאית.

ספארטה, אבל עם מצח מקומט נוסח אתונה, ועם ספר ביד נוסח אתונה, ועם משקפיים נוסח אתונה ועם פייפ נוסח אתונה, ועם זר עלייזית.

ספארטה חמושה וקשוחה, אבל עושה סימפוזיונים לפני היציאה למילחמה ואחרי סיומה, ממש כמו אתונה. ספארטה המגדית אנשירוח מתפתלים ומתלבטים, בנימה אתונאית, כיצד להיות ספארטאנים יותר. ספארטה, שהנתה לראשונה את השילוש הקדוש שבין המילחמה, הארמה והרוח. ספארטה שהכוהנים שלה נושאים דרגות גנרא־לים והגנראלים שלה משמשים ככוהני־דת. ספארטה המקוננת על גורל ענייה, אבל המשאבים שלה הוכיחו את חרשי־הכרזן. ספארטה שהביטחון לגביה הוא ערך, ולא אמצעי, וידידה מחונכים מינקות לרוח ההתנדבות ליחידות לוחמות מובחרות. ספארטה שמשוריה קשרים כתרים לדם ולנחושת.

ספארטה, ששולחת צוות טלוויזיה לאתונה, כדי לברר מדוע לכל הרוחות יושב שם איזה יווני אחד וכותב ספרים פתם, ועוד זוכה בפרס.

ערב מהנה

לקראת החצנה המיוחדת שעמדה להיערך בתי־אטרון המכובד בחסות אישים ושרים, התכוננה מיש־פחת עמיצח במלוא המרץ. היה זה ידיד, אדם בעל קשרים, שהשיג לעמיצחים שני כרטיסים, ממש אח־רונים, למופע.

בבוקר הלכה גב׳ עמיצח למספרה, לסדר את השערות, ומר עמיצח הקדים את שובו מן העבודה. עם בייבי־סיטר תיאמו כבר בתחילת השבוע.

מייד אחרי ארוחת־הערב המוקדמת פנה מר עמי־צח אל המקלחת, בעוד גב׳ עמיצח התיישבה ליד שול־חן האיפור והתקינה את עור פניה לקראת המאורע. אחר הוציאה מן הארון את חליפתה החדשה ועבור בעלה הכינה את זאקט הערב הספורטיבי שקנו בחאמ־בורג. מר עמיצח יצא מן המקלחת ועל פניו המגולחים למשעי מנה נכבדה של אפטר־שייב ריחני.

הם הקדימו לצאת, כדי לתפוס חנייה, ונעלו את הבית במנעול הביטחון. כל מקומות־החנייה היו תפו־סים, והם נאלצו לחנות במרחק ניכר מן התיאטרון.

בפואייה, ראו כמה וכמה פרופסורים, שופטים ומנהלי־מישרדים, ומר עמיצח נקב בשמותיהם באוזני אשתו המתפעלת. אחר הצביעה גב׳ עמיצח על שני קריינים מהטלוויזיה ועל אשתו של מיליונר ידוע. גם קנו תוכנית.

לבסוף התיישבו במקומותיהם וראו כיצד מתמל־אות שורות המוזמנים באישים ושרים. כשהחשיך האו־לם, הרכיבו משקפיים — לראות את המתרחש על הבמה ביתר־חדות.

היתה זו הצגת־מחאה חריפה נגד העוני. המישחק היה מצויין.

שלום/שלום/שלום
שלום/שלום/שלום
שלום/שלום/שלום
שלום/שלום/שלום
שלום/שלום/שלום
שלום/שלום/שלום
שלום/שלום/שלום
שלום/שלום/שלום
שלום/שלום/שלום
שלום/שלום/שלום*

איי לייק עוני

*סמן את האמיתי

הליברל ועני

(מחזה טלוויזיה)

מנחה ליברלי: (פרצוף עצוב) העוני. המצוקה. בעייה קשה. חמורה. סבוכה. מה אתם אומרים?

פסיכולוגית ליברלית: (פרצוף מבין) הבעייה זה לא כסף. הבעייה זה פרחים בגינות.

עני ליברל א': (פרצוף כועס) נכון, הבעייה זה לא כסף. הבעייה זה ספרים.

תלמיד ליברל: (פרצוף עוזר) וגם צריך לעזור להם.

שר ליברל: (פרצוף שקול) אני מסכים איתכם. הבעייה זה לא כסף. את בעיית הכסף פתרנו כבר.

עני ליברל א': (כועס כתמיד) נכון, אבל מה עם הספרים?

פסיכולוגית ליברלית: (מבינה כתמיד) ופרחים בגינות?

תלמיד ליברל: (עוזר כתמיד) והעזרה? וההתנדבות?

מנחה ליברל: (עצוב כתמיד) אכן העוני. אכן המצוקה. אכן בעייה קשה. אכן חמורה. אכן סבוכה. אכן מה אתם אומרים?

שר ליברל: (שקול כתמיד) אכן דגים בזה, אכן יש ניסיונות, אכן יש כיוון. אכן.

עני ליברל ב': (פרצוף זועם) וגם צריך לפזר אותנו. אנחנו לא יכולים לגור ביחד כמוכם.

שר ליברל: (עוד יותר שקול) ואתם מוכנים להתפזר? ללכת לדוגמה לעיירות־פיתוח ושתעופו לנו מהעיניים?

עני ליברל א': (עוד יותר כועס) אם תתנו לנו ספרים.

פסיכולוגית ליברלית: (עוד יותר מבינה) ופרחים בגינות.

תלמיד ליברל: (עוד יותר עוזר) אנחנו כולם מוכנים לעזור, להתנדב, לעשות הכל — רק שתסתלקו מכאן לעיירות־הפיתוח המלוכלכות שלכם.

שר ליברל: (הכי שקול) מדיניות הממשלה היתה מאז ומתמיד פיזור האוכלוסייה השחורה הרחק מהמרכזים הלבנים. אך הבעייה קשה, חמורה וסבוכה.

מנחה ליברל: (הכי עצוב) אך הבעייה זה לא כסף. מה אתם אומרים?

תלמיד ליברל: (הכי עוזר) אני חושב שעם ההשכלה שלנו והתרבות שלנו והעליונות הרוחנית שלנו נצליח לסלק אותם.

פסיכולוגית ליברלית: (הכי מבינה) רק אם תתנו להם פרחים בגינות.

עני ליברל א': (הכי כועס) בלי ספרים לא נזוז.

עני ליברל ב': (הכי זועם) ותנו לנו להתפזר בעצמנו. אנחנו כבר נעשה בשבילכם את המלאכה.

מנחה ליברל: (עצוב לסיכום) לצערי זמננו תם, ופה עלינו לסיים דיון מגוון על העוני. המצוקה. בעייה קשה. חמורה. סבוכה. אך בטוחני כי בכל בית בישראל יימשך הוויכוח איך להיפטר אחת ולתמיד מהשחורים המסריחים הללו. כי אם הם ימשיכו לחיות איתנו יגיע העוני הזה, המצוקה הזאת, הבעייה הקשה הזאת, החמורה הזאת, הסבוכה הזאת, גם אלינו. השחורים הללו הם בעייה של כולנו. עיזרו לנו להיפטר מהם סוף־סוף. לילה טוב.

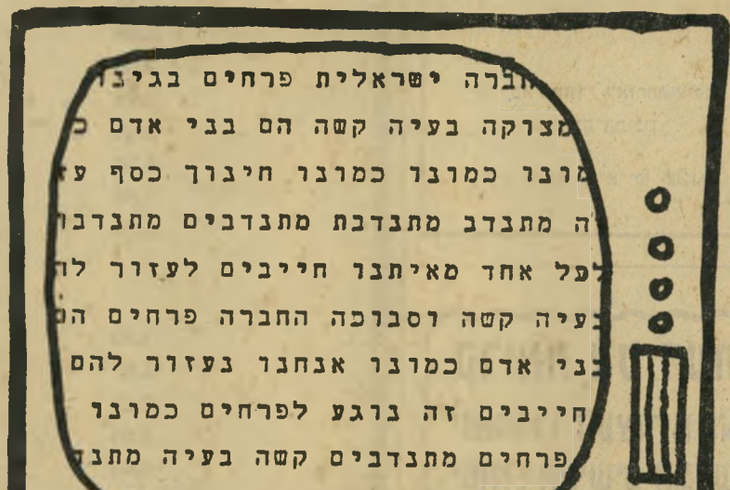

הקטע הזה נכתב בעיקר כניסיון נוסף להסביר לידיד אחד שלי, המשחק בתיאטרון חיפה, למה שנאתי את הצגת קריזה, שבה הוא משתתף. מי שחושב שזה לא נוגע לו — יכול לדפדף בצדק ל„רחל המרחלת".

„קריזה" היא הצגת־מחאה בסיגנון אמריקאי על מצב המצוקה של בני עדות המזרח העניים במדינת ישראל.

ערכו וכתבו את המחזה שני אשכנזים טובים ורחמנים — יצחק ויינגרטן ויהושע סובול. ביימה את ההצגה עוד אשכנזיה נחמדה — נולה צ'ילטון, ומשחקים בה במעורבב שחקנים אשכנזים מיקצועיים בתפקידים הראשיים, שחקנים מיזרחיים מיקצועיים שוב כמיזרחיים. וקבוצה של שחקנים חובבים בני עדות־המיזרח מ־העיירת שלומי בקישוט פולקלוריסטי צבעוני.

בתוכניה הם קוראים לזה „שילוב עדות" או משהו כזה, משהו כמו השילוב הנפלא שבין עדות האנשים ועדות החיות בכל גן־חיות — האנשים והחיות החיים בצוותא, המשתפים פעולה, היוצרים יחדיו.

ואיך נראים הפרענקים העניים הללו בעיניהם ולעיניהם של האשכנזים הרחמנים בני־הרחמנים:

הם כמובן מיסכנים, כי הם עניים וסובלים ואדישים.

הם מאד נלעגים — יש להם מיבטאים מגוחכים, שפה עילגת, דיבור משונה, מינהגים טיפשיים. (חשבתי לי, לעזאזל, מה היה קורה אילו היו מעלים את „איש חסיד היה" למשל, במיבטאים, שפה, דיבור ומינהגים מקבילים של הונגרים, פולנים, רומנים, רוסים, ייקים וכו' — אתם חושבים שהאשכנזים היו מתרגזים? לא, שטויות.)

יש להם, לפרענקים, המון פולקלור — אבל אין להם בכלל תרבות.

אין להם, למטומטמים, מודעות־עצמית בגרוש. הם חסרי־מודעות למצבם. הם לא מבינים בכלל מה קורה. עובדה היא שהיחידה בהצגה הנושאת נאום פוליטי עם מודעות היא חברת־קיבוץ אשכנזיה טובת־לב.

מובן שהצגה זו אינה מיקרית. היא פונה לרגש. אל רגש־הרחמים שלנו, האשכנזים הטובים, אל ליבנו הרך, אל דימעותינו הזולגות. הנה תראו — הם מיסכנים, הם מטומטמים, הם נלעגים — אבל למרות הכל הם בני־אדם כמונו, או כימעט כמונו. יש אפילו מישהו בהצגה הפונה לקהל ואומר בזעם „אני שווה כמוכם." לא „אני משתין עליכם ועל עליונותכם המחורבנת," לא „אתם שווים כמוני," אלא דווקא „אנחנו שווים כמוכם."

כי, כמו שהייתי כותב אילו הייתי בכיתה ב', „מטרת ההצגה היתה להראות שגם (או אפילו) הפרענקים הם בני־אדם כמונו."

ואם יש משהו המרתיח את דמי יותר מכל זה כשאומרים על קיבוץ כלשהו — כושים, ערבים, יהודים, נשים, פרענקים וכו' — ש„הם בני־אדם כמונו," למה? תנסו לחשוב שמישהו אומר עליכם שאתם בני־אדם כמוהו.

ובגלל שהם בני־אדם כמונו, מבקשת מאיתנו ההצגה לעזור להם, לדפוקים, כי הם הרי כל־כך מטומטמים שהם לא יכולים לעזור לעצמם. וחוץ מזה, זה אולי העיקר, אם אנחנו נעזור להם, הרי הם יהיו כמונו ולא, חס־וחלילה, אנחנו נהיה כמותם. הבנתם?

וכשכל הדרעק הזה מוגש בהצגה עשירה (כי איך אפשר להראות עוני בעוני?) עם המון באלט וריקודים ותנועה וריתמיקה ומוסיקה והתעמלות וצרפתית, היה חסר לי רק הספרדי יהורם גאון שישיר את „רוזה רוזה" בקזבלן ב„איי לייק מייק", שהכל יהיה קומפלט.

אבל, זורקים לי מייד את הטענה, הנה תראה בעצמך שיש הרבה אשכנזים שנורא מתרגזים מהצגה. נכון, אני יודע את זה. אלה הם אשכנזים שמתרגזים מזה שהפרענקים המסריחים האלו, שהם הביאו לארץ, ושהם העלו מחשכת הערביות לאור האשכנזיות, מעזים בכלל לפתוח את הפה.

אם האנשים הללו, התקועים עדיין בראשית שנות החמישים, מעניינים מישהו — שיהיה לו לבריאות. אותי הם לא מעניינים ולא מעניין אותי להרגיז אותם, או להצחיק אותם, או בכלל לדבר איתם.

מי שכן מעניין אותי זה כל אותם אשכנזים ליברלים וטובים — על המה, מאחריה ומלפניה — שנוח להם כל־כך להראות ולראות כך את המצב, להתבשם מרגשותם, מזעזועם, מרמנותם, מתעוזתם ומעצמם, ולהאמין שהבושם המתקתק הזה הוא־הוא האמת המרה.

שיבושם לכם.

לידיעת הקוראים

החתום מעלה מודה ומתוודה ומודיע ברבים שאין שום קשר בין עוני, שלוויזיה, תאטרון ליברלים ושלום; והופעת הבושאים הללו בעמוד אחד היה מקרית בלבד, ואין בכוונתה לרמוז כאילו יש קשר כזה, ואיתכם הסליחה.

משרד החקלאות

להלן לוח המחירים המוסכם ל־21.11.76 - 26.11.76

במסגרת ההוזלות בחנויות השרשרת של הסופרסל והסופרמרקט וחנויות פרטיות שהצטרפו למבצע.

ירקות	לצרכן לק"ג
עגבניות כדוריות	2.95 ל"י
עגבניות מזנים פחוסים	4.10 "
ג ז ר	2.20 "
פלפל קליפורניה	2.50 "
תפוא"ד	2.90 "
תפוא"ד ארוזים באריזה של 2 ק"ג	3.20 "

פירות	
תפוחים זהוב גודל 6	4.80 "
תפוחים זהוב גודל 6.5	5.40 "
תפוחים גרנד אלכסנדר גודל 6	4.30 "
תפוחים גרנד אלכסנדר גודל 6.5	5.20 "
תפוחים אורליאנס גודל 6.5	5.40 "
תפוחים אורליאנס גודל 7	5.70 "
אגסים מזן ספדונה גודל 5	4.80 "
אגסים מזן ספדונה גודל 5.5	5.80 "

הדרים	
קלמנטינות מסוג גמכו	4.80 "
קלמנטינות מסוג אקסטרה	3.65 "
אשכוליות	2.10 "
תפוזים טבוריים (ישינגטון)	2.55 "
לימונים	4.05 "

עופות פטמים קפואים כשקיות		מ.ע.מ.
מיני תנועוף (עד 1.1 ק"ג העוף)	13.90 "	+ 1.10 ל"י
גודל 1 (עד 1.450 ק"ג העוף)	12.13 "	+ 97 אג'
גודל 2 (עד 1.7 ק"ג העוף)	11.39 "	+ 91 "
גודל 3 (מעל 1.7 ק"ג העוף)	10.32 "	+ 83 "
בשר הודו ללא עור וגידים	22.22 "	+ 1.78 ל"י

דגים		
כסיף	9.50 "	+ 76 אג'
כסיף בפרוסות קפוא במגש של ½ ק"ג	18.20 "	+ 1.46 ל"י
קרפיונים	14.10 "	+ 1.13 "

יתכנו שינויים במשך השבוע

חסוך כסף! ספרים יד שניה! —

אנו מוכרים, קונים ומחליפים ספרי לימוד, ספרי קריאה וספרי אמנות בכל השפות.

*

„לוטוס", ת"א, רח' אלנבי 101

(מול בית־הכנסת הגדול)

דרכון עזמי

ב־7 שפות

המרכז האזורי לאזרחי עולם במיזרח־התיכון

ת"ד 20178, ת"א־יפו 61200

סטילה עושה לך עיניים

היו לי בעיות עם העיניים. הנהיגה בדרכים המאובקות הרגה אותי, האבק והשמש לא נתנו לי מנוחה. אבל, מאז שגיליתי את סטילה, נפקחו לי העיניים. שתי טיפות — והעיניים רגועות, רגועות.

בכל בתי המרקחת

אביזן

8.95 ל"י ללא מ.ע.מ.

קריאה אל דעת־הקהל בישראל

שוחררו העצורים המינהליים!

יוחזרו האישים הפלשתינאיים שהורחקו ממולדתם!

ב־30 בחודש נובמבר זה, עומדים השלטונות לדון בגורלם של כשלושים עצורים פוליטיים, העצורים מאז אפריל 1974 על־פי צווים מינהליים (תקנות ההגנה לשעת חירום, 1945), מבלי שהובאו למשפט.

העצורים הפוליטיים הם אישים פלשתינאיים, תושבי הגדה המערבית; הם בנים נאמנים לעמם ושוחרי שלום; הם תובעים את פינוי השטחים הכבושים מיוני 67', כינון מדינה פלשתינאית לצידה של מדינת ישראל וכינון שלום צודק.

בין העצורים: עטאללה רשמאוי, עבאס עבד אל־חק, ג'מאל פריתיך, דאוד מטר, תיסיר ערורי, גסאן חרב ואחרים. עטאללה רשמאוי נבחר בבחירות המוניציפליות האחרונות כחבר מועצת עיריית בית־צאחור; כל התביעות לשחררו למילוי תפקידו הנבחר נידחו ללא הסבר. כמה מבין אלה שנעצרו באפריל 74' הורחקו ממולדתם, ביניהם סולימאן אל־נג'אב שעונה בעת חקירתו.

אנו פונים אל דעת־הקהל בישראל לפנות במברקים ובמכתבים אל שר הבטחון, בתביעה למלא אחר כללי החוק הבינלאומי המחייבים את המעצמה הכובשת ביחסיה עם האוכלוסיה בשטחים הכבושים; לשחרר את העצורים הפוליטיים המינהליים; ולאפשר את חזרתם למולדתם של כל המנהיגים הפלשתינאיים שהורחקו על־ידי השלטונות באורח בלתי־חוקי.

תל־אביב, ת"ד 14192

הליגה לזכויות האדם והאזרח

יעוץ בקשר לשרות צבאי

עפ"י חוק שירות ביטחון 1959 (נוסח משולב) סעיף 28 ג' (פטור מטעמים מיוחדים).

ת"א 28058 ת"א־יפו, 61280

הדש! הדש! הדש!

שרות „זאת דעתי"

שרות טרפוני מיוחד

באם מסיבות שונות אינך יכול לאמר למעבידך, שכנך, בעלך / אשתך, וכו' את דעתך, טענתך, חשדותיך, נציג שרות „זאת־דעתי" יעשה זאת בש־בילך.

לפרטים פנה: ת.ד. 30401 ת"א. עבור „זאת דעתי".

למרות הכל! מחיר הפירסום של עמוד ב־ העולם הזה הוא רק 2880 ל"י

הנדון:

מיכתב לאשתו של אשר ידלין

לדיה ידלין, שלום רב.

קראתי באהדה רבה את „המיכתב הגלוי" שלך ליועץ המישפטי לממשלה, שהתפרסם בעיתון הארץ.

מבחינה אנושית, זהו מעשה יפה. הוא מתאים מאד לכתוב שלך, אליהו גוטמכ, אדם שכולנו הערצנו את יושרו ומסירותו.

יפה שאשה מתייצבת לימין בעלה בעת צרה. זה יפה שבעתיים, כשעושה זאת אשה החיה בנפרד מבעלה מזה זמן רב. לאור הגילויים שליוו את הפרשה, יכלה אשה פחות חזקה להתבוסס ברגשות של מרירות, קינאה ונקם.

הנאמנות לאדם הנתון בצרה — ולא חשוב אם באה עליו הצרה באשמתו, אם לאו — היא אחת התכונות היפות ביותר — וגם הנדירות ביותר — בחברה האנושית. משום כך אני מרשה לעצמי לברך אותך על מעשה זה, אם כי אני בוודאי נמנה עם אותו מחנה המתואר על־ידך כחבורה סאדיסטית משתוללת, צמאה־דם ועורכת־לינץ' לתיאבון.

אך אחדה טיבעית זו אינה פורטת אותי מן החובה לנתח את דבריך בכלים של היגיון.

■ ■ ■

את פותחת את מיכתבך בטענה מוחצת: שהציבור מצא את אשר ידלין אשם, עוד לפני שהגיע לבית־המישפט.

את אומרת: „האימרה, אדם זכאי כל עוד לא נמצא חייב בדין, נשארה, כנראה, נכס מישפחת ידלין ביבד. רק אנו רואים בו זכאי עד למישפט."

על תשתית זו את בונה את הבניין שלך כולו: בעוד שהאיש מוחזק כחף־מפשע, מכיוון שלא הורשע, נערך סביבו מחולדים של גילויים וגינויים.

אך מבחינה ציבורית, אין אדם נשאר כשר עד שהורשע בדין פלילי. יש אלפי מעשים, שאינם פליליים עד־פי החוק, אך הפוסלים את בעליהם לכל תפקיד ציבורי.

הדברים שכבר הוכחו בפרשת ידלין, מעל לכל ספק, ושאינם נתונים כלל בוויכוח, די בהם כדי לפסול אותו לכל כהונה ציבורית, גם אם לא יורשע בשום דין פלילי. פרשת ההימורים, עיסקי הקרקעות, נוהלי הקומיסיונים — כל אלה פסולים מבחינה ציבורית, בלי קשר לאספקט הפלילי.

יותר מזה: עצם סירובו של ידלין לשתף פעולה עם חוקרין והשיב על שאלותיהם, בעניינים הנוגעים לטיפולו בכספי הציבור — די בו כדי לפסול אותו.

אדם חשוד בעבירה פלילית רשאי בהחלט לסרב להשיב לשאלות. אין הוא חייב להפליל את עצמו. זוהי אחת מזכויות־היסוד של האזרח במדינת־חוק. אך אין זכות כזאת לאיש־ציבור, החשוד בפגיעה במוסר הציבורי, לגביו חל העיקרון של „שתיקה כהודאה".

אם אינו מוכן למסור לציבור דו"ח מלא על מעשיו בתפקיד הציבורי, ועד טיפולו בכספי הציבור, הוא חורץ את הדין הציבורי על עצמו.

■ ■ ■

דתחום הפלילי מסור, בעיקרו, בידי מוסדות המישטרה, התביעה והמישפט. אפשר לשלול ממנו את חרותו, אלא לצורכי חקירה.

אך מבחינה ציבורית, אין אדם נשאר כשר עד שהורשע בדין פלילי. יש אלפי מעשים, שאינם פליליים עד־פי החוק, אך הפוסלים את בעליהם לכל תפקיד ציבורי.

הדברים שכבר הוכחו בפרשת ידלין, מעל לכל ספק, ושאינם נתונים כלל בוויכוח, די בהם כדי לפסול אותו לכל כהונה ציבורית, גם אם לא יורשע בשום דין פלילי. פרשת ההימורים, עיסקי הקרקעות, נוהלי הקומיסיונים — כל אלה פסולים מבחינה ציבורית, בלי קשר לאספקט הפלילי.

יותר מזה: עצם סירובו של ידלין לשתף פעולה עם חוקרין והשיב על שאלותיהם, בעניינים הנוגעים לטיפולו בכספי הציבור — די בו כדי לפסול אותו.

אדם חשוד בעבירה פלילית רשאי בהחלט לסרב להשיב לשאלות. אין הוא חייב להפליל את עצמו. זוהי אחת מזכויות־היסוד של האזרח במדינת־חוק. אך אין זכות כזאת לאיש־ציבור, החשוד בפגיעה במוסר הציבורי, לגביו חל העיקרון של „שתיקה כהודאה".

אם אינו מוכן למסור לציבור דו"ח מלא על מעשיו בתפקיד הציבורי, ועד טיפולו בכספי הציבור, הוא חורץ את הדין הציבורי על עצמו.

■ ■ ■

דתחום הפלילי מסור, בעיקרו, בידי מוסדות המישטרה, התביעה והמישפט. אולם התחום הציבורי מסור, בעיקרו, בידי כלי־התיקשורת הציבוריים.

בתחום זה ממלאת העיתונות החופשית תפקיד, שאין לו תחליף. היא, יותר מכל מוסד אחר, הינה כלב־השמירה של הציבור.

כלב־השמירה הוא יצור תוקפני. כשהוא נובח, הוא מטריד את מנוחת השכנים. יש הרבה אנשים שאינם אוהבים אותו.

הגנבים, למשל.

גם העיתונות הלוחמת אינה תמיד פופולרית. יש הרבה אנשים השונאים אותה — בייחוד בעלי־השררה, שהעיתונות עוקבת אחר מעשיהם.

כאשר העיתונות החופשית חושפת מעשים פסולים של אנשי־ציבור, קשה לדרוש מאותם אנשי־ציבור לאהוב אותה. איני מצפה ממך, ומכל בני מישפחת ידלין, לאהוב אותנו. אך הייתי מצפה ממך, כבת אחד האישים שבנו את הדמוקרטיה הישראלית, שתביני את תפקידה של העיתונות.

תחת זאת את מתמוגגת כתת־פרצות כימעט־היסטרית נגד העיתונות, התפרצות בלתי־רציונלית הנובעת בהסתה פרועה — אותן התכונות, אגב, שאת מייחסת לעיתונות עצמה.

הנה, למשל: „לעזרתה (של המישטרה) נחלצים משטינים, המתעירים חשדות חדשים לבקרים... לחם לעיתונאים ושעשועים להמונים... כוחות אלימים של 'עיתונות חופשית'. ...העיתונות חוגגת פסטיבל של ממש. 'חופש־העיתונות' נהפך להשתוללות חסרת־רסן..."

אין את טורחת לבסס דברים אלה על דוגמה עניינית כלשהי, להצביע על עלילה עיתונאית אחת שהופרכה, להוכיח את חוסר־האחריות שלנו בעובדה הניתנת לבדיקה.

זוהי הסתה נגד העיתונות החופשית. אם תרצי: „השתוללות חסרת־רסן".

כעורך העיתון שפתח באותו „פסטיבל", כדבריך, אני רוצה להגיד לך שטיפלנו בפרשה זו בכובד־ראש מירבי. קיבלנו על עצמנו סיכון גדול מאד. חשפנו את עצמנו למהלומות חוק־לשון־הרע, חוק דראקוני מאין־כמוהו, במיקרה שלא יעלה בידינו להוכיח את גילויינו. חתמנו על גילויינו בשמותינו, וקיבלנו עלינו אחריות ציבורית ופלילית, קיבוצית ואישית. לא סיפקנו רק „לחם לעיתונאים ושעשועים להמונים", אלא גם הגנה לציבור וביקורת על השולטים ברכוש הכלל.

לא התנפלנו בהנאה סאדיסטית על אדם שורר מגדותיו וששכב על הארץ. פתחנו כמעט־הגיוויים כאשר היה אשר ידלין אחד מגדולי המדינה, איש כליכוך, שכך מכשירי השילטון עמדו לרשותו.

עם כל הכבוד לך, התקפת־המחץ שלך על העיתונות מצלצלת באוזני כקריאה של קלאסית: „תיפסו את גנב!"

■ ■ ■

בעידך תוקפת את מי שעורך, כדבריך, מישטר־לינץ' לאשר ידלין, את קוראת למישטר־לינץ' לא רק נגד העיתונות, אלא גם נגד המישטרה.

אני מוצא את עצמי במצב בלתי־רגיל במיקצת, כשאני נחלץ להגן על המישטרה. אך ההגינות מחייבת זאת.

באיזו זכות את אומרת על המישטרה: „כספים? האם בעל קטינה? האם עינה אמירים? האם זייף הוכחות?

אילו הביא לי כתב העיתון כתבה המכילה פסוק כזה, הייתי זורק אותה לסל. אפשר להבין את דברייך ולסלוח להם, מכיוון שאת כותבת מתוך התרגשות. אך את עושה כאן דבר שלא ייעשה — אותו דבר פסול עצמו שאת מייחסת לאחרים.

■ ■ ■

כידי טיפוך המישטרה בפרשה את מעלה שתי טענות מעשיות: שמנסים לסחוט מידלין הודאה, ושמחזיקים אותו בתנאים בלתי־ראויים.

אין פסול בנסיונה של המישטרה לעשות „עיסקה" עם ידלין, כטענתך. זוהי שיטה מקובלת במערכת־המישפט שלנו. כאשר מתקשה המישטרה להוכיח את מלוא פירטי העבירה שהיא מייחסת לחשוד, היא מוכנה לוותר על חלק מהם תמורת הסכמתו של החשוד להודות בחלק אחר.

אין זו שיטה סימפאטית במיוחד, אך היא כשרה. נראה שאין מנוס ממנה. היא מופעלת מדי יום ביומו. אדם חף־מפשע אינו מודה

בעבירה שלא עבר, גם לא כדי לחלץ מאישום מופרך חמור יותר.

מעניינת יותר הטענה השנייה שלך:

„החתימה (על ההודאה) לא באה, ואז ,נאלצת' המחלקה לנקוט צעדים חמורים יותר — עם עיקש תתעקש — ומכניסים אף ידלין (שלפי החוק ולפי עדותו עדיין חף־מפשע) 'לבית־המעצר המחוזי באבו־כביר, בכפיפה אחת עם אנשים בעלי עבר פלילי של רצח ושוד, המשפילים אותו, שמחים לאידו ומדירים שינה מעפעפיו. וכך, נים ולא נים, הוא נשלף משם לחקירה של שעות רבות, חקירה מייגעת, החוזרת על אותן שאלות, מדי יום ביומו..."

גבירתי היקרה, היכן חיית כל השנים?

במשך שנים רבות התרענו, בעיתון זה ובכנסת, נגד התנאים הבלתי־אנושיים השוררים בבתי־המעצר. תבענו להעניק לעצירים, שעדיין לא נשפטו, והמוחזקים על־כן כחפים־מפשע, תנאי־מעצר הוגנים. איני זוכר שקיבלנו במאבק זה עידוד כלשהו ממישפחת ידלין. הדבר לא עניין אותכם, כל עוד סברתם כי בבתי־המעצר יושבים אנשים פשוטים, בעלי „עבר פלילי" של רצח ושוד". להם מגיע, כנראה, לשבת בתנאים בלתי־אנושיים.

את מגיעה לשיא כשאת כותבת על ניצבי־משנה בנימין זיגל: „מן הראוי לחקור מדוע הושעה מר זיגל על־ידי המפכ"ל ה־קודם, רב־ניצב קופל, מתפקידו כחוקר."

איזו מין החשדה סתמית היא זו? האם זיגל הושעה אי־פעם? ואם כן — מדוע? האם מעד בי־

„היום הגענו לכך, שהאמת בפרשה היא עניין שולי לחלוטין, ולא אחריה מחפשים. את מחלקת החקירות מעניין דבר אחד: זוקרה! כיצד לצאת מן הסבך ולהציל את כבודה האבוד של המישטרה..."

האם יש בידייך הוכחה כלשהי לכך שחוקרי־המישטרה אינם פועלים על־פי מצפונם והכנתם, תוך מיזוג התפקיד שהחברה הטילה עליהם, לשם הגנה על עצמה?

השוטר, כמו כל אדם, יכול להסתחרר מתפקידו. שאיפתו להצליח יכולה להעביר גם אותו על דעתו, ויש לקבוע לכך סייגים ברורים. יש להניח שחוקרי ידלין רוצים להצליח בתפקידם.

אך על סמך מה את מטיחה בפניהם את ההאשמה החמורה, שהם מוכנים לשם כך להתעלם מן האמת, שהאמת אינה חשובה להם כלל? באיזו זכות את מרמזת — וזהו רמז עבה כקורה — שהם מוכנים גם לסלף את האמת ולהכריח את ידלין, בלחץ גופני ונפשי, להודות במעשים שלא עשה?

את, המאשימה את כל העוסק בכך שמחשידים את ידלין בכי יסוד — באיזו קלות את זורקת סביבך חשדות חסרי־שחר כאלה, ללא שמץ של בימסס, כלפי אנשים מסויימים, שכולנו יודעים את שמותיהם?

את מגיעה לשיא כשאת כותבת על ניצב־משנה בנימין זיגל: „מן הראוי לחקור מדוע הושעה מר זיגל על־ידי המפכ"ל ה־קודם, רב־ניצב קופל, מתפקידו כחוקר."

איזו מין החשדה סתמית היא זו? האם זיגל הושעה אי־פעם? ואם כן — מדוע? האם מעד בי־

תשובה לדליה

נדמה לי שדבריך מכוסמים על פירכה.

העיקרון שאדם מוחזק כחף־מפשע, כל עוד לא הורשע בדין, הוא עקרון־ברזל של מדינת־חוק. אולם הוא חל על התחום ה פ ל י לי בלבד.

החברה מוסרת בידי הנאשם ערובות קפדניות כדי להגן על חייו וחרותו, מול המנגנון הכביר של המדינה. על התביעה הכללית להוכיח את אשמתו מעל לכל ספק סביר. עליה להביא ראיות קבילות, שנבדקו על־פי כללים נוקשים, כדי להוכיח שהנאשם עבר על הוראה מפורשת של החוק הכתוב. אם לא הצליח בכך, והאיש זוכה (או לא הובא כלל למישפט), הריהו נקי מכל אשמה.

כל זה נכון וחשוב — בתחום ה פ ל י לי.

אין זה כך שייכות לתחום הציבורי.

■ ■ ■

אין מכריחים אדם להעמיד את עצמו על במה ציבורית. הוא עושה זאת מרצונו ואין זה משנה אם הוא פועל מתוך אידיאליזם צרוף, או מתוך תאוות־שררה או שיגעון־גדלות.

אך ברגע שהוא עלה על הדוכן וחציג את עצמו לעיני הציבור, חלים עליו כללים אחרים.

מי שמתיימר להנהיג ציבור, מעמיד את עצמו לביקורת הציבור. מי שידיו נוגעות בכספי הציבור, חייב להסכים לפיקוח ציבורי.

מבחינה פלילית, אדם הוא חף מפשע עד שהורשע. אי־אפשר להטיל עליו עונש. אי־

במדינה

העם

קאטיושות בצפון

מה עדיף לישראל — חיל ריק בדרום לבנון או פריסת חצבא חסורי לאורך הגבול?

פעמיים רעמו הדי־הנפץ לאורך הגבול הצפוני. קטיושות פגעו בנהריה, מארב של באזוקות הופעל בקירבת הגדר.

אותה שעה החלו הכוחות הסוריים נעים דרומה, לעבר הגבול הישראלי.

שני סיוטים עמדו לנגד עיני היישובים הצפוניים: חידוש פעולות־הגרילה של ה־פידאיון ו/או ריכוז הצבא הסורי לאורך הגבול. יוצרי־הפאניקה המיקצועיים כבר החלו מפעילים את ציפורי־האזעקה הצי־בוריים.

איזה שכן? אולם הערכה מפוכחת יותר פסלה את גורמי־ההבלה. במקומם נותרה התלבטות של ממש.

לא נראה כי הפידאיון יחדשו את פעו־לותיהם בממדים משמעותיים. בהסכמי ריאד וקאהיר, שכללו פשרה בין אש"ף וסוריה, הסכימו יאסר עראפאת ועמיתיו שכוחות אש"ף בדרום לבנון לא יפעלו נגד ישראל. ירי הבאזוקות והקטיושות נראה כהפגנת־נוכחות פוליטית, יותר מאשר כ־איום צבאי.

גם הצבא הסורי נזהר, לא עבר למעשה את הקו האדום הדימיוני, המשתרע לאורך נהר הליטאני. לסורים, המתכוננים לחי־דוש היוזמה המדינית במרחב, אין לפי־שעה כל עניין להתגרות בישראל, ליצור משברים מלאכותיים.

אולם ההתלבטות נשארה בעינה: מה טוב יותר לישראל — יצירת חלל ריק לאורך הגבול, שבו יכולות להתמקם גם קבוצות בלתי־אחראיות של פידאיון, אנשי „חזית הסירוב" — או תפיסת השטח על־ידי הצבא הסורי, שיבטיח את השקט, אך שיהווה איום בטווח הארוך?

דבר אחד ברור: הכוחות הנוצריים, ש־תפסו חלק משטח זה בעידוד ישראלי, בשילהי מילחמת לבנון, לא יוכלו למלא את החלל הריק. במציאות החדשה, חשי־בותם של הכוחות הנוצריים פגה במהרה.

כך, בצורה מעשית ביותר, התעוררה מחדש השאלה שליוותה את כל הוויכוח על עמדת ישראל לגבי המילחמה בלב־נון: מה עדיף — שכן פלסטיני או שכן סורי?

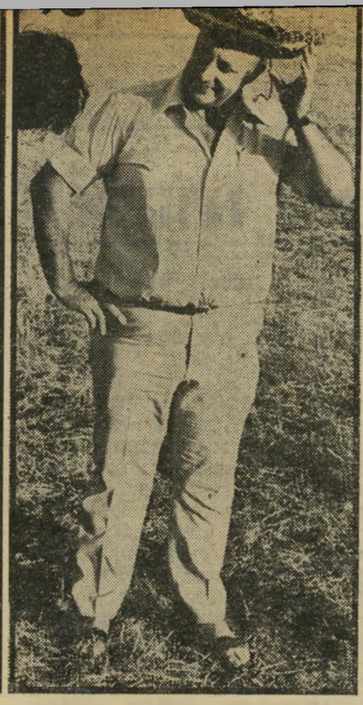

מיסד־מיפלגה שרון
חלפו שעתיים —

מיסד־מיפלגה ידין
— בלי מיפלגה חדשה

מיפלגות

מדינת־משטרה ליבראלית

המירוץ לבחירות נפתח בזינוק של שתי תנועות חדשות־ישנות

שר־החוץ לשעבר, אבא אבן, הסתובב השבוע במסדרונות הכנסת, כשהוא פונה אל אלה שניקרו בדרכו: „מה קרה? כבר שעתיים שלא הקימו מיפלגה חדשה."

ואומנם, תוך שבוע התעשרה המפה הפו־ליטית של ישראל בשתי תנועות חדשות, שביקשו לחולל שינוי, תמורה ומהפכה.

אפשר להטיל ספק אם תנועות אלה, כמו אלה שקדמו להן, יצליחו להשפיע על פני השילטון במדינה בשנים הבאות, אולם דבר אחד ברור: הבחירות הבאות, שתי־ערכנה בעוד כשנה, לא תהייבה משעמ־מות. הן עשויות להיות מרתקות וגדושות־מתח, מכל בחירות שנערכו עד כה.

סוגר בעד כאריזמה. אות־הזינוק שניתן השבוע, היה מוקדם. שכן, המירוץ בין המיפלגות הקיימות על קולו של הבו־חר יחל רק בעוד מיספר חודשים, לא לפני חודש מאי 1977. אולם כדי להגיע אל קו־הזינוק, חייבים המתחרים החדשים ל־התחיל לרוץ כבר עתה.

אחרי שבמגעים מוקדמים התברר לאלוף (מיל.) אריק שרון, שאין סיכוי שיופיע ברשימה אחת עם רב־אלוף (מיל.) יגאל ידין, הוא החליט לזנק לזירה שבוע אחד לפניו. בשבוע שעבר, בחופזה וללא הרבה הכנות מוקדמות — רק כדי להקדים את יגאל ידין, הודיע אריק שרון על פרישתו מהליכוד ועל הקמת תנועה עממית שמט־רתה להחליף את כל השיטה הפוליטית הקיימת במדינה.

אריק, שכל הופעה שלו מעוררת סקרנות ועניין, איכזב לא במעט את הציפיות. הוא לא הצליח להציג רשימת תומכים שיהיה בה כדי להרשים מבחינת האישים הכלולים בה. רוב כוחו מורכב מתומכים ומעריצים המיועדים לפעילות של מאחרי־הקלעים. גם לא היו לו תוכנית מוגדרת או רעיונות מהפכניים חדשים.

מיפלגת הנפטרין. פחות משבוע אח־רי הזינוק של אריק, ואחרי חודשים ארו־כים של לבטים והיסוסים, קפץ גם הסרו־פסור יגאל ידין אל הקלחת הפוליטית. הוא עשה זאת באותן סיסמות מעורפלות ומטושטשות עצמן, מבלי ליטול עליו כל התחייבות, בשום תחום שהוא, כשהבשורה היחידה שלו לציבור היא שתנועתו — התנועה הדמוקרטית — מתנגדת להקמת מדינה פלסטינית.

גם במאמצים מרובים קשה היה להבין מה ההבדל בין תפיסתו המדינית או החב־רתית של יגאל ידין, לזו של יצחק רבין, או אריק שרון. המליצות הנדושות שנשא, בדבר הצורך למהפכה חברתית ולנהירה של המוני הנוער לעיירות־הפיתוח, נשמעו כהדים רחוקים מעולם הארכיאולוגיה.

גם רשימת חברי המועצה המייסדת של תנועתו, עוררה מייד אסוציאציה לעי־סוקו של ידין. היא זיכתה את רשימתו מייד בכינויים כמו „מיפלגת הנפטלין" או „המיפלגה הארכיאולוגית". כי מרבית האנשים שהתייצבו לצידו של ידין היו גרוטאות פוליטיות, שחלקם היו בעבר תמוכות רציניים של אותו מימסד שידין מתיימר לחולל בו מהפכה.

ההרכב האנושי של תומכי ידין היה שעטנז של קנאים ימניים קיצוניים, כמו אלופי־המילואים דן טולקובסקי ומאיר זו־רע, שהם נציגיו הבולטים של הימין המ־טורף, ודמויות ארכאיות שנשלפו מהמ־קרר. מי שרצה לחפש אבסורדים, יכול היה למצוא אותם בשפע ברשימתו של ידין.

המחשבה שאזרחים ירצו לבחור באישים כראש־שירותי־הביטחון לשעבר, איסר הר־אל; איש־הבולשת שלום ירקוני, או קצי־ני־משטרה כמו דויד עופר, פינחס קופל, ושימעון אשד — כמנהיגיהם שיחוללו את התמורה בחברה ובמדינה — היא הרבה יותר מתמימות. כפי שהתבטא אחד העי־תונאים במסיבת ההולדת של תנועתו של ידין: „ידין יקים לנו מדינת־משטרה ליבראלית."

טרנדיה או קומדיה. האבסורד הגיע לשיאו עם החלטתה של תנועת שינוי, של אמנון רובינשטיין, להתבטל ולהתמזג עם תנועת ידין. שינוי, שהוקמה במטרה להו־ציא את הימין מידי הקנאים הקיצוניים, הלכה למעשה לקואליציה עם חוגים אול־טרה־ימניים, תוך ויתור על סיסמת השינוי.

בהתאם לכלל הדרמאתי הנושן, האומר כי גוויה אחת על הבמה היא טרגדיה אולם תריסר גוויות הן קומדיה, מתעוותת המזמנה הפוליטית עד לסף גיחוך. עם התוספותן של שתי התנועות החדשות, מגיע כבר לשמונה מיספר המיפלגות הקט־נות, שייאבקו נגד הענקים ההיסטוריים. אל אלה יתוספו בחודשים הקרובים עוד תנועות, קוריוזים ומתפלגים למיניהם.

כל אלה מבטיחים שההתמודדות בבחי־רות הבאות לא תהיה על דיעות, רעיונות ופיתרונות, אלא דו־קרב בין אישים, ש־דיעות רובם אינן שונות או חלוקות, ושאין למעשה כל הבדל ביניהם, מלבד השם.

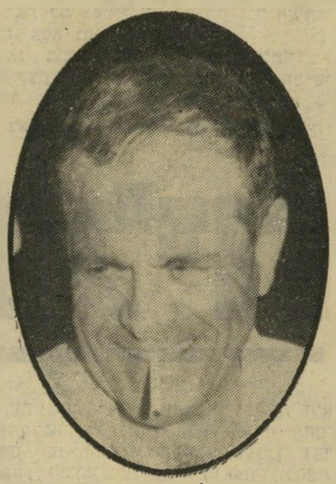

יעקב חלפון: „הצלחי את אריק ממות קליני פוליטי!"

משך כארבעים ושמונה שעות בשבוע שעבר, היה נדמה כי יעקב חלפון, אחת הדמויות הססגוניות ביותר בחיים הפוליטיים במדינה, רוכב על הסוס.

חלפון, מוותיקי מפלגת העבודה, משרידי קבלני הקולות הגדולים של מפא"י בתקו־פת תפארתה, מי שהיה יועץ־הסתרים של ראש־הממשלה יצחק רבין, היתגלה כאיש של מאחרי־הקלעים בתנועתו החדשה של אריק שרון. כאשר הכריז אריק על הקמת תנועתו בפני העיתונות, הוא נשאל גם לגבי התפקיד שימלא בה חלפון. אריק לא התכחש לכך שהוא זוכה בתמיכתו של העסקן הבאר־שבעי יליד בולגריה.

כעבור יומיים כבר הופיע יעקב חלפון בתוכנית הטלוויזיה עלי כותרת כנציגה ודוברה המוסמך של התנועה. התוכנית הוקלטה יום קודם לכן. ושעה שפניו ה־חיוכניות של חלפון הופיעו על המסך הקטן, הוא כבר לא היה חבר בתנועתו החדשה של אריק.

באותו בוקר, בעת שעסק בהעברת רחי־טים משומשים, שרכש ביפו, למשרדי ה־תנועה החדשים בתל־אביב, נתקלו עיניו של חלפון בידיעה קטנה בעיתון. היא בישרה, מפי אריק שרון, כי חלפון לא ימלא בתנועתו כל תפקיד מוסמך. חלפון הבין את הרמז. הוא הפקיד את מפתחות המשרדים שסכר בידי הנהג ושלח אותו למשרדים עם הרהיטים לבדו. עוד באותו יום יכול היה להצהיר בחיוך: „יצאתי לחירות פוליטית."

אין ספק, אריק שרון נבהל מהתדמית שעלול היה חלפון לשוות לתנועתו החד־שה. חלפון מכיר בכך. אריק הניף את דגל המילחמה בשיטה הקיימת, בעוד שחלפון הוא אחד מסמליה המובהקים ביותר.

„מפליא שאריק גילה את זה רק אחרי שתקפו אותו בעיתונים על כך. ממצביא כמו אריק אפשר היה לצפות שיחזה מראש שיתקפו אותו בעניין הזה," אומר חלפון. „הוא היה צריך לקחת את זה בחשבון. והנה הוא הופתע. יכול להיות שאני נציג השיטה הקיימת של גיוס הקולות לבחירות — אבל אני לא מכיר שום שיטה אחרת, מפני שאין כזאת.

„אני האיש שהצלתי את אריק ממוות קליני פוליטי. אני הייתי אבי הרעיון שהוא יצא בבחירות ברשימה עצמאית. אני שיכנעתי אותו שיש לו סיכוי. עכשיו אני אומנם יכול לשנות את דעתי על האיש עצמו, אבל לא על הרעיון. לאריק יש סיכוי סביר לאסוף בין שמונה עד עשרה מנדטים בבחירות הבאות לכנסת."

חלפון, הנחשב כאחד המומחים של תעשיית הבחירות בישראל, מנתח את מעמדו של אריק בזירה האלקטוראלית:

„בבחירות הקרובות יהיו כ־850 אלף קולות פנויים, שאינם קשורים לאף מיפ־לגה או גוש, מתוך מיליון ו־720 אלף בעלי זכות הבחירה. זאת היא הקופה. בבחירות הקודמות הביא אריק מתוך קו־לות אלה, כתשעה מנדטים, לפי הערכתי, לליכוד. עכשיו הוא יכול לקחת אותם לעצמו, עם עוד מנדט או שניים מהמפד"ל.

„קהל הבוחרים של אריק נמצא בקרב בני המישה שנתונים, ילידי השנים 55—1950, אלה שנלחמו במילחמת יום־הכיפורים. כדי להגיע אליהם ולקבל את קולותיהם אריק צריך להציב בפניו שלוש מטרות: לראות כמה שיותר אנשים; ש־כמה שיותר אנשים ידעו שהוא מופיע ברשימה נפרדת ולא ברשימת הליכוד, ושכל אלה ידעו מה היא האות של הרשי־מה שלו. כל השאר לא חשוב.

„אריק הוא המאסף של הימין. הרבה אנשים השייכים לימין ואינם רוצים להצ־ביע בעד בגין, יצביעו בעד אריק. יש לאריק רק מינוס אחד — שהוא צריך לעשות הכל בעצמו. אין לו עוד אנשים, כמו ברשימות אחרות, שיחלקו עמו את העבודה. הוא צריך לנסוע ולדבר לבד. לכן הוא היה צריך להתחיל בזה כבר מעכשיו. כל הדיבורים האלה על מילחמה בשיטת הבחירות הם לא פאסטנט שלו. אני גם לא יודע איפה התנועה שלו יותר דמוקרטית. במפלגות אחרות יש עשרה אנשים שממנים, ואילו אצלו אדם אחד הוא הממנה — האם זה יותר דמוקרטי?"

האם יש בליבו טינה על אריק על שאילץ אותו להיפרד ממנו?

על כך משיב יעקב חלפון בסיפור הבא: „יהודי אחד סגר את חנותו בערב שבת ולא היה לו איפה להפקיד את הפידיון היומי שלו. הלך אל הרב וביקש ממנו שישמור לו בשבת את הכסף בכספת. אמר הרב: ‚בתנאי אחד — שיבואו שני עדים וימנו את הכסף בנוכחות שנינו.'

„הסכים החנווני. הביאו את ראש־העיר ואת ראש־הקהילה כדי שיהיו עדים בעת מניין הכסף והפקדתו בכספת. ביום ראשון חזר היהודי לבית הרב וביקש את כספו. תמה הרב: ‚איזה כסף? לא הפקדת אצלי אגורה שחוקה אחת!'

‚אבל היו לי עדים,' זעק היהודי.

‚איזה עדים?' התמם הרב.

‚נקב החנווני בשמם של ראש־העיר ו־ראש הקהילה. הזעיקו אותם למקום. ‚אתם ראיתם שהפקדתי כסף בערב שבת אצל הרב,' אמר להם החנווני.

‚‚מה פתאום?' אמרו השניים, ‚לא היו דברים מעולם.'

„רוחו של היהודי כמעט פרחה. ואז כשהוא שרוי בחצי עילפון, פתח הרב את הכספת והחזיר לו את כספו. ‚למה עשית לי את זה?' התייפח החנווני בפני הרב, ‚הרי יכולתי למות מרוב צער...'

„‚זה היה רק כדי להראות לך,' השיב לו הרב, אליבא דיעקב חלפון, ‚איזה מני־היגים יש לך.'"

הקשר האוסטרי

הידיעה היתה פצצה אמיתית. במכה אחת היא גרמה לתקרית בינלאומית, סיכסכה בין ישראל לאוסטריה ואולי גם בין ישראל לרומניה, יצרה עימות בין ירושלים והמנהיגות היהודית האמריקאית, סגעה בתדמית הישראלית בעולם וריסקה את אחד מגלגלי מרכבת השלום, שהתחילה לזוז במרחב.

ההצלחה היתה נחלתו של כתב מעריב לענייני מיעוטים, אברהם תירוש. הוא פירסם בעמוד הראשון של עיתונו ידיעה תחת הכותרת: „קרייסקי טוען: ממשלת ישראל מנעה פגישת סאדאת ומנהיגים יהודיים."

תוכן הסיפור: הקאנצלר האוסטרי, ברונו קרייסקי, שיכנע את נשיא מצריים בחודש מאי לקבל מישלחת של מנהיגי היהדות העולמית. סאדאת הסכים לכך. יצחק רבין נתן את הסכמתו אף הוא. במישלחת היו צריכים להשתתף גדולי היהדות האמריקאית המאורגנת, בראשותו של ד"ר נחום גולדמן. סאדאת הסכים להרכב זה, אך התנגד להשתתפותו של גולדמן. לאחר מכן קפא העניין. לפי טענת קרייסקי, התבטל העניין ביגלל התנגדותה של ממשלת ישראל.

גבינה שווייצית

עיתונאי מיקצועי, שקרא את הידיעה, יכול היה לשים לב שהיא מלאה חורים כמו גבינה שווייצית. כי היא הפרה את הכלל הראשון, הנלמד בקורס לעיתונות: ידיעה ביומון צריכה לכלול, כבר בפסוק הראשון, את התשובה לשאלות: מי? מה? היכן? מתי? מדוע? בידיעתו של תירוש לא נאמר היכן טען קרייסקי מה שטען, באוזני מי, מתי ובאילו נסיבות.

על כך תירוש: „קיבלתי את הידיעה ממודיע נאמן. לא יכולתי לגלות פרטים מבלי לחשוף את מקור־המידע, ולכן השמטתי פרטים אלה."

על ידיעה מסוג זה מוטב היה להגיב בזהירות מירבית. כדאי היה להתקשר תחילה עם קרייסקי עצמו, בטלפון ישיר או באמצעות השגרירים, כדי לבדוק אם הוא מאשר את תוכנה, כולו או חלקו.

אולם יצחק רבין לא נהג כך. לדברי מקורביו, היתה לו לכך סיבה פשוטה: הוא האמין, על סמך מידע עצמאי

קרייסקי
מכחיש

ערביים את השתתפותו של אדם המייצג את הציונות.

שוב שאל גולדמן לעצת רבין. זה נתן לו חופש־פעולה, בנוסח: „אם המנהיגים היהודיים רוצים לקבל את תנאי סאדאת, שיילכו." לאחר מכן ביקש סאדאת כי המנהיגים היהודיים יבואו אליו באורח אישי, לא כנציגי האירגונים שהם עומדים בראשם. שוב אץ גולדמן לרבין, והפעם אמר לו ראש־הממשלה: „אם אתם מוכנים לקבל את תכתיבי סאדאת, לכו."

הוסיף רבין בהרצאתו השבוע: „יותר לא שמעתי על כל העניין." ובצדק — איזה מנהיג יהודי היה מעז לנסוע למצריים, אחרי שרבין הגדיר נסיעה כזאת כמעשה משפיל?

ראלית המאולתרת יצרה את הרושם כי ישראל אינה מעוניינת בכך.

עצם הדיבור על „מיתקפת שלום" כבר מבטא את הגישה הבסיסית השולטת בישראל. המושג „מיתקפת שלום" הוא שלילי. הוא בא לרמז על כך שהמתקיפים אינם כנים, שהם אינם מתכוונים כלל לשלום, ושהדיבורים על השלום משמש להם רק לצורך הסוואה, טאקטיקה פוליטית, ואולי להכנת מיבצע צבאי סודי.

השבוע הגיע השימוש במושג זה בישראל לממדים של שטיפת־מוח. לא רק דמגוגים שוחרי־סיפוח, עיתונאי הימין וסתם כסילים השתמשו בו, אלא גם דוברים רשמיים. כהוכחה לגישתם הביאו את העובדה שהערבים צוברים כמויות גדולות של נשק, בה בשעה שהם מדברים על שלום. אולם זוהי טענה אווילית. אין סתירה בין השאיפה לכינון שלום, ובין צבירת נשק כאמצעי של לחץ על הצד השני, כדי שיסכים לשלום המוצע, או כאמצעי להשגת המטרה בדרכים צבאיות, אם תיכשל הדרך המדינית. גם בישראל אין אף שוחר־שלום רציני אחד המציע להרפות לפי שעה מן המאמץ הצבאי.

בחוגים הרציניים בצמרת ישראל לא היה ספק בכך שמיבצע־השלום הערבי הוא רציני, ואינו טכסיס תעמולתי או הסוואה להכנות צבאיות. ההערכה המוסכמת היא שאנוואר אל־סאדאת אכן שואף לשלום רשמי עם ישראל, שהסורים קיבלו בוועידות ריאד וקהיר את גישתו, ושגם אש"ף משתלב והולך במגמה זו.

מדוע, אם כן, באה התגובה הנרגזת בישראל, הצרותיו הספקניות והמתגרות של יצחק רבין בעיקבות דברי סאדאת, ושטיפת־המוח בכלי־התיקשורת?

היו לכך כמה סיבות, במישורים השונים:

- התגובה האינסטינקטיבית על כך שהערבים משפרים את מעמדם בדעת־הקהל העולמית.
- החשש שמא תקבל ארצות־הברית את הגישה הערבית, ותראה בכך הזמנה להתחלת יוזמה אמריקאית מריחיקת־לכת, שתכריח את ישראל לסגת לגבולות 1967 „עם שינויים בלתי־מהותיים".
- הידיעה כי בהתפתח יוזמת־השלום, לא יהיה עוד מגוס משיתוף אש"ף במשא־ומתן ומהסכמה להקמת מדינה פלסטינית לצד ישראל.

רבין
חושד

משלו, כי קרייסקי אכן אמר את הדברים. הוא גם חשד כי הקאנצלר האוסטרי השמיע את הטענה, כדי לעזור לנשיא מצריים.

השערה זו מעוררת ספק. שהרי אם רצה קרייסקי לפרסם את הדברים, מדוע היה צריך להדליף אותה בעקיפין? מדוע באמצעות עסקן יהודי שמסר אותה לעיתון ישראלי ימני, שיכול היה לגנוז ידיעה המועילה, כביכול, לסאדאת? מדוע לא יכול היה קרייסקי לפרסמה בעיתון אירופי רב־תפוצה?

אולם רבין האמין בהשערה זו, והוא הגיב עוד באותו יום, בנאום שנשא בפני עסקנים יהודים־אמריקאיים. וכך יכול היה תירוש לפרסם כבר למחרת היום, על רוחב עמוד שלם של מעריב, את הכותרת: „רבין אמר לגולדמן: אם אתם מוכנים שסאדאת יכתיב לכם מי ואין ילך אליו לשיחות — לכו."

סיפר ראש־הממשלה לשומעיו: בשנה שעברה הוזמן גולדמן לרומניה, ושם הציע לו ראש־הממשלה, ניקולאי צ'אוצ'סקו, לצאת בראש מישלחת יהודית למצריים. גולדמן ביקש את הסכמתו של רבין לכך, וזה לא התנגד. במאי השנה, בשעת שיחות קרייסקי—סאדאת בווינה, הודיע קרייסקי לגולדמן כי התזמנה עומדת בעינה, אך שנשיא מצריים מתנגד להשתתפותו של גולדמן אישית, כגראה משום שנשא במשך שנים את התואר הרשמי של נשיא ההסתדרות הציונית. סאדאת היה מוכן לקבל את המנהיגים היהודיים, אך חשש שמא ינצלו אויביו הפוליטיים בישראל את הביקור כדי לטעון כי הוא מוכן לוותר על שטחים תמורת שלום.

אולם רבין לא הסתפק בתיאור הדברים. לדברי מעריב, הוסיף רבין: יש ללמוד ממיקרה זה שצריך להיזהר מנאיביות של מנהיגים אירופיים, שהמדינות שלהם קטנות עליהם, והם מתערבים בעניינים שאינם נוגעים להם.

סטירת־לחי מצלצלת

היתה זאת סטירת־לחי שצילצלה סביב העולם. „קרייסקי ורבין מתקוטטים ביגלל הזמנת סאדאת!" היתה הכותרת בהראלד טריבון האמריקאי, מעל לידיעה שהועברה על־ידי סוכנות אי־פי.

בן לילה נוצרה תקרית בינלאומית. „ההתקפה של ראש־הממשלה עלי אינה מובנת לי כלל," הגיב קרייסקי עצמו, כשנשאל בטלפון על־ידי כתב שידורי ישראל, דן אשל. קרייסקי הכחיש מכל וכל שאמר את הדברים שייוחסו לו.

מכיוון שזה קרה ערב הפגישה שהיתה צריכה להיערך בין קרייסקי ורבין, בכינוס האינטרנציונל בז'נבה, היה העיתוי גרוע במייוחד.

רבין מיהר לצמצם את הנזק. הוא הציע לקרייסקי להמציא לו את ההקלטה של דבריו, כדי להוכיח לו שהקדים לדבריו את המילים „אם אמר מר קרייסקי מה שייוחס לו..." אך הדבר לא יכול היה להעלים את ההתקפה האישית החריפה.

לעומת זאת לא נותר ספק לגבי תגובתו של גולדמן. היא היתה מהירה ונרגזת.

רוגזו של גולדמן מובן, כי הפרשה עלולה להרוס את שאירית יוקרתו בעולם הערבי. הדברים יכלו לעורר את הרושם כי גולדמן עצמו חיבל בפגישה המתוכננת, אחרי שהוא הוצא מרשימת המשתתפים. מאידך למדו הערבים מדברי רבין, כי גולדמן לא זז מבלי לקבל אישור מראש מן השילטונות הישראליים, גם כשהדברים נוגעים לכאורה רק לאירגונים יהודיים אמריקאיים.

הדבר מזיק לגולדמן שבעתיים, מפני שזוהי הפשלה השנייה מסוג זה שבה הוא מעורב. כאשר הזמין גמאל עבד־אל־נאצר את גולדמן לקהיר, לפני שש שנים, רץ גולדמן לגולדה, כדי לקבל את אישורה מראש. גולדה הקשוחה הדליפה את העניין מייד, כדי לחבל ביוזמה. עתה יכול להתעורר הרושם כי כל הפרשה חזרה על עצמה.

„מיתקפת השלום"

מעבר להתרגזויות האישיות, יזהי הבעייה העיקרית, שבאה לידי גילוי חדש בפרשה זו.

רבין חשד בקרייסקי שהדליף את היוזמה, כדי לעזור לאנואר אל־סאדאת ב„מיתקפת־השלום" שלו. הערבים חושדים כי רבין הדליף את הפרשה כדי לשים לה קץ.

מזה כמה שבועות מתנהל מיבצע מיצרי, פלסטיני וכל־ערבי משולב, שמטרתו היא להוכיח לעולם כי הערבים מוכנים עתה בכנות להסדר־שלום רשמי. התשובה הישראלית המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני.

סאדאת
פועל

דווקא הנקודה הפלסטינית מהווה את החידוש הגדול במצב. הצהרותיו של סאדאת מהוות רק המשך לקו שנקט מזה שנים.

אך מעשי הפלסטינים מהווים מהפכה גמורה. בוועידת אונסקו בנייירובי היה זה נציג אש"ף, איברהים סוס, שפעל מאחרי הקלעים, מנע פעולה חריפה נגד ישראל והשיג פשרה. בביירות הכריז חבר הוועד־הפועל של אש"ף, ד"ר ואליד קאמחאוי, רופא שגורש על־ידי הימין של הצבאי משכם, כי „די לנו בסיסמות ריקות... עלינו להכריז בפה מלא שאנחנו רוצים בהסדר עם ישראל." מקורות אש"ף הודיעו כי בקהיר תקום בחודש הבא ממשלה פלסטינית זמנית, שמטרתה המוצהרת תהיה להשתתף בוועידת ז'נבה ולהגיע להסדר עם ישראל. באו"ם בלט שר־החוץ של אש"ף, פארוק אל־קאדומי, כנציג הערבי המתון ביותר במושב זה. שני נציגים בכירים של אש"ף הגיעו לוושינגטון וערכו פגישות עם מנהיגים בכירים של יהדות ארצות־הברית, כדי לשכנעם שאפשר להגיע לשלום ישראלי־פלסטיני. וחשוב לא פחות: אש"ף לא הכחיש את השמועות, שפורסמו ברחבי העולם, שנציגיו קיימו בפאריס פגישות עם אישים ישראליים, נציגי

אין זו „מיתקפת שלום". זהו מיבצע שלום אמיתי ועיקבי — ובסוף השבוע היה ברור גם למנהיגי ישראל ששוב אי־אפשר להתחמק מגיבוש תשובה ישראלית רצינית, חיובית ועניינית.

(המשך מעמוד 19)

משתמעת, מדבריך, טרוניה שבת מישפחה מיוחסת, אשת העיר לית החברתית. אסור לעשות כך לידלין. לאחרים כן. לסתם אנשים, כן. אבל לא לידלינים.

שדוע לא לאשר ידלין? במה הוא מיוחס יותר מאחרים? מה טיבה של התנשאות זו?

אם התנאים אינם ראויים דאז- רחים בחברה דמוקרטית — יש לשנותם. לא לגבי אשר ידלין — אלא לגבי כל העצירים, ואשר ידלין ביכלם. אם את מוכנה לחרי אבק על כך — תמצאי בנו בעלי־ברית נאמנים.

■ ■ ■

את מתמרמרת על אישים שונים, „ידידי׳ המתנערים ממנו, אם בחדרי־חדרים ואם מעל מסך־הטלוויזיה...״

אני מבין לרוחך. ידיד־אמת נמדד בשעת־צרה, ואין רבים כאלה בעולם. לכן, מוטב לו לאדם בעל־שררה שלא יסמוך על ידידותם של ידידים, המקיפים אותו בשעה שהוא יכול לחלק מתנות וכיבודים, פרוטקציה וקומיסיונים.

מיסדר ההשפלה של הסרן דרייפוס *

אינני יודע אם את כוללת בסוג זה של ידידים גם את יצחק רבין. אבל את מתנפלת עליו בלא כל הצדקה.

את מצטטת את דבריו של רבין: „אנו מצווים למצות את החקירה עד תום, ולא לחרוץ דין אדם עד שהוכחה חפותו או רישעותו בבית־המישפט.״

ואת זועקת: „מה פירוש המילים ‚עד תום׳? עד תום האדם הנידון? עד תום פרצופה של מדינת־ישראל? עד תום דמו- תם של מנהיגיה? רק במישטר טוטאלי- טרי נערכות חקירות מסוג זה של ‚עד תום׳ — עד להודאה באשמה!״

אדם סביר, הקורא את דבריו של ראש- הממשלה, ימצא בהם מה שיש בהם: התבי- עה שיש למצות את ההליכים החוקיים עד לתום ההליכים — כלומר, עד לפסק- הדין הסופי של הערכאה האחרונה במיש- פט. כל המתרחש עד אז — כולל הארכת מעצרו של חשוד — נתון בידיו של שו- פט. תפקידה של המישטרה הוא להציג לשופט את הראיות שיש בידיה, מבלי להמ- עיט ומבלי להפריז. אין ראש־הממשלה או שר־המישטרה או שר־המישפטים יכולים לצוות על החזקת אדם במעצר, ובכך אנו נבדלים מישטר טוטאליטרי. (להוציא, כמו- בן, ערבים המוחזקים במעצר מינהלי. אבל זה בוודאי, אינו מעניין אותך.)

את עוסקת כאן במישחקי־מילים. אם תרשי לי להדביק למישחק זה תווית: זוהי דמגוגיה. את מסי- בבת את הדברים הסבירים, שאמר ראש־הממשלה, כדי להכניס בהם תוכן בית־סביר, אימתני, רודני.

אולי זה נראה משכנע במבט הראשון, אך אין זה מחזיק מעמד בניתוח הגיוני.

■ ■ ■

ש יותר משמץ של דמגוגיה בטענה האידיאולוגית, שבה את מקשטת את דברייך.

„טיהור המדינה משחיתות הוא מטרה קדושה, חיונית ויפה, שתושג אך ורק על- ידי שינוי השיטה כולה. הניסיון לעשות זאת בהפלגת אישים, העלאתם כקורבן למיז- בח ועריכת מחול־שדים סביבם — הוא הסוואה, שנעשית על־ידי אנשים סאדים- טיים וקיצרי־ראות. זו התחמקות מעימות עם הבעייה, ואף החמצת הפיתרון.״

ובמקום אחר: „מי אחראי להונאתה של מדינה שלמה, להטחת דעתה מבעיות אמי- תיות ולגרירתה לאמוק מטורף?״

הוה־דיעות בריטי אמר פעם: „הפטריו- טיזם הוא המיפלט האחרון של כל נבל.״ בארץ ניתן עתה לומר כי „ההלפת השיטה היא המיפלט האחרון של כל נוכל.״

על הכמה הציבורית מתרוצצים בשעה זו דמגוגים שונים ומשונים, המכלכלים את מוח הציבור בקרי- אות „לשנות את השיטה״. אצל ריכם, זהו אליבי שקוף לחוסר־תו- כן ולהתחמקות מ„עימות עם ה- בעיות האמיתיות של המדינה״. מי

שאין לו מה לחגיד, ומי שאינו רוצה לגעת את מטרתו האמיתית, מדבר כיום על „שינוי השיטה״.

אבל אצלך, זה מגיע לשיא.

ממתי מתנגד אשר ידלין ל„שי- טה״ הקיימת? מי נהנה משיטה זו יותר מאשר ידלין? מי השתתף בעיצובה יותר מאשר אשר ידלין?

בפרשת ידלין מדובר על שחיתות פשו- טה — עבירות פליליות ועבירות ציבוריות. האם עומדת לנגד עינייך שיטה חדשה, שבה יהיה מותר לגבות קומיסיונים מרכוש הציבור, להפיק תועלת פרטית ממילוי תפ- קיד ציבורי, להתעשר על חשבון הכלל, לקבל ולתת טובות־הנאה על חשבון ה- ציבור?

איזה מין „שיטה״ תהיה זו?

טיהור המדינה משחיתות ייתכן רק אם ייחשפו מעשי־השחיתות, ואם ייענשו המושחתים בדרכים מישפטיות וציבוריות. זה נכון לגבי כל שיטה.

העמדת הדברים זה מ ו ל זה — העשת מושחתים מ ו ל החלפת שיטה מושחתת — היא תרגיל דמגוגי מעניין. והוא הדין לגבי דיבורים על „שיער לעזאזל״, „מחול שדים״, „סאדיסטים״ ושאר ביטויים חריפים, שאין להם כל תוכן, כשאינם באים בהקשר סביר.

■ ■ ■

את שואלת: „מי הביא מדינה שלמה לידי טירוף של ריצה לטראנזיסטורים כל שעה, לשמוע חדשות בפרשת ידלין? מי הביא לידי צימאון לדם, ללינץ׳ ציבורי?״

זוהי שאלה טובה.

התשובה שלך היא מין מהדורה חדשה של הפרוטוקולים של זיקני ציון. קיים קשר מיפלצתי, קפקאי, נגד אשר ידלין. הפרשה משמשת „מקור סיפוק למישנה־התעצמות, בכוח ובכסף, של שכירי־חרב מטעם הע- תונות והמישטרה, להשגת מטרתם של אלה (הסמויים עדיין) המושכים בחוטים ומפ- עילים את כל הגורמים הנזכרים לעיל...״

גם אילו היה תיאור נוראי זה נכון, עדיין אין זה מסביר מדוע כה להוט הציבור אחרי פרשת־ידלין, עד כדי תופעות מכו- ערות־למדי של שימחה־לאיד.

יש לכך סיבה מרכזית אחת: הזעם הציבורי על השיכבה, שאשר ידלין הוא אחד מנציגיה העיקי- ריים — שיכבה שחצנית ומתי- נשאת, שהתייחסה אל המדינה כאל רכושה הפרטי, שיכבה שד בעלי־אחוזות שנהגו בכל אזרחי המדינה כאילו היו נתיניהם וצמו- תיהם.

אין כאן שום קונספירציה זדונית. שום זיקני־ציון שטניים לא תיכננו כאן פולחן של קורבן־אדם. איש אינו מסוגל כלל להמציא ולארגן תגובה ציבורית כזאת. היא באה ממעמקי התודעה הציבורית, ואין זה מיקרה שהיא התעוררה בעיקבות פרשתו של אשר ידלין דווקא.

■ ■ ■

לכספוף — אינו יכול לעבור בשתיקה על החרות שנטלת לעצמך להשוות את פרשת ידלין לפרשת דרייפוס — לא פחות ולא יותר.

„אינני רואה הפרזה בהקבלה בין שתי הפרשות. בשתיהן: אדם שעיר־לעזאזל, ני- דון אך־ורק עקב השתייכותו לחברה מסוי- מת שאינה מסוגלת להגן עליו (דרייפוס — ליהדות, ידלין — לשיכבה השלטת); שפי- טתו מעוותת (אצל דרייפוס — על־ידי השופטים, אצל ידלין — על־ידי העיתונות והמישטרה); עוונותיו בדויים והבאתו לדין נעשית על־ידי אנשים המוסרים עדויות- שקר ביודעין, ואף מבריחים אותן... בשתי- הן משמש הלינץ׳ הציבורי לפורקן רגשות המרירות של עם כלפי מישטרו...״

ההקבלה היא כה בלתי־סבירה, עז- שחוק הפיתוי שלא לנתח אותה כלל. אך נעשה אותו בכל זאת.

אלפרד דרייפוס היה שייך למי- עוט נרדף. אשר ידלין שייך, גם הדבריך, למיעוט השלים. קביעה פשוטה זו מרוקנת את הדוגמה כו- לה מתוכנה. אין המשל דומה למו- של, כי אין הנמשל דומה למושל.

דרייפוס נשפט על־ידי בית־מישפט. יד- לין עדיין לא נשפט. איש אינו יכול לדעת מה יהיה פסק־הדין במישפטו, כאשר ייערך. הדיבורים על „שפיטה על־ידי העיתונות והמישטרה״ הם דיבורי־סרק. העיתונות אי- נה שופטת. היא חושפת עובדות, מפרסמת ומשתדלת להעריך אותן. המישטרה חוקרת ומביאה את מימצאיה לבית־המישפט.

באיזו זכות את קובעת כי במישי- פט, שעדיין לא נערך, יופיעו עדי- שקר? שיוכאו כו ראיות מבוי- יומות?

האם אינך מרשה לעצמך לט- עון כאן דברים שאין להצדיקם אף כשהם נאמרים ברגעים של התרגי- שות והתמרמרות?

עם כל הכבוד, עצם העובדה שאת נא- לצת להזדקק לדוגמות כל־כך מופרכות ב- עליל, ולטענות כל־כך מרחיקות־לכת ובלי- תי־מוכחות, שולל את האמינות הבסיסית מכל הבניין שאת בונה.

אין זיקני־ציון. אין מישפט־דרייפוס. אין קונספירציה.

יש עיתונות הממלאה את תפקידה. יש חקירה המתמשכת, מפני שהדברים מסו- בכים ומפני שהחשוד עצמו אינו משתף פעולה. יש תגובה ציבורית חזקה, ואולי מופרזת, מפני שכאן נאשם אדם, בעל עמ- דה שילטונית מרכזית, בהפקעת רכושו של ציבור מנוצל וחסר־אונים.

התייצבותך לימין בעיד היא מע- שה יפה. התרגשותך מוכנה. טעני- תיך, לעומת זאת, מופרכות מיסודן.

* דרייפוס, באמצע, צועד בין שתי שו- רות חיילים המפנים לו גב.

במדינה

אורחים

הפגישה שלא היתה

„לא בא בחשבון!״
צעק מנכ״ל מישרד־החוץ,
כששמע על בקשת האורח

תשובתו של המדינאי הצרפתי היתה סתומה.

בערב האחרון של ביקורו בישראל, בחו- דש שעבר, נשאל פראנסואה מיטראן במ- סיבת־עיתונאים אם נפגש עם אישים יש- ראליים הדוגלים, כמוהו, בשלום ישראלי- פלסטיני. המנהיג הצרפתי, הנחשב בעיני רבים כנשיא הבא של ארצו, השיב תשובה עקיפה: כאורח מיפלגת־העבודה הישרא- לית, ראה לנכון לקיים פגישות רק עם אנשים שאושרו על־ידי מארחיו.

השבוע, בעיקבות הדלפה ממיפלגת־הע- בודה, נסתבר מה התרחש מאחרי הקלעים, ומה גרמו באותה תשובה דיפלומטית.

פגישה בחברון. כאשר הגיע ארצה, קיבל מיטראן מידי אורי אבנרי שתי הצ- עות: האחת להיפגש עם ראש־עיריית חברון, פאהד קוואסמה, והשנייה להיפגש עם אבנרי עצמו.

מיטראן קיבל את שתי ההצעות, אך כמחווה של נימוס מצא לנכון להודיע על כך למארחיו — מיפלגת־העבודה ומיש- רד־החוץ הישראלי.

תחילה הודיע למארחיו על רצונו להי- פגש עם קוואסמה. הוא הציע שהמסוק, שבו עמד לטוס בבוקר למצדה, ייעצר בחברון בדרכו חזרה.

הבקשה גרמה להתקפת זעם בצמרת מישרד־החוץ. המנכ״ל, שלמה אבינרי, הציע להודיע למנהיג הצרפתי שממשלת־ ישראל מתנגדת לפגישה כזאת בתוקף.

פראנסואה מיטראן
מצב מביך

יגאל אלון הצטרף לדיעה זו. אבל כשהובא הדבר לפני יצחק רבין, יעץ הלה להיענות לבקשת האורח, שמא ייווצר הרושם שיש- ראל פוחדת מפני מגע של אורחיה עם פלסטינים. גם שימעון פרס יעץ להיעתר לאורח.

הפגישה אושרה במורת־רוח רבה, והיא יצאה לפועל כמתוכנן. מסוקו של מיטראן נחת בחברון, שני המנהיגים נפגשו בארבע עיניים. קוואסמה, שעשה על מיטראן רושם רב, חזר על עמדתו הידועה: שהפלסטי- נים יסכימו לשלום עם ישראל, על בסיס של הקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה.

נימוס צרפתי. מישרד־החוץ ומיש- לגת־העבודה עיכלו בקושי את הפגישה הזאת, כאשר העלה מיטראן בקשה שנייה. הוא הודיע שהיה רוצה לקבל לשיחה את אורי אבנרי, באותו ערב.

הפעם התפוצצו מארחיו כמו סיר־לחץ פגום. „זה לא בא בחשבון!״ זעם הפרו- פסור אבינרי. לפי דרישתו, הועברה לי- מיטראן הודעה אולטימטיבית: המארחים

(המשך בעמוד 24)

Mera
מֵרַה

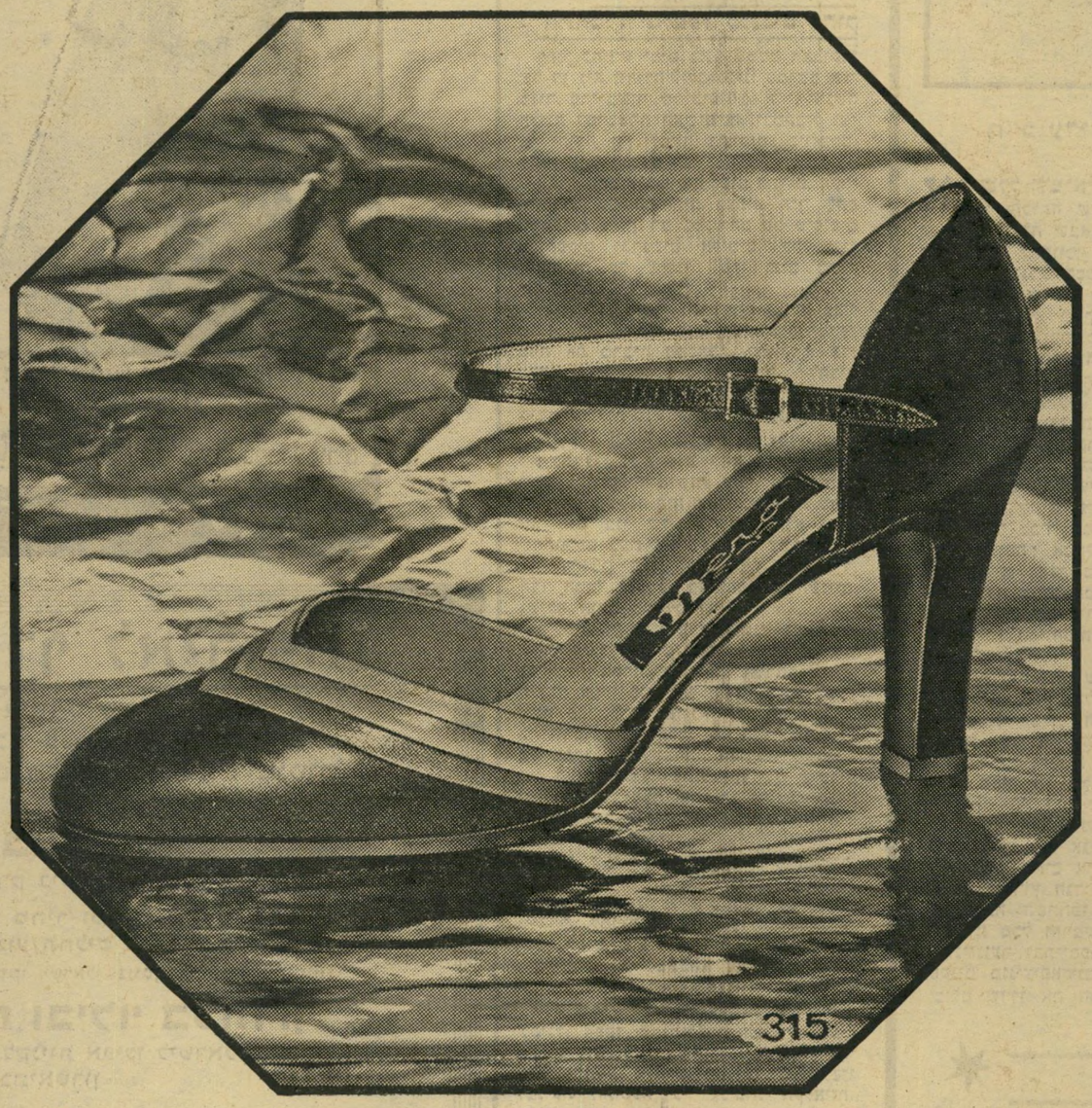

Mera מֵרַה מכתיבה היום
את אופנת המחר

להשיג:
תל־אביב: מיקולינסקי בע"מ — אלנבי 45. מיקולינסקי ובניו — דיזנגוף 127. **ירושלים:** פרידמן — יפו 45. קומפורט — בן־יהודה 23. פריימן את ביין — יפו 50.
חיפה: דן גבריאלי — הרצל 18. **נתניה:** חן — הרצל 14. **חדרה:** אביב — הנשיא 49. **רשל"צ:** א.מ.או. — רוטשילד 25. **רמת השרון:** סלון גבי — שד' ויצמן 1. **פתח־תקוה:** מרה — ההגנה 16. **באר־שבע:** טרקלין — הרצל 84. **רמת־גן:** ויוה — ביאליק 46. **חולון:** ליידי חולון — שנקר 52.
בת־ים: ליידי בת־ים — בלפור 39. **רחובות:** באום — הרצל 166. קפריז — הרצל 186.

במדינה

(המשך מעמוד 22)

אינם מסכימים בשום פנים לפגישה כזאת.

מיטראן מצא את עצמו במצב מביך. נחלץ ממנו בנימוס צרפתי אופייני. הוא הישהה את שיבתו למלונו, שם היתה הפגישה אמורה להתקיים, איחר בכוונה גם למסיבת־העיתונאים שלו. בתום המסיבה לחץ את ידיו של אבנרי, החליף עימו כמה מילות־נימוס, התנצל על איחורו ועל כך שלא נותר זמן לפגישה, וביקש את אבנרי להיפגש עם החברים האחרים של המישלחת, שבראשה עמד.

מישרד־החוץ חגג את ניצחונו.

חקלאות

האבוקאדו המר

החקלאים גילו את הפרי שנגנב מהם — המישטרה התחמקה מלטפל בגנבים כחוק

לפני כחודש ימים נגנב ממטע האבוקדו של דן גיא זיהודה זילברפניג, ממושב אל־מגור, פרי בשווי של כ־40,000 ל״י. הוגשה תלונה למישטרת ראש־פינה, ובמקביל יצאו יהודה ודן לסייר בשוקים, ביוזמתם, לתור אחר רכושם הגנוב.

אחרי שסיירו בשוקים ימים אחדים, חקרו וריחרחו בין הסוחרים בצפון, תוך שהם מסתכנים סיכון רב במגעיהם עם טיפוסים מפוקפקים וברנשים אלימים, עלו שני החקלאים על עיקבות פרי גנוב בשוק של נצרת.

יהודה ודן מיהרו למישטרת נצרת, בביטחון שכעת, אחרי שהם עשו עבור המישטרה את מרבית המלאכה, תפעל זו כדי לעלות על עיקבות הכנופיה, להביא למעצרם של החשודים, להבאתם לדין ולנקיטת פעולות־מנע שונות נגד גניבת פרי.

הקציין זיכזך. בתחנת־המישטרה בנצרת נתקבלו זילברפניג וגיא על־ידי קציין החקירות, מפקח־מישנה עטף חדד. עטף, שעד לפני כשנה היה סמל במישטרת טבריה, הוא בנו של סגן־ניצב חנא חדד, שהתפרסם בעת ששימש ראש צוות־החקירה הראשון שחקר את רצח רחל הלר. חדד הטיל ספק במימצאיהם של השניים, ושילח אותם מעל פניו.

כועסים ומאוכזבים פנו שני החקלאים, שראו כיצד יורדים עמלם וכספם לטימיון בגלל המישטרה, אל מפקד־המרחב, ניצב־מישנה אמיל פרי, ואל מפקד תחנת ראש־פינה פקד ליאון אזולאי, שנקלע למקום. בהתערבותם של אלה, ורק אחרי שפנו גם אל מפקד תחנת־נצרת, פקד דויד שפיגל, זכו בעזרה המבוקשת. צוות של שוטרים יצא לשוק, ועצר את הסוחר. בעיקבות מידע שמסר איתו סוחר נעצר גם החשוד בגניבה, עלי משרכה.

אולם, כעבור זמן קצר שוחרר החשוד, מאחר שהסוחר חזר בו מעדותו הראשונה בעיקבות איומים על מישפחתו. גם הסוחר שוחרר, למרות שנתן עדויות סותרות ומכר רכוש גנוב.

החקירה לא נמשכה, הפרי הגנוב לא הוחזר לבעליו, ואף לא דווח להם דבר.

השוטרים מתחמקים. פקד דויד שפיגל, מפקד תחנת־נצרת הסביר, בתגובה, כי הוא מודע לחומרת הבעייה. אך הוא התחמק מלפרט מה עושים אנשיו למניעת התופעה של גניבות חקלאיות, וישווק הפרי הגנוב.

אשר למיקרה הגניבה באלמגור הסביר שפיגל שהוא, מצידו, נתן לאנשי אלמגור את מלוא העזרה, אולם הודה למעשה שקציין־החקירות שלו לא נהג כשורה. בכך אישר את טענות אנשי אלמגור. הוא גם לא הבהיר אם ינקוט אמצעי כלשהו נגד אותו קציין. אשר לחשודים שנתפסו על־ידי אנשיו, הסביר שפיגל שהם הועברו למישטרת ראש־פינה, שמושב אלמגור שייך לתחום אחריותה. על מה שעלה בגורלם לא היה לו כל מושג.

מפקד מישטרת ראש־פינה, פקד ליאון אזולאי, התחמק אף הוא מלמסור פרטים על גורל אותם חשודים. הוא טען שתחנת־המישטרה שלו היא סניף של מישטרת צפת ואת כל ההוראות הוא מקבל משם.

כאשר נשאל רפ״ק יצחק דויטש, מפקד משטרת צפת, מה עשתה המישטרה בשני החשודים, השיב: „עשינו איתם מה שעושים עם כל העבריינים.״ הוא סירב להסביר אם כוונתו שהם שוחררו — או שיועמדו לדין.

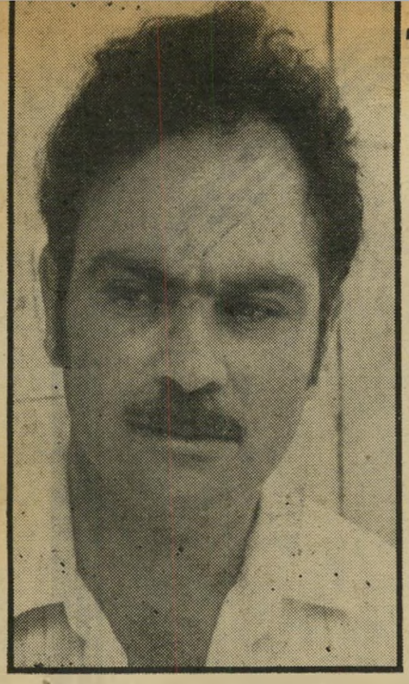

ח״כ עדי אמוראי

א ל שלל **השיאים** והאליפויות, שגרמו לזכותה של התאגדות הספורט הפועל, הגדולה שבאגודות הספורט בישראל, עומד להתווסף שיא נוסף. הוא לא הושג על מיגרש הספורט או מסלול המרוצים. הוא יירשם ככל הנראה בספורט הלאומי הנפוץ ביותר במדינה: הונאת השילטונות וגניבת כספי־המדינה.

זוהי אחת המסקנות המתבקשות מאותו חלק מדו״ח הביקורת של מבקר־ההסתדרות במרכז הפועל, שהועבר לטיפולה ולחקירתה של מחלקת ההונאות במישטרת־ישראל. אלא שהחוקרים, שקיבלו לידיהם את מימצאי מבקר־ההסתדרות, באותו חלק חסוי של הביקורת שלו, לא התרשמו מהם ביותר. „הגילויים אינם כה סנסציוניים,״ אמר מקור בכיר במישטרה. הסיבה לכך היתה פשוטה: אנשי מרכז הפועל אולי השיגו שיא ארצי בספורט הלאומי הזה של שדידת כספי המדינה, אולם הם לא היו בו המתחרים היחידים.

העבירות המיוחסות לראשי מרכז הפועל, על־פי החשדות שהועלו בדו״ח מבקר־ההסתדרות, הן עבירות בעלות אופי חמור ביותר. הן כוללות הברחת מטבע־חוץ ומיסחר בלתי חוקי בו, מעשי זיוף ומירמה, שנועדו להשיג מאוצר־המדינה פטור על מס־נסיעות לחו״ל ועוד מעשים טובים מסוג זה. אלא שהפעילות הזאת לא היתה בילבדית שלהם.

היה זה ספורט מקובל, במשך שנים רבות, כמעט בכל אגודות הספורט בארץ. לא רק ספורטאים או עסקני ספורט עסקן בו. במירוץ הגדול לגניבת כספי אוצר־המדינה השתתפו ארגונים ואגודות ציבוריות מכל הזרמים ומכל הסוגים, מארגוני־נוער ובתי־ספר תיכוניים ועד לעסקנים מוניציפאליים ופוליטיים.

כולם שדדו את המדינה.

שדה הפקר לנוכלים

ה פרק **בדו״ח** מבקר־ההסתדרות, המאיים להוליד עתה את אחת השערוריות הלאומיות הגדולות, הוא הפרק המתייחס לפעולות מטבע־החוץ של אנשי מרכז הפועל. בשפה מעורפלת וזהירה, ניסח אותו מבקר־ההסתדרות בנוסח הבא:

„מרכז הפועל מקיים קשרים עם גורמים שונים בחו״ל ומקבל מהאוצר הקצבות במטבע־זר, עבור נסיעות לחו״ל והבאת משלחות מחו״ל. הביקורת העלתה, שהנוהג הקיים במרכז הפועל בתקופה המבוקרת היה כדלקמן: פקידי המרכז משכו מהבנק מטבע־זר במזומנים, בסכומים שהגיעו לעיתים לעשרות אלפי דולרים. כסף זה נמסר ישירות לגזבר מרכז הפועל. ברוב המקרים הוא לא חתם על קבלת הכסף, והיו מקרים שמשך גם בעצמו את המזומנים במטבע־זר מהבנק.

„הכסף הוחזק אצל גזבר מרכז הפועל, מבלי שאף אדם אחר במרכז הפועל יהיה שותף לשמירת הכסף וידע על מקום המצאו. עם קבלת הודעת החיוב מהבנק הורה הגזבר להנהלת החשבונות לחייב את סעיפי ההוצאות, מבלי לצרף ברוב

תל אביב: דיזנגוף 103/101, אלנבי 74, נחלת בינימין 44
חיפה: הרצל 37
בִּירוּשָׁלַיִם: חי. לוי בע״מ, בנין העמודים
בואי לאופנה... בואי ל־מַעֲרְכֵי

החורף לאירופה!

לקורס סקי באלפים
ובילוי בלונדון ובאמסטרדם
15 יום מהנים באוירה רומנטית
* * *

* סקי באלפים

בלס-ארק בילוי והנאה בשלג ובשמש

בקורס מהיר ומיוחד ללימוד סקי — במשך שבוע תחליק להנאתך בשלג הנפלא

(מדריך סקי ישראלי בנוסף להדרכה מקומית)

* קניות ובילוי בלונדון

גן עדן לקניות אפילו לישראלים, כולל ביקור בתיאטרון

* אמסטרדם

ביקור באמסטרדם המפתיעה:

רק 5,280 ל״י + 295 $ *

המחיר כולל קורס מיוחד לסקי, הדרכה מגלשים, שימוש במעליות הסקי, בתי מלון מהדרגה הראשונה בלונדון ובאמסטרדם בחדרים זוגיים, בלס-ארק בדירת סטודיו זוגית רומנטית וחדישה, מלווה ישראלי צמוד.

יציאה 15.1.77 חזרה 29.1.77.

* * *

לפרטים פנה לסוכן הנסיעות שלך!

אירגון וביצוע: אופיר טורס תל-אביב:
בן-יהודה 32, טל. 3—299121
חיפה: דרך העצמאות 62, טל. 663011, 664292.
ירושלים: אגף מלון המלך דוד, טל. 222777

* $1 = 8.56 ל״י

המקרים להוראה מיסמכים או פרטים אחרים."

מאחרי ניסוח יבש ומעורפל זה מסתתרת קופה של שרצים, שנהלה במשך שנים רבות במרכז הפועל, שכונתה בשם „קופה ב'" או „קופת גרמניה" ושבה נזלו בצורה חשאית ותוך עבירות על חוקי המטבע של המדינה, עיסקות במטבע־חוץ בהיקף גדול. על קופה זו היו אחראים שלושה אנשים: מי שהיה במשך שנים רבות, עד לתקופה האחרונה, מזכ"ל הפועל, יוסף עינבר; גזבר מרכז הפועל יהודה ליליאן; ומרטין דרוקר, מזכיר הפרעל רעננה, האיש שיצר את הקשרים הראשונים בין אגודות הפועל לארגוני ספורט הפועלים בגרמניה, ואף זכה לאות הצטיינות מממשלת גרמניה בתחום זה.

מימצאי דו"ח מבקר־ההסתדרות הטילו, לכאורה, את כל האשם על כתפיו של גזבר הפועל, יהודה ליליאן, שיצא מושמץ מהדו"ח והוסקר על־ידי חבריו כשעיר לעזאזל. אבל החשדות שהופנו כלפי ליליאן לא היו חשדות של מעילה, אלא של אי ניהול תקין. ליליאן לא לקח, ככל הנראה, כספים לכיסו. הוא רק ניהל עיסקות בלתי־חוקיות במטבע־חוץ עבור

במסווה של חילופי משלחות־נוער בין ישראל לגרמניה הוברחו דולארים לחו"ל, ואלפים קיבלו פטור ממס־ נסיעות שלא כחוק

הספורט הלאומי - לגנוב את המדינה!

אגודת הפועל. עסקני הפועל האחרים, ובראשם יוסף עינבר, המזכ"ל הקודם, היו שותפים לכל העיסקות האלה, והם אחראים לכך לא פחות מאשר יהודה ליליאן עצמו.

יתכן שאחריותם גדולה עוד יותר. שכן רובם ככולם ידעו שגזבר מרכז הפועל הוא איש חולה, אדם הסובל ממיגרנה קשה שבארבע השנים האחרונות מנעה ממנו כל אפשרות לתפקד כראוי. את האדם החלוצי והמטושטש הזה, האחראי לאי־הסדרים בקופת מרכז הפועל, מנסים להאשים עתה גם באחריות להונאת המדינה — אחריות בה נושאים כל ראשי מרכז הפועל כמו ראשי אירגונים ומוסדות אחרים.

הפרשה בה מדובר, מקיפה אלפים, אם לא רבבות, אנשים, ובהם אישי־ציבור נכבדים ביותר. זוהי הפרשה המכונה „חילופי משלחות־נוער בין ישראל וגרמניה." תחת שם תמים זה התנהלו במשך שנים רבות כמה מעיסקות הברחת־המטבע והונאת־מדינה המקיפות ביותר.

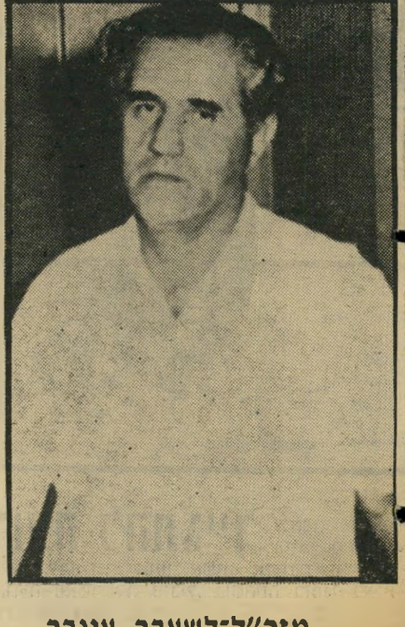

מזכ"ל־לשעבר עינבר

ראשיתו של המיפעל בהסכם־השילומים, שבמסגרתו הושג הסכם על הדדיות בחילופי משלחות־נוער בין ישראל וגרמניה. מיפעל זה קיבל תנופה רבה אחרי מילחמת ששת־הימים, כאשר גל ההאדה לישראל הציף את כל גרמניה. עד תחילת שנות השבעים היה זה שדה הפקר, גן־עדן לספקולנטים ולנוכלים למיניהם, כמעט ללא פיקוח ציבורי כלשהו.

על־פי הסכם זה שוחררו ממס־נסיעות כל מי שקיבלו הזמנות לסייר בגרמניה במסגרת הסכם חילופי־משלחות־הנוער, ואירוח של 100% על חשבון המזמינים. במשך שנים הורכבו מישלחות פיקטיביות, שבמקרים רבים לא כללו כל נוער, ושימשו בעיקר הסוואה לנסיעות עסקנים מחוגים שונים לחו"ל, תוך השתמטות מתשלום מס־נסיעות והברחות מטבעיות־חוץ בהיקף גדול לצרכיהם הפרטיים.

הפרצות קראו לעכברים

בכל השנים האלה, שנות הבום הגדול בישראל, התעלמה הממשלה מהמתרחש בתחום זה וגילגלה אותו לגורמים ציבוריים שונים. תקופה מסויימת נמסר הענייך לאחריות השילטון־המקומי, עד שהסתבר שסוכני נסיעות השתלטו למעשה על העסק, וכל המיפעל לא היה אלא סוכנות־נסיעות מסווית, תוך עקיפת חוקי המדינה.

אז הוקמה ועדה משותפת למישרד־הפנים ומישרד־החינוך, שכונתה על שם היו"ר שלה, אהרון ידלין, „ועדת ידלין" והיא שהמליצה על העברת הטיפול בנושא הרגיש והמסובך למועצה־ציבורית, שתוקם במייוחד לצורך זה.

ואומנם, ב־1973 הוקמה המועצה הציבורית למיפעל חילופי־הנוער, בראשה הוצב ח"כ עדי אמוראי וחבריה היו נציגי משרדי־ממשלה שונים, נציגי ארגונים, תנועות־נוער, אגודות הספורט והמישמרות הצעירות של המיפלגות בישראל. באופן רשמי מפקחת המועצה על חילופי־נוער עם כל המדינות שליישראל יש עמם הסכמים בתחום זה. אולם מיכרה הזהב הגדול הוא הסכם חילופי־הנוער עם גרמניה. מדי שנה יוצאות במיסגרת הסכם זה בין שמונים למאה משלחות לגרמניה, כשכל מישלחת כוללת 21 איש. בשנה האחרונה, למשל, יצאו 130 מישלחות כאלה לגרמניה, כשישראל עצמה מארחת 200 משלחות מגרמניה. את המישלחות היוצאות והבאות כאחת, מימנו הגרמנים.

הגרמנים הם המממנים את נסיעות המישלחות לשני הכיוונים. אולם המימון נעשה בשיעורים שונים, על פי שני קריטריונים. בקריטריון א', בו מסווגים אנשים המכונים בשם מולטיפלקטורס — מעצבי דעת־קהל, משלמים הגרמנים המארחים 75% מדמי כרטיסי־הטיסה וכן סכום של 26 מארק ליום למשך 15 יום עבור 21 איש במישלחת.

בקטיגוריה השניה, עבורה משלמים הגרמנים רק 50% מהוצאות הטיסה + אירוח מלא. אם כי ברמה נמוכה יותר, נכללים ספורטאים ובני־נוער.

אלא שהמושג „נוער" הוא גמיש מאוד לגבי הגרמנים. על פי ההסכם נכללים בתחום „נוער" בני גילאים מ־16 עד 35, כשמלווי המישלחת יכולים להיות גם בני 40.

בהסדר זה יש רק חיסרון אחד: הוא אינו פותר מתשלום מלא של מס־הנסיעות בישראל. כדי לקבל פטור כזה חייבים המארחים להתחייב על מימון של 100% מהוצאות הטיסה והאירוח, ולהעניק אישור כי ההזמנה היא במיסגרת ההסכם הממלכתי.

כיוון שהגרמנים אינם נותנים אירוח של 100%, מטעמים עקרוניים, נוצר פתח לעיסקות מפוקפקות. המתארחים מגיעים להסכם ג'נטלמני עם המארחים, אלה מתחייבים לשלם עבורם, כביכול, 100% מהוצאות האירוח. תמורת התחייבות כזאת יכולים הנוסעים לקבל פטור מלא ממס־נסיעות. כשהם מגיעים אל מארחיהם הגרמנים, הם מחזירים להם את ההפרש במטבע־זר. במקרה אחר הם יכולים להחזיר את החוב למארחיהם בארץ, במטבע ישראלי — דבר המהווה גם כן עבירה על החוק.

למעשה נוצר כאן מרחב בלתי מוגבל לעיסקות מפוברקות, להברחות־מטבע ולהונאת המדינה תוך השגת פטור ממס־נסיעות במירמה. הקבוצות הגרמניות המארחות, לא יכלו בעבר לעמוד בלחצי אוריחיהם הישראליים, וכדי להמשיך את היחסים הטובים הוציאו עבורם מכתבים ואישורים בלתי מדוייקים, בעזרתם ניתן היה להונות את שילטונות האוצר במדינת־ישראל.

גיזבר ליליאן

סופה של הפרה החולבת

עד רשנת 1975 לא היו למועצה הציבורית של עדי אמוראי שיניים כדי לפקח על המישלחות היוצאות לגרמניה ועל ההסדרים שהן עושות עם מארחיהן. כי הביצוע המעשי והכספי של נסיעות המישלחות היה מופקד בידי הארגונים והאגודות ששלחו אותן. כדי לפקח עליהן היה צורך בארגון גדול, שכמוהו לא היה בידי המועצה. אבל כל מי שהיה קשור בצורה זו או אחרת לחילופי המישלחות עם גרמניה ידע כי העסק מסריח מאוד וכי מאחוריו מתבצעות עיסקות בלתי־חוקיות.

זו היתה הסיבה לכך שראש רשות־הספורט, יריב אורן, סרב לתת יד למיפעל זה. באופן עקרוני נמנעה רשות־הספורט לשלוח כל מישלחת במיסגרת מיפעל־חילופי־הנוער, השאירה את „העסקים המלוכלכים" למרכזי אגודות־הספורט. אגודת הספורט היחידה הנקיה מאשמה זו היא בית"ר, שבאופן עקרוני אינה שולחת מישלחות רישמיות לגרמניה.

גם המועצה הציבורית היתה ערה למה שמתרחש במציאות. על מנת למנוע עברות על החוק היא הקטינה, למשל, את מיספר חברי כל מישלחת מ־21 ל־15 איש, כך שלמעשה כיסו 75% מההוצאות שנשלחו לנסיעת 21 אנשים, את 100% ההוצאות לנסיעת 15 איש. אלה יכלו לקבל פטור ממס־נסיעות, מבלי לעבור על החוק.

אלא שככל שהומצאו שיטות ודרכים כדי למנוע ולחסום את הברחות־המטבע, כך השתכללו גם השיטות לעקיפת החוק, על ידי האנשים שהתמחו בכך. נראה כי במרכז הפועל, שמימן ושלח מדי שנה כעשרים מישלחות לגרמניה, הגיעו שיטות עקיפת החוק וגניבת המדינה לשיא השיכלול.

כל מי שיוצא במישלחת „נוער" לגרמניה, זכאי לקבל מהמדינה הקצבה בסך 350 דולאר במטבע־חוץ, לעומת 450 הדולאר, בהם זוכה אזרח רגיל. בהפועל, נהגו „לפדות" מידי הנוסעים כמאה דולאר לאיש מתוך ההקצבה הממשלתית. תמורת הדולארים האישיים האלה, שילמו מטבע ישראלי ואילו הדולארים הלכו ל„קופה ב'" החשאית, שהכספים שהסתובבו בה, בסדר גודל של עשרות אלפי דולארים, לא נרשמו בשום מקום.

כספי קרן זו שימשו לכמה מטרות. הם שימשו לכיסוי האחוזים הסחרים של המארחים הגרמנים, ששלחו הזמנות על כיסוי הוצאות של 100% בעוד שלמעשה היו רשאים לכסות רק 75% מההוצאות. בנוסף לכך שימשו דולארים אלה לאירוע המישלחות ועסקני הפועל בגרמניה ברמת אירוח גבוהה יותר מזו שהמארחים יכלו להרשות לעצמם. למעשה עמד מטבע זר זה, שנרכש באופן בלתי חוקי על ידי מרכז הפועל, לרשות העסקנים, שיכלו להוציאו על פי שיקול דעתם.

באמצעות דולארים שחורים אלה יכלו עסקני מרכז הפועל לגלגל יציאת מישלחות נוספות תוך הונאת המדינה ושוד האוצר. לדוגמא, הם יכלו להשלים בחו"ל 50% מהוצאות האירוח של קבוצה, ועל ידי כך להעבירה מקטיגוריה ב' של תקנון המיפעל, הפטורה רק באופן חלקי ממס־נסיעות, לקטיגוריה א', שאינה חייבת במס־נסיעות כלל. בצורה כזו שדדה כל מישלחת מאוצר המדינה כמה רבבות ל"י.

אבל ספק אם המישטרה תוכל להגיש כתבי־אישום נגד מישהו בפרשה זו. יותר מדי אנשים, ויותר מדי אישי־ציבור רמי־מעלה מעורבים בשעוריה, מכדי שניתן יהיה להעמידם לדין פלילי.

מה שברור הוא שבעקבות התפוצצות הפרשה בישראל, עתידה העיתונות הגרמנית לפוצץ את הפרשה גם בגרמניה. ההדים הציבוריים שיהיו לכך בגרמניה עלולים אולי לגרום לכך שהשילטונות הגרמניים יחשבו שנית על כדאיות עיסקת חילופי „הנוער" עם ישראל, שהפכה את ההונאה והמירמה לספורט לאומי נפוץ ומקובל.

לא מן הנמנע הוא שהפרה הגרמנית הנחלבת תפסיק להניק את „הנוער" הישראלי שאינו יודע שבעה וגבול.

האם היית מוכן להיות שבוי ב

סיב
החוט
מאנ

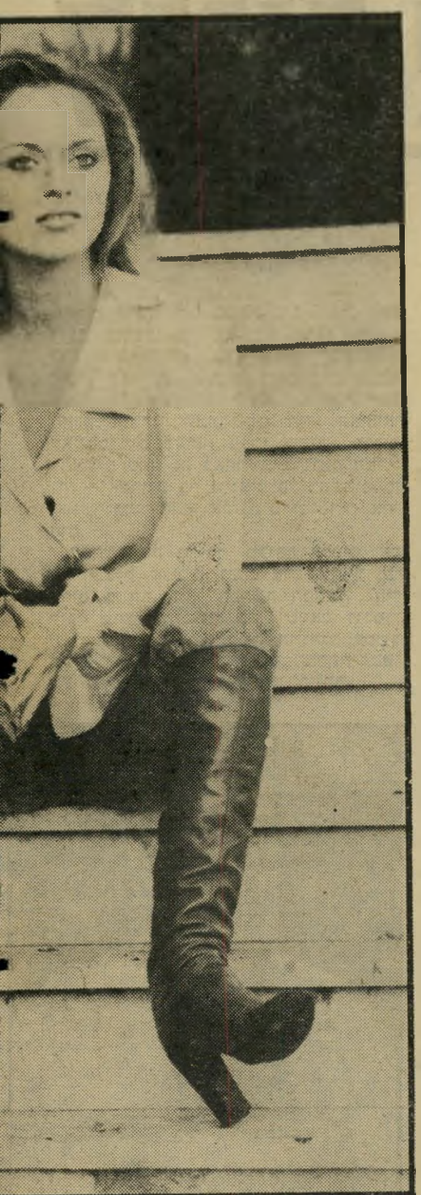

בחליפת־שור ובפיאה נוכרית - סיביל בדמות החוטפת

„זהו תפקיד שאינני יכולה להזדהות עימו!"

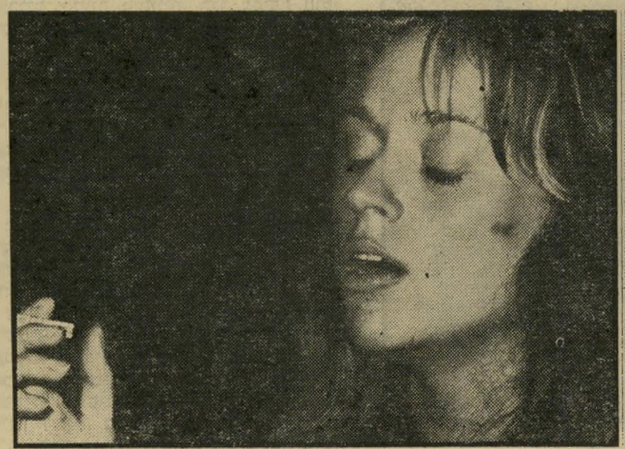

רוצה להתגייר ולהפוך יהודי

ריט סיביל

ביקש להתגייר למען אשתו אליזבת טיילור, יהודיה מאשר לו. סיביל, ששהתה בזמנו בארץ בישראלי נשוי. „אני הולכת אחרי הגבר שלי,

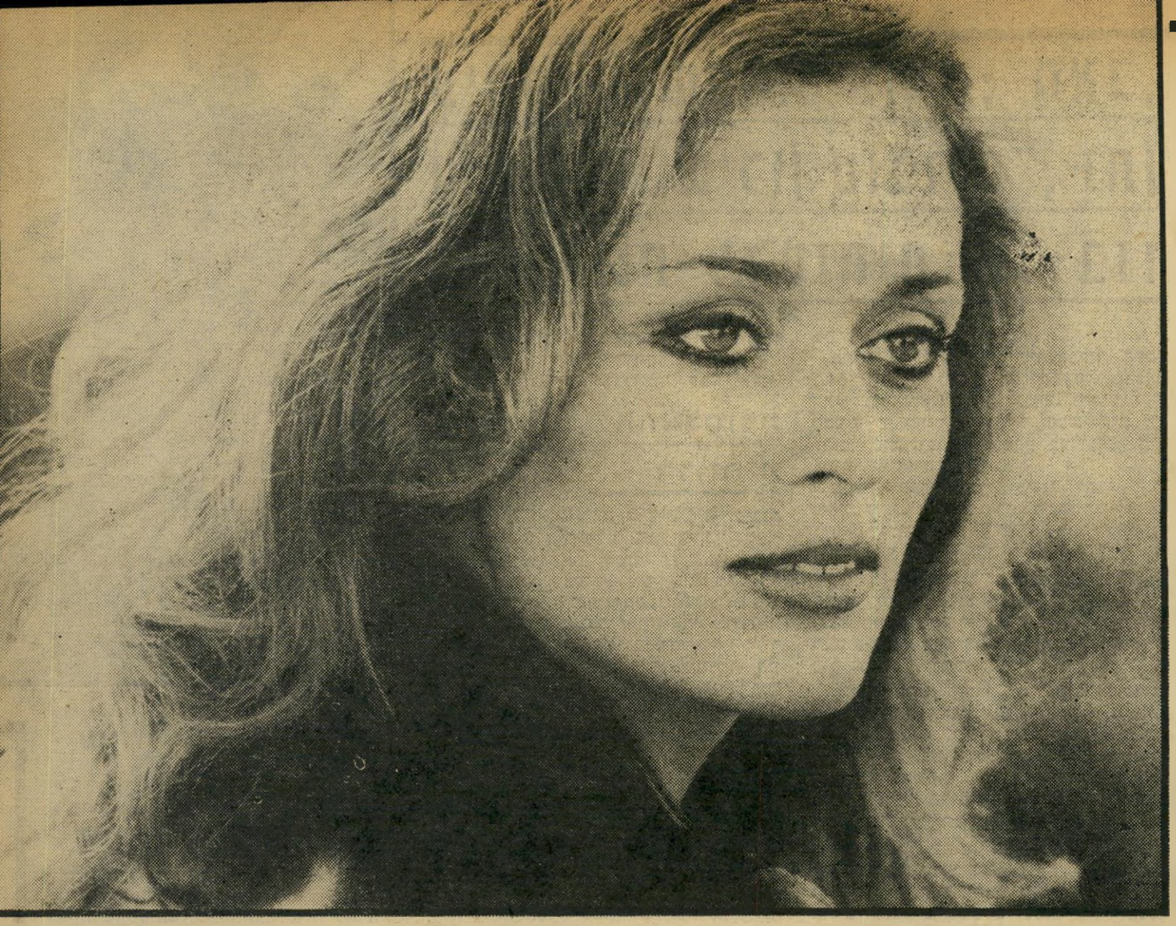

...יד' נערה זו?

סיביל דאנינג טפסת לקריירה טובה

נשואה לקאר"רה

ויוצאת עם גברים בכל לאיש מהם באופן מייוחד. סיביל בת ה־29 אף אינה חולמת על נישואין קרובים, ובשלב זה גם ילדים אינם מעניינים אותה,

למרות שהיא טוענת שהיא שמרנית. לישראל הביאה איתה את אחיה הצעיר, כדי שיעבוד בסרט כצלם־סטילס. האח סיים זה־עתה את עבודתו בסרט **קזאנובה** בהשתתפות סוני קרסים. סיביל תגלם בסרט של מנחם גולן את דמות המחבלת הגרמניה.

המיסעדה האכספקלוסיבית המתה מפה־לפה. אל השולחנות ישבו אנשים ידועי־שם, שמלצרים זריזים מיהרו ל־שרתם. ליד אחד השולחנות ישבה צעירה יפהפייה, לבושה בחליפת־מדים של הצבא הישראלי, כשהאותיות העיבריות צה"ל בולטות מעל לכיס־החזה השמאלי שלה.

לצד הצעירה ישב שחקן־הקולנוע ה־חטובה האחרת שישבה ליד הבמאי די־מיטריק והברטונים. וולש נדה בראשה לשלום, סובבה את גבה ויצאה את המיס־עדה ללא אומר. הצעירה שקילקלה לראקל וולש את הערב היתה סיביל דאנינג, שהשתתפה יחד עם ברטון ועם וולש בצילומי הסרט כחול הזקן, בגלמה את דמותה של אחת משמונה קורבנותיו של

נודע ריצ'ארד ברטון, ומולו אשתו דאז, אליזבטת טיילור. במאי־הקולנוע אדוארד דימיטריק ישב אף הוא ליד השולחן. ההבורה המתינה לאורחת נוספת שהיתה אמורה להצטרף אליה בכל רגע.

לפתע נפתחה הדלת. הסועדים חדלו מסעודתם וכל המבטים הופנו אל האשה יפת־התואר שנכנסה באיתו רגע למיס־עדה. האשה הצעירה, לבושה בחליפת־מדים של הצבא הישראלי כשהאותיות העיבריות צה"ל בולטות מעל לכיס־החזה השמאלי שלה, היתה הכוכבת ראקל וולש. שלה ציפו הברטונים ואורחיהם.

אולם מבט אחד בלבד לעבר השולחן הספיק לה, כדי להבין שהיא לובשת חליפת־בגדים זהה לזו של הצעירה הרוצח־המאהב הידוע־לשימצה.

סיביל דאנינג נמצאת כרגע בישראל, היא באה לכאן על־פי הזמנתו של הבמאי מנחם גולן, שיעד לה את תפקיד המחבלת הגרמניה בסירטו החדש אנטבה — מבצע יונתן, שבצילומיו הוחל בימים אלה.

חוויות עם ברטון

אין זו הפעם הראשונה שסיביל מבקרת בישראל. היא כבר היתה בארץ לפני מיספר חודשים, כשבאה לגלם

(המשך מעמוד 34)

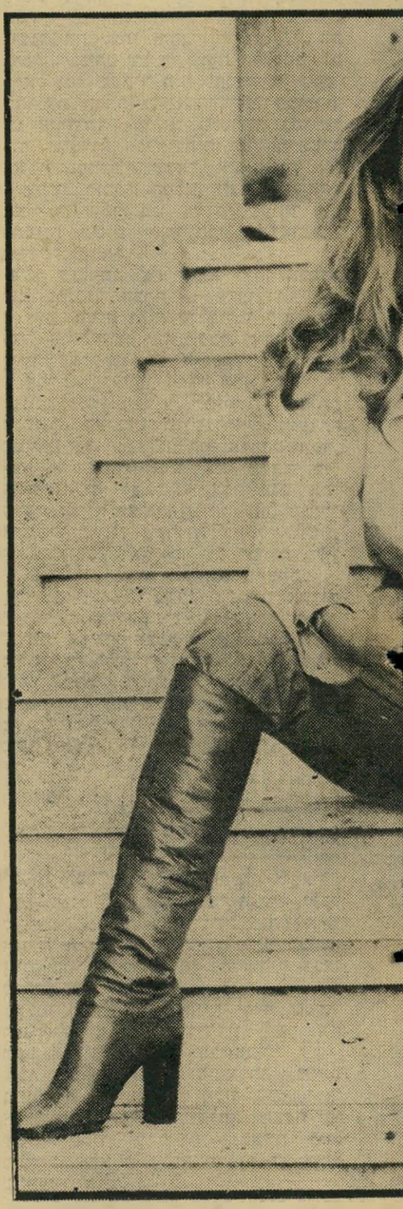

כשרה, כך מצהירה השחקנית האוסט־אנינג, הטוענת כי גם ריצ'ארד ברטון כי לה־עצמה יהיה קל יותר להרגיש עצמה צורך צילומי הסרט **אקדח האלוהים**, התאהבה אני מאמינה במה שהוא מאמין," היא אומרת.

עיסקי מישפחת עופר: האב, כמנכ"ל „שיכון עובדים", נתן ביטחונות ללקוחות של בנו

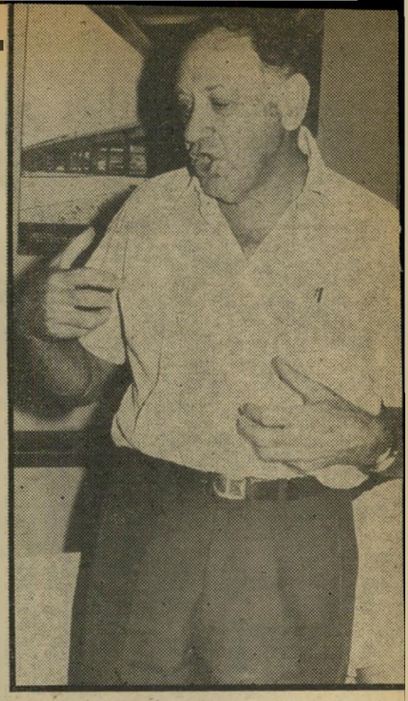

שר־השיכון עופר

א חד מעורכי־הדין המצליחים ביותר במדינה כיום, הוא דן עופר, בנו של שר־השיכון אברהם עופר.

בתוך תקופה של חמש שנים, מאז זכה לקבל את רישיון עורך־הדין שלו, הפך דן עופר אדם עתיר־נכסים. למרות גילו הצעיר וחוסר־הניסיון היחסי שלו, לא היה מאזן־ההכנסות של עורך־הדין דן עופר מבייש גם מישרדי פרקליטים ותיקים ומבוססים ביותר.

אין בכך פלא. כי ברשימת הלקוחות של עורך־הדין עופר ניתן למצוא כמה מחב־רות־הבנייה הגדולות וכמה מקבלני־הבנייה הגדולים במדינה. העובדה שאנשים וחב־רות אלה קשורים בקישרי עבודה וכספים עם מישרד־השיכון, שאביו של דן עומד בראשו, אינה מפריעה לבן לייצג אותם בעסקים שונים, להיפך. יש רגליים לסברה שהיא דווקא מסייעת לו בכך.

כי גם בימים שאברהם עופר עדיין לא היה שר־השיכון, וכיהן בסך־הכל כמנכ"ל חברת־הבנייה הציבורית הגדולה ביותר במדינה, לא הפריע הדבר לבנו לייצג כמה מלקוחות החברה. לא אברהם עופר ולא דן עופר מצאו בכך כל פסול ופגם. ומ־כיוון שאיש לא התערב במצב־ענייניים זה — לא מבקר־ההסתדרות ולא לישכת עורכי־הדין — יכלו האב והבן לשתף פעולה באופן פורה והדוק ביותר.

אברהם עופר האב היה מחליט החלטות וניתן אישורים, בתוקף תפקידו הציבורי הנכבד — ודן עופר הבן היה גורף את הכסף, כפרקליט פרטי הפועל לפי כל כללי האתיקה המיקצועית.

הנה מיקרה אחד, לדוגמה, כיצד יכול היה עורך־הדין הצעיר דן עופר לגרוף כסף רב מבלי להתאמץ, כבר בתחילת הקאריירה שלו כעורך־דין, בסיועה של החברה הציבורית שבראשה עמד אביו.

החאלטורה הרווחית

ב תחילת שנות השיבעים ניבנה באשדוד בית־מלון קטן, שהכיל כ־40 חדרים ונשא את השם גלי־אשדוד־ים.

המלון היה בבעלות משקיעים מקומיים וזרים. כחמישים אחוז מהמניות היו בבע־לותו של מרדכי חביב, יהודי אמיד מצרפת, שרצה להשקיע מעט מכספו גם בעיר מתפתחת בארץ־הקודש. יתר המניות היו בבעלות בעלי־מניות קטנים, חלקם יש־ראלים וחלקם יהודים מצרפת. את אלה ייצג יהודה ונציה, בנו של שלמה ונציה, מי שהיה אחד מנכבדי הקהילה הספרדית של תל־אביב.

ברשותם של מיפעלי שלמה ונציה בע"מ, המפעילים עד היום חנות גדולה למוצרי־פירזול ברחוב הגדוד העיברי בתל־אביב, ליד כיכר־המושבות, היו כחמישה אחוזים מהמניות.

לרשות החברה עמד שטח של 28 דונם, ליד האיזור התעשייתי של אשדוד, כש־המלון עצמו היה בנוי רק על שטח של כשישה דונם.

פרשת הקמתו של בית־המלון הקטן באשדוד היא סיפור בפני עצמו. קרנות ההשקעה הראשונית להקמתו היו בעיקר כספים מוברחים, כשמניעי המשקיעים ה־זרים, שהשקיעו את כספם בדולרים, היו בעיקר מניעים ציוניים.

המלון פעל במשך כשנה וחצי, עד שהמשקיעים נוכחו כי השקעתם אינה נושאת רווחים, כפי שציפו. הם החליטו להציע את המלון למכירה.

במשך תקופה ארוכה לא נמצאו למלון קונים, למרות שלא נדרש תמורתו מחיר גבוה. אולם לבסוף, בשנת 1973, שבועות מעטים לפני שפרצה מילחמת יום־הכיפו־רים, נמצאו קונים למלון.

הקונה היתה חברה קבלנית אשדודית הנושאת את השם אצ־מד בע"מ. בעלי מלון גלי־אשדוד־ים הסכימו למכור לחברת אצ־מד את מיבנה המלון, ושישה דונמים נוספים מהשטח החכור בידיהם ל־999 שנים, תמורת סכום של שני מיליון ארבע־מאות שיבעים־וחמישה אלף ל"י.

כ־850 אלף לירות מסכום זה עדיין היו בעלי המלון חייבים לבנק אפותיקאי, כיתרת הלוואת־הפיתוח שניתנה להם. ה־קונים התחייבו לשלם סכום זה לבנק, את שארית הסכום התחייבה החברה הקונה לשלם בתשלומים לשיעורין, שעמדו להס־תיים תוך שנה אחת מיום חתימת ההסכם.

אלא שאז התעוררה בעייה, המתעוררת תמיד בעסקים מסוג זה. המוכרים ביקשו מהקונים ביטחונות שאומנם יעמדו בהת־חייבויותיהם, וישלמו את התשלומים ה־מגיעים מהם.

בדרך מיקרה היו שני עורכי־הדין שייצגו את שתי החברות שביצעו את העיסקה, בניהם של מי שהיה שר בממשלת ישראל ומי שעתיד היה להיות שר בממ־שלה. את חברת גלי־אשדוד־ים, המוכרת, ייצג עורך־הדין מיכאל שיטרית, בנו של בכור שיטרית, מי שהיה שר־המישטרה הראשון בממשלת־ישראל. את חברת אצ־מד בע"מ, רוכשת המלון, ייצג עורך־הדין הצעיר דן עופר, בנו של מי שעתיד היה להתמנות כשנה לאחר־מכן כשר־השיכון בממשלת־ישראל.

אלא שבאותה עת עדיין כיהן אברהם עופר כמנכ"ל חברת שיכון־עובדים. בנו דן, שרק כשנה וחצי קודם־לכן קיבל את רישיון עורך־הדין שלו, כבר היה מסודר בחיים ובעסקים. הוא הועסק כעורך־הדין של חברת ישראלום, חברה המוכרת דירות שבונה שיכון־עובדים לתיירים, תמורת מטבע־זר. העובדה שיושב־ראש מועצת־המנהלים של ישראלום היה אברהם עופר, האב, לא הטרידה איש. איש מחברי מו־עצת־המנהלים לא מצא בכך פגם אתי כלשהו. גם לא בעובדה שישראלום, שישיל־מה משכורת לדן עופר, התירה לו לעשות עיסקות נוספות, כמו זו של רכישת מלון גלי־אשדוד־ים עבור לקוחות פרטיים.

וכך, בעוד שעורכי־דין צעירים אחרים מן המחוור שלו עדיין עשו את ראשית צעדיהם בעולם העסקים המישפטיים ה־אכזרי, כבר יכול דן עופר לקבל כ„חאל־טורה", ביצוע עיסקות בסדר־גודל של שניים וחצי מיליון ל"י, ששכר־הטירחה המינימאלי עבורן הוא 25 אלף ל"י — סכום נכבד, לכל הדיעות, בשנת 1973.

התחייבות ציבורית

כאן יכיר הקורא התמים לשאול: מה פסול בכך שדן עופר הצעיר יקבל על עצמו עיסקות בסדר־גודל כזה? אולי כישרונו המישפטי בעריכת הסכמי רכישה וקנייה היה כה גדול, עד שהלקוחות צבאו על פתח מישרדו?

אולם, סביר יותר להניח שמה שמשך את הלקוחות אל עורך־הדין עופר היו דווקא תפקידו ומעמדו של אביו.

הנה, למשל, כאשר התעוררה בעיית הביטחונות שדרשו בעלי מלון גלי־אשדוד־ים מרוכשי המלון, הועלתה הצעה כי הקונים יפקידו ערבויות בנקאיות בידי המוכרים. אלא שאז בא פתאום דן עופר עם רעיון חדש.

ערבות בנקאית עולה בכסף. צריך לשלם עבורה לבנק. ואילו הוא יוכל להמציא עבור לקוחותיו ערבות, שהיא טובה לא פחות מערבות בנקאית, ושתחסוך ללקו־חותיו את תשלום העמלה בבנק עבור הערבות הבנקאית.

מוכרי המלון לא התנגדו, כיוון שהער־בות שבה דובר לא היתה אלא ערבות

עורך־דין דן עופר

הארחה ובידור

שלט של חברת גלי־אשדוד־ים, שאינה קיימת עוד, מתנוסס על מישרדה של חברת אצ־מד, שרכשה מידיה את המלון. החברה „לבתי־מלון, הארחה, ובידור" נאלצה להתחסל, נרכשה על־ידי קבלני בניין אשדודים, בסיועו של שר־השיכון אברהם עופר.

המלון שהפך שיכון

זהו השטח של שי־שה הדונם (בחלקה 98, גוש 2061) אותו רכשה חברת אצ־מד, מידי חברת גלי־אשדוד־ים. המיבנה הקיצוני מימין בשורת המיבנים בחלק הקדמי של התמונה, היה מלון גלי־ים. אחרי שנרכש על־ידי הקבלנים הם הפכו אותו לבית־דירות, הקימו מסביבו עוד מיבני מגורים.

איך להצליח בעסקים - מבלי להתאמץ!

האב הערב

זהו הקטע מהסכם המכירה של מלון גלי־אשדודים, בו מתחייבים קוני המלון, להמציא למוכרים התחייבות של חברת **שיכון עובדים** לתשלום סכום של 407,259 ל"י. **שיכון עובדים**, שנוהלה אז על־ידי אברהם עופר, נתנה את הביטחון הנדרש למרות שלא היתה צד בעיסקה ואין זה מתפקידה לתת ביטחונות לקבלנים פרטיים.

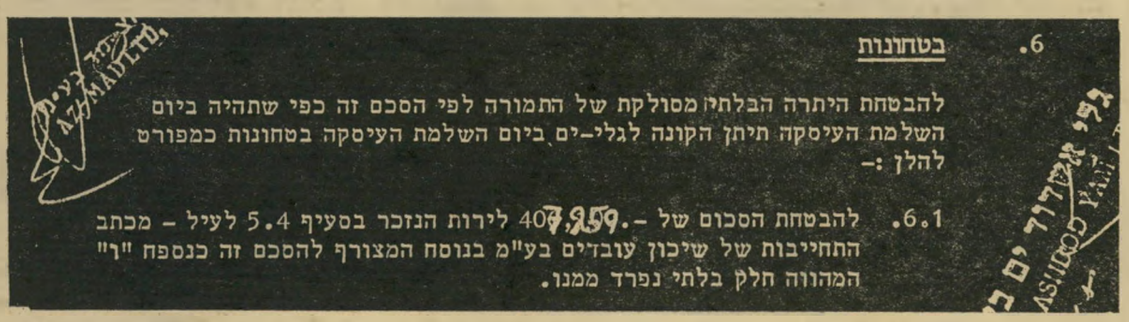

של חברת שיכון־עובדים, שבראשה עמד אז אביו של דן עופר.

יכך נחתם חגיגית הסכם, שבין שאר סעיפיו נאמר גם כי תמורת סכום של כ־407 אלף לירות מדמי רכישת המלון, ימציאו הרוכשים מיכתב־התחייבות של חברת שיכון־עובדים, שלפיו מתחייבת היא לשלם סכום זה, אם לא יעמדו רוכשי המלון בהתחייבותם לשלמו.

וזה היה נוסח כתב־ההתחייבות שהמ־ציאה החברה הציבורית שיכון־עובדים לבעלי מלון גלי־אשדודים :

„לפי הוראות אצ"מד בע"מ וכנגד תמורה בת־ערך שנתקבלה על ידינו מאצ"מד בע"מ, הננו מתחייבים לשלם לכם ביום 2.12.1973, כנגד מסירת מיכתב זה, סך של 407.259 ל"י."

במילים אחרות: חברת־שיכון ציבורית, שבראשה עמד אברהם עופר, נתנה ערבות בעיסקה פרטית, ללקוחותיו של דן עופר, בנו של המנכ"ל.

אם זו אינה שחיתות — קשה לתאר שחיתות מהי.

אלא שבכך לא הסתיים העניין. שכן אברהם עופר לא עשה טובה רק לבנו, בכך שנתן ביטחון כספי ללקוחותיו. הוא עשה טובה גם ללקוחות עצמם, שכפי שיתברר מייד, קשורים עימו בקשרים הדוקים ואמיצים. כך שאין לדעת אם שיכון־עובדים נתנה את הערבות שנדרשה מפני שדן עופר הוא שייצג את הקונים, או שהקונים בחרו בדן עופר לייצג אותם בעיסקה, ולהרוויח כתוצאה מכך עשרות אלפי ל"י, מפני שאביו היה מנכ"ל שיכון־עובדים.

חברת אצ"מד בע"מ היא חברה קבלנית פרטית, שבעליה הם אריה קלאנג, יוסף שורר ודויד שוסטר, כולם ידידים ותיקים של אברהם עופר, שעמדו עימו בקשרי עסקים עוד בתקופה שבה נודע עופר כ„קיסר אשדוד".

אריה קלאנג הוא סגן־ראש עיריית אשדוד מטעם הליכוד, הוא היה מנהל חברת־הבנייה קו לבן, שחדלה לפעול בשנות המיתון. חברה אחרת שלו בנתה בזמנו את מלון גלי־אשדודים עבור ה־משקיעים, בשנות עבודתו כקבלן, ביצע קלאנג פרוייקטים שונים עבור חברת שיכון־עובדים באשדוד.

חברת קו לבן של קלאנג, היא שהחלה בשעתו לבנות את פרוייקט הענק באשדוד, שנקרא בשם דיסקונט־סנטר. בגלל קשיים כספיים לא הושלמה בניית הפרוייקט, ושלד הבניין, שנועד להתנשא לגובה של עשר קומות, נמכר לחברת שיכון־עובדים. אלא שזה היה שבע שנים לפני עיסקת רכישת מלון גלי־אשדודים.

שותף שני בחברת אצ"מד בע"מ הוא יוסף שורר, יהודי דתי מדטרויט, שהוא בעל רשת סופרמרקטים בארצות־הברית. שורר השקיע כספים רבים בארץ, בעיקר בפרוייקטים של בנייה ועמד, בין השאר, בקשר הדוק עם שיכון־עובדים.

השותף השלישי הוא דויד שוסטר, קבלן־בניין מאשדוד, שהיה בשעתו שותפו של קלאנג בחברת קו לבן.

עכשיו — ניתן, כמובן, לבוא ולטעון כי חברת שיכון־עובדים היתה חייבת כספים לחברת אצ"מד, טענה שתהיה טענה הוכחה כמובן. על סמך טענה זו, אפשר להמשיך ולטעון, נתנה שיכון־עובדים את הערבות לאצ"מד.

השאלה היא רק: אם אכן היתה שיכון־עובדים חייבת סכום של 400 אלף לירות לאצ"מד, מדוע לא שילמה את הכסף מייד, במקום לתת שטר־ביטחון למוכרי המלון? באותה תקופה היה מצבה של שיכון־עובדים שפיר בהחלט, היא לא סבלה ממחסור במזומנים. מכאן שכל פרשת מתן הערבות מוזרה ביותר, וטעונה בדיקה יסודית.

אולם אפילו אם באמת חבה חברת שיכון־עובדים סכום כה גבוה לרוכשי הכספית הגדולה.

גם בנקודה זו עדיין לא מסתיים העניין. שכן, על־פי עדויות האנשים שנטלו חלק בעיסקת מכירת המלון, מסתבר כי דן עופר לא היה רק נציגם של הקונים בעיסקה זו. הוא מילא גם חלק פעיל בתיווך בה. כתוצאה מכך הוא קיבל הרבה יותר, מעל ומעבר לשכר־הטירחה המקובל אצל עורכי־דין עבור עריכת הסכמים בעיסקות מסוג זה. יתרת הכסף לא היתה שכר־טירחה, אלא דמי־תיווך שקיבל מן הצדדים תמורת התיווך בביצוע העיסקה.

טענה זו מקבלת מישנה־תוקף מכוח העובדה שבעת רישום העיסקה בטאבו, הופיע דן עופר כנציג שני הצדדים — המוכרים והקונים גם־יחד.

אם תיערך חקירה בפרשת מלון גלי־אשדודים, ואם יסתבר בה כי דן עופר אכן היה גם מתווך בעיסקה, יש כאן מקום להתערבות פעילה של לישכת עורכי־הדין. שכן, עיסקות־תיווך אסורות על עורכי־דין על־פי חוק. אחד מכללי לישכת עורכי־הדין קובע כי: „לא יעסוק עורך־דין בענייני תיווך ולא ישתף את עצמו בריווחי עיסקי־תיווך..."

מעניינה של לישכת עורכי־הדין הוא לברר אם בעיסקה תמוהה זו, שבה שיתפו פעולה האב ובנו, לא נעשתה עבירה על כללי הלישכה.

האב דאג לניכסי הבן

יסקה זו, של רכישת מלון גלי־אשדודים, יש בה כדי להמחיש ולהסביר כיצד הצליח דן עופר בעסקיו כעורך־דין, במיקרים רבים מבלי להתאמץ, בעזרתו הפעילה או הסבילה של אביו.

אם הוא הפך אדם עשיר ובעל רכוש, תוך חמש שנות עבודה כעורך־דין, הוא חב על כך תודה גדולה לאביו, שר־השיכון.

לפני שבוע ניסה שר־השיכון, אברהם עופר, לרחוץ בנקיון־כפיו לעיני כל.

היה זה אחרי שמבקר־ההסתדרות סיים חקירת בוק בפרשת מכירת דירה של שיכון־עובדים למחותנת של עופר, סגנית פרקליטת מחוז תל־אביב, חנה פן. פן, אם אשתו של דן עופר, קיבלה דירה של שיכון־עובדים בתנאים מועדפים וב־הנחה גדולה. כאשר אישר מבקר־ההסתד־רות גילוי זה, טען שר־השיכון כי העיסקה לא בוצעה באמצעותו, וכי ההנחה ניתנה על־ידי פקיד זוטר, שהיה רשאי לתיתה על סמך שיקול־דעתו.

עופר ניקה את עצמו. בעיני עצמו. אולם הסידרה הארוכה של עיסקות הרכש־מכר שניהלו בני־משפחתו בחסותו, כדוג־מת זו שתיארה לעיל, אין בה כדי לנקות אותו בעיני הציבור. ההיפך הוא הנכון.

מרסל זוהר

מיעוטים

נישול וגם זילזול

ערביי הגליל מואשמים בכניסה לאדמותיהם „בתאריך בלתי ידוע" וראשי־מועצותיהם מוזמנים לטכס עלייה־על־הקרקע באדמותיהם

כשש אלפים דונם מקרקעות הכפרים הערבים דיר־חנא, עראבה וסכנין בגליל, הם שטח סגור, שהכניסה לתושבי כפרים אלה אסורה אליו. זהו השטח המוכר בכינוי „שטח אש תשע" והמשמש עוד מימי המימשל־הצבאי אחד מנושאי המחלוקת המרירים ביותר בין כפריי הגליל הערבים והממשלה.

אלפי דונמים אלה, שהיו בשעתם אדמות חקלאיות של תושבי דיר־חנא, סכנין ועראבה, הופקעו רשמית בסוף שנות החמישים והועברו לבעלות מינהל־מקרקעי־ישראל. התירוץ הרשמי היה כי זהו שטח אימונים חיוני לצה"ל, שהאימונים בו מתנהלים באש חיה העלולה לסכן את התושבים.

גם אחרי מילחמת ששת־הימים, כשל־צה"ל נוספו שטחי אימונים בלתי מוגבלים בסיני ובגדה המערבית, עדיין הוסמעה הטענה־תואנה ששטח תשע הוא שטח אימונים שאין לו תחליף.

למרות זאת העלימו השילטונות עין ולמעשה עיבדו הכפריים שחלקותיהם נמצאות בשטח תשע חלק ניכר מאדמותיהם, על אף האיסור. מדי פעם נעצרו כמה מהם והועמדו לדין. מדי פעם נפגע אחד הכפריים מכדור תועה. קליעי כדורים פגעו אפילו בקירות בתי הכפרים, המרוחקים מרחק ניכר מתחום אימוני האש.

אין ספק, שהתפרצויותיהם של תושבי כפרים אלה דווקא ביום האדמה, נגרמו כתוצאה ממרירותם על הפקעת אדמותיהם בצורה שרירותית.

לאחרונה, מאז מאורעות יום־האדמה, נשמר האיסור על חדירה לתחום שטח תשע ביתר קפדנות. כפריי הכפרים הגובלים בשטח, כמו רג'א גנטוס מכפר סכנין, הוזמנו לבתי־המישפט, שם הואשמו כי „בתאריך בלתי ידוע לתביעה" נכנסו לשטח תשע ללא רישיון מתאים.

השבוע יכלו רבים מגכבדי הכפרים הערבים בגליל להיכנס לשטח תשע ללא כל חשש. הם לא היו צפויים למאסר או לקליעי כדורים. הם הוזמנו לשם בהזמנות רשמיות של מיפקדת צה"ל באזור כדי להשתתף בטכס עלייה לקרקע של היאחזות נח"ל חדשה — נחל צלמון.

יעץ דרש. כבר בחודש ספטמבר הבחינו הכפריים באיזור, כי הוחל בסלילת כביש, שחצה את שדות הכפר דיר־חנא, לעבר שטח תשע הסגור. הכפריים ידעו שהכביש אינו מיועד עבורם, כמו ציונור ההשקאה של המוביל־הארצי, העובר דרך שטחיהם ושהם אינם רשאים לקבל ממנו אפילו טיפת מים אחת להשקאת שדותיהם.

אולם בעקבות הכביש החלו להופיע מודדים. בעקבות אלה צצו השלטים שביש־רו כי במקום עומדים לבנות גם שיכונים במיסגרת „דיור לעולה". כשניסו הכפריים להתעניין מה עומד להתרחש על אדמותיהם המופקעות, נתקלו בקיר אטום. אולם הם יכלו לראות כיצד מוקם באזור מאהל צבאי גדול, שנועד להיות הבסיס להיאחזות נחל צלמון.

עתה הסתבר כי אי־ביטול יעודו של השטח כשטח אש סגור לא היה אלא תרגיל. שכן אם אומנם מיועד השטח עדיין לאימוני־אש חיים, שיש בהם כדי לסכן את חיי התושבים במקום, האם אין סכנה גם למתנחלים היהודים? או שמא יצוויידו אלה באפודי־מגן חסיני־כדורים.

הזמנתם של נכבדי הכפרים לטכס העלייה על הקרקע של היאחזות הנח"ל באדמותיהם המופקעות, היתה יותר מאשר לעג לרש. „הם גם מנשלים וגם מזלזלים בכבוד שלנו," אמר אחד הנכבדים הערבים שקיבל הזמנה.

„כן," אמר ג'מאל טרבייה, ראש מועצת סכנין, „אני רוצה לעלות על הקרקע שלי — אבל לא לראות אחרים עושים זאת על אדמתי."

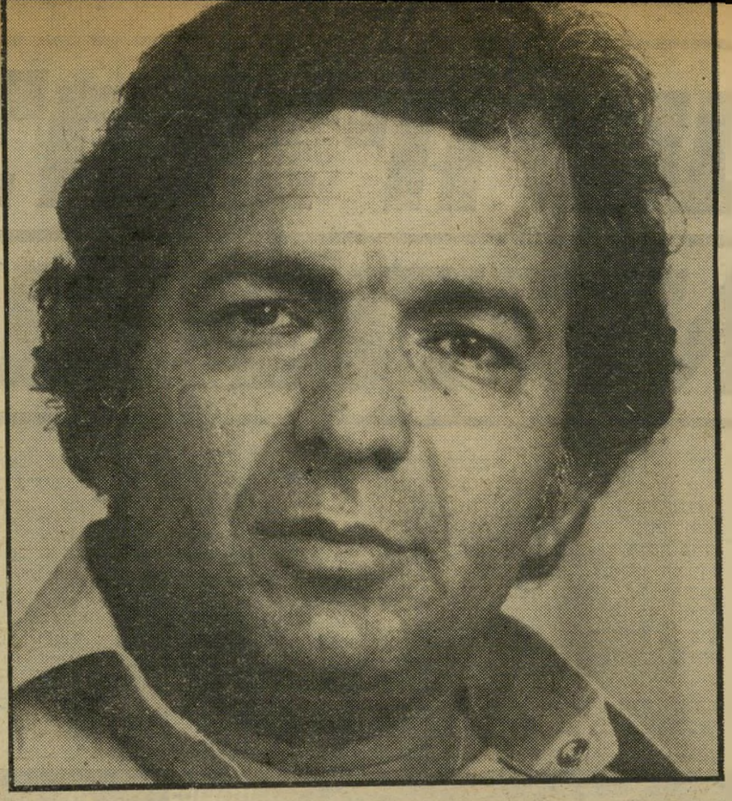

מאשים יהודה לוי

אין משכורת לחושך השחיתות

עיריית ראשון־לציון הפסיקה לשלם לעובד מחלקת־החינוך מפני שסירב לצאת לחופשה־מאונס

„אני לא אחתום על חשבונות מנופחים," אמר בתום הוויכוח יהודה לוי, עוזר למינהל במחלקת־החינוך בעיריית ראשון־לציון, „אני לא אתן יד לשחיתות בעירייה!" הוויכוח הנוקב בשאלה העקרונית, בין יהודה (קראוני) לבין עוזי קרמר, ראש מחלקת־החינוך בעיריית ראשון־לציון, נערך לאחר סיור שערכו השניים בבתי־הספר בעיר.

„הכל התחיל מאותם חשבונות כוזבים," סיפר יהודה, „שהשבוע פנה לבית־הדין לעבודה אחרי שהעירייה החליטה להוציאו לחופשה בניגוד לרצונו. „מתפקידי, במחלקת־החינוך בעיריית ראשון־לציון, היה, בין השאר, לחתום על חשבונות לבעלי־מלאכה שעבדו בשביל מחלקת־החינוך. לפני כמה חודשים התחילו להגיע חשבונות מנופחים, בסכומים של אלף עד אלפיים לירות ליום־עבודה, מבעלי נגריות בראשון־לציון, שעד אז לא הועסקו כלל על־ידי מחלקת־החינוך.

ראש־עיר גיבשטיין
„פרשה עצובה"

„אחרי שלקחתי אותו לסיור בבתי־הספר שבהם נעשו העבודות, כדי להראות לו עד כמה היו החשבונות מנופחים, אמר לי קרמר: ,זה לא עניין שלך כמה אנחנו משלמים.' אז סירבתי לחתום על החשבונות, וזכותי לחתימה הועברה לי־אחר."

לא היתה זו הפעם הראשונה שיהודה לוי יצא נגד מה שניראה לו כשחיתות בעיריית ראשון־לציון. למילחמתו בשחיתות יצא כבר שם של מילחמת־חורמה, ויהודה ידוע ומוכר בשל כך בראשון־לציון כולה.

בעבר לחם נגד חריגות בנייה, שאותן מאשרת עיריית ראשון־לציון. „ניסיתי לערר את ועד־העובדים בעירייה לפעולה," מספר יהודה, העובד בעיריית ראשון־לציון זה 18 שנים. „הוועד הנוכחי איים עלי שאשתוק ואשב בשקט. תוך זמן קצר גיליתי שקיים קשר הדוק בין הוועד לבין הנהלת העירייה, שבפניה צריך הוועד לייצג את העובדים.

„מזכיר ועד־העובדים בגימין רצון, קיבל תוך זמן קצר מאז שהתמנה כמזכיר, דרגה שבע בדירוג הסכנאים. תפקידו הרישמי בעירייה הוא מנהל מדור שרברבות. כדי להבליט את האבסורד שבדרגתו הנוכחית, יש לדעת שדרגתו של גיזבר־העירייה מקבילה לדרגתו של השרברב.

„לא רק זה — גיליתי שהוועד קונה את המתנות לחגים, בקבוקי־יין, מבית־מיסחר ליינות השייך לבני מישפחת סגן ראש־העיר, מאיר זמסקי. הוועד מחלק מתנות לעובדים בסכום ממוצע של שיבעים־וחמש לירות לעובד, אבל לא שוכח לחלק מתנות גם לחברי הנהלת העירייה, בסכומים גבוהים בהרבה — שבע־מאות לירות לכל חבר־הנהלה של מועצת־העיר. כשניסיתי להביא את הדברים האלה לפני העובדים, הושתקתי על־ידי הוועד הנוכחי ואפילו איימו עלי באלימות.

דירה יקרה לאיחסון

פרשה אחרת, שנתגלתה ליהודה לוי, ושכנגדה ניסה להילחם היתה השכרת דירה, השייכת למישפחת סגן ראש־העיר, על־ידי העירייה. הוא מספר: לשמואל זמסקי, אחיו של סגן ראש־העירייה לענייני חינוך, מאיר זמסקי, היתה דירה ישנה ברחוב הלנה 41 בראשון־לציון. לי יש ותק רב בכל מה שנוגע למיבני חינוך, וכשהועלה הרעיון להשכיר את דירתו של שמואל זמסקי, התנגדתי, בגלל שלדעתי המקום אינו מתאים לשמש גן־ילדים, זה הייעוד שתיכננו עבור הדירה.

„לבסוף נחתם החוזה המגוחך בין שמואל זמסקי לעירייה, כשבין החותמים מצד העירייה היה גם אחיו, סגן ראש־העיר. לדעתי, זאת שחיתות איומה. מה־גם שדמי השכירות היו גבוהים, יחסית לדירות דומות בסביבה — 650 לירות לחודש, והם שולמו לשיבעה חודשים מראש. כיום, שנה מאז שהושכרה הדירה, לא משתמשים בה כגן־ילדים. בגלל הצעקות שלי הכניסו לדירה הריקה כיסאות ושולחנות ישנים, שנלקחו ממחסן בבית־ספר סמוך, הצומח.

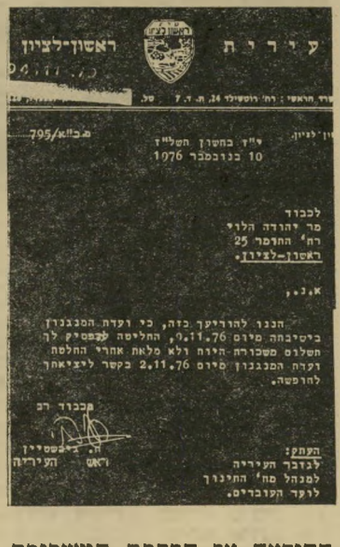

ההודעה על הפסקת המשכורת
„תגמול על סירוב לחופשה"

(המשך בעמוד 32)

סיפור הצלחתו של שמואל עדי, נרקומן שהיה על סף המוות

הפי-אנד לג'ימי היפה

"ג'ימי היפה", הפך בארץ שם-נרדף לנרקומן אבוד וחסר-תיקווה. ג'ימי היפה הוא גם שם סרט-הטלוויזיה הדוקומנטרי של הבמאי בועז דווידסון, שעקב במצלמתו משך תקופה ארוכה אחר חייהם האבודים של הצעיר המכור-לסמים. "ג'ימי היפה" הוא כינויו של שמואל עדי, צעיר תל-אביבי שרק לפני כשנה עדיין נחשב כמת-חי, שהכל אמרו נואש לחייו ואיש לא האמין כי אי-פעם יצליח לעלות מתוך תהום המדמנה והייאוש שלתוכה נידרדר במשך שנים ארוכות.

כשצילם בועז דווידסון את סירטו, היה ברור לו כי הוא עושה סרט שיהיה מעין מצבה לאיש, שחייו נהרסו על-ידי הסמים אשר אכלו כל חלקה טובה בגופו. בועז דווידסון עשה סרט שאמור היה לשמש תמרור-אזהרה לכל אלה המתפתים ואלה העלולים להתפתות להשתמש בסמים.

כאשר לא היה שקוע בתרדמת-סמים ממושכת, וכאשר לא התפתל בכאבים על-אנושיים, שיתף איתו ג'ימי היפה פעולה ובקול מתמשך, איטי ולא-ברור סיפר לבועז על סיבלו הרב כנרקומן, הזקוק לסמים כלאוויר לנשימה.

סרט-הטלוויזיה לא שודר. אחד מבני מישפחתו של עדי הצליח להוציא צו-על-תנאי נגד הקרנת הסרט. אך הוא גם לא נגנז. הסרט מוצג כיום לפני תלמידי תיכון ונוער עבריין, ומצליח לזעזע אף את הקשוחים שבנערים.

בועז דווידסון וג'ימי לא העלו בדעתם אז, כשצולם הסרט, כי תסריטו עשוי איפעם להשתנות מן הקצה אל הקצה.

מתהום הייאוש – בחזרה לחיים

השבוע, **בטכס קצר** ומרגש בבניין הרבנות הראשית בתל-אביב, נשא ג'ימי לאשה את מרגלית בן-דויד, צעירה ירושלמית שהכיר לפני מיספר חודשים. אשר נשבעה ללכת עימו באש ובמים, להיצילו ולהשכיח ממנו את עברו העגום והנואש. בטכס נכחו ידידיו של ג'ימי מקיבוץ בית-קמה, שבו התחנך כנער זבני-מישפחתו, אך גאה ומאושר מכולם היה הרופא ד"ר מיכאל רייטר, מנהל המרכז לשיקום נפגעי-הסמים, שטיפל בג'ימי במסירות אין-גבול ושאמר: "אני מקווה שזוהי הפעם האחרונה שאני רואה את ג'ימי. הגענו לסוף הדרך. הצלחנו במקום שאף אחד לא חלם שנצליח. וכעת אני מקווה שהוא ידע לנווט היטב את ספינת חייו."

היו שם גם הגברת עדה מכנס, יו"ר האגודה אל-סם למילחמה בסמים וצבי גרוסמן, יו"ר האגודה לשיקום מישפטי, שעזרו לג'ימי לממש את חלומו ולשאת את מרגלית לאשה.

ג'ימי היפה היה, עד לפני זמן קצר, אחת הדמויות העגומות והמוכרות ביותר בקרב צרכני-הסמים בישראל. הוא נולד בשנת 1943 כאחד מבניה של מישפחה בת 12 נפשות. אביו, שהיה אלכוהוליסט, נפטר מסרטן. ג'ימי התחנך תקופה מסויימת בקיבוץ בית-קמה, ומאוחר יותר התגייס לצנחנים. כשהשתחרר, החלה עבורו פרשת הידרדרות עגומה, האופיינית כל-כך לצרכני-הסמים. פסיכולוגים ועובדים סוציאליים שטיפלו בו, סיפרו על צעיר שסבל מעזובה ומהזנחה, וכתוצאה מכך פיתח אישיות בלתי-בשלה ותלותית עם נטייה להרדות, דבר שגרם לו לפנות לסמים כאל מיקלט.

ג'ימי עבר במשך כל שנות היותו נרקומן אין-ספור נסיונות-גמילה, במיסגרת בתי-חולים פסיכיאטריים. הנסיונות נכשלו. עם פתיחת המרכז לשיקום נפגעי-סמים באוקטובר 1975 נתקבל על-ידי הד"ר מיקי רייטר לתוכנית טיפול וגמילה. הנרקומן, שנחשב כמיקרה אבוד ומחוסל, הפתיע. השיפור שחל במצבו היה איטי, הדרגתי, אך יציב. בחודשים האחרונים החל עובד בקביעות במסגרייה ביפו, ומעבידו דיווח, כי הוא מגלה אחריות ויציבות.

הקשר בין ג'ימי היפה לבין מרכז-הסמים היה והינו אינטנסיבי ויום-יומי. לדיברי דוקטור רייטר הוא מקיים את כל תנאי התוכנית השיקומית-טיפולית, כפי שהותווה על-ידי הצוות-המטפל של המכון.

בתקופת היותו נרקומן הסתבך ג'ימי גם בפלילים. הוא ריצה עונשי-מאסר ארוכים, ועדיין עמדו נגדו מיספר תיקים שנמסרו לטיפול בערכאות המישפטיות. כאן נכנס לתמונה עורך-הדין צבי גרוסמן, יושב ראש האגודה לשיקום מישפטי שהיא אגודה

(המשך בעמוד 32)

"מכור על האשה"

"במקום להיות מכור לסמים," כך מגדיר ג'ימי היפה את מצבו הנוכחי. ג'ימי הת-אהב במרגלית בן-דויד הירושלמית, סיפר לה על מצבו ולקח אותה לראות את הסרט שעשה עליו הבמאי בועז דווידסון. ומרגלית הבטיחה לו: "אני אשכיח ממך את העבר." השבוע נשא ג'ימי את מרגלית לאשה כשאת טכס הקידושין עורך הרב איסר פרנקל.

הקידושין שהתקיימו בבניין הרבנות בתל-אביב, בנוכחות ראש-העיר שלמה להט, היו טכס מרגש. ג'ימי, בבגדים חגיגיים, לחץ ידיים ואמר: "לא יכולתי לצפות לסוף יותר טוב מזה." ג'ימי המשוקם עובד עתה במסגריה ביפו.

המציל ד"ר מיכאל רייטר, מנהל מרכז-השיקום לנפגעי-סמים, שטיפל בג'ימי באופן אינטנסיבי, חיה ג'יבור טכס-הנישואין. אמו, האלמנה של ג'ימי, פנינה עדי (באמצע), הודתה לו ללא-הרף. היא וד"ר רייטר, הצילו את חיי האבודים.

אין משכורת

(המשך מעמוד 30)

אם הכיסאות והשולחנות שכבו שם כל־כך הרבה שנים, מה פיתאום היו צריכים לשכור דירה יקרה בשביל לאחסן אותם?

זעמו של יהודה לוי בא לידי ביטוי לא רק במיכתבים הרבים ששיגר למבקר־המדינה, לשר־החינוך־והתרבות, לשר־הפנים ולחברי מועצת עיריית ראשון־לציון. פעמים הוא התפרץ בצעקות, ואף השתמש בביטויים קשים נגד ראשי העירייה ומנהלי מחלקתו, מחלקת־החינוך. „המילחמה הזאת היא לא מילחמה פרטית שלי," טוען יהודה, „אני רק רוצה שכולם יתעוררו מהתרדמה שלהם ויראו מה שעושים עם כספי־ציבור."

„במחלקת־החינוך עובדת אשת סגן אחר של ראש־העירייה, מרים טייטלמן. בעלה, אהרון, אחראי על מחלקת־הגבייה. בחודשים יולי ואוגוסט השנה היא נעדרה מעבודתה כקצינת ביקור סדיר במחלקת־החינוך, ובכל־זאת קיבלה שכר מלא."

בינתיים החליטו בעיריית ראשון־לציון להחרים את יהודה. „הייתי מגיע בבוקר למישרד ולא מוצא על שולחני שום חומר. אף אחד לא ביקש ממני לעשות כלום, ולא אישרו לי לבצע את עבודתי השוטפת," הוא מספר.

במיכתב ששיגר לד"ר חנניה גיבשטיין, ראש־עיריית ראשון־לציון, בסוף החודש שעבר, כתב יהודה, בין השאר: „ידוע לך כי בתקופה האחרונה עזבו מיספר עובדים את המחלקה לחינוך... מתוך כך שיחסי הנהלת המחלקה־לחינוך לעובדים וההפקרות במחלקת־החינוך הינם מתחת לכל ביקורת."

יציאה כפוייה לחופשה

ב עיריית ראשון־לציון החליטו לפתור את בעיית „העובד, העושה בעיות." חנניה גיבשטיין הסביר כי הפרשה מוכרת לו, וכי יהודה לוי לא יוכל להמשיך לעבוד במחלקתו ובתפקידו.

ב־3 בנובמבר השנה שיגר אליו מזכיר העירייה, בשם ראש העירייה, הודעה כי עליו לצאת לחופשה בת חודשיים ושבוע. לדיברי המזכיר, „אין אפשרות להמשיך להעסיק את לוי במחלקת־החינוך." לדיברי יהודה, הובהר לו כי החופשה היא בתשלום. „למרות זאת," הוא טוען, „לא ראיתי שום סיבה לצאת לחופשה. מטרת החופשה הזאת היא רק להשתיק ולסלק אותי מהעירייה, כדי שלא אוכל לחשוף שערוריות נוספות."

יהודה לוי מיהר אל עורך־הדין רמי דמארי, ויחד איתו סנה לבית־הדין לעבודה בתל־אביב, בבקשה לכפות על עיריית ראשון־לציון לבטל את חופשתו של יהודה. „יש חוק שאומר כי על המעביד להתחשב בבקשת העובד בקשר עם הוצאתו לחופשה," טען עורך־הדין דמארי לפני בית־הדין לעבודה. את הבקשה המוזרה מעט, הסביר בכך שזהו עוד אחד מהאמצעים שנוקטת עיריית ראשון־לציון כדי להשתיק את יהודה לוי.

„ימים אחדים קודם־לכן," סיפר יהודה, „הציעו לי גיזבר העירייה והמזכיר שאני אפרוש לפנסיה מוקדמת, תמורת פיצויים של מאתיים אחוזים וסתימת הפה. סירבתי. אם להילחם — אז עד הסוף."

התגובה האחרונה, בינתיים, של עיריית ראשון־לציון, היתה החלטה להפסיק ליהודה לוי את תשלום המשכורת, „היות ולא מילאת אחר החלטת ועדת־המנגנון בקשר ליציאתך לחופשה," כתב הדוקטור גיבשטיין. „אבל אתם חייבים לי רק 19 ימי־חופש, למה חודשיים?" התפרץ יהודה למישרדו של גיבשטיין.

בית־הדין לעבודה החליט להזמין את נציגי עיריית ראשון־לציון, כדי לשמוע מפיהם את הטענות ההדדיות בנושא השחיתות בעירייה והיציאה הכפוייה לחופשה, והקשר האפשרי ביניהן.

„הפרשה של יהודה לוי היא פרשה עצובה," אומר חנניה גיבשטיין, „הוא התריע על חריגות, ואנחנו נספל בכל. הוא עצמו אדם קשה, שלא קל לעבוד איתו, וזה שורש הבעייה."

בינתיים ממשיך יהודה להגיע מדי־בוקר לעבודתו במחלקת־החינוך, כרגיל. מול מישרדי עיריית ראשון־לציון. „זוהי שביתה שתתריע על מה שקורה מחוץ לבניין המהודר," הוא מסביר.

בעירייה החליטו להתעלם מיהודה לוי, לפחות עד שבית־הדין לעבודה יפסוק בגורל תלונתו נגד הנהלת העיר וראש־העירייה.

למעוניינים בפרוספקטים ת.ד 26377 תא.

רציתי לכתוב לך מכתב.
מכתב אהבה.
אך לא ידעתי כיצד להתחיל
איך לומר
ובמה לסיים
לכן שלחתי לך את
„יפים יפות וכל השאר"
ספרה החדש של
תמר אבידר־אטינגר
עם צילומי היפים והיפות
של מיכה ברעם ושלמה ארד
בהוצאת מסדה

למכירה
מכונית
„לארק"
1966
מנוע „שברולט"
לפנות בשעות
הבוקר והערב
לטלפון 261622
תל־אביב.

(המשך מעמוד 31)

עותומנית שנטלה על עצמה לשקם אסירים משוחררים, לסגור עבורם תיקים במישטרה, למצוא להם מקומות־עבודה ולעזור להם עד שישוקמו סופית.

התיקים נסגרו

ג'ימי הגיע לאגודה דרך אחת הפעילות, שהפנתה אותו אל צבי גרוסמן. לדבריו של גרוסמן היה מצבו קשה. הוא היה זרוק, לא דיבר לעניין, נהג לשבת במישרד ולהירדם לשעות ארוכות. כל אותה עת קיבל את הטיפול במרכז־השיקום ביפו. גרוסמן מימן לג'ימי ארוחות, נתן לו דמי־כיס וחיפש אפשרות לשקמו. נבדקה גם אפשרות לשלוח אותו לארה"ב; אחת מידידותיו, שהתגוררה שם, הביעה נכונות לקבלו.

פנינה עדי, אמו של ג'ימי, שכל השנים טיפלה בו במסירות אין־קץ, נסעה לשם כדי לבדוק את ההצעה. אולם כשחזרה, סירבה לשלוח את ג'ימי. היא החליטה שהוא יישאר בישראל, ימשיך לקבל טיפול במרכז־השיקום ולהתגורר בביתה.

גם בתקופות שבהן היה על סף איבוד־חושים, וכשטוש מוחלט, דאגה האם לניקיונו האישי, ושיאכל כראוי. כפי שהתבטאה לא אחת: „שלא ימות."

בחודש יוני אשתקד נתבשרה האם כי מאמצי מרכז־השיקום וטיפוחו של צבי גרוסמן, נשאו פרי. בנה נגמל מן השימוש בסם בעזרת סם סינתטי בשם מטאדון, הנלקח כשהוא מעורב במיץ־תפוזים. ביני־תיים הכיר ג'ימי את הצעירה הירושלמית מרגלית בן־דויד, והחליט לשאת אותה לאשה.

אולם בדיוק אז התעורר החוק, וזכר כי למרות שנגמל מסמים, ג'ימי היפה הוא עבריין הצריך לעמוד למישפט. סך־כל שלושה המישפטים שאמור היה לעמוד בהם, על פריצות, עלולים היו להכניסו לכלא לשש שנות מאסר. טענתו כי נגמל מסמים לא עזרה.

גרוסמן יזם פגישה עם פרקליטת מחוז תל־אביב, הגברת ויקטוריה אוסטרובסקי־כהן, ובפגישה זו השתתף גם אהוד צעיר, מי שטיפל בג'ימי במרכז־השיקום, השופט שטיינברג ניאות לדחות את המישפטים, עורך־הדין משה וידאל ייצג את אל־סם, האגודה למילחמה בסמים שטיפלה אף היא בג'ימי, ותוך שיתוף־פעולה מלא ביניהם הצליחו כל הגורמים לסגור עבור ג'ימי את התיקים, ולאפשר לו לפתוח דף חדש בחייו.

ביום ראשון האחרון התחתן ג'ימי עם מרגלית. את החתונה מימנה האגודה לשיקום מישפטי, את הפרחים תרמה חנות־הפרחים של מלון פאל, את העוגה תרמו אולמות גן־אורנים, ואילו סוחרי שוק־התיקווה תרמו את הפירות.

את הטכס הקצר והמרגש ערך הרב איסר פרנקל. ראש־העיר שלמה („צ'יצ'") להט בירך את הזוג הצעיר, וחתני השימחה, ד"ר רייטר, עדה מכנס יו"ר אל־סם וצבי גרוסמן הסתובבו גאים, בין בני־המישפחה הנרגשים.

אמו של ג'ימי, לבושה בגדים חגיגיים, לחצה את ידי הכל והכריזה: „אף פעם בחיים שלי אני לא אשכח מה שעשיתם בשביל הבן שלי."

הסוף הכי טוב

כיף היפה, לא משה מצידו של בעלה החדש, אמרה: „כשנגמר המישפט שבו סגרו לג'ימי את התיקים, אמרתי: ,עד עכשיו הוא היה שייך לסמים ולשופט, מעכשיו הוא שייך לי!'"

ואילו ג'ימי עצמו, נסער ומאושר מאד, לחץ את ידי המטפלים בו, את ידי ידידיו משכבר מבית־קמה, שבאו לשמוח בשימחתו, את ידיו של ידיד ותיק, נרקומן־לשעבר שהצליח אף הוא להיגמל, לשאת אשה, ללדת שני ילדים וכיום הוא לומד בישיבה, והצטער רק על דבר אחד: „חבל שלא הזמנתי את הבמאי בועז דוויסדסון, שעשה עלי סרט כשהייתי נרקומן. החתונה שלי היתה יכולה לחיות הסוף הכי טוב שיכול להיות לסרט כזה."

אחרי ש„גסטאפו החתולים" של עיריית תל־אביב הרעיל רבע מקהילת חתוליה, תובעת אלמנתו של רופא־הילדים:

„צ'יצ' הנח לחתולינו!"

שיאה של התקופה הסטאליניסטית, לפני 26 שנה, הושלכו רופא־הילדים הד"ר קורנל יגקו, ואשתו מלה, אחות ראשית במיקצועה, לבית־הכלא הרומני. שניהם היו עסקנים ציונים שסייעו רבות לעלייה ב', בתקופה שקדמה להקמת המדינה. על פעילותם הציונית הם הואשמו בריגול חמור, ונידונו ל־20 שנות מאסר עם עבודת־פרך.

הם שהו בין כותלי בית־הכלא כחמש שנים. אחרי מות סטאלין שוחררו. אבל חמש שנים אלה הספיקו כדי להטביע בהם את חותמן לשארית חייהם.

שגיבשה לעצמה בשנות הרעב בכלא. „אני לא משוגעת לחתולים," הסבירה מלה, „ואני לא עושה מה שאני עושה מפני שאני אוהבת דווקא חתולים. אבל איני יכולה לסבול את הרעיון שמישהו יסבול בסביבתי, אפילו אם מדובר רק בחתולי־רחוב."

איש מדיירי הבית, שבו התגוררו בני הזוג יגקו, לא התנגד למיסעדת החתולים שנוצרה בחצר הבית. החתולים הגנו על הבניין מפני העכברושים של שכונת מחלול. מלה הקפידה על נקיון החצר. החתולים גם לא התרבו. כאשר היתה

קהילת החתולים

שם הם מקבלים מידיה בקביעות, זה 17 שנה, את ארוחותיהם. לחתולים אלה התנכלו אנשי המחלקה הווטרינרית של עיריית תל־אביב, הרעילו חלק מהם.

חלק משלושה תריסרי חתולי־החצרות, הפוקדים פעמיים ביום את חצר ביתה של האלמנה יגקו,

כאשר יצאה מלה יגקו מהכלא היה מישקלה 38 ק"ג בילבד, והיא היתה נכה ב־100%. יותר מכל היא זכרה את מישטר ההרעבה בכלא, שלו היתה קורבן.

ב־1959 עלו בני הזוג לישראל. הד"ר קורנל יגקו, דודנו של הצייר הישראלי מרסל יגקו, התפרסם כאחד מרופאי־הילדים המעולים של תל־אביב, עד שנפטר לפני שנים אחדות. אשתו, מלה, התפרסמה כ„מלה של החתולים."

בני הזוג התגוררו ברחוב הירקון, ליד צריפי שכונת מחלול, באיזור שהפך היום כיכר אתרים. אשת הרופא נאלצה, בגלל נכותה, להיות מרותקת לביתה. כאינטלקטואלית רחבת־אופקים המשיכה בפעילות תרבותית וציבורית, עסקה בתירגום לי־אנגלית ולצרפתית. אולם את ליבה נתנה לחתולים של שכונת מחלול הסמוכה.

היא אימצה ארבעה מהם לביתה. אולם גם את השאר לא קיפחה. פעמיים ביום, במשך 17 השנים האחרונות, היו נקבצים עשרות חתולים מתחת למירפסת דירתה, משם היתה מאכילה אותם בקביעות ב־דגים ובלחם. אלה לא היו שיירי ארוחות. כמעט את כל הכנסתה, מאז התאלמנה, מקדישה מלה יגקו להזנת חתולי השכונה. דייג מביא בקביעות, פעמיים בשבוע, דגים אל ביתה, מאכל לחתולים.

לגבי מלה יגקו זה לא היה תחביב, או שיגעון. זה היה יישום השקפת־העולם

חתולה ממליטה גורים היתה מלה משאירה לה גור אחד ואת האחרים היתה נוטלת כדי להמיתם ברחמים, מיתת־נשיקה תוך הרדמה באתר. חוקי הברירה הטיבעית של הטבע, היו גם הם מעצור מפני התרבות מופרנת. לחתולות שגידלה בביתה נתנה מלה גלולות־נגד־הריון.

צ'יצ' הורה: להרעיל!

כמה זה נמשך עד ליום החמישי בשבוע שעבר. כאשר בתה של מלה, טלילה, יצאה בשעה הקבועה לתת אוכל לחתולים בחצר, ראתה לפתע כמה גורי־חתולים מפרפרים פירפורי־גסיסה. על גליון נייר־עיתון, במקום הקבוע שם הוכן האוכל לחתולים, היו מונחים ניתחי־עוף מורעלים. שמונה חתולים גססו במשך כל היום והלילה. לא ניתן עוד להצילם.

מלה יגקו, אלמנת רופא־הילדים הנודע, שכימעט כל סדרי־יומה בנוי סביב טקס האכלת החתולים, זועזעה עד עימקי נשמתה. הסתבר כי היו אלה פקחי המחלקה הווטרינרית של עיריית תל־אביב, המכונים „הגסטאפו של החתולים", שהרעילו את חתוליה.

על־פי החוק אין העירייה רשאית להניח רעל נגד חתולים, אם אין מוגשת תלונה רישמית נגד אלה. היה ברור שאיש מדיירי הבית או הסביבה לא הגיש תלונה. שכן, לגבי אלה הפכו החתולים של מלה חלק מהנוף. בירור במחלקה הווטרינארית העלה כי מגיש התלונה, שבעיקבותיה הופעל ה„גסטאפו של החתולים" לא היה אלא ראש־עיריית תל־אביב, שלמה („צ'יצ'") להט, בכבודו ובעצמו.

לפני שבוע אירח צ'יצ' בכיכר אתרים מישלחת של ראשי־ערים מארצות־הברית. אלה הבחינו בכמה התוליים משוטטים בכיכר, בין הבריות, ללא כל חשש. ראשי־הערים האמריקאים תמהו על כך. בעריהם, סיפרו, נלחמים בחתולים, המתרבים שם במיספרים אסטרונומיים. ייתכן שצ'יצ' הבחין בדיבריהם בעניין ביקורת. הוא הורה למחלקה הווטרינרית לחסל את חתולי כיכר אתרים.

התירוץ של הווטרינר העירוני היה כי החתולים מהווים סכנה למיסעדות שבכיכר אתרים. היתה זו שטות מוחלטת, שכן החתולים שבעים, הרגילים לקבל את מזונם מיד אחת במשך שנים ארוכות, לא יחפשוהו במיסעדות הכיכר, מה־גם שאלה אינו מחזיקות את אשפתן בחוץ.

„זה היה מחזה נורא ואיום, להמית את החתולים בצורה אכזרית, ברוטאלית וברברית שכזאת," אמרה מלה יגקו, שכרבע מלהקת החתולים שבחצרה הושמד. „אלה לא היו חתולים משוטטים, אלא חתולי־חצר. כששאלנו בעירייה מדוע נתנו להם רעל, שכתוצאה ממנו הם גססו שעות כה רבות, היתה התשובה: ‚זה מפני שהם לא אכלו מספיק רעל.'

„אם מר להט רוצה לטייל בכיכר אתרים והחתולים מפריעים לו — זו לא סיבה להשמידם. והעכברים — אלה אינם מפריעים לו? אני יכולה רק להפנות קריאה אנושית פשוטה אל ראש־העיר: צ'יצ' — עזוב את החתולים שלנו! תן להם לחיות!"

למלה יגקו ברור גם מה יהיה גורלם של החתולים, כשתגיע שעתה לעבור מן העולם. היא חשבה על כך. בצוואתה כללה הוראות ברורות, המופנות לרופא־וטרינר ידיד, מה יהיה עליו לעשות עם החתולים אחרי מותה: „לתת להם גלולות־שינה. ואחרי שיירדמו, להזריק להם זרקות־מוות בלבד. שימותו מבלי להרגיש ומבלי לסבול."

דגים

מתוך סיר שבידה משליכה מלה יגקו, ממירפסת דירתה שליד כיכר אתרים, דגים לחתולים.

החוטפת מאונטבה

(המשך מעמוד 27)

את אחד התפקידים הראשיים בסרט אקדח האלוהים לצידם של ג'ק פאלאנס, לי ואן־קליף ופנינה גולן (רוזנבלום).

סיביל, שנולדה לפני 29 שנים בווינה שבאוסטריה כסיבילה דאנינגר, לאם מוצא אוסטרי ולאב אמריקני, החלה את הקאריירה הקולנועית שלה רק בגיל עשרים־וחמש.

כשהיתה בת ארבע־עשרה נסעה עם מישפחתה לארצות־הברית, שם סיימה את לימודיה התיכוניים. כשחזרה לאוסטריה עבדה במשך ארבע שנים כסייעת לרופא־שיניים, בבית־חולים בעיר זאלצבורג.

בהיותה בת 24 לערך סיימה קורס לקוסמטיקה. היא פתחה סלון־ליופי במקום שבו היתה גם סוכנות לדוגמניות, וכיוון שבין טיפול קוסמטי אחד למישנהו נהגה לסדר עבודה לדוגמנית, עבור בעל־הסוכנות, החליטה יום אחד שמה שטוב לדוגמניות טוב גם בשבילה — עזבה את הקוסמטיקה וסידרה עבודה לעצמה. היא הפכה דוגמנית מצליחה באוסטריה מולדתה. מצבה הכלכלי השתפר, והיא שינתה את דמותה מן הקצה אל הקצה. הסייעת לרופא־השיניים, שהתלבשה תמיד בסולידיות ואספה את שערה הערמוני הארוך, הפכה בן־יום נערה זוהרת.

סירטה הבינלאומי הראשון היה כחול הזקן עם ריצ'ארד ברטון. את ראקל וולש הכירה קודם־לכן בעת צילומי הסרט שלושת המוסקיטרים שבו גילמה תפקיד פעוט, ויש לה עליה דיעה ברורה מאד. אומרת סיביל: „היא אף פעם לא משתדלת באופן מייוחד להתיידד עם נשים אחרות. היא חייבת תמיד להיות האשה היפה ביותר בסביבה. יש לי הרגשה שיש לה ריגשי־נחיתות איומים.״

אולם גם עם סיום צילומי כחול הזקן לא נפטרה ראקל וולש מסיביל דאנינג. השתיים נפגשו בשלישית, על בימת צילומי הסרט בן־המלך והעני, סירטו של הבמאי ריצ'ארד פליישר, בהשתתפותם של צ'ארלטון הסטון, ארנסט בורגניין זאוליבר ריד. סיביל גילמה בסרט את דמותה של אמו של העני, תום קנטי.

גם בצילומי סרט זה אספה סיביל חוויות רבות. לדבריה, נהנתה מאד לעבוד עם אוליבר ריד, והיא מספרת:

„הוא חי כאילו זו היתה עדיין התקופה הוויקטוריאנית. הוא פשוט מאותם אנשים שנועדו לעשות צרות. רב הזמן הוא שיכור, וכשאינו שיכור הוא ישן. היה איתו שומר־ראשו העניק, רג'ר פרינץ (שמעתי שכשאוליבר היה בישראל, רג'ר היה איתו כאן). יום אחד הלכנו כולנו לבלות באחת המיסעדות של בודפסט, שם צולם הסרט. לפתע הסתבך אוליבר בתיגרה עם כמה מהאורחים, רג'ר הצטרף לתיגרה, וישב בבית־הסוהר כמה ימים כדי לחפות על אוליבר. אילו היה אוליבר צריך לשבת כמו שבאמת הגיע לו, העסק הזה היה עולה להפקה הרבה מאד כסף.״

רומי היכתה מתחת לחגורה

הרכילות יודעת לספר, כי כאשר הצטלמה סיביל לסרט כחול הזקן, היו סצינות־האהבה שלה עם ברטון להוטות מן המקובל, וכי השחקן הוולשי התאהב בה עד מעל לאוזניו. סיביל מכחישה זאת מכל־וכל, ואומרת: „אליזבת היתה שם ושמרה על ריצ'ארד בשבע עיניים, כך שאפילו רצינו לא היינו יכולים. לי, באופן אישי, לא היה איכפת להיהרג על־ידו בכל יום.

„אבל בתקופת צילומי הסרט הוא היה במצב־רוח רע. אחיו נהרג, והוא הירבה לשתות לשוכרה. אני חושבת שהוא איש נהדר. בפעם הראשונה שהכרתי אותו נכנסתי לחדר, הייתי מאד עצבנית, הוא לא ידע מי אני אבל מייד קם והציע לי את כיסאו. אחר־כך הוא התאהב כמעט בכל בחורה שהיתה על הסט, ואני באופן אישי שמחה שלא יצא לו להכיר אותי באמת מקרוב. לא הייתי רוצה להיות אחת מאלף הבחורות שריצ'ארד ברטון התעסק איתן על בימת־הצילומים של כחול הזקן. לפני כשנה פגשתי אותו ואת ליז בנשטאד ובילינו נהדר, ואז ידעתי שמזלי הגדול הוא שלא הייתי אחת החתיכות שלו.״

אחד המיקרים העצובים שאירעו לסיביל במשך הקאריירה הקולנועית שלה אירע לא־מכבר. היא השתתפה בסרט חשיבותה של אהבה, יחד עם רומי שניידר, פאביו טסטי וקלאוס קינסקי, בתפקיד ידידתו הטובה של טסטי. אולם עם סיום הצילומים והעריכה הסופית הוצא כל תפקידה של סיביל מן הסרט והיה כלא־היה, והיא מספרת:

„לרומי שניידר יש סעיף בחוזה, שאומר כי היא רשאית להגיד את המילה האחרונה בסרטיה. היא פשוט לא רצתה נשים נוספות בסרט, אז היא הוציאה את כל הסצינות שלי. אנדרי זולבסקי, הבמאי, הזהיר אותי מההתחלה שיהיו בעיות עם רומי, אבל למרות שהייתי מוכנה, זו היתה מכה קשה עבורי. זהו סרט חשוב, שהתפרסם בכל העולם וזכה בשבחים. עבדתי קשה על התפקיד שלי, ובסוף רומי שניידר הוציאה לי אותו ממש בשירות־לב. שתינו אוסטריות, וחשבתי שנסתדר. לכאורה אפילו הסתדרנו, אבל בסוף היא הכניסה לי מכה מתחת לחגורה.״

את כאבה של סיביל שיכך הסרט המוות הלוחש, שאותו צילמה באמריקה יחד עם כריסטופר לי וטרוור הווארד.

מייד אחרי צילומי הסרט נסעה ללוס־אנג'לס, שהיא עיר־מגוריה השנייה אחרי רומא, במטרה להישאר שם חודשיים. אולם נשארה רק ימיים, ומייד טסה לישראל כדי להשתתף באקדח האלוהים. את במאי הסרט, פרנק קרמר, פגשה ברומא קודם־לכן, וכשסוכנה הציע לה תפקיד בסירטו, ועוד בישראל, קפצה על ההצעה בשימחה.

בישראל שהתה חודשיים, וכאן התאהבה לא רק בארץ כי־אם גם בגבר ישראלי נשוי. היא מסרבת לנקוב בשמו, בטענה שהיו לו מספיק צרות והוא אינו זקוק לצרות נוספות.

פיאה בלונדית קצרה

כשהתה בארץ הצהירה, כי היא רוצה להתגייר ולהפוך ישראלית. היום היא אומרת: „אם אני מתאהבת בגבר, אני הולכת איתו לאורך כל הדרך, ואם יש צורך לשנות את חיי, אני משנה. אהבתי את החבר שלי, רציתי להפוך ליהודיה כדי להיות כמוהו. הוא היה בשבילי עולם ומלואו. הוא סידר לי לנסוע אל החיילים בסיני וברמת־הגולן, והוא הכיר לי את החיים בישראל. אבל כשצריך היה להחליט אם לעזוב או להישאר, נאלצתי לעזוב, ומאז אני נשואה לקאריירה שלי.

אין לי חבר קבוע. אני יוצאת עם כל מיני גברים, בכל מיני מקומות בעולם, ובדרך־כלל הגברים של חיי אינם שייכים לתעשיית־הקולנוע ואינם מפורסמים. בשנה האחרונה חל בי מיפנה עצום. תמיד ריחיתי בכל הנוגע לגילי, אבל השנה התחלתי להגיד את האמת. מעולם לא הרגשתי טוב יותר. כל קמט נוסף מראה שאת חיה, ואני אוהבת לחיות.

„אני אוהבת את מיקצועי, הוא מעניק לי עצמאות ומפגיש אותי עם אנשים. אני מאד פתוחה ונועזת, ומצד שני אני שמרנית ואוהבת ילדים ובית ומישפחה, בשלב זה קשה לי לשלב את שני הרצונות שלי, ובינתיים הקאריירה קודמת לכל.״

ואכן, סיביל נצמדת לעקרון שלה. לתפקיד המרגלת הגרמנית בסירטו של גולן היא מתייחסת ברצינות גמורה. לדבריה, היא אינה מזדהה עמו כלל, ומשום כך היא רואה בו אתגר מישחקי ממדרגה ראשונה. וכדי שהקהל לא ישתגע אחר המחבלת היהפייה, היא תחבוש בעת הצילומים פיאה נוכרית בלונדית קצרה, ותמעיט באיפור.

מייד לאחר־מכן תחזור סיביל לארי רוסה, שם מחכה לה תפקיד בסירטו של הסופר־התסריטאי מריו פוזו (הסנדק), סופרמן, לצידו של מרלון ברנדו. בסרט זה תגלם את דמות חברתו של ג'ין הקמן.

סיביל מרוצה מחייה הנוכחיים. הנסיעות התכופות מארץ לארץ חביבות עליה. עיר־מגוריה הקבועה היא רומא, אולם לדבריה הסכה רומא לאחרונה בלתי־נסבלת ממש. לפני כשלושה שבועות, למשל, היתה בדרכה לארוחת־ערב עם המפיק קארלו פונטי, באחת ממיסעדות הוויאה־וונטו, לפתע הותקפה על־ידי שלוש־שה ביריונים שהחלו מפשיטים אותה. סיביל חשבה שהיא עומדת להיאנס, אבל לא, הביריונים בסך־הכל רצו במעיל־הפרווה שלה, שעלה לה 20 אלף מארק.

מילא. מייד לאחר־מכן בישר לה סוכנה כי היא מועמדת לאחד התפקידים בסרט סלמנדרה, שלתפקיד הראשי בו מועמדים אל פאצ'ינו או ריברט דה־נירו, וזה מספיק לה כדי להתנחם.

הוועד לשלום צודק
בין ישראל
והארצות הערביות
תל־אביב, ת.ד. 4964

בקרוב ייפתח

קורס ללימוד השפה
הערבית המדוברת

למעוניינים: קבלת פרטים והרשמה במשרדנו, תל־אביב, רח' פינסקר 4, קומה ג'. (מעל לקפה „נגה"). טלפון: 297654.

ההרשמה בימי ראשון, משעה 6.30 עד ל־8 בערב.

הקורס יתקיים כל יום ראשון בין 6 ל־8 בערב.

מישפט

הקשר המישפחתי

הבעל ועורך־הדין שהוא שחחו את המאהב ואחיו לאנוס את האשה ולצלמה בשעת מעשה

כשנכנס אלברט אלופר לדירתה של ניקול חדד, בנתניה, מצא שם את ידידתו כשחלוק לגופה. תחילה ניסתה לדחותו מעליה, מאחר שנעלם זה כחודש, לאחר פרשת־אהבה ממו־שכת ביניהם, ולאחר שהבטיח לה כי יישא אותה לאשה ויאמץ את בנה אחרי שתתגרש מבעלה, עזרא.

אך מאמציה לסלקו לא הועילו. הוא התפשט, נשכב על הספה, והצמיד את גופו לגופה כשחלק־גופה העליון ערום. באותו רגע הופיע בחדר גבר, מצוייד במצלמה ו־במבזק, והחל מצלם את הזוג. ניקול לא ידעה שהמאהב שלה, אלברט, השאיר את דלת־הכניסה לא־נעולה, כדי לאפשר לצלם להיכנס אחריו בחשאי.

אלברט העמיד פני מופתע ונדהם, ומייד המישפט המחוזי בתל־אביב. את התביעה ייצג עורך־הדין אליהו ארבל, והנאשם צ'ארלי אלופר יוצג על־ידי עורך־הדין אברהם אורן.

„הסיוע היחידי," קבע בית־המישפט, „ש־הובא לאישום האונס, הוא בעדותו של ד"ר מנחם לרמן מבית־החולים ביילינסון, שב־טיפולו היתה ניקול. האשה הצעירה, ש־עלתה לארץ מצרפת והכירה כאן את עזרא חדד ונישאה לו, סובלת מאפילפסיה לא־חמורה והיתה מקבלת בקביעות תרופות־ארגעה במנות קטנות. הרופא מסר בבית־המישפט כי כשהופיעה ניקול חדד למחרת המיקרה אצלו, הוא הבחין כי היא נרגשת ועצבנית מאד. היא סיפרה לו על המיקרה, מבלי לתארו במפורט כאונס. היא הדגישה בעיקר את מעשה הסחיטה, באומרה: ‚אני ובני בסכנת־חיים, ואני נתונה בידי מא־פיה.'"

קבעו שלושת השופטים המחוזיים: „גות־נים אנו אמון בדיברי העד צ'ארלי אלופר, אך דבריו מתיישבים לאו־דווקא עם גירסת האונס, אלא עלולים גם לעלות בקנה אחד עם מעשה של סחיטה, אשר עורר בלב ניקול חדד פחד שאם יגיעו הצילומים ל־בעלה ויוגשו לבית־הדין הרבני, היא עלולה להפסיד את בנה. אומנם, בהמשך הדברים סיפרה האשה לרופא כי הוכרחה לשכב עם

נאשם צ'ארלי אלופר
אונס, סחיטה, איומים

הסביר לניקול כי הצלם הוא אדם מסוכן. הוא לא אמר לה כי זהו צ'ארלי, אחיו הצעיר. כאשר שאלה את צ'ארלי מה מעשיו שם, אמר לה שנשלח על־ידי כנופיה, שחבריה מחכים לו למטה, ברחוב.

פחד לאבד את הכן. האשה הצעירה ביקשה ממנו שימסור לידיה את הפילם שבו צילם אותה עירומה, אך הוא אמר לה שיעשה זאת רק אחרי שתביא איתו במגע מיני. הוא איים עליה, שאם לא תשכב איתו מייד, ימסור את התמונות שצילם לבעלה. האיום הזה הועיל. ניקול, אם לילד בן שנתיים, היתה אז בתהליכי גירושין מבעלה, עזרא חדד, והדיון בבית־הדין הרבני התנהל בעיקר סביב השאלה בידי מי יישאר הילד. ניקול ידעה כי אם יוצגו התמונות לפני בית־הדין, ייתכן שתפסיד את בנה. היא ניסתה להתנגד לצ'ארלי, אך פחדה גבר עליה ולבסוף נכנעה לו.

זמן־מה אחרי שניקול וצ'ארלי, אחיו של מאהבה, נכנסו למיטה, פתח המאהב עצמו, אלברט, את דלת החדר והחל מצלם את השניים במגעיהם האינטימיים. כאשר הס־תיים העניין, דרש צ'ארלי מניקול 3000 לירות תמורת הפילם שצולם בדירתה, ב־מגעיה עם שני האחים, ואם לאו — יימסר הסרט לידי בעלה. הם קבעו פגישה ל־48 שעות לאחר־מכן, לצורך ביצוע העיסקה — קבלת הכסף ומסירת הסרט תמורתו.

אך בתוך זמן זה התלוננה ניקול במישטרה. היא קיבלה מידי השוטרים מעטפה עם פיסות־נייר (תחת כסף), שאותה מסרה לאלברט אלופר לצורך העיסקה. המישטרה עצרה את שני האחים והביאה אותם לדין באשמת אינוס בנסיבות חמורות, קשירת קשר לביצוע עוון, שיבוש עשיית מישפט וסחיטה באיומים (העולם הזה 2009).

בידי המאפיה. הדיונים במישפט זה התנהלו בפני הרכב השופטים מכס צ'רנו־בילסקי, חיים בנטל ונחמיה בר, בבית־אחד משני האחים, אך בכך אין כדי שנוכל להשתכנע שהתרגשותה נבעה דווקא מהמגע המיני ולא מהחששות האחרים שהזכרנו לעיל. על־כן מחליטים אנו „לזכות את ה־נאשמים מעבירה של אונס."

הבעל לא הובא לדין. אשר לאישום בסחיטה ובאיומים, קבע בית־המישפט: „העידה האשה לפנינו על איום שאינו מש־תמע לשתי פנים, כי במיקרה שהיא לא תתן לו (לצ'ארלי) שלושת אלפים לירות, יימסר הפילם לבעלה. ניקול פנתה למישטרה, ולפי הדרכתה עמדה למסור לאלברט מעטפה. יצויין כי בערב שבו בוצע הדבר, הגיב אלברט בתגובה של השתוממות, ובאותו רגע נעצר.

„עולה ספק מה בשאלה אם רעיון סחיטת המזומנים היה משותף לשני הנאשמים. אל־ברט היה מעוניין כי הצילומים יעזרו ל־החיש את גמר הדיונים ברבנות. זוהי גיר־סתו, ואומנם אין אנו משוכנעים כי גם בדברים אלה יש אמת, אך ייתכן גם כי צ'ארלי הגה את הרעיון של סחיטה ואילו לאלברט היה טעמים אחרים לבצע את מע־שה הצילומים."

בגזר־הדין ציינו השופטים, לגבי בעלה של ניקול, כי כנראה עמד הוא מאחרי ה־קלעים בפרשה זו, אך משום־מל לא הובא לדין. בעקיפין היה בכך משום ביקורת חריפה על המישטרה והפרקליטות. שכן, ל־שופטים נודע, באמצעות חומר־החקירה של המישטרה, כי זמן קצר קודם־לכן קשר הנאשם, אלברט אלופר קשר עם בעלה של ניקול, עזרא חדד, במישרדו של עורך־דין ידוע בפתח־תיקווה, קשר כדי לבצע עוון, ולהביא את התמונות המעידות על ניאופיה של ניקול לבית־הדין הרבני, תמורת שכר־טירחה בסך 3000 לירות.

בית־המישפט הטיל על האחים צ'ארלי ואלברט אלופר עונש זהה: 15 חודשי־מאסר בפועל, ועוד 15 חודשים מאסר־על־תנאי.

אנו עושים מלאכה חשובה.
דרושים לנו אמצעים להמשיך.
עזור!
שלח תרומתך לת.ד. 39634 ת"א
המועצה הישראלית
למען שלום ישראלי-פלסטיני

בערבי החורף הארוכים תהנה מסרטיך או השקופיות שיך
ע"־ידי מקרן טוב!
* מבחר מקרנות גדול.
* מסכי הקרנה גם עם רם־קול!
* מבחר פלשים גדול מתוצרת גדול יצרני הפלשים ביפן "SUN PAK".
* צלומי פספורט בן־רגע!
בימי שלישי — סגור כל היום!
פוטו־ברנר
חיפה, רחוב החלוץ 31

מבחר גדול של תמונות ופלקטים של גדולי הציור המודרני והקלאסי — הדבקה מקצועית של פלקטים ו־תמונות.
„יוטום", ת"א, רח' אלנבי 101
(מול בית־הכנסת הגדול)

ספר הברית החדשה
בשפות שונות
להשכלה כללית
ולהכרת הדתות בעולם
יישלח לכל הדורש
ת.ד. 7089 ירושלים

אם ארץ־ישראל השבעה לא באה אל שכונות־העוני, הן באות אליה - מעל במתו של תיאטרון

דיון בצמרת

כל אנשי צמרת החברה הירושלמית התכנסו לאחר חום שלים, לדיון במחזה. הינחה את הדיון ברוך לוי, יועץ ראש־הממשלה לענייני רווחה.

„ל ענו, בן שש־עשרה אני / שתי עיניים יש לי / שרואות הכל, והפה, סגור. / יעני, בן שש־עשרה בקושי /אין לי ראש / ללמוד ולעבוד, יעני, / בנאדם גמור. / בן שש־עשרה בקושי, יעני, / תן לי קול בראש / לך עם זה וזה / ואל תלך עם זה, יעני, / בן שש־עשרה בקושי, / לא יודע מה יהיה / איתי מחר, יעני, אדם כזה. / תן לי אלף קילומטר, יעני / תן לי יער, / חושך תן לי, לילה / אל תתן לי יום. / תן לי ים. / וכסף, יעני, חם / ותן אוויר לנשום / ותן לי כוח / לקום, יעני, לב־רוח / וקח ממני את הזיכרון / בן שש־עשרה אני, בנאדם גמור."

יעני, **השיר בשם זה, הוא אחד מהשי־**רים הפותחים את אחת ההצגות המרעישות והסנסציוניות ביותר שהועלו על הבמה בארץ בשנים האחרונות. ההצגה קריזה, המועלית על־ידי שחקני התיאטרון ה־עירוני חיפה, מיוחדת הן בתוכנה המ־ביא, מפי אנשים חיים, המתגוררים ועוב־דים במקומות הקרויים אצלנו שכונות־מצוקה ועיירות־פיתוח, את דיעותיהם, השקפותיהם אורח־חייהם וציפיותיהם לע־תיד, והן בדרך ההגשה החריפה — ויש האומרים, המטיפה למרד גלוי.

בנימין זאב הרצל רצה לראות בעם ישראל עם אחד. הוא התכוון, מן הסתם, לעם מאוחד, מגובש, קיבוץ של גלויות. ברקע ההצגה מוקרן, על מסך קטן, מיש־פטו המפורסם של חוזה מדינת־היהודים בהקשר אחר לגמרי: „עם ישראל אחד..." להורות שיש עם ישראל אחד, שעליו מספרים בהצגה, „האנשים השחורים", כפי שנקראים בהצגה יוצאי ארצות־המזרח, ארץ־ישראל השנייה והמורמרת, ועם יש־ראל שני — זה היושב בחליפות מהודרות באולם־התיאטרון וממלמל לעצמו: „כך זה לא יכול להימשך!

תחילתו של המחזה קריזה בהצ־גה אחרת של תיאטרון חיפה, הידוע בכך שהוא משתדל להביא בעיקר מחזות מקוריים של יוצרים ישראליים. במה שלוש של התיאטרון הכינה, לפני כמח־צית השנה, הצגה בשם עצבים. היתה זאת הצגה דוקומנטרית, שהביאה את סי־פוריהם של אלה החיים בשולי החברה. אולם בהצגה זאת חלה תקלה. הנהלת התיאטרון התכוונה להעלות את המחזה בעיקר במרכזים קהילתיים, בעיירות־פי־תוח ובשכונות עוני, וזאת קיוותה לעשות בעזרתו של מיפעל אמנות לעם.

המיפגש בעיירה שלומי

לא שאנשי אמנות לעם לא התלהבו מהרעיון. לדעתם, ההצגה עלולה היתה לגרום להסתה והיא הטיפה לאלימות. הנהלת התיאטרון החליטה להריץ את עצבים באופן עצמאי, כשהתיאטרון מסבסד את מרבית ההצגות. הצלחת עצבים דיר־בנה את יהושע סובול, מחזאי־הבית של התיאטרון החיפאי, ואת יצחק (איציק) וייגרמן, שחקן התיאטרון ותלמיד החוג לתיאטרון באוניברסיטת תל־אביב, להמ־שיך לאסוף חומר דוקומנטרי מפי אנשי־השוליים, פושעים במוסדות סגורים, נע־רות העובדות במיפעלים מבוקר עד ערב כאוטומאטים אנושיים מודרניים תמורת שכר מגוחך, „מארוקאיים וערבים" ואפי־לו „שחורים שעלו לגדולה," שהיום הם קבלנים המעסיקים את בני עדותיהם ו־„יודעים לקנות אותם" עם קופסת סי־גריות תוצרת־חוץ וסחיית־בירה אמסטל.

על דרך איסוף החומר סיפר איציק, בן 25, יליד רחובות: „למשל, את התמונה בקריזה, המראה מיפגש בין שחקני ה־תיאטרון לבין נערים בעיירת־הפיתוח שלו־מי, כתבתי בעיקבות פגישה עם חברי התיאטרון הקהילתי שבעיירה.

„נסענו, קבוצת שחקנים של התיאטרון עם הבמאית נולה צ'ילטון, לראות את עבודת החוג הדרמאתי בעיירה שלומי. התכוונו לבקש מהם ,להשתמש' בכמה משיריהם להצגה שלנו. השיחה, שנערכה עם חברי החוג וחבריהם לאחר המופע, גלשה למישחקי אימפרוביזציה משותפים ולהחלפת דיעות ושאלות.

„במיפגש בלט הרצון להתקרב ולהתיידד, ועימו — החשדנות מפני המבקר מבחוץ. פתיחות לביקורת נגד יחס המימסד לי־שלומי, ועימה — ניסיון לבקר ולתקוף את אורח־החיים האישיים והקהילתיים. אח־רי שחזרנו לחיפה חשנו שכדאי להעביר להצגה את המיפגש כולו, כיחידה אחת."

הוועדה נלחצה

עודד קוטלר, המנהל האומנותי של תיאטרון חי־פה, האשים את ועדת הרפרטואר של **תיאטרון ירושלים** בכך שאינה מסכימה להמשך הצגת **קריזה** בתיאטרון. בעיקבות דבריו, שעוררו סערת־רוחות בקהל, הודיעה הוועדה כי הסכימה לקבל את **קריזה** כהצגה מן המניין.

אלון נהנה

שר־החוץ, יגאל אלון, היה אחד הצופים בהצגה קריזה, בעת שהועלתה בפעם הראשונה בתיאטרון ירושלים ביום הרביעי שעבר. אם־כי ניראה נהנה מהמחזה ואף צחק בקול רם, בקטעים מסויימים, שבהם חוקו בלעג חברי־כנסת אחדים, לא נשאר יגאל אלון להשתתף בדיון.

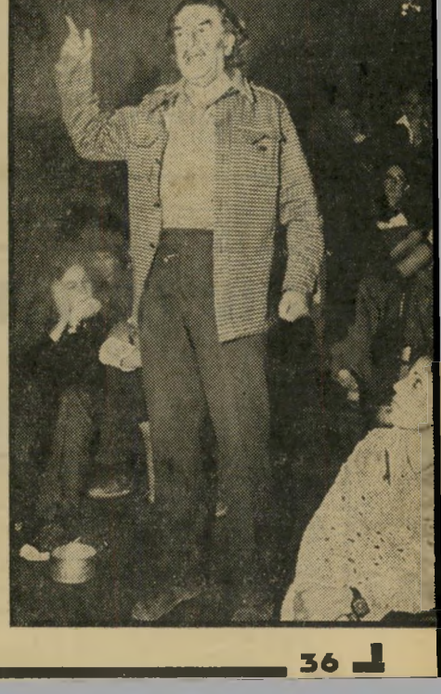

מי אשם

יצחק שמואלי, איש מישרד־החינוך (מימין) יצא בזעם נגד ההצגה. הוא האשים את השחקנים בניסיון ליצור פרובוקציה ומרד נגד האשכנזים במדינה. דבריו עוררו בקהל גלי צחוק וזעם. בתמונה למעלה: היפות של הבירה הופיעו להצגה במיבחר תילבושות־הערב שלהן.

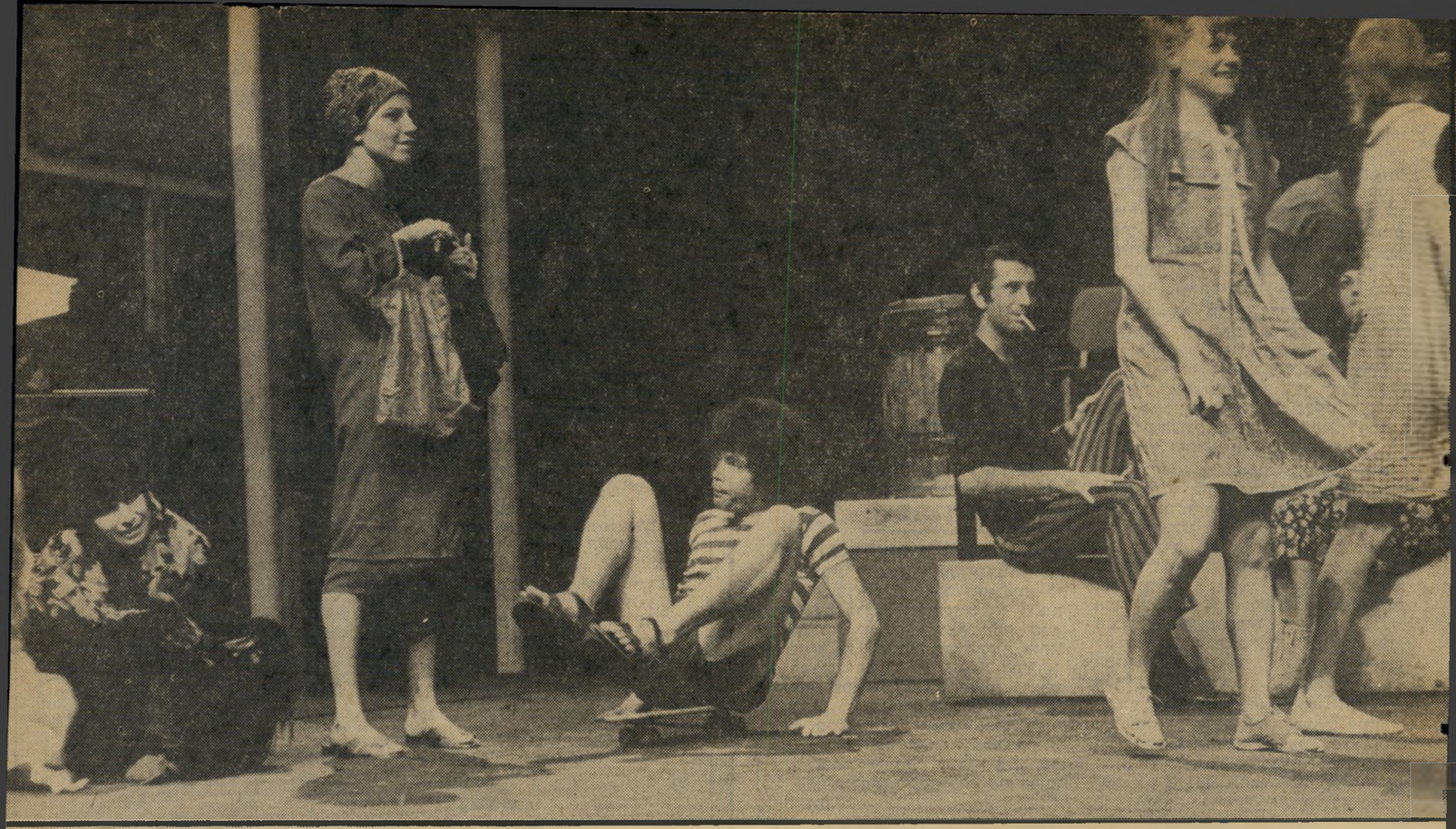

„הם עושים כסף – ולנו הם אומרים לעשות ילדים!"

חוטפים קריזה

מהקיבוץ לשכונה

אחת הדוברות בדיון הפומבי היתה חניתה, חברת־קיבוץ ממוצא ספרדי, שפעלה רבות, לדבריה, בשכונות־מצוקה. „מי שמתעלם מן החיים בשכונות העוני, כאילו התעלם מעצמו," אמרה, בהאשימה את ההנהגה ואת הקהל הפאסיבי. **צילם: פיטר פן**

הפורש והיו"ד

בין אורחי־הכבוד בהצגת **קריזה** בתיאטרון ירושלים היה גם שר־התיירות משה קול, איש המיפלגה הלי־ברלית העצמאית (מימין). למרות שהכריז בשבוע שעבר על פרישתו מן הקואליציה עם המערך, ישב בהצגה ליד איש המערך, יושב־ראש הכנסת ישראל ישעיהו ואשתו, ראומה.

אחד המונולוגים המעניינים והחז־קים בקריזה הוא וידויה של אם מ־שכונת־התיקווה בתל־אביב. „אני עצב־נית," היא מתוודה במיבטא מרוקאי. „אני באמת עצבנית. תמיד. יש לי שש ילדים בחדר וחצי ואני מסוגלת לקלל אותם בקללות הכי גדולות... הילדה הגדולה בת חמש־עשרה. גדולה, אבל שחורה. והיא מתביישת באמא שלה... שאלתי או־תה פעם: ‚אם תמשיכי להיות מתביישת לי אז תהיי יותר יפה?'... הגננת נתנה לנו ציור של הילדה הקטנה, שניתלה על הדלת של החדר שלה. ציור יפה, לא? אבל לנו, לנו אין דלת... אם אני יחשוב על טוב, הוא אף פעם לא יבוא. אז יותר טוב לא לחשוב."

ברקע הבמה מספקת את המוסיקה ל־הצגה להקת פיאמנטה, המשמיעה מוסיקה קיצבית בעלת גוון מיזרחי, המשלים את ההצגה. את הלחנים, הנשמעים מוזרים מעט לאוזן, חיבר שלמה בר. הוא גם מזמר אותם בהצגה ומלווה עצמו בטמ־בורה, כלי הודי שלו בטן של דלעת ו־צוואר בעל ארבעה מיתרים. „אני ניזון מהמוסיקה החסידית," מפתיע שלמה בר (33) יליד מארוקו את השואלים למקורות השראתו, „ואני מוצא קשר ישיר בין המוסיקה החסידית למוסיקה המיזרחית. גם המוסיקה ההודית השפיעה עלי מאד."

פתחון־הפה ניתן בהצגה ל„אנשים חש־חורים," בני עדות המיזרח. „האנשים הלבנים", שכן מרבית משתתפי ההצגה הם ממוצא אשכנזי, יצרו קשר מיוחד עם אותם טיפוסים ודמויות, שאת דיבריהם הם מביאים על הבמה. „זה היה נהדר. זה הייתי בדיוק אני," התוודה צעיר ב־שכונת הקטמונים בירושלים לפני השחקן מוני מושונוב, שהעלה את דמותו ב־הצגה.

שעות רבות ישבו שחקני ההצגה עם האובייקטים שלהם, ריאיינו, שאלו, התי־ידדו וחקרו עד שהגיעו להזדהות כמעט מוחלטת עם „לקוחותיהם," לדיבריהם.

(המשך בעמוד 38)

(המשך מעמוד 37)

„אני קמה מוקדם בבוקר כמו אוטומאטי," מספרת פועלת במפעל־סריגה, בקטע „פועלים ופועלות" המבוצע על־ידי השחקנית סנדרה שדה. „אני ממש בחורה אוטומאטית. התיקתוקים של המכונות יכולות לשגע לך את הנשמה. אני אוהבת לעבוד. אני אוטומאטית... פעם שאלו אותי באיזה מזל נולדת? אמרתי לו במזל כלב... אני אוהבת לעבוד."

„עד שביקרתי בשכונת־התיקווה לא ידעתי שיש אנשים כאלה שחיים ככה," מספרת סנדרה בקטע אחר, שבו היא מגלמת את עצמה כשחקנית. „אבל כשראיתי מה זאת השכונה הזאת ואיזה חומר־נפץ טמון בה, החלטתי שאני חייבת לעשות משהו למענה ולמען האנשים החיים במקומות כאלה. אני עוד אעשה," הבטיחה.

„גידול סרטני בתוך הגוף!"

„א תם יודעים איך השילטון נראה בעיני? כמו חיות שמנות, שרובצות בתוך ביצה, הן מחוברות למיכלי־חמצן ודרך השנורקלים הן רואות רק את מה שמחוץ לביצה. ומה שיש להן להגיד זה שחיות באות לתקוף אותן. אבל רק את הביצה עצמה, את הסירחון והטינופת שסביבן הן לא רואות... אתם לא מבינים מה עשיתם. הפכתם חלק מכם לגידול סרטני, גידול־פרא בתוך הגוף שלכם. גידלתם עם אחד, זרקתם אותנו, הפכתם אותנו לחיות." דבריו אלה של צעיר פתח־תיקוואי, יעקב כהן, הם המוטו של ההצגה.

„לנו יש ילדים. לכם יש כסף ובתים יפים. לנו יש ילדים," בשיר „ילדים זה שימחה," שכתב יהושע סובול. לקראת סיומה של המערכה הראשונה, הנקראת „אבות," מתפרצת אל הבמה, כאילו מבחוץ, לא־שייכת, חברת־קיבוץ צעירה המספרת כיצד רצתה וניסתה לעזור לתושבי שכונות־מצוקה, אולם נואשה לבסוף והיא קוראת לחברה כולה להתנער ולדעת שיש בעייה וש„צריך להתמודד עם זה." היא היחידה, המדברת בהצגה עיברית רהוטה. ה„עברית של המארוקאים, כלשון המשתתפים, היא השפה השולטת בהצגה.

דמות אחרת היא זו של נעים קדמי, המספר כיצד עלה לגדולה משפל המדרגה של היים, ילדות ונערות בשכונת־מצוקה. „היום הפכתי אשכנזי יותר מכל האשכנזים ביחד," הוא מספר במונולוג, הנישא מפי על־ידי השחקן יוסף („יוסי") באשי. „היום אני קבלן מצליח... את המיליון הראשון שלי בבנק כבר עברתי מזמן. נכון שרימיתי לפעמים, פה קצת שם קצת, אבל כשאתה עובר את המיליון הראשון אתה הופך ישר כמו פלס... הבנים שלי כבר יהיו בסדר, כי אני עבדתי, אני עשיתי... ומי שנשאר בתוך החרא, רק לו נשאר אלוהים."

בווידוי אחר, של עבריינים במוסד סגור המגולמים על־ידי איציק ויינגרטן, דב גליקמן ושלמה בר־אבא, אומר אחד העבריינים: „מה זה לחזור למוטב? לאכול חרא? לעבוד ברתכות?... אני תמיד יהיה עבריין. מהכלא למוסד מהמוסד לכלא... רק בכלא כולם חברים שלי."

גם נגד העובדים הקהילתיים והעסילות הפוליטית בשכונות המצוקה יוצאים שחקני קריזה. בהצגה מובא סיפורה של נורית גפן, קיבוצניקית משדות־ים העובדת כגננת בשכונת־התיקווה. היא אומרת: „החיים הקהילתיים בנויים על טובות־הנאה. על יד רוחצת יד. על פרוטקציה. על שיחודים קטנים. לאט־לאט נוצרת שם, בעזרתנו, בעזרת המימסד, אווירה לבנטינית של קהילה לבנטינית. ליישוב כזה לא באים עולים חדשים. הכל עומד כפוי. יש שם סטגנאציה, זה הדבר הנורא ביותר שקורה שם."

דיון היפים של ירושלים

ב סוף השבוע שעבר נערכה הצגה מיוחדת של קריזה בתיאטרון ירושלים. הוזמנו לחזות בהצגה אישי־ציבור, אנשי מישרד־החינוך, חברי־כנסת וגם כל מי שקרויים „היפים והיפות של הבירה."

ובעוד השחקנים משחקים בפני קהל היפים, התכנסה בקומה העליונה של בניין התיאטרון ועדת־הרפרטואר של תיאטרון ירושלים, שעמדה להחליט אם תאשפר את הצגת קריזה באולם התיאטרון הירושלמי גם בעתיד, אם לאו.

בתום ההצגה התכנסו הצופים באחד מפרוזדוריו המפוארים של התיאטרון, לדיון פומבי בנושאים שהועלו במחזה: החיים בשכונות־המצוקה ובעיירות־הפיתוח, בעיות הרווחה והפיתרונות האפשריים. הצופים המכובדים, בשמלות־ערב מפוארות ובחליפות בצו האופנה האחרונה, המשיכו את הקו הכללי של ההצגה: בעיות, בעיות, ללא אף הצעת־פיתרון אחת.

הינחה את הדיון אלוף־מישנה (מיל.) ברוך לוי, יועץ ראש־הממשלה לענייני־רווחה, שהתחמק מהשאלות שהומטרו עליו בדבר הוועדה הממשלתית לענייני־רווחה היושבת, דנה ומתווכחת כבר יותר משנתיים בניסיון לפתור את בעיות המצוקה ושכונות־העוני, בלא שתגיע אפילו למסקנה או לדרך־פיתרון אחת ויחידה.

שר־הבריאות, ויקטור שם־טוב שאל: „האם מותר לי לדבר רק בכנסת או גם כאן?" ומשנקרא במחיאות־כפיים לבוא ולשאת דבריו מעל הבמה המאולתרת, תקף את החברה הישראלית. „החברה שלנו היתה להוטה יתר על המידה למזג בין תרבויות ובין יוצאי תרבויות שונות," אמר שם־טוב. „החברה קבעה שהתרבות הנכונה היא התרבות המערבית בלבד. לאמיתו של דבר קיימות שתי תרבויות, המיזרחית והמערבית. ולכל אחת מהן אמות־מידה אחרות.

„הפיתרון, כפי שהוצג בקריזה, איננו מילחמה בין אשכנזים וספרדים," הוסיף השר, שהוא ממוצא ספרדי, „אלא מילחמה משותפת של אשכנזים וספרדים גם־יחד. לשינוי פני החברה שלנו." מהו השינוי, ולאיזו מילחמה התכוון, לא הסביר השר ולא פירט.

רוני, סטודנט באוניברסיטה העברית, טען נגד ריבוי ילדים בין יוצאי עדות המזרח, ובעיקר תושבי שכונות־המצוקה הצפופות. כאן התפרצו לדבריו צעירים אחדים, משכונת הקטמונים בירושלים, שהצטנעו עד אז באחת מפינות המיסדרון. „להחזיק שני כלבים ברחביה זה יותר טוב מילדים?" שאג צעיר אחד, וחברו הוסיף: „ההצגה הזאת היא חיקוי עלוב לעומת התיאטרון שעושים הצעירים בקטמונים."

„ממי אתבע עלבון?"

מ שתתדהם הדיין פרץ יצחק שמולי, איש מישרד־החינוך בירושלים, ואמר: „אם הם כל־כך מסכנים, למה הם לא עלו לארץ לפנינו? התיאטרון הזה מציג את הדברים הלא־חשובים. זאת הסיבה למילחמת־אחים."

בינתיים נודע לקהל משתתפי הדיון כי מתנהל בתיאטרון ירושלים ויכוח עם תוסיף ההצגה להיות מוצגת לפני הקהל הירושלמי. „אולי זאת ההצגה האחרונה של קריזה בירושלים," התריע עודד קוטלר, המנהל האמנותי של תיאטרון חיפה, „וזאת קטאסטרופה!" מייד התעוררו אחדים מאנשי הנהלת תיאטרון ירושלים, מיהרו לקומה העליונה, שם התכנסה ועדת־הרפרטואר של התיאטרון וכעבור דקות אחדות חזרו, כדי להודיע לקהל הנרגש, כי „ועדת־הרפרטואר החליטה לאפשר את המשך הצגת קריזה בתיאטרון ירושלים." הרוחות נרגעו, ואיש תיאטרון חיפה סיפר כי הצגות אחדות של קריזה כבר מועלות, במתכונת מצומצמת אומנם, בעיירות־פיתוח ובשכונות־מצוקה.

„התגובות היו בנוסח: סוף־סוף מישהו חושב גם עלינו," סיפר. „ואם אמנות לעם יאפשרו לנו להמשיך להופיע בקומות כאלה, אני מאמין שתהיה התעוררות פנימית בין הצעירים שם, לא למילחמה אלא לפיתרון מבפנים, מתוך השכונות העלובות, מתוך העיירות."

היו גם ציניקאים בין הצופים, שהביעו דעתם, כי הטענות המועלות במחזה נגד האשכנזים, הן מוגזמות.

אולם אפילו מלב הציניקאים לא נשכח הפיזמון „קוצים עלו בדרכים," שזימרה בהצגה סימה עמיאל: „קוצים עלו בדרכים, שטוו שיפתי אימי, בלשון שאין לה כתב / את עורי קרעו מעלי, את שמי שרקמה בפרחים אימי, בחוט של זהב. / איך אזעק ולמי אקרא, וממי אתבע עלבון? תיקוות אימי התמימה? / קוצים עלו מפרחים, שזרעו דימעות אימי, בגן שהיה לשממה."

"מרגרית" צעד חשוב במערכה למען בריאותך

כמו כל אחד גם אתה רוצה להיות בריא. השאלה היא רק-מה אתה עושה למען בריאותך?

הנסיון מוכיח כי מרבית האנשים אינם מוצאים זמן להתעמל, כי דיאטה מדכאת אותם וכי הפסקת העשון הינה משימה בלתי אפשרית עבורם.

לעומת כל הקשיים הללו מרגרית היא טעימה, נעימה, מהנה ובריאה!

מרגרית אינה מחייבת אותך לשנות את סדרי עולמך ומאפשרת לך להמשיך ולהנות תוך הקפדה על בריאותך.

זאת כיוון שמרגרית עשויה אך ורק משמנים צמחיים ונעדרת לחלוטין שומנים מן החי (כולסטרול-זוכרים?) מעל לכל מרגרית מכילה פחות מ-50% מכמות הקלוריות המצויה במרגרינה.

ובכן בפעם הבאה מרחו קצת בריאות על הלחם - אכלו מרגרית.

פ
מטע
תעשיות מזון בע"מ

הסטון פונדה קובורן פורד הולברוק מיפונה מיצ'ם רוברטסון ואגנר

תיאטרון בארשבע מציג את שקספיר כפי שהוצג בימיו

איזו קם המחזאי האנגלי הנודע ויליאם שקספיר מקיברו, והיה מז־דמן בימים אלה אל בימת החזרות של תיאטרון בארשבע, אין ספק שהיה מרו־צה. שכן על בימה זו מתנהלות כעת החזרות האחרונות לקראת הצגת־הבכורה לקומדיה השקספירית הלילה השנים־עשר. אולם, בניגוד למקובל ובדיוק כפי ש־שקספיר כתב וכפי שהוצג לראשונה ב־שנת 1601, משחקים בתיאטרון בארשבע גברים בלבד בהצגה זו, וממלאים בה גם את תפקידי הנשים.

לא, אין זו הצגה במתכונת ה„דראג שו" הגרוטסקית הנודעת. הגברים של תיאט־רון בארשבע אינם מושחים את שפתיהם באודם עז, אינם מעלים סומק על לחיי־הם, אינם הופכים את קולם הגברי לציוץ נשי מגוחך.

הם פשוט משחקים כפי ששיחקו עמי־תיהם מלפני שלוש־מאות־שיבעים־וחמש שנים על קרשי התיאטרון האליזבתני, כשאת כל התפקידים ממלאים גברים.

כל העולם במה וכל הנשים גברים

חנן שניר, במאי הלילה השנים־עשר נחשב כאחת התגליות הרציניות ביותר בתחום הבימוי בארץ בשנים האח־רונות. הצעיר בן ה־33, בוגר החוג לתי־אטרון של אוניברסיטת תל־אביב, תלמיד ומורה באקדמיה הדרמאתית המלכותית בלונדון (ראדא), הספיק לביים במשך ה־שנים האחרונות את מלקולם הקטן ומיל־חמתו בסריסים, הלילה ה־12, עלי כינור, מסיבת יום־הולדת בתיאטרון בארשבע, קדיש בהבימה ואת ילדי הירח בקאמרי. ובימים אלה הוא עומד בפני העלאת ה־מחזה פנשן מאת דייוויד הר, על־פי סיפ־רו של ויליאם וונטון, המספר על המה־פכה הקומוניסטית בסין דרך כפר קטן אחד. זאת, במיסגרת של קו־פרודוקציה בין התאן הירושלמי, והתיאטרון הקאמרי.

חנן שניר ניגש לביום הלילה ה־12 ב־צורה המקובלת. הוא ליהק את ההצגה בגברים ובנשים. אך ימים אחדים אחרי תחילת החזרות החליט להוציא את כל הנשים מן ההצגה ולהשאיר את הגברים בלבד, והוא מספר:

„ההתמודדות עם שקספיר מצאה חן בעיני. היה ברור לי שארצה להשתעשע עם המחזה. בארץ קשה לעשות שקספיר באופן ישר. זה לא אומר כלום לאף אחד, ואין יכולת ואפשרות לעשות שקספיר כמוצג מוזיאוני. הקהל לא נהנה מזה. מכיוון שהמחזה מתרחש באיליריה, ש־אמורה להיות על שפת הים־התיכון, הח־לטתי לתת להצגה טמפרמנט איטלקי ו־אווירה של דולצ'ה־ויטה.

בשלב יותר מאוחר הסתבר לי שזה לא מספיק כדי לתת להצגה מיסגרת מעני־ינת. עניין אותי מאד לביים שקספיר עם גברים. במחזה יש המון רבדים שאינם באים לידי ביטוי כשהם מוצגים על־ידי נשים. אצל שקספיר אין אהבה פיסית בין גברים ונשים. בסונטות המפורסמות שלו יש רמזים ליחסי־אהבה הומוסכסואליים מאד ומעודנים מאד. כל זה מקבל מש־מעות כשאת תפקידי הנשים במחזה משח־קים גברים. דברים שאינם קיימים כש־נשים משחקות.

„תפקיד אוליביה, למשל, נחשב בתי־אטרון כתפקיד לא־מעניין, אולם כשמשחק אותו גבר הוא הופך מעניין פי־עשרה, ובעל אתגר. השתדלתי מאד שהשחקנים בהצגה לא יגלשו לגרוטסקה. ברגע ש־לוקחים גברים ומלבישים אותם בביגדי נשים, זה כבר מצחיק בעצמו. אני הש־תדלתי שלא להסתיר את העובדה שהם גברים גם כשהם משחקים כנשים. השח־קנים שלי מדברים בקול גברי כשהם לוב־שים שימלה, זרועותיהם חשופות ורואים את שריריהם ואת רגליהם השעירות. הם כמעט לא מאופרים. השחקן דורון תבורי, למשל, המשחק את ויולה, מסיר את ביגדי האשה על הבמה, לעיני הקהל, ובזה ש־הוא משחק את המשרת הוא הופך בעצם הוא־עצמו.

„לא היה פשוט להחליט לביים את הלילה השנים־עשר עם גברים בלבד. ההחלטה היתה כרוכה בבעיות רבות. ה־נשים קיבלו את ההחלטה קשה מאד. אחרי הכל, היו שם שחקניות שזה יכול היה להפוך תפקיד חייהן. השחקנים־הגב־רים התלהבו מאד ופחדו מאד. ניסינו המון אפשרויות של מישחק, נענו בין מצבים של ייאוש מוחלט ושעשוע פראי.

„שלושה וחצי חודשים עבדנו בפרך על ההצגה, ובימים אלה אנו עומדים לפני הצגת־הבכורה שלה. אני, באופן אישי, מציע לכל מי שיראה את ההצגה לא לקחת את העסק ברצינות. אחרי הכל, ההצגה היא על אנשים המשחקים כל הזמן מישחקים, ומטרתה — עם כל מעטה השקספיריות ההופך אותה, כבי־כול, קלאסית — לשעשע. אני מקווה ש־גם אני וגם השחקנים נצליח בכך."

הדוכס והמשרת(ת) יוסי יבלונקה בתפקיד הדוכס אורסינו, מקבל טיפול מניקיור מידי דורון תבורי, בתפקיד הכפול של ויולה ומשרתו של אורסינו, עומד מיכאל שושן בתפקיד קוריו.

המשרת(ת) השחקן הוגו ירדן בתפקיד מריה המשרתת בבית דודה של אוליביה.

מבצע החודש
(עד 30.11.76)
o.b.
אוֹבּה
חינם
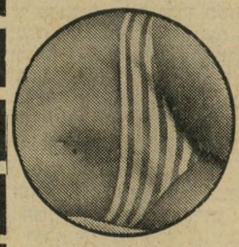
מבצע
1+6
כל הקונה 6
אריזות אוֹבּה של
10 טמפונים כ"א
או 3 אריזות של
20 טמפונים כ"א
מקבלת אריזה של
10 טמפונים
חינם !!
o.b.
בעל כושר ספיגה
הטוב בעולם, ב-3 גדלים:
מיני: לנערות, לבתולות
ולנשים עם דימום מועט.
נורמל: למרבית הנשים
אקסטרא: לנשים
עם דימום רב.
o.b.
להשיג בבתי מרקחת,
בחנויות הכל-בו, בשקם
בפרפומריות
ובסופרמרקטים.
o.b.
הטמפון הקטן שכבש
את העולם.
אוֹבּה · מח' ההסברה.
ת.ד. 2113, חיפה

פרסום מלניק

ספורט

כדורסל

הרבי של מכבי

במשך דקות ארוכות בשבוע שעבר, התפללו אוהדי קבוצת הכדורסל של מכבי תל-אביב, לרחמי שמיים.

הם היו זקוקים להם יותר מאשר אי-פעם בהיסטוריה המפוארת של אלופת ישראל בכדורסל.

מכבי תל-אביב עמדה, בפעם הראשונה בתולדותיה, על סף העלייה למישחקי-הגמר על גביע אירופה לקבוצות אלופות. בארבעת המישחקים שנערכו עד כה במיסגרת הבית החמישי, שאליו שובצה הקבוצה, היא גברה על כל יריבותיה. העלייה לגמר נראתה מובטחת. שכן על מכבי היה לנצח רק את קבוצת דינאמו בוקרשט, במישחק ביתי, אחרי שכבר גברה עליה במישחק-חוץ. הניצחון ניראה כמונה בכיס.

אולם על מיגרש-הענ של איצטדיון יד-אליהו הצטיירה תמונה שונה לחלוטין מכפי שניתן היה לחזות מראש. הכדור-סלנים הרומנים לא התכוונו להקל את החיים על כדורסלני מכבי. הם נלחמו בשיטתיות ובתבונה, הציאו את המכבים, הנרגשים מעצם המעמד ההיסטורי, משוויי-מישקלם.

כך קרה, שגם אחרי מחצית המישחק הובילה מכבי בפער-נקודות נמוך מאד, שלא הבטיח לה כלל ניצחון. ולא רק זאת, אלא שהרומנים הצליחו להשוות את התוצאה וברגע מסויים אפילו להוביל ביתרון של שתי נקודות.

„רק אלוהים יכול לעזור למכבי!" צעק אז אחד האוהדים.

„וגם הנציג שלו במכבי תל-אביב," השיב לו אחד אחר.

עסק מיסחרי עצום. ככל שייראה הדבר מוזר, יש ליהדות החרדית נציג פעיל בקבוצת הכדורסל של מכבי תל-אביב. הוא אומנם אינו מוכר כמו טל ברודי, מיקי ברקוביץ', ג'ים בוטרייט או אולסי פרי, כי הוא אינו כדורסלן. הוא אחד מחברי הנהלת הקבוצה. לא המפורסם שבהם, אבל לדעת יודעי-דבר, דווקא הוא אחד האנשים החזקים במכבי, בזכות המעמד המיוחד ואפוף-המיסתורין שרכש לעצמו. זהו אברהם ברין (28), חובש הפיאה ובעל הפיאות המסולסלות, המקורב לחוגי אגודת-ישראל.

אם הגיעה מכבי תל-אביב למעמד המכובד על מפת הכדורסל האירופי, אין זה רק בזכות כדורסלני הקבוצה, או מאמנה, ראלף קליין. חלק נכבד בהישגי הקבוצה יש להנהלתה, שבראשה עומדים בעלי-הון עתירי-נכסים כמו הקבלן אריה ברגוביץ', המשמש כגיזבר האגודה; עורך-הדין שמעון מזרחי, מחותנה של מישפחת קרסו הידועה, שהוא מנהל מחלקת הכדורסל; התעשיין בן צ'ורלי או האופטיקאי צבי רול.

כי קבוצת הכדורסל של מכבי תל-אביב אינה רק אגודה ספורטאית, היא גם עסק מיסחרי עצום, שמחזור-הכספים שלו מגיעים למיליונים רבים מדי-שנה. אין זה עניין של מה-בכך להחזיק ארבע קבוצות (שתיים של גברים ושתיים של נשים) בליגות הלאומיות, ולהחזיק בקבוצה הראשונה כוכבים שכמה מהם עולים לקבוצה מאות אלפי לירות.

שלא יידעו בבית-הכנסת. אולסי פרי, שחקן-הרכש הכושי החדש של הקבוצה, המשתתף במישחקי גביע אירופה בלבד, הוא שחקן-חוזה שמלבד משכורתו החודשית הגבוהה מקבל גם מענק עבור כל ניצחון של מכבי. זהו מענק בסדר גודל של אלפים רבים של דולרים.

גם את מיקי ברקוביץ, כוכב הקבוצה שגדל בתוכה, היה צורך לקנות חזרה מידי האמריקאים בחוזה רב-שנתי המגיע לסכומים של מאות אלפי ל"י, שלא לדבר על משכורותיהם ומענקיהם של שחקנים כמו לו סילבר, ג'ים בוטרייט וטל ברודי הוותיק עצמו.

במערכת המסובכת, המסועפת והמיסתורית הזאת, יש לאברהם ברין תפקיד-מפתח, שאיש אינו מוכן לגלות מה הוא בדיוק. אולם זהו תפקיד בעל חשיבות עצומה, שאילולא כן קשה למצוא סיבה מדוע צורף אברהם ברין להנהלת קבוצת הכדורסל של מכבי.

ברין עצמו רואה את תפקידו כחשאי וסודי. באופן רישמי הוא אומנם נושא בתואר של „אחראי לציוד ולאפסנות במחלקה", אולם בתור שכזה הוא לא רק נחבא אל הכלים אלא מסתתר מאחריהם בחרדה גדולה.

לפני כחודש, כאשר ניסה כתב העולם הזה לראיין את ברין במטרה לכתוב סיפור יוצא-דופן על יהודי חרד המכהן בהנהלת קבוצת-הספאר של מכבי תל-אביב, נתקף ברין פחד גדול. תחילה טען כי מישהו מת במישפחתו. אחר-כך התחמק מכל מגע.

אוהד מיידות. אביו של אברהם, משה ברין, בעל בית-חרושת לשמיכות ברחוב הקישון בתל-אביב, נכנס אז לתמונה. „אסור לכתוב על בני בעיתון," אמר, „אם יכתבו עליו, יגרשו את שלוש הבנות שלו מבית-הספר. אם מישהו בבית-הכנסת יידע על כך, זה יהיה הסוף שלו ושלי."

למשה ברין, יהודי חרד בעצמו, יש רק הסבר אחד לתפקיד שממלא בנו במכבי: „הוא משוגע לקבוצת הכדורסל. הוא מטורף אחרי הקבוצה. אבל הוא לא מעניין כמו אשר ידלין. לא צריך לכתוב עליו כתבות בעיתונים."

גם חברי ההנהלה האחרים של מכבי תל-אביב, אינם מעוניינים ביותר שהזרקורים יופנו אל ברין. אמר עורך-הדין שמעון מזרחי: „ברין הוא אוהד הקבוצה מקטנות. היום הוא משמש כאחראי על נושא הציוד והאפסנאות. הוא הפך חבר-ההנהלה לפני שש שנים. לא הייתי מציע לכתוב עליו. הפירסום עלול לפגוע בו."

ואילו אחד מכדורסלני הקבוצה סיפר: „לברין יש תפקיד מיוחד באגודה. הוא קשור בנושא הכספים. הוא חבר-הנהלה קצת מוזר, מפני שלא רואים אותו בישיבות ההנהלה כמו שאר חברי ההנהלה. אבל לפני שהקבוצה יוצאת לחו"ל, הוא מופיע תמיד."

תפקיד ללא תחליף. כל שאר חברי ההנהלה של מכבי יושבים במישחקיה של הקבוצה, במקום הכבוד: על ספסל כדורסלני-המילואים של הקבוצה. שם אפשר לראות אותם קופצים, מנופפים ידיים, צועקים בהתלהבות ונותנים עצות לשחקנים ולמאמן.

מקומו של אברהם ברין אינו עימם. אף פעם. הוא בא למישחקי הקבוצה, מתלהב לא פחות מהאחרים, אבל הוא יושב מוסתר ביציע הקהל, לעיתים קרובות לצד אביו, הרחק מעיני המצלמות ומטכסי לחיצות-הידיים והחלפת הדגלים.

לפני כשבועיים, במישחק-הליגה שבו גברה מכבי תל-אביב על קבוצת-הכדורסל של הפועל גבת/יגור, זיהה צלם העולם הזה את ברין ביציע. כשכיוון אליו את עדשת מצלמתו, ניתר ברין ממקומו כנשוך-נחש, מיהר להימלט במדרגות אל היציאה.

הפרשה כמעט התפתחה לתקרית, כאשר הוועקה המישטרה להרחיק את הצלם ולהחרים את הסרט ממצלמתו.

עסקן ברין מפתיע מהמצלמה — מעמד מיוחד —

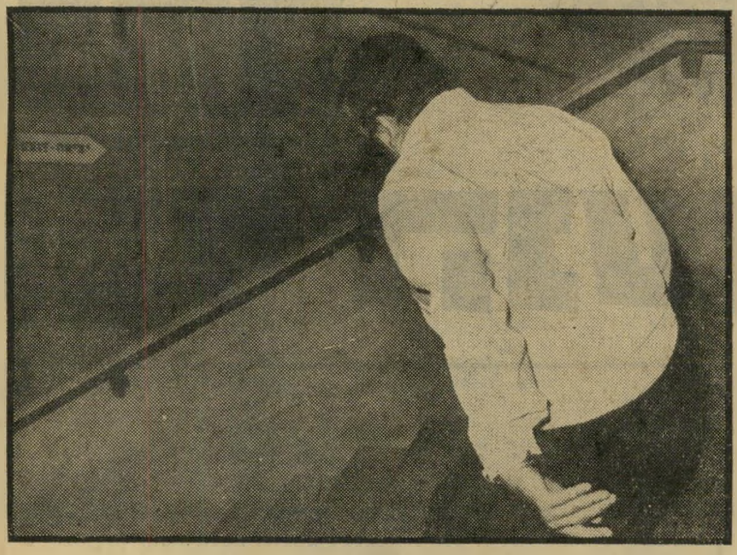

— זכורח מאיצטדיון הכדורסל — ואפוף מיסתורין

קשה להבין את הסיבה לחרדתו של ברין פן יזהו אותו כאחד ממנהלי קבוצת הכדורסל של מכבי תל-אביב. סוף-סוף, מכבי אינה מחללת שבת וכדורסל הוא מישחק כשר למהדרין. עובדה: גם קבוצת-כדורסל דתית, אליצור, נוטלת חלק פעיל במישחקי הליגה.

הסיבות של ברין. אבל אולי יש לו, לאברהם ברין, סיבות טובות משלו, שבגללן הוא מבקש שפעילותו החשובה באגודה תישאר עלומה וחשאית.

כך או כך, בשבוע שעבר, ברגעיה הקשים של מכבי בעת מישחקה עם דינאמו בוקרשט, היה זה אברהם ברין, שאליו נישאו עיניהם של כמה מאוהדי הקבוצה, כדי שינצל את קשריו הטובים עם השכינה.

אין לדעת אם היה זה הוא, או נחישות החלטתם של מיקי ברקוביץ' וטל ברודי, אבל בסופו של דבר הצליחה מכבי לגבור על הרומנים בהפרש של 11 נקודות. היה זה ניצחון שהבטיח לה את העלייה לשלב הגמר, ולמנהלי הקבוצה אירגון חמישה משחקים בינלאומיים נוספים שיכניסו לקופת הקבוצה סכומים בלתי-מבוטלים. בתחום זה ימשיך גם אברהם ברין למלא תפקיד שאין לו תחליף.

קולנוע

שחקנים

שחקן השנה - מחבל השנה

בין כל כוכבי הייבוא למיבצע אנטבה שבגירסתו של מנחם גולן, תגיע לישראל גם קלאוס קינסקי, השחקן שנבחר על־ידי הע־ לם הזה כשחקן־מישנה השנה בזכות הופעתו המפתיעה בסרטו של אנדרריי ז'ולאבסקי חשיבותה של אהבה.

המפתיע שבתפקיד זה היה לראות את קינסקי, שתוו־פניו החזקים נראים כשל רוצח־מלידה, מפגין אנושיות כה רבה ו־ ריגעי־אמת מחרידים כשחקן־תיאטרון ש־ מנסה, נואשות, לנחם את רומי שניידר, ב־ שעה שהוא עצמו, כריץ'ארד השלישי ב־ הפקת־תיאטרון כושלת, זקוק לרחמים.

ומה שמפתיע עוד יותר מעצם התפקיד הוא לגלות את קינסקי, בעל הפנים המפ־ חידים — ששימשו אותו בכ־150 סרטים וברובם בדמות האיש הרע, אם זה רוצח מן המערב או גאנגסטר מן המיזרח — כאדם רגיש, בעל ביטויים של משורר וזהירות רבה בניסוח המילים שלו או, כמו שהוא מבטא זאת: „נדמה לי שהשפה המילולית שלנו פשטה את הרגל. מדברים בלי סוף, על פוליטיקה, על מלחמה ועל שלום, על וייט־נאם ועל צ'ילה, בעוד ששום דבר אינו קולע למטרה כמו תמונה אחת של ילד בווייט־נאם. או, להבדיל, העובדה הפשוטה שאנשים בישראל בנו ארץ חדשה, עשו מעשים במקום לדבר מילים."

הצגות ועֵרבי־שירה. קינסקי, אף שהוא טוען כי הוא טיפוס א־פוליטי מושלם וכבר חמש־עשרה שנה שאינו קורא עיתו־ נים, צריך לגלם את תפקיד רב־המחבלים הגרמני, שתואר כאכזרי מכולם בפרשת אנ־ טבה. הוא טוען שלמרות היותו חסר־עמדה בסיכסוכים בינלאומיים, ומתנגד קבוע ל־ סיווגים של לאומיות (למרות שהוא טוען ש־ רק לישראלים יש זכות לומר שהם ישר־ אלים, כי יצרו את ישראל יש מאין), טוען שאת תפקידו בסרט זה קיבל מבלי לשאול על השכר. פעם, הוא מספר, נהג לקבל תסריטים בטלפון, אפילו מבלי לקרוא אותם, ולהחליט בין זה לזה לפי גובה הסכום.

מאז, היה לאנין־טעם בבחירת עבודותיו, ולא כל דבר משכנע אותו. באחרונה סירב ליותר תפקידים מאלה שקיבל על עצמו,

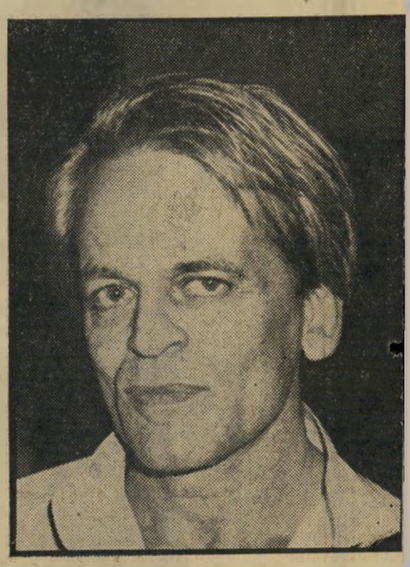

שחקן קלאוס קינסקי
למות כדי לחיות

וזאת משום שעסק הן בתיאטרון והן ב־ סיפרות. בתיאטרון התכונן להעלות את מקבת עם גלנדה ג'קסון, אך התוכנית ב־ עינה עומדת. מה שלא ידוע בישראל הוא שקינסקי הוא שחקן־תיאטרון יותיק ומעלה דרך־קבע ערבי שירה מפריי־עסם של ויון, רמבו ומאיאקובסקי.

את שם סיפרו האוטוביוגרפי, שזכה ב־ תפוצה עצומה בצרפת בגרמניה ואף ביפאן, שאל משיר של פרנסוא ויון, למות כדי לחיות. הוא מסביר כי בחר בשם זה מאחר שכל חייו היו מילחמה גדולה אחת שלו בעצמו, ושלו באחרים, כדי לחיות. להרוס כדי לבנות מחדש. להישבר כדי לעשות משהו טוב יותר. המקום היחידי שבו הצליח לשכוח מכל הבלי העולם הזה היה הצ'ינגל הפרואני, שם הסריט את אגירה של ווארנר־ הרצוג. סרט שלא הוצג בישראל אם־כי זכה בביקורות מעולות בפסטיבל קאן לפני שנ־ תיים, וכן באנגליה ובצרפת. משום כך, הוא טוען, הסבע והחיות הם התופעות המרגשות אותו באמת וכל השאר, כולל הפוליטיקה והקולנוע, זה בסך־הכל דברים בעלי ערך יחסי. הפוליטיקה היא, בעיניו, בית־בושת אחד גדול, ועבודת השחקן בקולנוע דומה לעבודתה של יצאנית המוכרת את עצמה בכסף. בינתיים הוא נשוי לאשה וייט־ נאמית, וטוען כי איש בעולם אינו מבין, בעצם, את הבעייה הוייט־נאמית. והוא עובד בקולנוע ועדיין, כמובן, מקבל כסף תמורת עבודתו...

לא בגלל שאני פולני. וההפתעה ה־ אמיתית — מה דעתו לתפקיד שזיכהו ב־ תואר שחקן השנה? „עבדתי עם ז'ולאבסקי רק משום שאנחנו חברים טובים," הוא אומר, „ולא משום שאני ממוצא פולני בדיוק כמוהו. לסרט לא היה בעיני כל ערך, ולא הכרעתי כלל את מה שעשיתי שם. חוץ מזה, כל העבודה על הסרט היתה עיניני אחד גדול. עבדנו כמו כלבים משש בבוקר עד שש בבוקר שלמחרת, ולא זכינו לקבל אפילו פרוסת־לחם או כוס מים. לא הייתי רוצה לחזור על הניסיון הזה..."

אבל, בכל־זאת, הוא מוכן לומר מילה טובה על הקולנוע: „בין הפוליטיקה וה־ כנסייה, נדמה לי שהקולנוע הוא הדבר ה־ חיובי היחידי שדרכו אפשר להבחיר ול־ הבין דברים בעולם. וזאת, בתנאי שמספרים סיפור אמיתי, כמו, למשל, סיפור על גטו ורשה או על ישראל."

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב: להיות או לא להיות, כל אנשי הנשיא, מזימות, לילות כבירה, קן הקוקייה.

חיפה: קן הקוקייה, אנשים יפים, ה־ תזנה הבאה גרינוויץ' וילג', צמד בכותרות.

פתח־תיקווה: זהות גנובה.

תל־אביב

★★★★ **מזימות** (אלנבי, ארצות־ הברית) — שני זוגות מוזרים, מסתבכים ביניהם. מדיום מדופלמת ומבולבלת לחלו־ טין עם זיווג מוזר של נהג מונית ביום ובלש בלילה, מול רב־גנבים ממולח ועוזר־ כנגד, שהיא בלונדית — למראית־עין ושחורה למעשה. הרבה הומור, אלגנטי ומפוכח כמו שרק היצ'קוק יודע לעשות.

★★★ **כל אנשי הנשיא** (מוגרבי, ארצות־הברית): כתבת־תחקיר מצויינת על פרשת ווטרגייט, המצדיעה לחופש ה־ עיתונות האמריקני ומעוררת קינאה בקרב העיתונאים בישראל.

★★★★ **לחיות או לא להיות** (גת, ארצות־הברית): תיזכורת למה שנק־ רא „מגע־הקסם של ארנסט לוביטש" ב־ קומדיה מקסימה שבמרכזה להקת תיאט־ רון העוסקת בפעילות מחתרתית בוור־ שה. קרול לומברד.

חיפה

★★★ **צמר בכותרות** (הקריות — ארצות־הברית): מה שזיכה את ג'ורג' ברנס באוסקר של השנה האחרונה. שני קומיקאים ותיקים מנסים לחדש את הצ־ לחת העבר. מולו — וולטר מתאו.

הפחדות במגידו

אות משמים — (תל־אביב, תל־אביב. אנגליה). בשישה ביוני, בשש אחר־הצהריים, ילדה קתרין תורן בן. כמה דקות לאחר הלידה ניפטר הילד והאב, ספילטו, הציע לבעלת של קתרין, שגריר ארצות־הברית ברומא, עיס־ קה: תינוק חי שנולד בעת־ובעונה־אחת יחד עם בנו המת. חמש שנים אחרי שהתמנה רוברט תורן כשגריר ארה"ב בבריטניה, מופרעת מסיבת יום־ההולדת של דמיאן, אותו ילד ששימש כנושא העיסקה, על־ידי התאבדותה של האומנת. האב ברנן, שצץ מעבר לכל פינה כחתול שחור, רודף אחרי תורן ומציע לו לבקש את עזרתו של מגרש־שדים בשם בוגנהאגן, בעיר העתיקה של מגידו. זאת, לאחר שסידרה ארוכה של אסונות ניחתת על ראש המישפחה וכל המקורבים לדמיאן בעל החיוך המתוק כמלאך אבל, לאמיתו של דבר, אליבא דהאב ברנן, זהו חיוכו של השטן בכבודו־ובעצמו. שכן דמיאן הפעוט נולד מזיווג של השטן עם אשה־תן.

ועוד טוען ברנן, כי לכל דבר טוב שנוצר בעולם יש דבר רע מקביל, וכי לישו־המשיח יש אנטי־ישו השטן, ששוכן בעולם המודרני תחת שילטון הפוליטיקה, משמע בביתו של שגריר ארצות־הברית. הפתרון היחידי להפסקת פעולתו של השטן הקטן הוא, לדעת פרופסור בוגנהאגן: לרצוח את הילד בכנסייה. ואומנם, זוהי הנקודה שבה הבחילה הפסיסית למראה שרשרת הזוועות, הכוללת כלבים ענקיים הקורעים בשר אדם, פתיחת קברים וגילוי שלד של חיה תחת גופת

גרגורי פק ובן־השטן — למען בוגנהאגן!

אמו של הילד, גולגולת מתגלגלת ככדור ועוד כהנה וכהנה, מגיעה לשיאה. גרגורי פק נראה מסכן לחלוטין כשהוא מנסה להחזיק את הילד המתוק שהוקצב לו בהסרטה כמו עופכן על המיזבח, וזה צורח כמו כלבלב שדרכו לו על זנבו.

הקרב על האוזניים

הקרב על מידווי — (חן, תל־ אביב. ארצות הברית). שאון ה־ קרב הקולנועי נדם, תמו גלי האש הפוטוגניים ונרגעו הדי העופרת המתפוצצת. הנרי פונדה המלבין שואל את האל הולברוק המכסיף: „האם היינו טובים מן היפאנים, או שמא היה לנו בסך־הכל קצת יותר מזל?" והצופה, שבמשך שעתיים נערכו על אוזניו האומללות קרבות בשיטת הסנסראונד (זו השיטה האקטרופונית ש־ הומצאה עבור סירטי־אסונות כמו רעידת אדמה, כדי להמחיש לאוזן את עוצמת ההתפוצצויות והמהלומות שעל הבד, כאילו נערך הקרב על בשרו), שואל את עצמו: מה באמת התרחש שם, במידווי, אותם תאיים שבאמצע הדרך בין יפאן ל־ ארצות־הברית, באביב של 1942? ספק אם יידע לענות על כך.

אומנם, התשובה בידי בני־סמכא, היסטוריונים צבאיים ואנשי צבא כבר ניתנה חד־משמעית, ולא על בד הקולנוע דווקא (אם כי כבר נעשה בעבר סרט על הנושא). מבחינה צבאית, הקרב על מידווי היה זה שהביא לתפנית ברורה לטובת האמריקנים נגד היפאנים. אלא שהסרט אינו מצליח להבהיר נקודה זו, אף שהוא מנסה לגעת בה, ולעומת זאת מתעכב יותר על הצד האסטרטגי של המיבצע, מה ש־ עושה את הדברים פשטניים, יבשים ומשעממים. נראה ש־ אפילו הבמאי ג'ק סמיית השגיח בכך, מה־גם שהוא עצמו השתתף בקרבות אלו כשהיה בשייטת, כקצין חיל־האויר באותו איזור במילחמת־העולם השנייה. לכן בחר לשרבב לתוך תעלילה סיפור אחד, מגוחך, סוחט־דמעות וכמעט לא־רלוונטי (צ'רלטון הסטון כקצין־מיבצעים, ויחסיו עם

קובורן ופונדה — מיזדקנים ומלבינים

בנו הטייס הצעיר האוהב, נוסף לכל הצרות, יפאנית).

כל הצד האנושי של הסרט נראה כמיצעד כוכבים מז־ דקנים, פאתטי ועצוב למדי, כשבראש כולם הנרי פונדה, בתפקיד אדמירל נימיץ, לבן כולו, רוברט מיצ'ם שגידל סנטר כפול ונראה אומלל ומיסכן. חבל שלאחר כל־כך הרבה מיליונים של דולרים וכל־כך הרבה עבודות מחקר שהושקעו בהכנת הסרט (כולל השימוש בקטעים דוקומנ־ טריים שצולמו בעת המילחמה), מתקבל הרושם שמי שמנצח בקרב על מידווי הוא זה שאוזניו מחזיקות מעמד.

(המשך מעמוד 13)

שוטר עדות סתמית, לעיתים מוגזמת מאד, לעיתים עדות הגובלת בשקר, או אף העוברת גבול זה. אם אין לחשוד עורך־דין ממלוא ויקר, ואם אין השופט מקדיש לעניין יותר משלוש דקות, ניתנה פקודת־המעצר כימעט אוטומטית.

במיקרים הבודדים, כאשר מעיר שופט עירני שהשוטר שהופיע לפניו מסר עדות כוזבת, אין צפוי לשוטר שום עונש. הממונים עליו מבינים כי רצה לקדם בדרך זו את החקירה. גם במיקרים הקיצוניים ביותר צפוי לשוטר, לכל היותר, מישפט משמעתי — כלומר, חבריו שופטים אותו, על פי הקריטריונים שלהם, תוך הבנת מניעיו הטובים.

מי שדואג באמת לזכויות־האדם, היה צריך לשים קץ למצב זה כזה.

יש לבעייה פיתרונות — פיתרונות אמיתיים, הנוגעים לגוף העניין, ולא פיתרונות־סרק, שמגמתם האמיתית היא לכבול את העיתונות.

הפיתרון האמיתי תובע היזוק הברגים במנגנון המישטרה, מנהיגות מישטרתית חזקה ומוסרית, וקביעת כללים של נוהג ונוהל העולים בקנה אחד עם כבוד האדם.

למשל:

● הוראה מישטרתית המגבילה ביותר את הזכות לעצור אדם, והקובעת בצורה טובה יותר מהו החשד המינימלי המצדיק מעצר. המעצר צריך להיות מוצדק, לאור החומר הסביר שנאסף בדרכים של חקירה מיקצועית — ואל לו להיות תחליף לחקירה מיקצועית.

יתכן מאד שהדבר יחייב הקצאת אמצעים הרבה יותר משוכללים למישטרה, וזה עולה כסף. מי שזכויות־האדם יקרות לו, חייב להיות מוכן לכך.

● הוראה הקובעת כי אסור לשוטר להגיד בבית־המישפט אלא את האמת הצרופה, ללא הגזמה. אל לשוטר להעמיד פנים שיש הוכחות, כשאין. אל לו למסור בבית־המישפט, באוזני השופט, הקהל והעיתונות, יותר ממה שיש בתיק באמת.

● את ההוראה הזאת יש לענן בנוהל סביר של ענישת שוטרים, המפירים אותו. ענישה זו לא צריכה להיות מוגבלת למישפט מישמעתי. במיקרים של עדות־שקר, יש להביא את השוטר לפני בית־מישפט, כמו כל אזרח.

● ייתכן מאד שיש לבדוק את נוהלי ההדלפה של המישטרה, לפחות לגבי מהימנות המידע הנמסר לעיתון. העיתון צריך לפרסם מה שהוא משיג — אך עליו להיות בטוח כי המידע הבא מן המישטרה הוא מוסמך ואמיתי, ולא מידע מפוקפק, הנמסר כדי להאדיר את שמו של קצין פלוני או סמל אלמוני.

● חוק שיזכה אדם, שנעצר ללא סיבה מספקת, לקבל מן המדינה פיצויים על הסבל, הבושה וההפסדים שסבל, בהליך מקוצר.

אם תתקבל רפורמה כזאת, יפחת מיספר המעצרים בהרבה. עבודת המישטרה תתייעל ותשתכלל, וחנזק הנגרם לחפים־מפשע יפחת בהרבה — מבלי לפגוע במאומה בחופש־העיתונות.

בחזרה לעגלה ולסוס?

א וזם ההגיונות והיושר מחייבים להוסיף על כך כמה מילים גלויות.

כפי שניסינו להסביר בשתי הכתבות הראשונה בסידרה זו, חופש־העיתונות הוא „ערך עליון" — לא ערך מופשט, אלא ערך מעשי ביותר, יומיומי ותכליתי, הדרוש כדי לשמור על זכויות האזרח, להילחם בשחיתות ובשרירות, לפקח על הממשלה ולהבטיח את הפעולה התקינה של כל זרועות השילטון.

אולם כמו לכל דבר חשוב, יש גם לחופש־העיתונות מחיר.

העיתונות מורכבת מבני־אדם, שאינם טובים או רעים יותר מחבריהם. העיתונאים יכולים לשגות, לטעות בשיקול, ללקות באדישות או בחוסר־אחריות. כאשר מתפרסמות מדי יום ביומו מאות אלפי עובדות, אין זה מן הנמנע שכמה מן הידיעות לא תהיינה בדוקות כראוי, או כתובות כהלכה, או מסולפות.

זהו המחיר שהחברה נאלצת לשלם עבור חופש־העיתונות.

נקח, לדוגמה, את התנועה המוטורית בכבישים. כל מומחה יודע שהיא כרוכה בתאונות. חלק מהן אפשר למנוע. אך יש שיעור מסויים של תאונות־דרכים בלתי־נמנעות. שום פיצוי אינו יכול להשיב את החיים, ויש שבירור התביעות נמשך בבית־המישפט שנים ארוכות.

אולם אין אדם סביר בעולם המציע להפסיק את התנועה המוטורית ביגלל תאונות־הדרכים, וחזור ליומי העגלה והסוס.

הוא הדין לגבי תנועת־המידע. יש נזקים שאי־אפשר להימנע מהם. הם מצערים, אך הם כאין וכאפס לעומת התועלת הכבירה שמפיקה החברה מפעולתה התקינה של העיתונות. רק אוויל יציע לפגוע בחופש־העיתונות ולחזור לתקופת השמועות מפה־לאוזן, מפני שיש תאונות־מידע כאלה.

החברה משתדלת לצמצם את תאונות־הדרכים, על־ידי שיכלול הכבישים והמכוניות, הגברת החינוך וגם על־ידי חוקי־תנועה. אך הכלל הראשון הוא: החוקים צריכים לעזור לזרם התנועה, לא להפריע לו. החברה יכולה לצמצם את תאונות־המידע על־ידי שיכלול דרכי־המידע, נוהלים תקינים יותר, חינוך הכותבים והקוראים, וגם על־ידי חוקים. אך גם כאן: החוקים צריכים **לעזור** לחופש־העיתונות ולשכלל את פעולתה, ולא להיפך.

החוק המוצע לאיסור פירסום שמות החשודים פועל בכיוון הפוך. הוא פוגע בחופש־העיתונות במיגזר חשוב ביותר, ועל כן הוא פסול מעיקרו.

ככתבה הבאה בסידרה זו ינתח אורי אבנרי את המזומה לחוקק חוק נוסף להגברת חופש־העיתונות, באיצטלה של הגנה על „צינעת־הפרט."

הצטרפי אל ברטי-
במירוץ אל הכתר!!

פרס ראשון: טיסה ושבועיים בילוי

(כולל הכל) - בארה"ב!

ברטי אלון, המוכרת בדיזנגוף כנערת הזוהר ברכה שוואַרץ, הצטרפה לרשימת המועמדות של תחרות „מיס עירום ישראל — 1977"!

ברטי מהמרת גבוה! הפרס הראשון, בתחרות היופי הראשונה מסוגה בישראל, הוא התגשמות חלומה של כל יפיפייה ישראלית גזעית: טיסה לארצות־הברית ובילוי שבועיים על חשבוננו.

וזו רק ההתחלה!

„מיס עירום, ישראל — 1977" תהיה המועמדת שלנו לתחרות היופי הבינלאומית הגדולה ביותר בעולם: „מיס ניוד — אינטרנשיונל".

הפרס בתחרות זו: מיליון לירות במזומנים, מתנות וחוזי הופעה יוקרתיים!

גם את יכולה לזכות!

הצטרפי אל ברטי — במירוץ על הכתר העולמי!

גם את יכולה לזכות — על בטוח!

כי ברגע שאת עולה על המסלול, כאחת המועמדות הסופיות של התחרות — את כבר זוכה בפרס כספי ומתנות יקרות־ערך.

תחרות היופי הישראלית, המאורגנת על ידי „אשתר" — המפעל הישראלי לאירועים והפקות — בשתוף עם „מועדון קוראי בול" תתקיים בסוף השנה הנוכחית. במסגרת תחרות זו ייבחרו המלכות האיזוריות והסגניות של מלכת העירום הישראלית — כשכל בחירה ובחירה מגדילה את המלתחה האישית שלך ותורמת לך פרסים נוספים!

אם את צעירה ישראלית, מעל לגיל 18, חיננית וחטובת־גוף — זוהי ההזדמנות שלך! מלאי את התלוש הרצוף מטה, צרפי תמונת דרכון (רצוי צבעונית) ושלחי לפי הכתובת המלאה, או התקשרי טלפונית למספר טל. 261665 תל־אביב, בין 7—5 אחה"צ.

לכבוד
מועדון קוראי „בול", ת"ד 14296, ת"א.
הנני מבקשת להשתתף בתחרות לבחירת „מיס עירום — ישראל".
הנני מצהירה בזה כי הנני בוגרת מעל לגיל 18.
שם מלא: .....
כתובת: .....
גיל: .....
צבע עיניים: .....
צבע שיער: .....
מידות: .....
מיקצוע: .....
תחביבים: .....
חתימה: .....

במדינה

ההסתדרות

תמונות מן התערוכה

לוועד־הפיעל אין שמץ מושג, איך ולאן נעלמו ציורים ממיסדרונות ביתו

עוד לפני שמישהו חשד באשר ידלין ובאחותו, שהם מגלים עניין מיוחד באיסוף ציורים מקוריים של ציירים ישראלים, במיוחד כאלה שאין צורך לשלם עבורם, התעוררו חשדות מסוג אחר הקשורים בציורים.

היה זה כאשר היתגלה, לפני למעלה משנתיים, כי מתוך מאות ציורים, שההסתדרות רוכשת, כחלק מתרומתה לקידום אמנות הציור במדינה, נעלמו במרוצת השנים עשרות ציורים, ואיש אינו יודע להיכן.

המדובר היה בעיקר בציורים, שנרכשו ונתלו במיסדרונות בית הוועד הפועל של ההסתדרות. בעקבות פירסומים מביכים בעיתונות בנושא זה, מינה מזכ"ל ההסתדרות ביולי 1974 את חבר הוועדה המרכזת אברהם הסון, נציג הליברלים העצמאיים, לעמוד בראש ועדת־התמונות בוועד־הפועל.

מיד בישיבה הראשונה של הוועדה, בי מעמד חילופי הגברא של ראשיה, ביקש חסון לקבל רשימת מלאי של הציורים שבבעלות הוועד־הפועל. הוא לא קיבל. בקשתו הפכה תביעה בישיבה השלישית של הוועדה ואז הודיע כי יתפטר מתפקידו אם לא יקבל רשימת התמונות.

ארבעה חודשים חלפו מאז וחסון לא הצליח לקבל רשימה כלשהיא של הציורים. הוא פנה אז אל המזכ"ל, ירוחם משל, ותבע בדיקה. יחד עם זאת פנה חסון גם אל מבקר ההסתדרות, דרש את התערבותו בנושא, הודיע כי הקפיא את פעולות הוועדה שהועמד בראשה עד שיידע כמה תמונות יש לוועד־הפועל.

אין חשודים. רק בחודש מאי 1975 קיבל חסון את דו"ח מבקר ההסתדרות בנושא התמונות שבבעלות הוועד־הפועל. לפי הצעתו נבחרה ועדת תמונות חדשה והוצעו נוהלים חדשים לטיפול בתמונות, שלרכישתן מוקצבות עשרת אלפים ל"י בשנה. בשנה השוטפת, למשל, לא נרכשה אף תמונה, והתקציב הוצא לאיסוף, קיטלוג ושימור התמונות, שעוד נותרו מהרכישות בשנים עברו.

בתחילת חודש אוקטובר השנה, ביקש חבר הוועד הפועל, אורי אבנרי, דו"ח עדכני על מצב התמונות של הוועד־הפועל ואת מסקנות החקירה בדבר התמונות שנעלמו.

על פי תשובת יו"ר ועדת התמונות, הצטיירה תמונה עגומה. ברשימת המלאי של התמונות נמצאות 497 תמונות. 30 תמונות נעלמו. על העלמן של 6 תמונות נמסר לאדמיניסטרציה של הוועד־הפועל, על העלמן של עשר תמונות בלבד נמסר למישטרה. על 14 תמונות נוספות שנעלמו לא נמסר לשום מוסד. „אין שום הערכה לגבי ערכן המשוער של התמונות שנעלמו," הסביר חסון.

אולם על פי תשובת אברהם חסון מסתבר, שגם כיום אין לאיש בוועד הפועל מושג, איך ולמה ולאן נעלמו הציורים. „החקירה שנוהלה על־ידי מבקר־ההסתדרות," הסביר חסון, „השתרעה על פני תקופה של עשר שנים (1973—1963), ונתקלה בקשיים רבים בגלל נוהלים משונים, רכישת תמונות שלא על פי החלטת ועדת־התמונות, ומתן תמונות כשי למוסדות ואישים, שלא על פי החלטות הוועדה. דו"ח הביקורת לא הצביע על חשדות מבוססים לגבי הגנבים ושיטות הגניבה."

היה זה רק טבעי שבהעדר יכולת להגיע למסקנות כלשהן, תימסר תעלומת התמונות הגנובות לפיענוח חוקרי המישטרה. אבל מבקר־ההסתדרות לא שש לעשות זאת במקרה זה. ועדת־המבקר קבעה במסקנותיה: „היעלמן של 39 התמונות אינו יכול להימסר לחקירת המישטרה, בגלל הזמן הרב שעבר מאז אירע הדבר."

במקרים בהם התגלו ציורים אצל כמה אנשים, הועבר הדבר לוועדת הביקורת המרכזית. זו היתה צריכה לקבוע כיצד לנהוג בחברים שעסקו בעניינים הנדונים. איש אינו יודע מה נקבע. טען חסון: „לא השתתפתי בדיוני הוועדה בנידון ואיני יודע על המסקנות האישיות שהוסקו על ידה."

תשבץ העולם הזה 2047

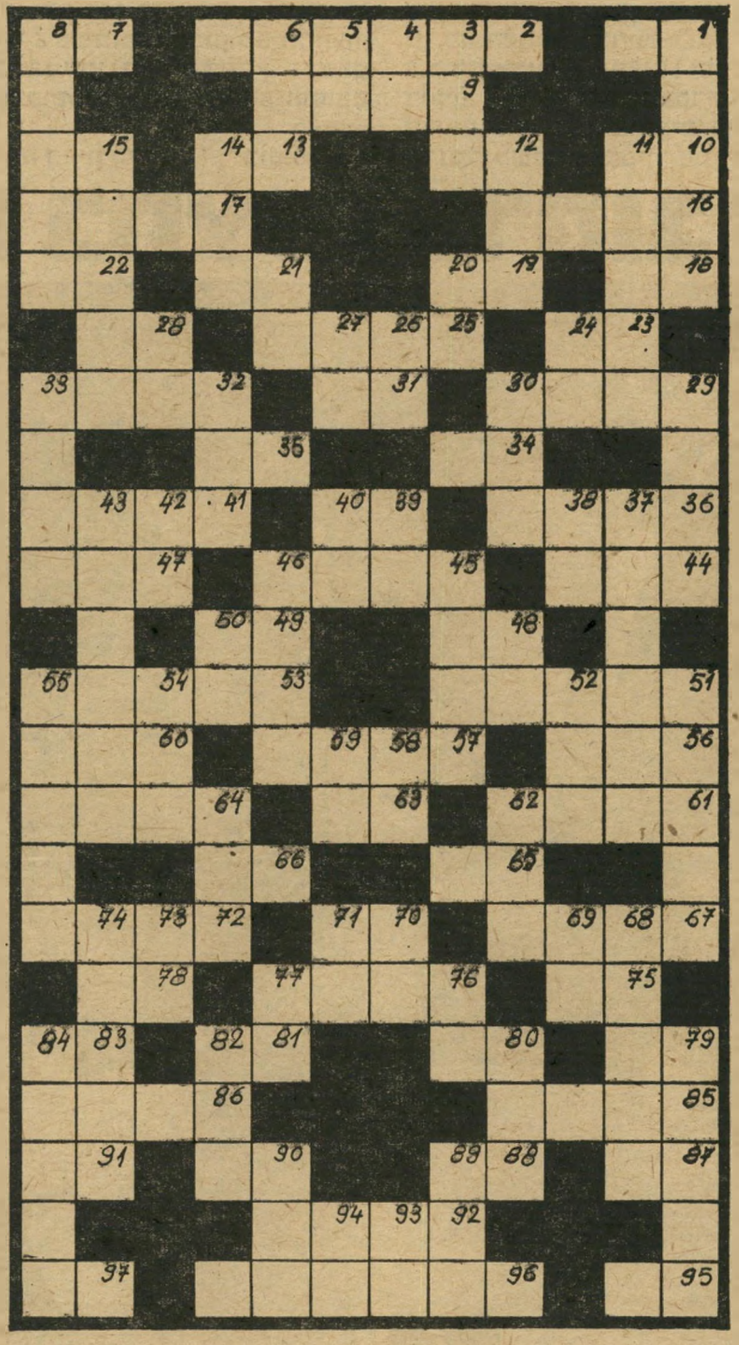

מאוזן:

1. גהר באיטליה; 2. שר־המטר בסיפורי־הילדים; 7. מבני נוח; 9. סוג ב'; 10 ראש, בערבית; 12. מהלך־ניצחון ב־משחק השחמת; 13. מטבע ישראלי (ר"ת); 15. גבבה; 16. יכלול, יאצור; 17. עטיפה דקיקה; 18. אדון; 19. כיוון ש־; 21. שים עצמך על כיסא; 22. כלי במישחק השחמת; 23. קיים; 25. חידלון; 28. מן השבטים; 29. גניחה עמוקה; 31. מילת־שלילה; 32. מחודשי השנה העיברית; 34. מסיר; 35. בתוכם; 26. מגורים; 29. מתרחש; 41. ...־שמיים! אוי ואבוי! 44. הפוגה קצרצרה; 45 שעדיין אינו בוגר על־פי החוק; 47. ריבע; 48. תנועת־מים בים; 49. כיסא־כבוד; 51. מיסגרת הדלת או החלון; 53. אוהל אינדיאני; 56. נרתע, בחל; 57. רוטן ומתלונן ללא־הרף; 60. מן האמהות; 61. שידה; 63. מילת־שלילה; 64. כעסו הבוער; 65. בן־בקר; 66. תרופה; 67. באשראי; 70. חיל־האוויר (ר"ת); 72. הודייה; 75. קוסם; 76. חומרי, שמן הזית; 78. מילת־תנאי; 79. אסקופה; 80. מושת על כל אזרח; 81. במזומנים, בלע"ז; 83. בוא הנה! 85. חלק־הפרי המכיל את הזרעים; 86. דייסה נימוחה בפה; 87. מסולם הצלילים; 88. אביון; 90. מלחין גרמני נודע (ש"מ); 91. תיבת־דואר (ר"ת); 92. בן נוסף להוריך; 95. בן־אדם; 96. עיר בגליל המערבי; 97. צאצא.

מאונך:

1. מחגי השנה העיברית; 3. ענף דק המשמש כשוט; 4. לא טעים; 5. סיר בלי „מיכסה"; 6. מיבנה במחנאות; 8. שהוציאו דיבתו רעה; 11. תחליף־סוכר; 12. מונרך; 14. שם מתקינים את היין; 15. פטיש כבד; 20. מטבע יפאני; 21. רך בצאן; 24. מגיד; 26. חזר; 27. מנעול פטנטי; 28. מספיק; 29. מעשייה; 30. הרשאה; 32. בהרת־קיץ; 33. בעלי־בינה; 37. מכינויי בירת ישראל; 38. סוף בלי התחלה; 39. שן־הפיל; 40. עבירי; 42. קידומת הולנדית; 43. רחבה קטנה; 45. מכור למישקי־הקלפים; 46. מוכן; 48. גוף; 50. כן, בספרדית; 51. תולדה, היסק; 52. צוער; 54. מימטר; 55. שאון, אנדרלמוסיה; 58. רחמנא־ליצלן (ר"ת); 59. בעל־גאווה; 63. חלוש; 64. כלי־קיבול לנוזלים; 68. בירת־אוגנדה; 69. שנולד טרם זמנו; 70. מרגיש; 71. מן ההוריס; 73. נהר באפריקה; 74. כלי־שיט קטן, משמש בנהרות; 76. מחוספס; 77. בהמת־משא טיבטית; 79. מעוצר בצורת חציירח; 80. היורה הא כזה; 82. דג־נהרות; 84. שליח־ציבור; 89. ...־בשר, קרוב־מישפחה; 90. בכי, אבל; 93. לא קר; 94. מכינויי האלוהות.

קשקשת 2047

הפעל את דימיונך ונסה למצוא לציור שלמטה כותרת מתאימה, אשר תסביר מה אתה רואה בו. הצעות לכותרות יש לשלוח לפי הכתובת: „קשקשת", ת.ד. 136, תל־אביב. ההגדרות הקולעות ביותר תפורסמנה, ובעליהן יזכו בכרטיס כניסה זוגי לקולנוע **דרייב־אין** בתל־אביב, קולנוע־המכוניות היחיד בישראל.

קשקשת 2045

● נדנד, נדנד, נדנד. אולי עוד טיפה תרד!
אריק זיכריון, רח' מנדלשם 25, תל־אביב

● רבינוביץ למשל: הבא עוד פח ריק, עדיין נשאר מה לסחוט ממנו
משה מושקוביץ,
שכ' רמב"ם 10/3, חדרה

● בכיים של ותיקי היישוב.
יואב בן־נאים, רח' ריינס 5, הרצליה

● טיפין־טיפין — אופן. הפיצוי לנזקקים על ההתייקרויות.
יצחק גרום, ת.ד. 3151, בת־ים

● כך הגיבה סינודינה, אלופת אי־טליה בכדורסל, על הפסדה למכבי ת"א.
יעל גלבזדה, רח' גרי צדק 6, יפו

השבוע בדרייב אין
בשעה 5.30
וולט דיסני
„הרפתקאות בחוואי"
בשעות 7.30—9.30
„שני שלומיאלים באפריקה"

אנו מחפשים בתים חמים עבור חתלתולינו החמודים
אגודת צער בעלי חיים

רחוב פלמח 80, יפו, טל. 827621.

מקרה ביש. הגיע הזמן לשלם והארנק ריק ממזומנים. על מקרים כאלה חשבנו כאשר פתחנו, לפני 6 שנים, את הבנקומט הראשון שלנו בדיזינגוף. אז היה זה הישג טכנולוגי, לא רק בארץ, אלא גם בעולם. היום כבר פועלים 23 בנקומטים ברחבי הארץ ונוספים יבואו בעקבותיהם.
זוהי דוגמא כיצד בנק לאומי מפתח רעיון חדשני. אך בנקומט לא היה החידוש הראשון שהביא בנק לאומי לשדה הבנקאות בארץ. גם לא האחרון. ה"חיש-בנק", ה"אשנבכל" (TELLER), כרטיס – ב.ל.ל. וחידושים נוספים החוסכים עמידה בתור או הליכה לסניף, בנקים אחרים באים בעקבותינו. אדרבא אנו לא שומרים זכות יוצרים. אבל אנו שומרים את הזכות להתאמץ ולמצוא דרכים חדשות לשפר ולשכלל את השירות בשבילך הלקוח.

זה קרה בחצות ברחוב דיזנגוף.

שלך בכל מקום

בנק לאומי

לישראל בע"מ

פרסום א' 6105

לפני 25 שנה

גליון „העולם הזה" שיצא־לאור לפני 25 שנה בדיוק, התמקד כשביתת־הימאים — אחד המאורעות הגדולים בתולדות המדינה. „העולם הזה" היה אחד התומכים העיקריים של „המרד על הים". עורך „העולם הזה" תיאר את מרירת הימאים, תוך שאלת הסיבה שהביאה את חניכי עליה כ' להניף את נס המרד ולנטוש את אניותיהם. בכתבה כת שלושה עמודים בליווי תצלומים, הוצג מרד־הימאים. בין השאר נכתב על המרד, ועל מנהיגו: „המצב שנוצר במיקרה זימן יחד את כל הנתונים הדרושים למהפכה, מאותן מרידות אשר ימאי כל העולם, בני אחד המיקצועות ההרפתקניים ביותר, התפרסמו בהן. היתה קיימת אי־שביעות־רצון כללית, מרירות, הרגשה של בגידה. היה קיים חוג של אנשים, שחבריהם כיכדו אותם כמובי הימאים, שהיו מוכנים ליזום את העניין. היה חסר רק דבר אחד: מנהיג. הוא נמצא.

„נמרוד אשל, קצין שני באחת האניות, הוא הטיפוס המושלם להנהיג גוף של ימאים. בן 26, בעל עבר פלמ"חי, מבצע פעולות נועזות בימי עליה ב', בן למשפחה השייכת לתנועת־העבודה וקרוב של משה שרת ואליהו גולומב, גבה־קומה ורחב־חזה, אהוב על כל הימאים שהכיר אותו. הדיעה כללית: בחור כארז, ימאי אמיתי, קצין טוב, חבר טוב. חוץ מכל הנתונים האלה חנן הטבע את נמרוד בנתון נוסף: הוא יודע לדבר, לשבנע, להלהיב, לזרוע אמון וביטחון עצמי בחבריו..."

כשער הגליון: עורך רפפורט, שדר, ברזן, שחקן, מבקר, ועיתונאי ששב מסיור מגבית באירצות־הברית. הוא משמש כיום כקונסול להסברה בניו־יורק.

„העולם הזה" 734
תאריך 22.11.51

ח"כ בן־אשר: ההתנוונות

החלה מפני שהמנהיגים חדלו לשמש דוגמה אישית להמונים ✶ „האם בחימן היו לכם ברזים בכל בית?" ✶ „אני לא מנוול - אני נכה!" ✶ בחינת־הבגדות של יגאל אלון

עמוד הפתיחה לכתבה הראשונה על שביתת־הימאים הגדולה

המעמד השני

„סלח לי, אדוני!"

מול הכניסה לבת־שלמה, המושבה ותיקת־הימים המנמנמת בהרי אפרים, עצרה מכונית צבאית נהוגה בידי סגן־אלוף. הקצין פתח את דלת המכונית, עשה סימן לאיש העומד ליד הכביש ומחכה לטרמפ — להיכנס. הלה, תימני כבן 35, לבוש באוסף בגדים מגוון ביותר, כששתי פיאותיו מתנדנדות עם כל צעד, נטל את שק הקש שהיה מונח לרגליו, ונכנס ליד הקצין.

בדרך סיפר שהוא תושב הכפר אום־זינאת. הקצין שהראה ידיעה עמוקה בענייני הסביבה, שאל אותו מדוע עזבו כה הרבה תושבים את הכפר בזמן האחרון. „הרי זה מקום טוב מאוד, ויש בו מטעים גדולים עוד מימי הערבים," הוא הוסיף.

„קשה מאוד לחיות שם," ענה הטרמפיסט. „זה רחוק מן העיר, ואין שם ברזים בבתים."

„האם בתימן היו לכם ברזים בכל בית?" שאלו הקצין.

„סלח לי, אדוני!" ענה הנוסע נפגע. „אני לא מתימן, אני מעדן!"

העם

דרושה: דוגמה אישית

בה בשעה שחוגים רחבים בנוער החלו נרתמים לפעולה ציבורית גדולה לתמיכה במרד הימאים, שראו בו מילחמה של הכוחות הצעירים בהתנוונות המוסרית הגוברת והולכת, החלו גם טובי הצעירים במיפלגת־השילטון תור־הים על סיבות ההתנוונות, ומחפשים דרכים לתיקון ולחידוש.

מאמר צנוע שהופיע ביריחון מפא"י, מולד, עורר רעש מיוחד, והירהורים עמוקים בלב ותיקי־המפלגה. חיים בן־אשר, חבר־כנסת מפא"י, בן 36, מייסדי גיבעת־ברנר, סרג'נט בצבא הבריטי וסרן קרבי בצה"ל, נמוך, מושקף, ודומה למורה בית־ספר תיכוני, ניגש ישר לעניין. טוען בן־אשר: ההתנוונות החלה מפני שהמנהיגים חדלו לשמש דוגמה אישית להמונים. מנהיגי העליה השניה חינכו דור מפני שהיו אנשי התישבות, הקריבו את נוחיות חייהם, עבדו במו ידיהם. התרופה להתנוונות: על חברי־הממשלה, אלופי־הצבא, מנהיגי המשק והרוח לחזור להתיישבות, להיות שוב חברי קיבוצים וקבוצות, להקריב בעצמם לפני שיבואו לתבוע קורבנות מאחרים.

„אם ההנהגה העם לא תמצא את מקומה הטבעי בהתיישבות החלוצית לצורותיה... איני רואה נקודת־מוצא לזינוק חדש ולתנופה המחדשת את חיי־המדינה... ראשי הממשלה, מפקד חיל־האוויר, נציגי העם, האחראים למדינה, מקומם בקבוצה."*

השוק השחור

„אני נכה!"

„דחוף! יותר חזק! צפצף עליה!" צעק בחור מגודל, בעל שיריים בהצביעו על אשה עם תינוק בזרועותיה. הם עמדו כולם, כאלף איש במיספר, כשפלגי זיעה ניגרים מפניהם, דחסו זה את זה בכוח של גוש בשר אחד ארוך ומזדנב אל מעבר לחצר הקולנוע, בצעקות, קללות ותיגרות ידיים.

הסרט שמשון ודלילה נכנס לשבוע הרביעי להקרנתו. הנהלת הקולנוע (אסתר) ביטלה את שתי ההצגות הנוספות מסיבת מחסור בכוח־אדם של עובדי־הקולנוע. לכן השתולל כוח־האדם בחוץ, ליד הקופות; יותר מאשר בשלושת שבועותיו הראשונים של הסרט. קבוצת נערים, אשר על פי כל הסימנים הפיסיים חייבים היו להיות בבתי־הספר, השתחררה מדי פעם מפתח הקופה, ובידיהם ארבעה כרטיסי־כניסה (המכסימום לאדם), ניגשו אל הבחור המגודל, מסרו לידיו את הכרטיסים ומיהרו לתור, להידחק מחדש. המטרה: הקופה. הסיבה: ראשי הקבוצה, הספסר, משלם להם שבין ותקילין רווח נקי של חמישים פרוטה הכרטיס.

לעת ערב ניגש זוג צעיר לקופת־הקולנוע. הם ביקשו כרטיסים. „איפה אתם חיים?" שאל הבחור המגודל בלעג, כשהוא נשען בנוחיות על סורגי הקופה. „כמה כרטיסים אתה רוצים?"

„כמה זה עולה?" שאל הצעיר. „שתי לירות כרטיס. מקום טוב על היציע!"

„אתה מנוול!" אמרה הצעירה.

„אני לא מנוול." הצעיר הוציא תעודת נכה־מלחמה מכיסו. „אני נכה!"

הקרייה

„בשביל מה אזי יושב כאן?"

כשפשטה בקרייה* השמועה כי יצחק צ'יז'יק, בן למישפחת הצ'יז'יקים האגדית, שמצבות בניה מהוות סימני־דרך במילחמת היישוב**, התפטר מתפקידו החלוצי כראש מינהל הנגב, אמר פקיד גבוה: הוא עשה בשכל.

אף כי גם מקורביו של צ'יז'יק (שתמנה בינתיים כמנהל נמל תל־אביב) לא ידעו את הסיבה הסופית להתפטרותו, הרי היה רקע היה ידוע למדי לכל הפקידים־הבכירים: אכזבה גוברת והולכת.

הפקיד הגבוה, בעל דרגה י"א (שתי דרגות מתחת לדרגת השרים), בעל כוח השפעה באחת מנקודות־המפתח של הממשלה, שאל את ידידו: „מה יש לי? אחרי ניכויי מס נשארו לי 85 ל"י לחודש. חבריי אומרים שאני משוגע. אנשים פחות מוכשרים ממני, שהתחילו מפחות, הרוויחו רבבות לירות בעסקים. בשביל מה אני יושב כאן?"

גם אותו פקיד הודה: לא המשכורת היא העיקר. „אני יכול להתקיים על מעט. לצחוק על אחרים שהפכו בורגנים. אולם חסרה לי הרגשת הסיפוק מעבודתי. הקהל חדל להעריך התמסרות. העיתונים מתנפלים עלי ועל מעשי מבלי לדעת, לרוב, במה מדובר בכלל. מקור הרעה הוא, כמובן, שבירידת המוסר הכללית נראית כל הקרבה־עצמית כמעשה טיפשות, וגם הפקידים המסורים ביותר מתחילים לפקפק אם אומנם אין הם תמימים מדי."

כשהשמיע קול ישראל הודעה שישנן מישרות פנויות במישרד ראש־הממשלה, והזמין מועמדים, היתה העובדה המתמיהה לא מיספר הפקידים שהתפטרו, אלא המיספר שנותר בתפקיד.

אנשים

● אחרי שסיים שנת־לימודים אחת באוניברסיטת לונדון, החליט **יגאל אלון**, מפקד הפלמ"ח שהפך סטודנט לכלכלה, לעבור לאוניברסיטת אוכספורד, החשובה והמכובדת באוניברסיטאות אנגליה. למרות שכחניך בית־הספר־החקלאי על־שם כדורי חסר תעודת־בגרות מתאימה, הקלה הנהלת האוניברסיטה בקבלתו, תוך התחייבות מצידו של הסטודנט, שהיה אלוף פיקוד* לעמוד בבחינות־השלמה במהלך שנת־הלימודים.

● במהלך דיון בכנסת שהיה רצוף בקריאות־ביניים, נמאס הדבר ליו"ר הוותיק, **יוסף שפרינצק**, שלא הצליח להשתלט על המצב. הוא צעק לעבר הח"כ הערבי של מפ"ם, **רוסתום בסטוני**, היושב בכנסת ארבעה חודשים בלבד: „חבר הכנסת בסטוני, כבוד לירושלים־ראש! את זה צריך ללמוד, ואתה עוד לא ישבת בשום פרלמנט!"

● ראש עיריית חיפה, **אבא חושי**, סיפר לחבריו במועצת־העיר בגאווה על הצלחת מיבצעיו, וציין במיוחד את עקירת נגע הצפירות, שנתקבל לאחר־מכן בכל שאר הערים. אולם באותו רגע פתחה מכונית, שחנתה ליד בניין העירייה, בצפירה רבתי, והפרה את האשלייה.

● **אפריים איילון**, ממנהלי קייזר פרייזר** החיפאי, סיפר, בשובו מתצוגת־מכוניות בצרפת, בשמו של סוואר בנמל מארסיי: „לכל הרוחות, לפני שלוש שנים העמסנו נשק לישראל, ועכשיו אנו כבר פורקים מכוניות ממנה."

● במסיבת־עיתונאים שערכה מישרד־התנועה בתל־אביב, הציע **אברהם לומברג** (בומבה), איש שערים, יומן פועלי אגודת־ישראל, שזכה לכינויו בגלל מיגהו להתפרץ בין עיתונאים ולבשר: „היום יש לי בומבה (פצצה) בעיתון!" להרחיב את שטח ההסברה נגד המוות־בדרכים גם לבתי־הקולנוע. העיר איש דבר **דן פינס**: „למה לא בבתי־כנסת?"

---

* אלון היה מפקד פיקוד הדרום במילחמת־העצמאות.

** מפעל להרכבת מכוניות אמריקאיות, שהחל את פעולתו כמה חודשים קודם לכן.

* הכוונה לקריה בתל־אביב. לפני 25 שנה שכנו שם עדיין מרבית מישרדי הממשלה.

** בין השאר: שרה צ'יז'יק מגיבורי תל־חי, ואפרים צ'יז'יק ממגיני חולדה.

* זמן מה לאחר מאמרו זה פרש ח"כ בן־אשר מהחיים הפוליטיים, ועבר להתגורר באילת.

עמר שני

עמוס קינן על: כנס בית־השיטה. חיים גורי. אברהם שלונסקי. נתן אלתרמן. משה שמיר. אהרון מגד. ז'דאנוביזם. גבריאל מוקד. ומנחם פרי

חמצית הבורות והשיקריות הישראלית

נפש־חצוייה כסימן־היכר תרבותי־מסחרי

● בארץ יש הרבה שקרים. שקרים גדולים, בינוניים וקטנים. אחד השקרים זו החלוקה בין שמאל לימין. בשנות ה־40' היו תנועות־השמאל בעולם הגדול אנטי־אימפריא־ליסטיות, ותנועות־הימין משתפות־פעולה עם הקולוניא־ליזם. המקום היחיד בו שיתף השמאל פעולה עם הכובש־הזר, והימין גילחם בכובש־הזר היה בארץ־ישראל. מפ"ם שהיתה אז השומר־הצעיר, היתה בעד ציונות, סוציאליזם ואחות־עמים, בעד הציונות־הגדולה והסוציאליזם־המתפכנ־, שיתפה־פעולה עם השלטון־הזר ועם הבורגנות־היהודית־הבינלאומית ששיתפה־פעולה עם השלטון־הזר. אותו ה־דבר היתה גם תנועת אחדות־העבודה, אם כי עם נופך קצת יותר אקטיביסטי, נוסח חיים גורי. מה שמציין כבר אז את החיים־גורים של אותם ימים מציין אותם היום. להיות בתוך חרא אבל בצורה כאובה וכואבת. אנשי אחדות־העבודה של אותם הימים היו ממוסדים, ממוש־מעים, סרו למרות המוסדות־הלאומיים — אבל עם כאב בלב. הרבה כאב בלב. היתה להם תמיד נפש־חצויה. הנפש־החצויה היתה סימן־היכר התרבותי והמסחרי ש־להם, אבל איכשהו הנפש שלהם לא היתה חצויה עד כדי טירוף. הם אף פעם לא קפצו מהחלון. הם לא קפצו ממקום טוב למקום גרוע. החיים־גורים של אותם ימים נפשם היתה חצויה, לא עד כדי לעבור את הגבול מן הממסד אל האנטי־ממסד.

● בית־השיטה של היום זה נסיון־נואש להישאר עדיין בצד הטוב. לעשות תעמולה בציבור שהצד הטוב הזה הוא הצד הטוב, כאשר כל המדינה יודעת שזה הצד הרע. מה שיותר עצוב פה זה שזה זרייט־חול בעיני עצמם. הבריות לא קונות את זה. אם יש דבר בארץ שהבריות לא מצפות לו היום בכלל זה שנפשות־טובות מתנועת־העבודה יצילו את המדינה. תנועת־העבודה הסתאבה. שום ישועה אינה יכולה לצמוח ממנה. לכן אין לי עניין להיכנס לתגובה אישית לחיים גורי. לכן לא איכפת לי שהוא תקף אותי מתחת לחגורה.

● יש מחלוקת ביני לבין חיים גורי. הוא טוען שאנחנו עומדים מאותו צד של המיתרס. אני טוען שאנחנו עומדים משני צדדים של המיתרס. מיתרס עקרוני שלא קיים מאתמול ותוקפו לפחות כשנות־המדינה. ואני עומד מאז ומתמיד, מכל הבחינות — ציבורית, תרבותית וסיפרותית — מהעבר השני של המיתרס. בשבילי חיים גורי, לא כאדם — אלא כמשורר, סופר ואיש־ציבור — מסמל את כל הדברים להם אני לא מסכים במדינה הזאת. זאת אומרת, כל הרע שיש במימסד־הישראלי, אולי אפילו גם כל הטוב במימסד־הישראלי, מגולם בו ובשכמותו. ואני מתנגד להם טוטאלית. לטוב ולרע שבהם. והם הצד השני של המיתרס. אני לא הייתי בפלמ"ח, וזה לא מיקרה שלא הייתי בפלמ"ח. אני לא מצטער שלא הייתי בפלמ"ח — אני גאה שלא הייתי בפלמ"ח. לא הייתי בפלמ"ח מפני שהייתי במקום שנראה לי הרבה יותר חשוב — אני הייתי בלח"י. כשאני הלכתי ללח"י, חיים גורי הלך לפלמ"ח. הוא ראה בזה שליחות. אני ראיתי שליחות במה שאני עשיתי. במבט לאחור יש תמיד נטייה לראציונליזציה. „כל אחד עשה את המוטל עליו". אני נגד ראציונליזציה. אני לא חושב שכל האנשים עשו את כל המוטל עליהם. אנשים עשו לפי בחירה, והוא בחר את הבחירה הרעה. אני לא מקבל את כל הראיה־העצמית של הדור של חיים גורי את עצמו. קראתי את הספר המשוגע וקראתי את ה־שירה של גורי. הלטיפה־העצמית על לחי והטפיחה־העצמית שלו ושל בני־דורו על שכם, הן לא מוצדקות. אני לא רוצה להגיד שזה נרקיסים. נרקיסיזם מוצדק הייתי יכול להבין. כל התמונה־העצמית של בני־דורו של גורי איננה נכונה. אני חושב שהם לא בלונדי־גבוה־ותכול־עיניים. אני חושב שהם לא ענק־כל־יכול.

חיים גורי לא השתתף בקרב על ציפור־הנפש

● מאז מלחמת־ששת־הימים יש קו־גבול שחוצה את אנשי־הרוח בישראל. קו של ארץ־ישראל־הגדולה והשלי־מה, וקו שהוא ההיפך מזה. קו החותר להכרה גם בזכויות הפלסטינים, נסיגה, ושלום עם העולם־הערבי. החיים־גורים הם נושאי־הדגל של ארץ־ישראל־הגדולה. אין ספק שאותו שיכרון שנולד ביוני 67' אחראים לו לא רק גנראלים, אלא כל אותם אנשי־רוח שהצטרפו לארץ־ישראל הגדולה והשלימה. אני חושב למשל את משה שמיר, לאדם יותר ישר והגון מחיים גורי. שמיר הסיק מזה לפחות מסקנה הגיונית, והלך עם תנועת־העבודה שלו לליכוד. מבחינה פוליטית מקומו של חיים גורי הוא בסיעת „לעם".

● משנת 48' ועד היום היה זרם של אנשי־רוח ב־מדינה, שדרש שוויון־זכויות־מלא לערבים, שדרש את סגרציה של הערבים בכל מערכות־החיים. זרם שתבע את ביטול המימשל־הצבאי, והצנזורה על הערבים. חיים גורי לא השתתף בכל הקרבות האלה. לא ירה בהם אף ירייה אחת. אם הוא שואל איזה הם הקרבות שאחרים היו והוא לא היה בהם — זה הקרב הגדול. הקרב על ציפור־נפשה של האומה הישראלית, שבו הוא לא השתתף ולא ירה ירייה אחת. ליהפך, אם הוא ירה — הוא ירה מן הצד השני והבלתי־מוסרי של המיתרס.

● לחיים גורי ולדומיו יש הגדרה ערמומית מאוד של מה זה להיות במימסד. מכיוון שגם אתה נושם אוויר, גם אתה במימסד. מכיוון שאתה צריך לאכול שלוש פעמים ביום, הרי אתה ממילא גם במימסד. אבל זה לא עובד. מפני שאם לא היית רוצה להיות במימסד ממילא לא היית יכול לאכול, לא היית יכול לנשום. הוא חושב שכל ה־אנשים "ללא הבדל דיעה והשקפה חברים באותו מימסד. באותו מימסד חבר אותו שר שעשה מעשה של אווילות, אם לא בזדון, והסאטיריקון שלמחרת בבוקר מותח עליו ביקורת, בעיתון או בטלוויזיה.

● זה שהחברה־הישראלית נותנת לי להתבטא, אומר שאנחנו נמצאים באחת מהצורות של דמוקרטיה. לא אחת הצורות המכובדות ביותר או המושלמות ביותר. בדרך־כלל לאנשים שאינם במימסד, אף פעם לא נתנו להתבטא בעיתונות־הרשמית. מה שקרה, קרתה פשיטת־רגל זוחלת של המימסד. הוא איבד את השליטה על אמצעי־התיקשורת. כדי להכריח את האנשים לפתוח את הכפתור היחידי שקיים במדינה הזאת, מוכרחים מפעם לפעם לתת לאדם לא־מן־המימסד להתבטא. אני איני רואה בזה מעשה־חסד מצידם של גורי ודומיו. גם לא הענקת מעמד־שווה לי ולהם במימסד. אני וידידי החושבים כמוני, לא בוערד־המנהל של רשות־השידור, לא במועצה־לתרבות־ולאמנות. אנחנו לא האנשים שקובעים מי ייצג את ישראל באיזה שטח שלא יהיה.

● מעניין, שכל אותם אנשי־רוח בישראל שמאז מלחמת־ששת־הימים, אם לא לפני זה שדיברו בקול שונה לחלוטין מקולם של בני־דורו ושיכבתו של גורי, אינם חברים במימסד, ולא מיוצגים בו. ואם הם הגיעו לכלל התבטאות בישראל, זה למרות המימסד, למרות המיכשולים שהמימסד הניח, למרות שהמימסד לא ראה זאת בעין יפה, ואין לו ברירה אלא לקבל את זה. וזה לא בחסד, זה ניכבש במאבק. המאבק עוד לא התחיל, והמאבק יסתיים כאשר המימסד הזה כולו ייעלם, ותבוא חברה ישראלית אחרת. והחברה הישראלית האחרת לא תבוא מאותם האנשים שהביאו אותנו עד הלום. בעיני נחשבים החיים־גורים לאלה שהביאו אותנו עד הלום. הם לא התמרדו כאשר צריך היה להתמרד. הם התהלכו בתלם של דור־המייסדים, של תנועת־העבודה. לא התמרדו בדור־המייסדים, לא בתורה של דור־המייסדים ולא בדוגמאות שהם הציבו, לא בסטנדרטים שהם קבעו, לא בדפוסים שהם המציאו. הם קיבלו על עצמם להיות התדמית של החלום־הציוני שנחלם ביד האבות־המייסדים — וכך הם ראו את עצמם. הם לא התמרדו אז, הם לא נקפו אצבע מאז — וכאשר דור־המייסדים מת מוות־טבעי נוכחנו שדור־ההמשך, הדור של הגורים, הוא דל ברוחו, עני מ־מעש, ותרומתו לחברה־הישראלית היא עלובה מאוד. מהם לא תיצמח הישועה. הישועה לא תיצמח מהגורים בבית־השיטה. אני בהחלט מעמיד את שכונת מוסררה מול חיים גורי, ואין שום צורך שאני אגור במוסררה כדי להזדהות עם האנשים במוסררה. גם אני וגם הם — איננו במימסד. איי לי שום דבר נגד קיבוץ בית־השיטה. אבל מצחיק אותי שאלה שבאים עכשיו להציל את השיטה, נסעו לבית־השיטה. הם יכלו למצוא בית יותר טוב.

עמוס קינן (49), סופר, מחזאי וסאטיריקן. חבר לח"י לפני קום המדינה. כותב קבוע בכתב־העת „אל"ף" (50—1949); „עוזי ושות' " ב„הארץ" (1951); „בשו־טים ובעקרבים" (1952); „זה האיש" מוצג בפאריס (1956); „האריה" מוצג בגנואה, בולוניה ופוזנאן (1959); „החובה" מוצג בספולאטו (1961); הספר „חורצי־לשון" עם ציורים של אלשינסקי, „הבלון" מוצג באוברהאוזן, הספר „בתחנה" (1962); מחזותיו: „חר־כבת האחרונה", „אולי רעידת־אדמה", „חברים מספרים על ישו", ו„כי עודני מאמין בך" הוצגו בישראל. ספרים נוספים: „הדלת הכחולה" (1972) ו„שואה 2" (1975). את הדברים הבאים אמר, בראיון מיוחד שנערך עמו, בתשובה לשאלות „נמר של נייר".

מונולוג

אדם שלא רואה אמת אינו יכול לכתוב אמת

● קראתי את הספר־המשוגע כאשר הוא יצא. הוא לא דומה בכלל לשום דבר שאני מכיר. נולדתי גם כן בתל־אביב. אני בן לדורו של גורי. הדבר היחידי שהספר הזה מזכיר לי זה איך גם אז, וגם באמצע, וגם כיום, האנשים האלה רואים את עצמם ואת סביבתם. את המישקע ש־נישאר לי מהספר־המשוגע אפשר לתמצת אותו ככה: עוד כשהיינו קטנים, היינו ניפלאים, ומעט היינו ניפל־אים, כי היינו כה יפים, ומדוע היינו כה יפים, כי היינו כה טהורים, כי פשוט היינו גדולים, ולמה אנחנו היינו גדולים, היינו גדולים מפני שאנחנו גם הבנו, מה גודל המשימות שעמדו בפנינו, וגם לא נתעצנו מלתת את נפשנו עליהן. נקודה, פה ניגמר הספר־המשוגע. אבל לא ראיתי בתוך הספר־המשוגע הזה, למשל, קטע דיאלוג אחד שמוכיח את גדולתו, או את טוב טעמו, או את שיכלו, או את מהותו, או את אופיו של איש ממשתתפי הספר הזה. כתוב שם שהאנשים היו גדולים ונפלאים, וזה חוזר כל הזמן ככה. אני לא מקבל את זה. אין בספר שום

הוכחה לדבר. בעיני הספר־המשוגע זה אולי המצבה, שהדור־הסיפרותי של הפלמ"ח העמיד לעצמו.

● בהשוואה לספרים של מוסינזון, נתן שחם שאגב, אדם הקורא עברית היום, אם יקרא את הספרים האלה, הוא לא יאמין שאי־פעם ניכתבו בשפה־העברית דברים כאלה, לא יאמין שאי־פעם ניכתבה שפה־עברית כל־כך קלוקלת, כל־כך שיקרית כמו השפה שלהם. עכשיו נשאלת השאלה: מדוע אנשים שנולדו בארץ ודיברו עברית, אזניהם לא שמעו את השפה שהם דוברים. מדוע הם כתבו שפה שאזניהם לא שמעה אף־פעם? מפני שהאנשים האלה חיו בתוך מערכת־שיקרית. וכשהם חיו בתוך מערכת־שיקרית גם השפה שלהם היתה שיקרית. יש קשר בין שפה, סיגנון, תוכן ומהות. וכאשר אתה קורא את השפה הספסדרו־מישנאית כפי שהם כתבו בתקופה ההיא אתה מתקשה להאמין. ומדוע פסבדו? מפני שהם בורים ועמי־הארצות, ולא יודעים לכתוב בשפה־מיקראית, ושפה מישנאית. חירשים וערלי־אוזן — ולכן הם גם לא יכולים לכתוב בשפה־מדוברת. אני לא מכיר צירוף־סיפרותי גרוע יותר מבור־שקרן.

● התמצית של הבורות והשיקריות הישראלית ה־סיפרותית — היא סיפרו של חיים גורי הספר־המשוגע. לא ראיתי מוגומגט יותר גדול מזה לשיקריות של ה־סיפרות־הישראלית. מדוע שיקריות? לארצישראלי של התקופה ההיא היתה הזדמנות יוצאת מן הכלל להתוודע אל הסיפרויות הגדולות של העולם. אבותינו באו מכל הארצות ודיברו בכל השפות, וידעו גם עברית היטב, ולכן תירגמו. אז היה לנו מזל. כילד לא היה לי קשר אל הסיפרות העברית. סיפרות העיירה נראתה רחוקה לי, ואת ניצני הסיפרות־המקורית כאן לא אהבתי. בשנות נעורי סלדתי במיוחד מכל מה שקשור בשלונסקי ו־תרומתו לתרבות העברית. חשתי התנגדות עמוקה של נאנס, לעברית ששלונסקי רצה להמציא וכפה אותה על כל תלמידיו. סופרי דור־הפלמ"ח הם צאצאים־לשוניים של שלונסקי. שלונסקי היה לפי דעתי חסר כל חוש־לשוני לחלוטין. זה נשמע מוזר להגיד על אדם שידע כל־כך הרבה מילים בעברית, שלא היה לו חוש לשפה־העברית. שלונסקי ידע מילים עבריות הרבה יותר ממני. שלונסקי היה חירש ומעולם לא שמע את השפה־העברית. ומה שהוא לא שמע הוא לא ידע לכתוב, ועל־כן לא רק שהוא לא השתלב בתחיית־השפה אלא שהוא הפריע לתחיית־השפה.

● זה לא מקרה, שבן־אדם כמו אביגדור המאירי, אני מרגיש אליו הרבה יותר קירבה מאשר אל שלונסקי, והוא לא ידע הרבה מילים כמו שלונסקי. אבל היתה לו אוזן בלתי־רגילה להתפתחות של השפה. האוזן חשובה יותר משליטה־אנציקלופדית במקורות. אביגדור המאירי הוא סופר של אמת, יותר ממרבית הסופרים בני־דורו. המאירי היה בן לדור־אבות שהייטיב לחבין את מצבו, ושמע באזניו את המתרחש. אני לא מאחל לאף אדם בעל־כישרון להשתייך לדור־אבות. אני מבין מדוע כולם ניתלו בעגנון. הרייקנות תמיד שואפת להתמלא במשהו. וזה מצחיק מאוד לראות רייקנות מתמלאת בעגנון. עגנון איננו יכול למלא שום דבר שאיננו עגנון. עגנון זה דבר אוטנטי שעומד על מורשת. וכאשר עגנון כותב את ה־שפה העברית שלו, שהיא בהחלט שפה לא־מדוברת, הוא עושה את זה במודעות מוחלטת, וגם מסביר את זה ב־ספר־המדינה מדוע הוא משתמש בעברית הזאת. הוא אומר שזו שפת־הדורות שהיו ושפת־הדורות שיהיו, כלומר, לעגנון יש חזון — והוא חושב שפעם ידברו בשפת־הדורות שהיו. הוא יודע שהיום לא מדברים ככה. הוא ידע שהוא לא כותב בשפת הדור שלנו — והוא האמין. הוא גם כתב על הארץ בצורה לא־שיקרית. הוא לא היה באחדות־העבודה, ולא בפועלי־ציון. בכל אורחותיו ומנהגו היה איש שונה מהם לחלוטין, ורצה אלוהים

חיים גורי

שאדם ישר כזה, הוא היחידי שהציב מצבה לדור הזה. אף אחד אחר מאנשי הדור הזה לא השכיל להציב את המצבה לדור הזה, מפני שאף אחד מהם לא היה איש אמת. סופר זה איש אמת, שרואה את האמת מסביבו. אדם שלא רואה אמת ולא שומע אמת — אינו יכול לכתוב אמת.

הפונדקית ואדולף הילדסהיימר

● אחד מאליליו של דור־הפלמ"ח היה נתן אלתרמן, ואם אני חוזר אל הילדות־התרבותית שלי, היה דבר שאותו לא אהבתי. זה היה את שירת אלתרמן. אני לא מאמין שבארץ יש פונדק. כאשר כתבו לי שיר על פונדקית ידעתי, שזה לא מדבר על הארץ שלי — ואם מדברים לא על הארץ שלי, לא איכפת לי אם יעשו את זה באקרו־בטיקה־לשונית. לאלתרמן היה כישרון גדול מאוד. עד כדי כך גדול, שבתוך ארץ של מהגרים, שעוד לא עיצבו את האישיות של עצמם, היתה לו השפעה־סוגסטיבית עד כדי כך שהוא יכל לכפות עליהם תדמית. הוא גרם שיהיה נידמה להם שאמנם המדובר בהם, בארצם, ובמה שסובב אותם. ואם זה מתאים גם לדרישות הנורמה־החברתית, הכוח־הסוגסטיבי שלהם הוא עוד יותר גדול. אלתרמן היה עד כדי כך בעל כישרון, שהוא הצליח ל־כפות על השירה־העברית נורמות של כתיבה, וגם אוצר שלם של דימויים, שאיש מן הממשיכים שלו אינו יכול להיפטר מהם. ישנם אנשים שאם תעיר אותם בלילה הם יעשו משהו עם תפוח ועם פונדקית. הם יעשו משהו עם יריד. אני לא ראיתי בארץ יריד.

● אחרי מלחמת־יום־הכיפורים קיים דבר מאוד מעניין. יש אופנה אחרת. אנשים התחילו להבין שאתה לא יכול להיות בלתי־מעורב. עכשיו, מה עושה אדם שאין לו מערכות־טבעית? אדם שאין לו בכלל התייחסות? הוא מוכרח לבייס אותה, או לקחת אותה בהשאלה ממקום אחר ומזמן אחר. אותי למשל נורא מצחיק שיש עכשיו אופנה לכתוב על ייקים בשנות ה־30' בירושלים. אלה שכותבים על ייקים בשנות ה־30' בירושלים אינם ייקים. הם לא ראו מימיהם ייקה חי בירושלים. אבל היום באופנה זה להיות מעורב. אז אדם שכל ימיו כתב דברים שיקריים ורדודים, והוא טכנאי בינוני מספיק טוב, הוא יכול בהחלט פתאום היום להגיד: אני כותב את הרומן־החברתי־של־ישראל, אני כותב את הרומן־הפוליטי־של־ישראל, וזה יהיה מלא התייחסויות, והגיבורים שלי יידברו כל הזמן על אלוהים ועל משיחו. והם עושים את זה באותה מידת הכישרון שהם עשו את הדברים הקודמים שלהם. למשל, בגיליון האחרון של פרוזה קראתי סיפור של אהרון מגד על ייקים, וזה הצחיק אותי. היום כל בן־אדם ששם הגיבור שלו יהיה אדולף הילדסהיימר נראה כמו אדם שכותב טוב, כי היו כאן סופרים שכתבו טוב, וביצירתם היה אדולף הילדסהיימר. גם הייתה לו שכנה שנקראה טרודה יאופנהיים.

מי היו המוקד והפרי של סרוואנטס ודוסטוייבסקי

● בגלל ההתייחסות־השיקרית של סיפרות־הפלמ"ח אל כל הדבר ששמו ערכים, הדבר ששמו חברה, והגורם־החברתי בסיפרות — באה הריאקציה. לדור חדש של סופרים, שחוש־האמת שלו ניפגם וניצרם מזה, היתה דחייה־טוטאלית של עיסוק בערכים, בחברה, והם ברחו לעולם אינדיבידואלי ואינדבידואליסטי לחלוטין. עד כדי כך היתה גדולה הסלידה בלב הדור הצעיר של סופרים שקם כאן, עד שהם זיהו את השקר־הפלמ"חי עם מעורבות־חברתית בכלל, ויצרו קשר של סיבה ומסובב עם הדברים האלה. והם אומרים: אתה מתייחס חברתית — משמע אתה שקרן, ואם אתה לא רוצה להיות שקרן, אז אל תתייחס אל דברים חברתיים. ואם יש בכלל הוה ועתיד לסיפרות־העברית שתימצא עוד פעם הסינטזה הזאת. בינתיים אני חושב שיש הווה. מאז מלחמת־יום־הכיפורים שומעים יותר אמת. אולי יש קשר בין יום־כיפור לבין גילויי האמת.

● במדור זה פורסמו פעם שני „מונולוגים". אחד של מנחם פרי, ומונולוג של גבריאל מוקד. ישנם דברים דומים מאוד בשני המונולוגים, אף־על־פי שאני מוקיר יותר את הסיגנון שבו עשה זאת מנחם פרי מאשר הסיגנון של מוקד. כל אחד מהם טען שהוא מגלה, מטפח, את הדבר האמיתי והרלוונטי בסיפרות־העברית. זו קביעה לא נכונה מבחינה עובדתית, וזה כשלעצמו לא חמור. על זה לא יצא הקצף. אם יצא הקצף שלי זה על עצם הניסיון ועל עצם הקביעה, שאדם לא־יוצר, אלא מבקר, או חוקר־סיפרות מתיימר לקבוע נורמות־סיפרותיות. זאת זכות ששמורה אך ורק ליוצרים. כל אדם שאינו יוצר ורוצה להיות מעורב בקביעת נורמות־תרבותיות — הינו ז'דאנוב. עכשיו, אם זה ז'דאנוב ערמומי שאומר „אני קובע־נורמות, אבל אני לא רוצה לקבוע נורמות"־ז'דאנו־ביות שהן רק ערכיות וחברתיות, אלא רוצה גם לקבוע נורמות־אסטטיות, אינדבידואליות, פסיכולוגיות ומשור־ריות, כמו מה שגבריאל מוקד כותב עכשיו על תרומתם של משוררים לסמנטיקה של הסיפרות־העברית. עכשיו, כאשר אדם מתיימר לקבוע נורמות באומרו „אף־על־פי שאני קובע נורמות — הריני ההיפך מז'דאנוב" אז מה זה ז'דאנוב? זה אדם שאיננו יוצר ואוהב לקבוע נורמות. ואת זה עושה גבריאל מוקד בצורה יותר מתגרה ופחות אלגנטית. את זה עושה מנחם פרי בסיגנון הרבה יותר מתוחכם ואלגנטי — ולשניהם אין את הזכות לעשות את זה. הדבר היחידי שביכולתם לעשות זה לערוך כתבי־עת, ולהכניס לתוך כתבי־העת את מה שנראה להם, ולא להכניס את מה שלא נראה להם. הם יכולים לעסוק בחקר־סיפרות. אבל אף חוק־סיפרות לא קבע את הנורמה הסיפרותית של דורו. ז'דאנוב עשה את זה. את הנורמות הסיפרותיות קבעו הסופרים. סרוואנטס ושקספיר קבעו את הנורמה־הסיפרותית של דורם. דוסטוייבסקי קבע את הנורמה הסיפרותית של דורו — ואיש אינו יודע היום מי היו המוקד והפרי של סרואנטס ודוסטוייבסקי. ובצדק לא יודעים.

נפוטיזם*

תולעי תרבות

עסקן־הסיפרות הירושלמי שמאי גולן (מנכ"ל בית־הסופר), חתן „פרס ירושלים ע"ש ש"י עגנון" זכה לכבוד חסר־תקדים ששום סופר לא זכה לו בתולדות הסיפרות־העברית לדורותיה. הוא רואיין בשבועון־החינם „חדשות־ירושלים" ע"י רכזות־המערכת שהיא גם בתו, עצמו ובשרו.

דומה שאין בנמצא דבר, שבכוחו להמחיש את התאפסותה של הסיפרות־העברית מאשר מישפט־הפתיחה של אותו ראיון: „תשאלי את השופטים מדוע זכיתי בפרס־ירושלים? ** אמר הסופר שמאי גולן..."

---

* העדפת קרובי־מישפחה; קירוב בן־מישפחה לשילטון. הענקת זכויות־יתירות להם כשאינם ראויים להם לפי כישרונותיהם וידיעותיהם.

** 2 מחברי ועדת־השופטים שהעניקה לשמאי גולן את הפרס, קשורים אליו בקשרים לא־אתיים. המשורר־הרומני, מנפרד וינקלר, שעלה לפני שנים מספר ארצה, פרנסתו־הסיפרותית מקורה בסדנה ללימוד שירה־לנוער, המתנהלת ב**בית־הסופר**. נותן לחמו הוא שמאי גולן, מנהל המוסד. השופט השני, פרופ' יוסף דן, מנצל את אכסניית **בית־הסופר**, לערבים־סיפרותיים לספרי מחקר שלו על החסידות, ובאחד הערבים, שנערך לפני כמה חדשים, שימש שמאי גולן כמנחה הערב, והילל עד לא יֵדע. בנימוקי חבר־השופטים נאמר כי סיפרו של שמאי גולן, מהווה הישג חשוב להתפתחות הסיפור הקצר העברי... דבר שנעלם משום מה, מעינם הצופיה של חוקרי הסיפרות, ובראשם פרופ' גרשון שקד בסיפרו „גל חדש בסיפורת העברית" המתעלם מתרומת „חתן פרס ירושלים ע"ש עגנון" שמאי גולן, לסיפור הקצר העברי, או הארוך.

השאלה אותה שאל גולן את בתו בפומבי, באותיות־דפוס סדורות, עם תמונתו המתנוססת במרכזה, כאשר המקטרת גונבת את ההצגה. השאלה „מדוע זכיתי בפרס־ירושלים?" שפכה חיוך רחב על שפתי כל מי שבקיא בנעשה בסיפרות־העברית. רק לפני כמה שבועות שימש גולן כקבלן־סופרים לישיבת הכנסת החגיגית לא.צ. גרינברג.

באותו ראיון ניתן ללמוד עד מה הבת שקודה על כתבי אביה. ולכן היא כותבת עליו: „הסופר השתתף במלחמת־ששת־הימים כקצין לוחם בחטיבה הירושלמית. הוא זוכר את האווירה הנכאה שעטפה את העיר..." הרי זה סיפור הענקים והחגבים. ואם לזכור שהראיון נערך לרגל קבלת פרס ע"ש ש"י עגנון — כך שניתן אף לדמיין את עגנון זוכה ב„פרס שמאי גולן" ובתו של עגנון, אמונה, הייתה כותבת עליו: „הסופר השתתף במלחמת־העולם־הראשונה בצבא הקיסר ירום הודו, והוא זוכר את האווירה הנכאה שעטפה את הקייסרות עם רצח הארכידוכס פרדיננד"...

אבל שלומית גולן, בתו של שמאי, אינה רק רושמת דברי־ימי־העיתים של אביה. היא גם מכשיר להתהדרותו בכישרונותיו, שקהל־הקוראים טרם הגיע לחקרם. לכן היא ממשיכה ומצטטת אותו: „כתיבה היא במידה רבה מתת שמים". ועל־מנת שנחוש מעט מהמתרחש בבית־שמאי, ובחין באובנייי־הסיפרות עליהם טוחן גולן את מרכולתו התר־בותית, מבשרת בתו בשם הגבורה: „חשיבות אינה ניכרת בנושאים המעוצבים דווקא. אלא דרך עיצובם. לגבי העתיד קשה לסופר לומר ולנבא את עתידו הסיפרותי. בוודאי שאינו רואה עצמו מחוייב לכתוב על ירושלים..." ומכאן אנו למדים שיש בכוונתו לכתוב על רמת־גן, או חולון, שגם חן מעניקות פרסים סיפרותיים, שיתכן ונפשו של שמאי גולן עורגת להן במעמקיה, מן הסתם.

הצניעות מה מסיימת אורנה לבית שמאי את הראיון עם גולן, היא מרגשת: „ניתן רק לקוות ואולי להתפלל שהדברים ימשיכו ויתרחשו בלב פנימה..."

רחל מרחלת על כל השולם

הנוסטלגיה ניצחה את הרומנטיקה

אי שם במגדיאל, בין עצים ובין דשאים, יושב לו העיתונאי־פזמונאי (מיל.) **יע"ק ק'ה רוטבליט.**

הרחק מהעיר ומזיהום־האוויר, הוא נהנה במשך תקופה ארוכה מחברתה של ידידתו, **ג'ודי קראוס,** מי שהיתה אשת־חיקו של יגאל, צעיר האחים במשפחת קראוס ה־מפורסמת.

אך ימי האחו הטובים נגמרו, כאשר בעלה לשעבר של ג'ודי חזר מאמסטרדאם, ביחד עם אחיו הגדול והמזמר שמוליק. וכשהוא הגיע למולדת, לא עזרו לו ל־רוטבליט האוויר הטוב והדשא הרך. הנוס־טלגיה ניצחה את הרומנטיקה.

ג'ודי פשוט החליטה לשוב ולהיזכר בזה שהיה בעלה. וכך נשאר לו רוטבליט קרח מידידותיו כולל אהבתו הצמודה האחרונה, המשוררת רינה שני עמה עשה בשעתו את כל הדרך לאמריקה וחזרה.

עכשיו פתוח ליבו, של האיש שכתב לנו את שיר השלום ועוד שירים יפים אחרים, להצעות רומנטיות חדשות.

כך שאם יש מישהי שמעוניינת לחיות על תקן של מוזה — זו ההזדמנות שלה.

הקן ההולנדי של דרורה

הזמרת־מוסיקאית **דרורה חבקין** שוב בחדשות. והפעם, מספרות לי ידידותי על נשואיה של דרורה לידידה ההולנדי, **ג'רי,** איתו היא מתגוררת מזה למעלה משנה לא בדירתה שבתל־אביב, אלא לסירוגין בהולנד ובישראל.

דרורה אומנם לא מיהרה לתת פומבי ל־נישואיה בשלישית, וזאת מפני שלדעתה גרמו עד היום הפירסומים על חייה האי־שיים רק לאי־נעימויות. אך מצד שני אני משוכנעת שידידיה הרבים של דרורה יש־מחו לשמוע את הבשורה המשמחת ולאחל לה אושר בנשואיה החדשים, אחרי כל ה־תלאות והסבל שעברו עליה.

בעלה הצעיר של דרורה הוא איש־מספנות, ונראה שהוא מצליח לגרום ל־דרורה אושר רב, ובינינו — למי מגיעה מנוחה ונחלה אם לא לדרורה החביבה, ש־החדירה את אופנת שירי־הרחוב לארץ?

כנדוניה, בנוסף לכישרונותיה הרבים,

דרורה חבקין ושני ידיה
בפעם השלישית

הביאה דרורה גם את בנה ובתה החמודים משואיה השניים ועוד חצי נדוניה מ־נשואיה הראשונים בדמות הבת החורגת ליאת, שהיא יפהפיה המשרתת בצה"ל.

אם אספר לכם שדרורה היא אשה טמ־פרמנטית, לא אחדש לכם דבר. אז עכשיו, כשהיא טועמת מן הדבש אאחל לה גם אני מזל־טוב ואני מקווה שהחתונה ההולנדית שלה בצירוף המזג הרגוע והחביב של ההו־לנדים יביאו לה אושר ומה שהכי חשוב לה — פירוון מוסיקלי.

הריון על הבמה

אחת שהזרקורים הופנו אליה בעקבות המחזה אקווס בתיאטרון הקאמרי, היא השחקנית הנאה **גבי קרן.** חוץ מזה ש־היא שחקנית טובה בזכות עצמה, היא מצטיינת בהצגה בסצינה אירוטית מרשימה עם השחקן הצעיר **יפתח קציר.** אבל מי שרואה את ההצגה בימים אלה, לא יוכל להעלות בדעתו כי גבי קרן משחקת על הבמה כשהיא בחודש השני להריונה. לא ירחק היום בו לא הוכל יותר לתרום מ־נסיונה הדרמאטי לבימה העברית, באופן זמני, כמובן, בעת שתצטרך לצאת לחופשת לידה.

אך לא רק גבי תורמת לתיאטרון ה־עברי. בעלה, **עודד כארי,** הוא שחקן בזכות עצמו, במאי, מרצה בחוג לתיאטרון של אוניברסיטת תל־אביב וכן עורך ומגיש תכנית־רדיו לעניני תאטרון ואמנות.

אך יותר ומעל לכל הוא ליברל. היה זה הוא, שעודד את גבי רעייתו, להשתתף במחזה, למרות שגדרש ממנה להתפשט על הבמה.

נכון שהיו אי אלו רינונים, כאילו עבר חתול שחור בחדר הנשואין של השניים. אך לידיעתכם, זאת בסך הכל רכילות של אנשים נטולי חוש־הומור לחלוטין, שלקחו ברצינות את מה שהוזג אמר בצחוק ב־ערבי־רעים.

גבי תמשיך לשחק במחזה כל עוד יאפשר לה זאת מצבה, ואז יצטרכו למצוא לה מחליפה. וזאת תהיה כבר הבעיה של במאי ההצגה, **היי קיימס,** המחפש עכ־שיו שחקנית חדשה, שתהיה מתאימה לגלם את התפקיד. ואני מנחשת שהפעם הוא לא יבחר לתפקיד שחקנית נשואה, היכולה להפתיע אותו בהריון.

גבי קרן
החתול היה בדיחה

שרה שרה שיר שמח

הדוגמנית לשעבר ומעצבת־האופנה ב־הווה, **שרה אלי,** החליטה לקום בימים טרופים אלה ולנסוע לאיטליה לתפוס קצת שלווה. באמת, מגיע לה לנוח קצת מכל

שרה אלי ובדנדי
זאת יוצאת, וזה נכנס

בלי חורים בהשכלה

כשהיינו צעירים ויפים, היה שלאגר נחמד אותו שמענו רבות, בשם האהבה תכשיל אותך בלימודים, או בכיוון הפוך הלימודים יגרמו לך להתאהב. כך או כך, אחרי שתקראו את הספור, תבינו שאלה אינן רק שורות מלהיט ישן, אלא אמת הלקוחה הישר מהחיים.

הכל החל כשבתה הקטנה של אשת **עורך־דין ירוץ,** בצפון תל־אביב, החלה להתכונן לבחינות־הבגרות שלה. זה גרם לאשת הפרקליט להיזכר בנוסטלגיה בימים בהם היתה היא עצמה סטודנטית. היא החליטה שעכשיו, כשהילדים בגרו, הגיע הזמן לשוב ולחבוש את ספסל־הלימודים באוניברסיטה בהתאם לאימרה: לעולם לא מאוחר מדי.

הבעל, שבלאו הכי עסוק היה בכל שעות היום, לא התנגד לרצונה של אישתו להרחיב את אופקיה. האשה החלה בלימודים. אך השנים שעברו, העלו לה קצת חלודה בשרירי המוח. מה עושים כשמתקשים בלימודים? או! האשה הקטנה שלנו מצאה לה עד מהרה סטודנט צעיר וטרי שהתגדב לרענן לאמא החתיכה את זכרונה בתורת־היחסים, אם גם לא בדיוק אלה של איינשטיין.

הריענון הלך והעמיק עד שהגברת המלומדת הרגישה שאין היא יכולה עוד יותר בלעדי המורה הצעיר ורב־האשכולות שלה. תוך שעוריה מאד לא אקדמאית היא עובה את בעלה המכובד ואת ילדיה המתבגרים, ויתרה על היוחסין ועל העוזרת ועברה להתגורר בדירת הרווקים של מאהבה הצעיר.

חברותיה שפגשו בה מסתובבת בג'ינס ובסנדלים, כשרק טבעות היהלומים שעל אצבעותיה הם המזכרת הנוצצת מתקופת היותה אשת חברה, יכלו להודות בקינאה, שמה שעושים האהבה והלימודים לאשה לא תצליח לעשות אף הקוסמטיקה.

תכשיר־הפלא, הצעיר ממנה ב־15 שנה, יכול היה רק להוסיף לעליזות שבעניין, אבל זה לא הסוף. בימים אלה התגייסה בתה של הגברת לצה"ל ומי בא ללוותה לבסיסי־הקליטה והמיון, לרגל מעמד קבלת המיספר האישי, אם לא האמא וחברה הצעיר.

זה היה די מגוחך לראות איך הבת החתיכה, הנראית כמו אחותה החתיכה של אמא החתיכה, קוראת לחבר של האמא „אבא". אבל מה שמעניין בכל הסיפור הוא שגם האבא, העורך־דין הפופולרי, תפס סוף סוף את הפרינציפ: הוא נראה לאחרונה עם סטודנטית למדעי־החברה, בתו של איש־עסקים ידוע, אשר עובדת היותו נשוי ואב לבת שהיא כמעט בגילה, בכלל לא מפריעה לה לרענן את השכלתו.

עכשיו אפשר לקוות רק שלא ירחק היום בו המשפחה האקדמאית הזאת, תעשה כנס בוגרים על הדשא של הקאמפוס התל־אביבי.

ההמולה המתחוללת בחודשים האחרונים סביבה. וכל זאת כתוצאה מפסק־דין בעניני מזונות, שפסק את דמי־המזונות הגבוהים ביותר שנפסקו בארץ בסך של 6000 לירות לחודש, אותם צריך לשלם ידידה הנוכחי של שרה, רואה־החשבון **דני מעוז,** ל־אשתו.

ובעוד השופטים שוקלים וטורחים ב־עניינו של דני, החליטה הגברה שהטוב ביותר עבורה באווירה שנוצרה, יהיה לע־זוב את כל הסאמטוחה ולבלות קצת אצל ידידים ברומא.

שרה עצמה עדין נשואה כחוק, אף אם היא חיה בניפרד מבעלה, **ברנדי,** מי שהיה מבעלי מועדון הטיפאניס ז"ל. איך שהיא רק יצאה מהארץ, מי נכנס בשעריה, אם לא ברנדי, שכנראה גם לו יש כמה עניינים להסדיר כאן?

ועד שכל אחד יסדר לו את מאזן ה־חשבונות האישי שלו שוהה שרה בחו"ל ושרה שיר שמח. רק שיהיה גם האפי אנד.

DACRON Lee

NON GLITTER (ללא ברק)

אתה יכול לשים רגל על רגל ואפילו לשבת ישיבה מזרחית – הם מסרבים להתקמט!
מכנסי DACRON LEE עשויים מפוליאסטר השומר על צורתו המהוקצעת של המכנס כל העת. ו"מסרב" לתת לו להתקמט. לכן תוכל לשמור על הופעה רעננה בכל מצב ובכל תנוחה.

כשייצרו אותם לא לקחו בחשבון את המגהץ. הם נשארים מגוהצים בלעדיו.
הודות לחומר המיוחד ממנו עשויים מכנסי DACRON LEE תשכח מהמגהץ בשתכבס אותם. הם ישארו מגוהצים ורעננים בפי שהיו.

אתה יכול לקחת אותם איתך לכל הישיבות – הם לא יתעייפו. ולא ישתפשפו.
מכנסי DACRON LEE החדשים עשויים מפוליאסטר Non-Glitter מיוחד. לכן הם לא יבריקו גם אחרי ישיבות רבות. הם פשוט יראו תמיד באילו אתה לובש אותם בפעם הראשונה.

אתה יכול ללבוש אותם כשאתה בסנדלים, בנעליים או במגפיים.
ואתה יכול ללבוש את מכנסי DACRON LEE החדשים עם חולצה קצרת שרוול, אפודה או מעיל. כי מכנסי הדקרון הם מכנסיים לכל עונה: בקייץ - בשלל צבעים בהירים ותוססים - הם נעימים למגע ואיך מזיע בהם. ובחורף - בסבחר גוונים אופנתיים - הם חמים וואים.

הם אטרקטיביים. גם המחיר.
במכנסי DACRON LEE תמשוך תשומת לב.
אין זה פלא: אין בישראל עוד מכנס כזה. אידיאלי לכל מצב. לכל עונה. לכל נזרה. מדוד וזג אחד באחת החנויות המובחרות בעיר ושפוט בעצמך.

המכנסיים החדשים של Lee ושלך.

Lee עושה אנשים יפים.

צו האופנה..
שמפו רויאל!

פרסום בכר משה עמר גורביץ

כ

רחל מרחלת על כל העולם

עץ החיים וענף הזית

תסכימו איתי שהירושלמים כבר מזמן לא היו אצלי בחדשות. ומי שמעלה אותם היום לכותרות, הוא גם אחד שעומד לעזוב אותם בקרוב ועשה להם ביום השישי האחרון מסיבה ברוב עם והדר, כמו שהירושלמים יודעים ואוהבים.

את המסיבה הזאת הבטיח וקיים כנדרש **חיים כראון**, עוזרו של שר־החוץ **יגאל אלון**. והוא ערך אותה לרגל נישואיו עם בחירת־לבבו, **עדנה לייבוביץ**, בתו של איל השמנים והסבונים מעץ הזית.

המסיבה, שנערכה בחאן, זימנה לעיר אורחים רבים, וביניהם גם צמרת מישרד־החוץ — כשבראשם השר, שוויתר לשם כך על סופשבוע בגינוסר — אנשי הטל־ויזיה הממלכתית, שמסתובבים בעיר כמו מלכים, וכל היפים והיפות הקבועים שלא תיתכן מסיבה כהלכה בעיר בלי נוכחותם המיקצועית.

ולמי שטען שאין חיי־לילה בירושלים, באה המסיבה וארכה מחצות ליל ועד שחר, שנאמר על טהרת חיי הלילה.

חיים כראון
האהבה משתלמת

ולכל המתעניינים בכלה, הגרושה החתיכה בעבר והכלה הטרייה בהווה הרי הוץ מזה שהיא נחמדה באופן כללי ועשירה מאד באופן פרטי, וגם נצר למישפחה טובה, נזכיר במעמד חגיגי מרגש זה גם את דודתה הספרית **אנטה**, וגם את בת־דודתה **דפנה נוי**, מי שהיתה בזמנה מלכת־יופי ונשואה כיום לאדריכל **יורם רסקין**.

כי, כמו שנאמר, אם כבר אז כבר, עדיף שיהיה גם יופי וגם כסף. כי מה בסך־הכל צריך הבן־אדם, אם לא פת־לחם יבשה ואיזה בית־חרושת קטן למרגרינה?

ההיכרות בין השניים קרתה עוד בארץ, לפני יותר משנה, אך את הבדיקות הטרום־חתונתיות הם עשו בחו"ל, כיאה לפקיד בכיר במישרד־החוץ וכיאה לאחת שרגילה להחליק החוצה. הם בילו שם ירח־דבש מוקדם, וחזרו ארצה בהחלטה סופית להתחתן.

אחרי שאמרו ועשו, הם מתכוונים לנסוע שוב ללונדון, אך לא לפני שחגגו במסיבה נוספת, שנערכה למחרת היום במלון רמדה־קונטיננטל בתל־אביב, עבור כל אלה שלא יכלו להגיע למסיבת־החצות הירושלמית.

לאור הצלחת מסיבות־החתונה נמסר לי, מחוגי עץ הזית שיש לצפות לסיבוב־הופעות פרטי גם בגליל ובאילת, עבור המכרים והידידים באזורים אלה שלא הצליחו להגיע לירושלים ולתל־אביב. ורק אז, אחרי שהם יהיו משוכנעים שלא קיפחו אף מכר בארץ ונפרדו מכולם, הם יאריזו את המיזוודות ויסעו ללונדון מהר־מהר, לפני שיסגרו את מועדון המרמפס. כי גם שם הם מכירים המון ישראלים, ומוכרחים לחגוג גם איתם.

כי בסך־הכל, כמה פעמים בחיים הבן־אדם יכול כבר להתחתן?

תקליט, אריך־עדן

שימעון עדן
התחביב ישתלם

זה נשמע אולי קצת ציני, אבל יש עוד מישהו בארצנו הקטנטונת שבא לו חשק לשיר, למרות הזמנים הקשים שעוברים עלינו. אבל בעצם, זה לא חוכמה כל־כך גדולה, כשנעים הזמירות והתענוגות הוא המיליונר **שימעון עדן**, אין לו הרבה דאגות אחרות.

עדן, למי שלא זוכר, היה נער־שעשועים ידוע בפרובינציה שלנו, עד שהחליט שהפרובינציה קטנה עליו, והפך בעל מועדוני־לילה בברלין, ואפילו זכה בתואר מלך חיי־הלילה שם.

אבל למרות שקיפתו בגרמניה המערבית, ליבו במיזרח, והוא מבקר אצלנו באופן קבוע כמה פעמים בשנה. עכשיו, למשל, הוא נמצא בארץ בביקור־מולדת שיגרתי, אך עוד עלול לצמוח מזה מיפנה בקאריירה שלו. ובין החלפת חיתולים לנכדו־בכורו, מוצא לו סבא־השעשועים זמן להתבשם גם בסוג אחר של בושם.

הוא יושב מדי־ערב במנד"ס פיאנו־בר, פורט עלי הפסנתר בכישרון מפתיע, ושר שירי־ארץ־ישראל יפים כשהוא מצליח לסחוף איתו את כולם לשירה־בציבור.

וכאן כבר התעורר החוש המיסחרי שלו. כי כשראה איך כולם מתים על מיזמורי ציון הבוקעים מגרונו, החליט לעשות טוב באיזניים גם לאלה שלא באים לפיאנו, וגם לישראלים אחרים היושבים לידו בגרמניה, כמו למשל בעל־המלונות **רוני שפורן** או תעשיין־הכטסטיל **רמי אלון**. ושימעו מה הוא רוצה לעשות בנדון.

הבן־אדם פשוט עומד להוציא בעצמו תקליט אריך־נגן, שיכלול מיבחר של שירים ישנים, כאלה מימי הפלמ"ח ומילחמת־השיחרור, עוד מהימים שהוא היה סולן בלהקצת־קצב, ועוד כהנה וכהנה צלילים היסטוריים. ומה אגיד לכם? הצלחה כזאת לתקליט עוד לא ראיתי. **רפי שאולי** כבר הזמין אצלו בליינד ועל אוזן חרשת 5000 עותקים, ותודו בעצמכם שבתאר סיפתח זה לא רע.

מי שמשמשת לו השראה הפעם, ושוזרת לו לפתח את הקול באופן פרטי, היא הדוגמנית־לשעבר **גליה גופר**, שחזרה באחרונה לכותרות.

גליה החלה את הקאריירה שלה עוד כשהיתה חיילת חמודה, ודיגמנה פירסומת עבור שמפו לשיער. באמצע החפיפה היא התחתנה, ומאז נעלמו עיקבותיה. לפני זמן קצר התגרשה, חזרה לבית הוריה שבסביון ולא עבר זמן רב והיא שבה, יפה מתמיד, למסלול החיים היפים של תל־אביב רבתי.

הופעה פומבית ראשונה היא תעשה בסירטו של **מנחם גורן** מיבצע אנטבה, שבו היא תגלם תפקיד דרמאתי של דיילת במטוס החטוף אבל כרגע, היא עדיין בת־ערובה פרטית של שימעון, שחטף אותה היישר לגן־העדן הפרטי שלו.

ואתם עוד תראו, שאחרי שיצא התקליט לאור, שימעון עדן עוד יהיה לנו פה אליל־זמר, ושכל האמהות שלכם ישלחו בשבילו גלויות למיצעדים, רק כדי להיזכר בזמנים הטובים.

הרמה וקוץ בה

בזמנו, עוד לפני האינפלציה וגל הגיורים, היה השחקן הג'ינג'י הדינאמי **יאיר** („קויה") **רובין**, נשוי באושר לשורכת־הדין **טלי ליבני**. וכמו שכולנו יודעים, לימים, אחרי שהשניים התגרשו, הפכה טלי ידידתו הצמודה של **אשר ידלין**, המבלה עתה בבית־המעצר.

לפני כשנתיים, בעוד טלי השאפתנית וידידה המזכ"ל חיים להם באושר ובהתרוממות הרוח, הופיע יאיר בסרט טלמו־ניקו. ולא ידע כי באופן מיקרי לחלוטין יפגוש על בימת הצילומים נערה, שתהפוך מאוחר יותר חברתו הצמודה. אבל מה שמעניין בעניין, זה דווקא המיקריות. כשהוא ליבם בצילומים, ביקשו הצלמים מקויה שיעשה איזה פוזה מעניינת בשביל העיתונות. קויה לא חשב פעמיים, תפס את אחת הנערות שהסתובבה על בימת הצילומים והרים אותה, עם כל הלב, על הידיים. זאת היתה הרמה פוטוגנית מאד. הצלם לחץ על הכפתור, התמונה נמסרה לאחד העיתונים והעניין נשכח מלב.

והנה, השבוע ראיתי אותו יושב בכיף קפה עם חתיכה חמודה בשם גילי. ומיהי, לדעתכם, המאירשת? בדיוק כך.

מסתבר שמאז אותה הרמה סתמית, הם ביחד באופן די קבוע וכמו בצילום, כך גם בחיים, הם נראים טוב ביחד. מה שמוכיח שכשאתה מרים בחורה בשביל תמונת־פירסומת, אתה לא יכול לדעת אם לא תהיה הראשון שייתפס. לבריאות.

יאיר („קויה") רובין וגילי
הקביעות השתלמה

יצחק ראש־גזר

פיתגם ידוע טוען שהצבא צועד על קיבתו. אך מסתבר שיש גם ציווילים ש־אוהבים לצעוד על קיבה מלאה, ובעיקר אם זו קיבה רעננה של חיילת צעירה. אחד כזה שמעדיף אותן חיילות, הוא האמרגן **יצחק גיזרי**.

הפעם הראשונה שבה טעם טעמה של חיילת היתה בגיל 18, זמאז הוא מאוהב בהן גון־סטופ. הבחור כבר בן 31, ואם עד היום זה לא עבר לו, תסמכו עליו שהוא כבר לא ייגמל מתסביך החאקי.

היום יוצא גיזרי עם התורנית שלו, שהיא, כצפוי, חיילת, ומתפקדת אצלו בשמירה אישית בלילות. קראים לה **צי־לה בנטוב**, ויש לה גם ייחוס רציני. הנערה היא בתו של ראש המועצה המקומית באופקים, ואם יש גם ייחוס וגם מדים, הרי זוהי ממש התגשמות שאיפתו הכמוסה של האמרגן.

גיזרי הכיר אותה באחד מסיבובי ההופעות שהוא מארגן, ומאז הם לא חדלים לטרטר זה את זה. ואם אמרתי לכם קודם על גיזרי שכשמו כן הוא, הרי זה מפני שראש־גזר לשובב, ויעיד על כך שמו, שהוא תרגום מהשם מרלינג, שמשמעותו באידיש היא גזר.

גיזרי הוא גם הממציא הכימעט־בלעדי של שיטת הגזר, העובדת טוב בעיקר במיסיבות, וזה הולך לדבריו ככה: הוא בא למסיבה, תוחב גזר במיכנסיו (ומזמין בחורה (רצוי חיילת) לריקוד־לחץ. כשהבחורה חשה לפתע בגזר התובעני באגף ימין, היא עוברת מייד לאגף השמאלי ושם, רבותי, מחכה לה גיזרי בכבודו־ובעצמו.

מה נאמר, הבחור מלא גזרים והפתעות כרימון. אלא שבין התענוגות הלא־צימחוניים שלו, חורה אפו באותן בחורות המבקשות לעשות קאריירה באמצעות מעשיו הטובים, כי כל־כולו של גיזרי נתון לצה"ל, והרי לכם דוגמה נוספת.

לפני שבוע חגג הנער את יומולדתו, ומה נותנים במתנה לחבר כמו גיזרי, שהוא גם אמרגן וגם ג'ינג'י? בבקשה: מיספר־טלפון חדש של חיילת רעננה. ובין הטלפונים שהוא קיבל במסיבה הפעם, כך גילו לי, היה גם זה של **קצינה** בכירה בצה"ל, שאותו קיבל מחברו הטוב, **סגן־אלוף** באחד הפיקודים החפץ בעילום שמו. ההבר הטוב הזה החליט שאם גיזרי מחפש לו חיילות, אז כדאי שיקח לו אחת ולתמיד את הטלפון של הקצינה, וינסה להגשים דרכה את שאיפת חייו.

העולם הזה

פרשת „הפועל" מתרחבת לשערוריה לאומית

איך שדדו את הנמדינה

הברחת מטבע־חוץ

קופות דולרים סודיות

התחמקות מתשלום מס

הונאת השילטונות

מזכ"ל „הפועל" לשעבר
יוסף עינבר